

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

حسابداری خرید و فروش

رشته حسابداری

گروه بازرگانی و امور اداری

شاخه فنی و حرفه‌ای

پایه دهم دوره دوم متوسطه

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب: حسابداری خرید و فروش - ۲۱۰۲۵۴

پدیدآورنده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش

شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف: بهزاد بشیرصدرآبادی، سیدمهدی رضوی‌دهکردی، داود سلطانی، زهرا شیرزاد، مهدی صابری، فرشته

حدادی وایقان، حسن فرج‌زاده‌دهکردی، کبری نورشاهی و محمدیوسف محمدی (اعضای شورای

برنامه‌ریزی)

هیوا بلکامه، عبدالرضا کوهپیما و کانی مرادی (اعضای گروه تألیف)

آذربایجان غربی، سیستان و بلوچستان، شهرستان‌های تهران، قزوین، مازندران و بزد (استان‌های

مشارکت‌کننده در فرایند اعتبار بخشی)

مدیریت آماده‌سازی هنری: اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

شناسه افزوده آماده‌سازی: جواد صفری (مدیر هنری) - مریم کیوان (طراح جلد) - شهرزاد قنبری (صفحه‌آرا)

نشانی سازمان: تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب‌گاه: www.chap.sch.ir و www.irtextbook.ir

ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱

(داروپخش) تلفن: ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹

چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ هفتم ۱۴۰۱

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

ملت شریف ما اگر در این انقلاب بخواهد پیروز شود باید دست از آستین برآرد و به کار پردازد. از متن دانشگاه‌ها تا بازارها و کارخانه‌ها و مزارع و باغستان‌ها تا آنجا که خود کفا شود و روی پای خود بایستد.
امام خمینی (قَدَسَ سِرُّهُ)

۱	پودمان اول: حسابداری خرید کالا
۷۱	پودمان دوم: حسابداری فروش کالا
۱۱۱	پودمان سوم: حسابداری تنظیم کارت حساب کالا
۱۵۳	پودمان چهارم: حسابداری تعدیلات خرید کالا
۱۹۵	پودمان پنجم: حسابداری تعدیلات فروش کالا
۲۶۰	فهرست منابع

سخنی با هنرجویان عزیز

شرایط در حال تغییر دنیای کار در مشاغل گوناگون، توسعه فناوری‌ها و تحقق توسعه پایدار، ما را بر آن داشت تا برنامه‌های درسی و محتوای کتاب‌های درسی را در ادامه تغییرات پایه‌های قبلی براساس نیاز کشور و مطابق با رویکرد سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران در نظام جدید آموزشی بازطراحی و تألیف کنیم. مهم‌ترین تغییر در کتاب‌ها، آموزش و ارزشیابی مبتنی بر شایستگی است. شایستگی، توانایی انجام کار واقعی به‌طور استاندارد و درست تعریف شده است. توانایی شامل دانش، مهارت و نگرش می‌شود. در رشته تحصیلی - حرفه‌ای شما، چهار دسته شایستگی در نظر گرفته شده است:

- ۱ شایستگی‌های فنی برای جذب در بازار کار مانند توانایی حسابداری خرید و فروش
- ۲ شایستگی‌های غیر فنی برای پیشرفت و موفقیت در آینده مانند نوآوری و مصرف بهینه
- ۳ شایستگی‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات مانند کار با نرم افزارها
- ۴ شایستگی‌های مربوط به یادگیری مادام‌العمر مانند کسب اطلاعات از منابع دیگر

بر این اساس دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش مبتنی بر اسناد بالادستی و با مشارکت متخصصان برنامه‌ریزی درسی فنی و حرفه‌ای و خبرگان دنیای کار مجموعه اسناد برنامه درسی رشته‌های شاخه فنی و حرفه‌ای را تدوین نموده‌اند که مرجع اصلی و راهنمای تألیف کتاب‌های درسی هر رشته است.

این کتاب دومین کتاب کارگاهی است که ویژه رشته حسابداری تألیف شده است و شما در طول دو سال تحصیلی پیش رو چهار کتاب کارگاهی و با شایستگی‌های متفاوت را آموزش خواهید دید. کسب شایستگی‌های این کتاب برای موفقیت در شغل و حرفه برای آینده بسیار ضروری است. هنرجویان عزیز سعی نمایید؛ تمام شایستگی‌های آموزش داده شده در این کتاب را کسب و در فرایند ارزشیابی به اثبات رسانید.

کتاب درسی حسابداری خرید و فروش شامل پنج پودمان است و هر پودمان دارای یک یا چند واحد یادگیری است و هر واحد یادگیری از چند مرحله کاری تشکیل شده است. شما هنرجویان عزیز پس از یادگیری هر پودمان می‌توانید شایستگی‌های مربوط به آن را کسب نمایید. هنرآموز محترم شما برای هر پودمان یک نمره در سامانه ثبت نمرات منظور می‌نماید و نمره قبولی در هر پودمان حداقل ۱۲ می‌باشد.

همچنین علاوه بر کتاب درسی امکان استفاده از سایر اجزای بسته آموزشی که برای شما طراحی و تألیف شده است، وجود دارد. یکی از این اجزای بسته آموزشی کتاب همراه هنرجو می‌باشد که برای انجام فعالیت‌های موجود در کتاب درسی باید استفاده نمایید. کتاب همراه خود را می‌توانید هنگام آزمون و فرایند ارزشیابی نیز همراه داشته باشید. سایر اجزای بسته آموزشی دیگری نیز برای شما در نظر گرفته شده است که با مراجعه به وبگاه رشته خود با نشانی www.tvoccd.oerp.ir می‌توانید از عناوین آن مطلع شوید.

فعالیت‌های یادگیری در ارتباط با شایستگی‌های غیرفنی از جمله مدیریت منابع، اخلاق حرفه‌ای، حفاظت از محیط‌زیست و شایستگی‌های یادگیری مادام‌العمر و فناوری اطلاعات و ارتباطات همراه با شایستگی‌های فنی طراحی و در کتاب درسی و بسته آموزشی ارائه شده است. شما هنرجویان عزیز کوشش نمایید این شایستگی‌ها را در کنار شایستگی‌های فنی آموزش ببینید، تجربه کنید و آنها را در انجام فعالیت‌های یادگیری به کار گیرید.

رعایت نکات ایمنی، بهداشتی و حفاظتی از اصول انجام کار است لذا توصیه‌های هنرآموز محترمتان در خصوص رعایت مواردی که در کتاب آمده است، در انجام کارها جدی بگیرید.

امیدواریم با تلاش و کوشش شما هنرجویان عزیز و هدایت هنرآموزان گرامی، گام‌های مؤثری در جهت سربلندی و استقلال کشور و پیشرفت اجتماعی و اقتصادی و تربیت مؤثر و شایسته جوانان برومند میهن اسلامی برداشته شود.

دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش

در راستای تحقق اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران و نیازهای متغیر دنیای کار و مشاغل، برنامه درسی رشته حسابداری طراحی و براساس آن محتوای آموزشی نیز تألیف گردید. کتاب حاضر از مجموعه کتاب‌های کارگاهی می‌باشد که برای سال دهم تدوین و تألیف گردیده است این کتاب دارای ۵ پودمان است که هر پودمان از یک یا چند واحد یادگیری تشکیل شده است. همچنین ارزشیابی مبتنی بر شایستگی از ویژگی‌های این کتاب می‌باشد که در پایان هر پودمان شیوه ارزشیابی آورده شده است. هنرآموزان گرامی می‌بایست برای هر پودمان یک نمره در سامانه ثبت نمرات برای هر هنرجو ثبت کنند. نمره قبولی در هر پودمان حداقل ۱۲ می‌باشد و نمره هر پودمان از دو بخش تشکیل می‌گردد که شامل ارزشیابی پایانی در هر پودمان و ارزشیابی مستمر برای هر یک از پودمان‌ها است. از ویژگی‌های دیگر این کتاب طراحی فعالیت‌های یادگیری ساخت یافته در ارتباط با شایستگی‌های فنی و غیرفنی از جمله مدیریت منابع، اخلاق حرفه‌ای و بحث‌های زیست‌محیطی است. این کتاب جزئی از بسته آموزشی تدارک دیده شده برای هنرجویان است که لازم است از سایر اجزای بسته آموزشی مانند کتاب همراه هنرجو و نرم‌افزار و فیلم آموزشی در فرایند یادگیری استفاده شود. کتاب همراه هنرجو در هنگام یادگیری، ارزشیابی و انجام کار واقعی مورد استفاده قرار می‌گیرد. کتاب شامل پودمان‌های ذیل است:

پودمان اول: حسابداری خرید کالا

پودمان دوم: حسابداری فروش کالا

پودمان سوم: حسابداری تنظیم کارت حساب کالا

پودمان چهارم: حسابداری تعدیلات خرید کالا

پودمان پنجم: حسابداری تعدیلات فروش کالا

امید است که با تلاش و کوشش شما همکاران گرامی اهداف پیش‌بینی شده برای این درس محقق گردد.

دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش

پودمان ۱

حسابداری خرید کالا

شماره:		فروشگاه گیلان		شماره: ۴۷		شرکت شمال			
تاریخ: ۹۵/۰۸/۲۴		رسید ورود کالا به انبار		تاریخ: ۹۵/۰۸/۲۴		خریدار: فروشگاه گیلان			
مدیریت محترم جناب آقای ..... احتراماً بدینوسیله به اطلاع می‌رساند اقلام مشروحه ذیل به تبار واصل گردید است. لطفاً نسبت به رویت و تأیید آن اقدام فرمایید. توسط واحد تبار تکمیل می‌گردد.				آدرس: خیابان طالقانی				تلفن:	
ردیف	کد کالا	شرح	مقدار	واحد	بهای واحد (فی)	مبلغ (ریال)			
۱	۱۴	خودکار کد ۱	۲۰۰	عدد	۱۸,۰۰۰	۳,۶۰۰,۰۰۰			
۲	۱۲	خودکار کد ۲	۱۵۰	عدد	۱۸,۰۰۰	۲,۷۰۰,۰۰۰			
۳	۱۵	خودکار کد ۳	۱۲۰	عدد	۱۲,۰۰۰	۱,۴۴۰,۰۰۰			
۴	۲	خودکار کد ۴	۸۰۰	عدد	۲,۳۰۰	۱,۸۴۰,۰۰۰			
۵	۱۷	خودکار کد ۵	۵۰	عدد	۲۱,۰۰۰	۱,۰۵۰,۰۰۰			
۶	۹	چسب شیشه ای	۵	عدد	۲۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰			
۷	۸	کاغذ A۴	۶	بسته	۱۱,۰۰۰	۶۶۰,۰۰۰			
جمع کل:						۲۸,۲۴۰,۰۰۰			
تغییف:						۰			
لابل پرداخت:						چست و هشت میلیون و دویست و چهل هزار ریال	۲۸,۲۴۰,۰۰۰		
امضاء فروشنده:				امضاء خریدار:					

فرض کنید شما به عنوان حسابدار یک شرکت بازرگانی مشغول به کار شده‌اید و شرکت شما مقداری کالا خریداری کرده و تحویل انبار شرکت داده است. برای ثبت این رویداد چه مدارک و مستنداتی نیاز خواهید داشت؟ هنگام ثبت خرید کالا به کدام مورد از آنها باید توجه کرد؟ آیا بدون وجود اسناد مثبته می‌توان ثبتی انجام داد؟ و یا برای ثبت می‌توان به رسید انباردار اکتفا نمود؟ چه مدارکی تحقق خرید یک کالا را نشان می‌دهد؟ یکی از اسناد و مدارکی که حسابداران برای ثبت رویدادهای مالی در دفاتر به آن نیاز دارند اسنادی هستند که صحت وقوع رویدادهای مالی را به صورتی قابل اتکا اثبات کند. در حسابداری به این اسناد و مدارک، اسناد و مدارک مثبته گفته می‌شود که مبنای ثبت رویدادهای مالی است. پس برای ثبت هر رویداد مالی در دفاتر باید اسناد و مدارک مربوط به آن در دست باشد. نکته مهم این است که این اسناد باید روشن، واضح و معتبر باشند تا حسابداران و سایر اشخاص بتوانند به آنها اتکا کنند. از این رو چنین اسنادی به انضمام سایر اسناد و مدارک حسابداری برای مراجعات و رسیدگی‌های آتی در محل مناسبی بایگانی و نگهداری می‌شوند. معمولاً این اسناد و مدارک شکل ثابت و معینی ندارد و بسته به نیاز طراحی می‌شوند. برگ درخواست خرید، فرم استعلام بها، فاکتور فروش، رسید انبار و نظیر آنها نمونه‌هایی از اسناد و مدارک مثبته خرید کالا هستند. در این پودمان، با مستندات لازم برای خرید کالا، روش‌های ثبت خرید کالا و صدور سند حسابداری خرید آشنا خواهید شد.

... وَأَشْهَدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفَعَّلُوا فَإِنَّهُ فَسُوقٌ بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيَعْلَمُ اللَّهُ
وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ.

و چون خرید و فروش کنید گواه (شاهد) گیرید و به نویسنده و گواه نباید زیان رسد و اگر چنین کنید آن نافرمانی شماست. و از
خدا پروا کنید، و خدا شما را می آموزد، و خدا به هر چیزی داناست.

«قسمتی از آیه ۲۸۲ سوره بقره»

مقدمه

- آیا می دانید منظور از اسناد و مدارک مثبت در حسابداری چیست؟
- آیا مستندات خرید کالا باید شکل ثابت و مشخصی داشته باشند؟ این مستندات باید چه خصوصیتی داشته باشند؟
- آیا می دانید برای خرید کالا چه تدابیر و اقداماتی لازم است؟
- برای ثبت خرید کالا در دفاتر چه مدارکی لازم است؟

استاندارد عملکرد

توانایی صدور سند حسابداری خرید کالا بر طبق استاندارد حسابداری شماره ۸ (موجودی مواد و کالا) و آیین نامه معاملات براساس اسناد و مدارک مثبت.

شایستگی هایی که در این پودمان کسب می کنید:

- ۱ کنترل محاسبات اسناد و مدارک مثبت خرید و مطابقت این اسناد با یکدیگر
- ۲ محاسبه بهای تمام شده کالای خریداری شده براساس استاندارد حسابداری شماره ۸
- ۳ صدور سند حسابداری خرید کالا در هر یک از سیستم های نگهداری موجودی کالا
- ۴ صدور سند حسابداری سایر حساب های دریافتی (مالیات بر ارزش افزوده)
- ۵ صدور سند حسابداری بیمه موجودی ها

شرکت‌های بازرگانی

شرکت‌ها از لحاظ نوع فعالیت به سه دسته خدماتی، بازرگانی و تولیدی تقسیم می‌شوند. بحث عمده این کتاب در ارتباط با **شرکت‌های بازرگانی** است. هر شرکتی که به خرید و فروش کالا بپردازد در شمار شرکت‌های بازرگانی قرار می‌گیرد. فعالیت اصلی این شرکت‌ها خرید انواع مواد خام، فراورده‌ها و یا کالاهای ساخته‌شده از تولیدکننده و یا عمده‌فروش، و عرضه آن به خریدار است. این گونه شرکت‌ها در شکل و محتوای کالاهایی که خریداری و به فروش می‌رسانند (به غیر از بسته‌بندی و نظایر آن) تغییری ایجاد نمی‌کنند، بلکه کالاها را خریداری، حمل و انبار نموده و به مشتریان تحویل می‌دهند. می‌توان گفت شرکت‌های بازرگانی واسطه انتقال و عرضه کالا از تولیدکننده به مصرف‌کننده هستند، چون زمانی که کالا را از دیگران خریداری می‌کنند، نقش خریدار و زمانی که آن را به سایرین می‌فروشند، نقش فروشنده را دارند.

فعالیت

با توجه به توضیحات فوق؛

تعریف «کالا» عبارت است از .....

تفکیک خرید بر حسب هدف

فعالیت

- ۱ آیا شرکت‌های بازرگانی هر خریدی را به قصد فروش انجام می‌دهند؟ توضیح دهید.
- ۲ خرید یک دستگاه دوربین مداربسته برای نصب در انبار کالای یک شرکت بازرگانی که فعالیت اصلی آن خرید و فروش دوربین‌های مداربسته می‌باشد، کالا محسوب می‌شود؟ چرا؟ بحث کنید.

شرکت‌ها اجناس را به **قصد فروش** یا **استفاده در بخش‌های داخلی** تهیه می‌نمایند. اگر اجناس با هدف فروش، خریداری شوند، به عنوان «خرید کالا» / «موجودی کالا» شناسایی و ثبت می‌شوند، در غیر این صورت به «حساب‌های مربوط (ملزومات، اثاثه و ...)» منظور می‌گردند.

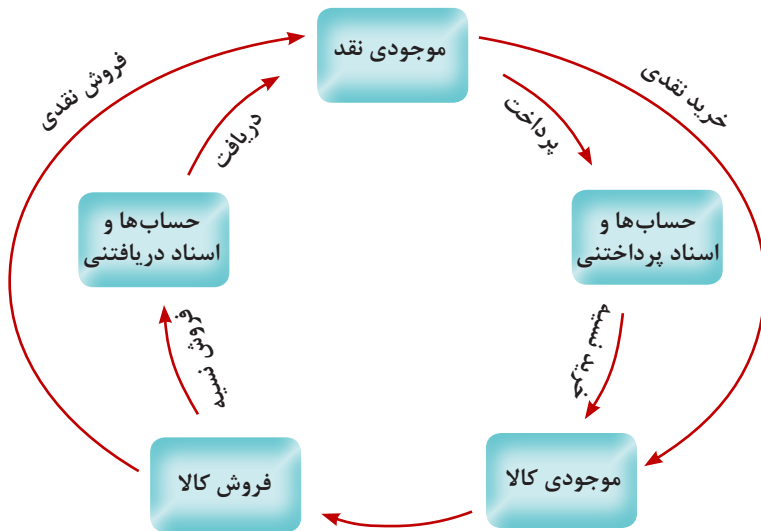
در نتیجه:

خرید کالا عبارت است از کلیه فعالیت‌های مربوط به تهیه و تحصیل کالا در ازای پرداخت یا تعهد پرداخت بهای آن.

چرخه عملیات شرکت‌های بازرگانی

فعالیت

به نظر شما مهم‌ترین منبع کسب درآمد و مهم‌ترین عامل ایجاد هزینه در شرکت‌های بازرگانی چیست؟

شرکت‌های بازرگانی در هر دوره کالاهایی خریداری کرده و به مشتریان می‌فروشند و از وجوه نقد تحصیل شده برای تکرار این چرخه استفاده می‌کنند. طول عمر این چرخه در این شرکت‌ها معمولاً کمتر از یک سال است. تصویر ۱-۱ نمودار چرخه عملیاتی را در شرکت‌های بازرگانی نشان می‌دهد.

تصویر ۱-۱- نمودار چرخه عملیاتی در شرکت‌های بازرگانی

فعالیت

با توجه به توضیحات گفته شده و نمودار فوق:
تعریف «چرخه عملیاتی» عبارت است از: .....

مستندات خرید کالا

خرید کالا و خدمات از عمده‌ترین فعالیت‌های شرکت بازرگانی محسوب می‌شود و همواره یکی از مسائل مهم در این شرکت تأمین و تدارک کالا و خدمات است. در بسیاری از شرکت‌ها عملیات خرید توسط دایره خرید (دایره تدارکات) انجام می‌شود. این دایره در هر سازمانی نقش مهم و محوری جهت تهیه کالا و خدمات دارد. برای ثبت خرید کالا باید اسناد و مدارک مثبت آن در اختیار باشد. در صورت حساب‌ها، رسیدها و فاکتورها که به عنوان اسناد و مدارک مثبت خرید ردوبدل می‌شوند، باید اطلاعات کاملی در مورد کالا ارائه شود تا حسابداران بتوانند به این مدارک استناد و نسبت به ثبت خرید اقدام کنند.

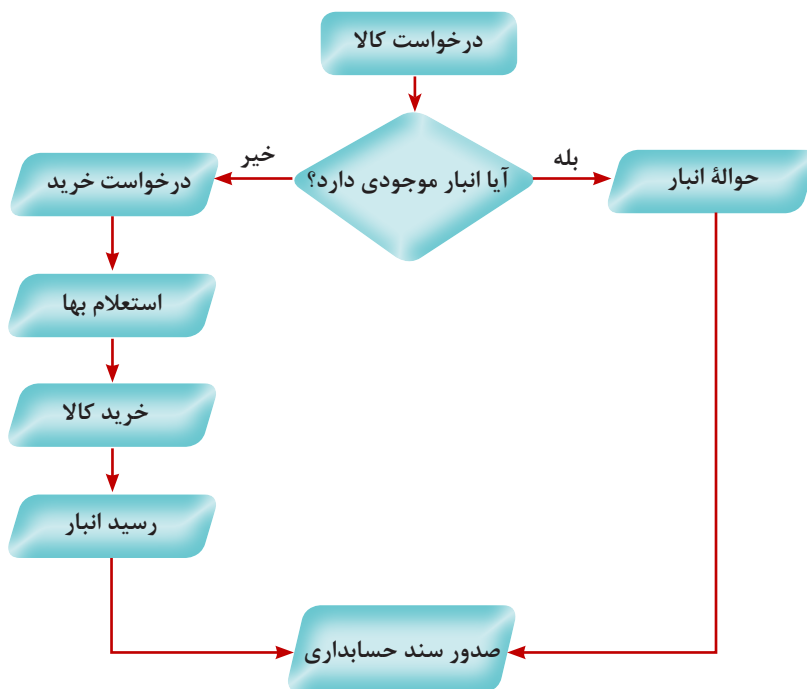
فعالیت

از چند نمونه مستندات خرید کالا کپی گرفته و به کلاس بیاورید و به کمک هم کلاسی‌ها و هنرآموز اجزای آنها را بررسی و با هم مطابقت دهید. عنوان مستندات را که تهیه کرده‌اید، فهرست نمایید.

- ۱.....
- ۲.....
- ۳.....
- ۴.....

تصویر ۱-۳ نمونه‌ای از نمودار فرایند خرید کالا را در شرکت‌های بازرگانی نشان می‌دهد. فرایند خرید کالا ممکن است بسته به نوع و فعالیت شرکت‌ها با هم تفاوت داشته باشد.

تصویر ۱-۳ - نمودار فرایند خرید کالا

به کمک دوستان و هم‌کلاسی‌های خود و با مراجعه به چند شرکت بازرگانی، فرایند خرید کالای آنها را ترسیم کنید.

فعالیت

۲ فرم استعلام بها

شرکت «بندر»، آقای بهادری را به عنوان مأمور استعلام بها انتخاب کرده است. به نظر شما آقای بهادری چه خصوصیاتی باید داشته باشد تا همواره مدیریت شرکت به او اعتماد داشته باشد؟

فعالیت

فرم استعلام بها						
تاریخ: ۹۵/۱۰/۱۷					شرکت / فروشگاه:	
شماره ۱۵۱۶۷						
ردیف	شرح کالا	تعداد	واحد	قیمت واحد	قیمت کل	ملاحظات
۱						
۲						
۳						
۴						
جمع کل به حروف ..... ریال با ارزش افزوده و یا بدون ارزش افزوده است. ۱ اعتبار قیمت پیشنهادی تا تاریخ ..... می باشد. ۲ زمان تحویل کالا ..... روز کاری است. ۳ اقلام فوق دارای گارانتی است / نیست (مدت گارانتی ..... ماه است). ۴ مکان تحویل کالا ..... است. ۵ استعلام بهای فوق تا تاریخ ..... تحویل گردد. ۶ آدرس: تهران - خیابان ..... - شرکت ..... - تلفن: ..... کدپستی:						
اینجانب ..... نماینده شرکت / فروشگاه ..... متعهد می شوم اقلام مذکور را با رعایت شرایط، مشخصات و قیمت های اعلام شده طی پیش فاکتور شماره ..... تا تاریخ ..... تحویل شرکت ..... نمایم. نام و نام خانوادگی و امضا						
اینجانب ..... کارشناس خرید/ کارپرداز شرکت ..... در تاریخ ..... قیمت های پیشنهادی را به شرح فوق از شرکت / فروشگاه اخذ نمودم. نام و نام خانوادگی و امضا						
مهر و امضای مدیر خرید						

تصویر ۴-۱- نمونه فرم استعلام بها

فرم استعلام بها: فرمی است که در آن مشخصات و مقدار کالای مورد تقاضای شرکت درج شده و قیمت، شرط فروش و تاریخ تحویل کالا از فروشنده آن استعلام می‌شود.

فعالیت

فرض کنید فروشگاه «شهرکرد» در نظر دارد قیمت اقلام زیر را از کارخانه تولیدی «سبزوار» استعلام نماید:

(میز مطالعه ۱۰ عدد - میز نهارخوری ۱۰ عدد - میز رایانه ۸ عدد - صندلی مطالعه ۱۰ عدد - صندلی رایانه ۸ عدد - میز تلفن ۵ عدد)
فرم استعلام بها فروشگاه «شهرکرد» را تنظیم کنید (قسمت‌های مربوط به آن تنظیم شود).

رازداری، فضیلتی اخلاقی است که در موفقیت و پیروزی و نیک‌بختی انسان‌ها نقش بسزایی دارد. برای رسیدن به این فضیلت در محیط کسب‌وکار، همواره باید در حفظ و نگهداری اطلاعات مالی کوشا باشیم. برای مثال در اختیار قراردادن اطلاعاتی مربوط به قیمت کالاها و خدمات شرکت‌ها به سایر شرکت‌های رقیب، باعث بی‌اعتمادی خلق خدا و دور شدن از ارزش‌های اخلاقی و موفقیت و حتی سقوط فرد می‌شود.

فعالیت

مأمور خرید بهای شرکت «سراب»، اطلاعات مربوط به قیمت کالاها و خدمات شرکت را در اختیار سایر شرکت‌های رقیب قرار می‌دهد، به نظر شما پیامد این کار برای مأمور استعلام بها و شرکت چیست؟ بحث کنید.

شماره سریال:		به نام خدا								
تاریخ:		پیش فاکتور								
مشخصات فروشنده										
شماره ثبت / شماره ملی:		شماره اقتصادی:	نام شخص حقیقی / حقوقی:							
شهر:		کدپستی ۱۰ رقمی:	نشانی کامل: استان: شهرستان:							
		شماره تلفن / فکس:	نشانی:							
مشخصات خریدار										
شماره ثبت / شماره ملی:		شماره اقتصادی:	نام شخص حقیقی / حقوقی:							
شهر:		کدپستی ۱۰ رقمی:	نشانی کامل: استان: شهرستان:							
		شماره تلفن / فکس:	نشانی:							
مشخصات کالا یا خدمات مورد معامله										
جمع مبلغ کل به علاوه جمع مالیات و عوارض (ریال)	جمع مالیات و عوارض (ریال)	مبلغ کل پس از تخفیف (ریال)	مبلغ تخفیف	مبلغ کل (ریال)	مبلغ واحد (ریال)	واحد	تعداد/مقدار	شرح کالا	کد کالا	ردیف
										۱
										۲
										۳
					جمع کل					
مبلغ قابل پرداخت به عدد و حروف:										
شرایط و نحوه پرداخت:										
زمان تحویل:										
اعتبار پیش فاکتور: ۲۰ روز از زمان صدور										
کشور سازنده: ایران										
شرایط گارانتی و خدمات پس از فروش:										
سایر توضیحات: (شرایط فنی به پیوست)										
مهر و امضای تأییدکننده:						مهر و امضای فروشنده:				

۱ چند نمونه فاکتور (حداقل یک فاکتور رسمی تکمیل شده) تهیه کنید و مواردی را که باید در یک فاکتور درج شود، فهرست کنید.

۱	۲
۳	۴
۵	۶
۷	۸

۲ تفاوت پیش فاکتور با فاکتور چیست؟ بحث کنید.

۵ رسید انبار

شماره:	فرم رسید انبار مؤسسه / شرکت:				
تاریخ:					
صفحه:					
ردیف	نام و مشخصات کالا	کد کالا	تعداد / مقدار	واحد	ملاحظات
۱					
۲					
۳					
۴					
۵					
نام و امضای تحویل دهنده:			نام و امضای تحویل گیرنده:		

تصویر ۷-۱- نمونه فرم رسید انبار

فرم رسید انبار:

فرمی است که توسط واحد انبار تنظیم می‌شود و بیانگر ورود و تحویل اجناس به انبار می‌باشد.

در رسید انبار چه مواردی لازم است درج شود؟

فعالیت

۱	۲
۳	۴
۵	۶

به نظر شما آیا برای ثبت مالیات بر ارزش افزوده، می‌توان فقط به فاکتور خرید اکتفا کرد؟ در این باره بحث کنید.

فعالیت

یکی از مسائل مهم در اجرای نظام مالیات بر ارزش افزوده گرفتن مجوز از سازمان امور مالیاتی است، یکی از این مجوزها **ثبت نام در نظام مالیات بر ارزش افزوده** می‌باشد. برای اعمال قانون مالیات بر ارزش افزوده، اشخاص حقیقی و حقوقی باید در سازمان امور مالیاتی (دایره مالیات بر ارزش افزوده) ثبت نام و پرونده مالیاتی تشکیل دهند. در غیر این صورت دریافت مبلغ مالیات بر ارزش افزوده غیرقانونی است و نباید در صورت حساب‌ها ملحوظ شود. خریداران کالا و خدمات می‌توانند با مراجعه به نشانی www.evat.ir در صفحه اصلی سامانه با انتخاب گزینه «بررسی ثبت نام مؤدیان مالیات بر ارزش افزوده» و پس از آن با وارد نمودن مشخصات مؤدی (تصویر ۸-۱)، از ثبت نام مؤدیان در سامانه کسب اطلاع نمایند.

مؤدی: اشخاصی که مالیات به دولت می‌پردازند، مؤدی نامیده می‌شوند.
مطابق قانون مالیات بر ارزش افزوده، مؤدی شخصی است که به عرضه کالا و ارائه خدمت و واردات و صادرات آنها مبادرت می‌نماید.

عرضه: واگذاری کالا یا ارائه خدمت به غیر، از طریق هر نوع معامله یا عقد قانونی.
مالیات بر ارزش افزوده: مابه‌التفاوت مالیات و عوارض فروش با مالیات و عوارض خرید در یک دوره معین.
به عبارت دیگر مالیات بر ارزش افزوده، مالیات غیرمستقیمی است که مصرف‌کننده (خریدار) آن را به همراه بهای خرید اجناس و خدمات می‌پردازد و دریافت‌کننده (فروشنده) موظف است مقدار مالیات دریافتی را به دولت پرداخت کند.

شماره ملی شامل 10 رقم و بدون علامت - می‌باشد.

عنوان مؤدی: شماره اقتصادی جدید: شماره ملی:

شماره ثبت:

لطفاً کد امنیتی را وارد نمایید:

بازگشت آغاز جستجو

تصویر ۸-۱- بررسی ثبت نام مؤدیان مالیات بر ارزش افزوده

کلیه رویدادهای ثبت شده در دفاتر شرکت باید مبتنی بر اسناد و مدارک مثبت باشد.

با توجه به مطالب گفته شده، اکنون مستندات خرید کالا را به ترتیب فهرست کنید.

۱	۲
۳	۴
۵	۶

علاوه بر موارد فوق در چرخه خرید چه موارد دیگری می‌تواند وجود داشته باشد؟

آیین‌نامه معاملات

آیین‌نامه معاملات به منظور مشخص شدن نظام کلی نحوه خرید کالا یا دریافت خدمات از ارائه‌کنندگان آنها در داخل و خارج از کشور و همچنین فروش کالا و خدمات در شرکت‌ها تنظیم می‌شود. تمامی معاملات در شرکت اعم از خرید و فروش کالا و خدمات و یا دارایی‌ها باید براساس مراحل تعیین شده و نیز رعایت دستورات مندرج در این آیین‌نامه انجام پذیرد و باید برحسب مورد به تشخیص مقامات مسئول و تصمیم‌گیرنده برسد. آیین‌نامه معاملات متناسب با تغییر شرایط بازار و اهداف سازمان در فواصل زمانی معینی اصلاح و به‌روز می‌شود تا همواره کیفیت مطلوب آن حفظ گردد.

یکی از زمینه‌های کسب روزی حلال، شناخت دستورالعمل‌های دین و مسائل مربوط به خرید و فروش است، امام صادق (علیه السلام) در بیان راهکار مناسب برای کسب روزی حلال می‌فرمایند: کسی که می‌خواهد تجارت کند، باید شناختی در دینش داشته باشد تا حلال را از حرام بازشناسد. و کسی که شناخت دینی ندارد و به احکام تجارت ناآشناست ولی تجارت می‌کند، خود را در شبهات افکنده است.

طبقه‌بندی خرید براساس مبلغ

طبقه‌بندی خرید با توجه به نرخ تورم و شرایط بازار و با پیشنهاد مدیرعامل و تصویب هیئت‌مدیره شرکت تعیین می‌شود. خرید کالا یا خدمات داخلی از عرضه‌کنندگان داخلی از نظر مبلغ به سه طبقه **معاملات جزئی**، **معاملات متوسط** و **معاملات عمده** تقسیم می‌شود.

فعالیت

چند نمونه آیین نامه معاملاتی تهیه کنید، سپس با توجه به یک نمونه از آنها، جدول زیر را کامل کنید.

ردیف	طبقه‌بندی معامله	مبلغ (ریال)	مستندات مورد نیاز	تصویب‌کننده
۱				
۲				
۳				

طبقه‌بندی خرید بر اساس قلمرو جغرافیایی

- ۱ خرید کالا از عرضه‌کنندگان داخلی (خرید داخلی)
- ۲ خرید کالا از عرضه‌کنندگان خارجی (خرید خارجی)

فعالیت

به نظر شما خرید داخلی انجام دهیم یا خارجی؟ چرا؟ ریسک کدام بیشتر است؟

۱ خرید داخلی

مدیریت خرید باید بتواند اقلام مورد نیاز را از عرضه‌کنندگان مطمئن و قابل اعتماد تهیه کند. و عواملی مانند کیفیت محصول، قیمت، فناوری، تحویل به موقع و مانند آنها را مورد توجه قرار دهد. زمانی که کالا و یا خدمات با ویژگی‌های مورد نظر در داخل کشور وجود داشته باشد، دایره تدارکات، آنها را از عرضه‌کنندگان داخلی خریداری می‌کند.

فعالیت

برای خرید کالا باید چه عواملی را مد نظر قرار داد؟

۱	قیمت مناسب کالا	۲
۳		۴
۵		۶

۲ خرید خارجی

در برخی موارد شرکت‌ها برای پاسخ‌گویی به نیاز مشتریان و تأمین نیاز مصرف‌کنندگان، اقدام به خرید کالا از کشورهای دیگر می‌نمایند که اصطلاحاً خرید خارجی نامیده می‌شود. خریدهای خارجی نسبت به خریدهای داخلی، فرایند کاملاً متفاوت و پیچیده‌تری دارند و در نتیجه ریسک خریدهای خارجی بیش از خریدهای داخلی می‌باشد. اقدام برای انجام خریدهای خارجی بر عهده دایره امور بازرگانی است. با عملیات خرید خارجی و حسابداری آن در مقاطع تحصیلی بالاتر آشنا خواهید شد.

روش‌های خرید کالا

روش‌های متنوعی برای خرید کالاها در شرکت‌های بازرگانی به کار می‌رود که از جمله می‌توان به خرید نقد، خرید نسیه (اعتباری)، خرید از طریق پیش‌پرداخت‌ها و خرید اقساطی اشاره کرد.

۱ خرید نقد: هرگاه بهای کالای مورد معامله همزمان با تحویل کالا به صورت نقد به فروشنده پرداخت شود، خرید نقد انجام شده است.

۲ خرید نسیه (اعتباری): اگر پس از دریافت کالا، خریدار تعهد نماید که بهای کالای مورد معامله را در زمان معینی (مدت مورد توافق طرفین) به فروشنده پرداخت نماید، خرید نسیه انجام شده است.

۳ خرید از محل پیش‌پرداخت‌ها: ممکن است قبل از اینکه کالا خریداری و تحویل شرکت شود، کل بهای خرید و یا قسمتی از بهای آن پرداخت شود. در این حالت، خرید کالا از محل پیش‌پرداخت صورت گرفته است.

۴ خرید اقساطی: معامله‌ای است که در آن خریدار پس از دریافت کالا تعهد می‌نماید در سررسیدهای مشخصی بهای کالا را به صورت اقساط به فروشنده پرداخت نماید. ممکن است در خریدهای اقساطی بخشی از مبلغ همزمان با خرید کالا پرداخت و مابقی به صورت اقساط پرداخت گردد.

فعالیت

۱ فرایند خرید کالا و مدارک لازم جهت خرید (از زمان درخواست خرید تا حسابداری آن) را به‌طور کامل بیان کنید.

۲ با کمک هم کلاسی‌های خود از چند مورد اسناد مثبت شامل فاکتورهای خرید، رسید کالا به انبار و... کپی گرفته و در کلاس بررسی نمایید که در هر یک از آنها چه مواردی درج شده است؟ آیا شکل آنها یکسان است؟

۳ مشخص نمایید آیا هر یک از موارد زیر می‌توانند مبنایی برای ثبت حسابداری خرید کالا قرار گیرند؟
فرم استعلام بها - برگ درخواست خرید - حواله انبار - فاکتور فروش - رسید انبار

۴ فروشگاه «ایران» مقداری کالا به فروشگاه «بانه» می‌فروشد، مهم‌ترین اسناد مثبت برای ثبت این رویداد در فروشگاه «بانه» چیست؟

کار عملی ۲

«رسید انبار» فاکتور صفحه قبل را تنظیم کنید و از هم کلاسی خود بخواهید آن را با فاکتور خرید مطابقت دهد.

کار عملی ۳

شرکت «البرز» که به خرید و فروش رایانه و لوازم جانبی آن اشتغال دارد، برخی از کالاهای خود را در تاریخ ۹۵/۴/۶ از شرکت «مشهد» و در تاریخ ۹۵/۴/۸ از بازرگانی «سرخس» خریداری کرده است. این شرکت مبلغ صورت حساب شرکت «مشهد» را نقداً پرداخت ولی از صورت حساب بازرگانی «سرخس» فقط ۲۰٪ آن را پرداخت کرده است و برای مابقی بدهی بازرگانی «سرخس» چک یک ماهه صادر شد.

۹۵/۴/۶: خرید از شرکت «مشهد»:

- ۱۰ عدد رایانه به قیمت هر واحد ۱۵'۰۰۰'۰۰۰ ریال.
- ۵ دستگاه چاپگر جمعاً به مبلغ ۷'۱۰۰'۰۰۰ ریال.
- ۸ عدد صفحه کلید جمعاً به مبلغ ۳'۶۰۰'۰۰۰ ریال.

۹۵/۴/۸: خرید از بازرگانی «سرخس»:

- ۲۰ دستگاه نمایشگر ۲۱ اینچ به نرخ هر یک ۵'۰۰۰'۰۰۰ ریال.
- یک کارتن ماوس حاوی ۲۰ عدد جمعاً به ارزش ۳'۰۰۰'۰۰۰ ریال

مطلوب است:

تهیه فاکتور رسمی خرید جداگانه به تاریخهای ۴/۶ و ۴/۸ برای شرکت «البرز» به طوری که مبلغ قابل پرداخت در آن لحاظ شده باشد (اطلاعات مربوط به خریدار و فروشنده در داخل فاکتور به دلخواه تنظیم شود از محاسبات مالیات بر ارزش افزوده صرف نظر شود).

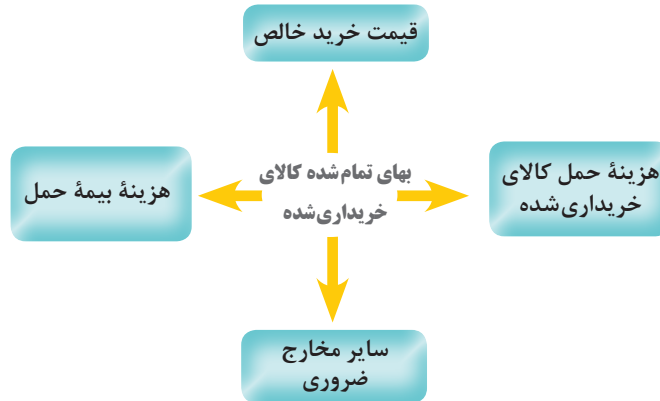

ارزشیابی

ردیف	شاخص‌های مورد ارزشیابی	خودارزیابی هنرجو		نظر هنرآموز	
		موفق	ناموفق	موفق	ناموفق
۱	حضور به‌موقع در کلاس درس و کارگاه آموزشی و رعایت نظم و انضباط				
۲	همراه داشتن وسایل آموزشی شخصی (کتاب، دفتر، ماشین حساب و ...)				
۳	شرکت فعال در بحث‌های گروهی و مسئولیت‌پذیری و درستکاری				
۴	پاسخ صحیح به سؤالات مطرح شده در کلاس و استدلال آن				
۵	ارائه نتیجه‌گیری صحیح و مستندسازی				
۶	تعریف شرکت‌های بازرگانی و تعریف کالا				
۷	تعریف روش‌های خرید				
۸	تفکیک خرید برحسب هدف				
۹	طراحی فرایند خرید کالا				
۱۰	تهیه فاکتور و کنترل محاسبات آن و همچنین محاسبه مبلغ قابل پرداخت				

بهای تمام شده کالای خریداری شده

بهای تمام شده کالای خریداری شده شامل قیمت خرید خالص، حمل، بیمه و نظیر آن است. تصویر ۹-۱ اجزای بهای تمام شده کالای خریداری شده را با توجه به مطالب گفته شده نشان می دهد:

تصویر ۹-۱- اجزای بهای تمام شده کالای خریداری شده

نرخ خرید کالا

عبارت است از نرخى که در بازار رقابتى برای تحصيل هر واحد کالا پرداخت می شود.

فعالیت

- ۱ قیمت خرید ۴ جلد کتاب حسابداری خرید و فروش، جمعاً ۲۵۰٬۰۰۰ ریال می باشد، قیمت خرید هر جلد کتاب چند ریال است؟
قیمت هر جلد کتاب: .....
- ۲ برای خرید ۸ کارتن کالا (هر کارتن حاوی ده عدد کالا) مبلغ ۳۲۰٬۰۰۰ ریال به فروشنده پرداخت شده است، نرخ هر کارتن کالا و هر عدد کالا را محاسبه کنید.
قیمت هر کارتن کالا: .....
- قیمت هر عدد کالا: .....

هزینه حمل و سایر هزینه های مرتبط با خرید کالا

به نظر شما واحدهای تجاری برای خرید کالا غیر از قیمت خرید آن، ممکن است متحمل چه هزینه های دیگری شوند؟ نمونه ای از این هزینه ها را نام ببرید.

فعالیت

- ۱ .....
- ۲ .....
- ۳ .....

متداول ترین هزینه‌ای که خریدار در ارتباط با خرید کالا متحمل می‌شود، هزینه حمل کالا به داخل شرکت است. هزینه‌ای را که خریدار بابت حمل کالا پرداخت می‌نماید، **هزینه حمل کالای خریداری شده** می‌نامند و معمولاً به عهده خریدار است. یکی از مدارک اصلی حمل و نقل کالا **بارنامه** (صورت حساب حمل کالا) می‌باشد که توسط شرکت‌های حمل و نقل صادر می‌شود. تصویر ۱۰-۱ نمونه‌ای از بارنامه را نشان می‌دهد.

وزارت راه و شهرسازی
سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای
بارنامه جاده ای داخلی

۹۲۴۱۰۵

تاریخ صدور: _____
ساعت حرکت: _____

کد رهگیری

نام و نام خانوادگی فرستنده:	شناسه منی	کد پستی محل بارگیری	آدرس محل بارگیری	تلفن
نام و نام خانوادگی گیرنده:	شناسه منی	کد پستی محل تخلیه بار	آدرس محل تخلیه بار	تلفن
نام و نام خانوادگی راننده اول:	کد منی	ساکن شهر	شماره گواهینامه	محل صدور
نام و نام خانوادگی راننده دوم:	کد منی	ساکن شهر	شماره گواهینامه	محل صدور
شماره پلاک وسیله نقلیه	سری پلاک	محل شماره گذاری	نوع بارگیر	کارخانه ساخت
			شماره کارت هوشمند ناوگان	شماره و تاریخ انقضاء بیمه نامه شخص ثالث

نام محموله	وزن (کیلوگرم) / حجم (لیتر)	نوع بسته بندی	تعداد بسته	مبدأ بارگیری	مقصد تخلیه
مبلغ (کرایه) _____ هزینه بارگیری _____ هزینه تخلیه _____ هزینه باسکول _____ عوارض جایجایی کالا _____ جمع کل کرایه _____ (ریال)					
(پیشکرایه) _____ باقیمانده کرایه _____ (ریال) کمیسیون دریافتی _____ ریال مالیات بر ارزش افزوده _____ (ریال)					
شماره قرارداد بیمه _____ نام شرکت بیمه گر _____ ارزش کالا _____ (ریال) حق بیمه _____ (ریال)					
نام موسسه یا شرکت حمل و نقل _____ کد شرکت _____ نشانی _____					
ضمین اعلام وصول کالای مندرج در متن بارنامه متعهد می‌گردد آن را حداکثر تا تاریخ _____ به گیرنده تحویل دهد					
امضاء و اثر انگشت راننده / تاریخ _____	نام و نام خانوادگی گیرنده / تاریخ _____				مهر و امضاء موسسه یا شرکت حمل و نقل _____

تصویر ۱۰-۱- نمونه بارنامه

سایر هزینه‌های مرتبط با خرید کالا ممکن است شامل هزینه بارگیری کالا و بیمه حمل باشد.

نمونه‌ای از فاکتور هزینه‌های مرتبط با خرید کالا را تهیه کنید و در کلاس با هنرآموز خود اجزای آن را بررسی نمایید.

فعالیت

نکته

در برخی موارد قسمتی از بهای کالا با توافق طرفین کسر می‌گردد که به مبلغ کسر شده، تخفیف گفته می‌شود. مبلغ کالا پس از کسر تخفیف، ملاک محاسبات در بهای تمام شده کالای خریداری شده خواهد بود.

مثال

شرکت «آروین» در تاریخ ۹۴/۵/۸ معادل ۵۰ واحد کالا جمعاً به ارزش ۵'۰۰۰'۰۰۰ ریال به صورت نقد خریداری نمود، مخارج مرتبط با این خرید شامل موارد زیر بوده است:

- هزینه حمل و بارگیری ۸۰۰'۰۰۰ ریال
- هزینه بیمه حمل ۲۰۰'۰۰۰ ریال
- سایر مخارج مرتبط ۴۰۰'۰۰۰ ریال

بهای تمام شده ۵۰ واحد کالای خریداری شده برابر است با:

$$۵'۰۰۰'۰۰۰ + ۸۰۰'۰۰۰ + ۲۰۰'۰۰۰ + ۴۰۰'۰۰۰ = ۶'۴۰۰'۰۰۰$$

در ضمن بهای تمام شده هر واحد کالا به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$۶'۴۰۰'۰۰۰ \div ۵۰ = ۱۲۸'۰۰۰$$

فعالیت

با کمک دوستان و مراجعه به چند شرکت یا فروشگاه، مواردی را که به بهای تمام شده کالای خریداری شده منظور می‌نمایند، فهرست کنید.

ردیف	شرکت/فروشگاه...	شرکت / فروشگاه...	شرکت/فروشگاه...
۱	قیمت خرید کالا		
۲			
۳			
۴			

فعالیت

فروشگاه «سیستان» بعضی از کالاهای خریداری شده خود را برای فروش در بسته‌بندی‌های خاصی قرار می‌دهد و برای همین منظور متحمل هزینه‌های بسته‌بندی می‌شود. با در نظر گرفتن دو حالت زیر، آیا هزینه‌های بسته‌بندی به بهای تمام شده کالا منظور می‌شوند؟ بحث کنید.

الف) اگر کالاها بدون بسته‌بندی هم قابل فروش باشند.

ب) اگر کالاها بدون بسته‌بندی قابل فروش نباشند.

- ۱ اگر طبق توافق، فروشنده هزینه حمل کالای خریداری شده را پرداخت نماید، آیا در دفاتر خریدار بابت آن ثبتی انجام می‌شود؟
- ۲ به استاندارد شماره ۸ (موجودی کالا) رجوع کرده و مواردی را که نمی‌توان به بهای تمام شده موجودی‌ها منظور کرد، بنویسید؟

کار عملی ۴

شرکت «ورامین» به خرید و فروش لوازم خانگی اشتغال دارد، این شرکت در فروردین ماه سال جاری کالاهایی را به شرح زیر خریداری نموده است:

- ۱/۴: خرید ۵ دستگاه لباسشویی به بهای هر دستگاه ۵٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال که هزینه حمل هر یک از آنها ۲۰۰٬۰۰۰ ریال بوده است. به این خرید ۵٬۰۰۰ ریال تخفیف تعلق می‌گیرد.
- ۱/۸: خرید ۱۰ دستگاه کولرگازی به بهای هر یک ۸٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال که کل هزینه حمل و بارگیری آن ۲٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال و هزینه بیمه آن تا مقصد ۱٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال می‌باشد.
- ۱/۱۱: خرید ۱۲ دستگاه جاروبرقی جمعاً به مبلغ ۴٬۲۰۰٬۰۰۰ ریال.
- ۱/۱۵: خرید ۱۵ دستگاه چرخ‌گوشت به بهای هر یک ۳۲۰٬۰۰۰ ریال و خرید ۲۰ دستگاه آبمیوه‌گیری به بهای هر یک ۲۰۰٬۰۰۰ ریال. کل هزینه حمل پرداختی بابت این تعداد خرید ۱٬۷۵۰٬۰۰۰ ریال است که به نسبت تعداد خرید بین اقلام خریداری شده تقسیم می‌شود.
- ۱/۲۲: خرید ۸ دستگاه ترازوی آشپزخانه با دریافت ۶۰٬۰۰۰ ریال تخفیف (معادل ۵٪ بهای خرید) و پرداخت ۲۶۰٬۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل خرید.

مطلوب است:

محاسبه بهای تمام شده کل و محاسبه بهای تمام شده هر واحد کالای خریداری شده در هر یک از تاریخ‌های فوق

ردیف	شاخص‌های مورد ارزشیابی	خودارزیابی هنرجو		نظر هنرآموز	
		موفق	ناموفق	موفق	ناموفق
۱	حضور به‌موقع در کلاس درس و کارگاه آموزشی و رعایت نظم و انضباط				
۲	همراه داشتن وسایل آموزشی شخصی (کتاب، دفتر، ماشین حساب و ...)				
۳	شرکت فعال در بحث‌های گروهی و مسئولیت‌پذیری و درستکاری				
۴	پاسخ صحیح به سؤالات مطرح‌شده در کلاس و استدلال آن				
۵	ارائه نتیجه‌گیری صحیح و مستندسازی				
۶	تعریف هزینه حمل کالای خریداری‌شده				
۷	تعریف نرخ خرید				
۸	شناخت اصل بهای تمام‌شده کالای خریداری‌شده				
۹	شناخت اجزای بهای تمام‌شده کالای خریداری‌شده				
۱۰	محاسبه بهای تمام‌شده کالای خریداری‌شده				

موجودی کالا

فعالیت

آیا همهٔ اموالی که در شرکت وجود دارند از قبیل تجهیزات، اثاثه، موجودی کالا، ملزومات و نظایر آنها، کالا محسوب می‌شوند؟ چه دارایی‌هایی را باید به حساب موجودی کالا (خرید کالا) منظور نمود؟

موجودی کالا همان اجناس خریداری شده هستند که در جریان عادی عملیات واحد تجاری به قصد فروش نگهداری می‌شوند. شرکت‌های بازرگانی اقلام موجودی کالا را خریداری و بدون تغییر شکل (یا تا حد انجام تغییراتی مانند بسته‌بندی) به فروش می‌رسانند. طبقه‌بندی موجودی‌ها اساساً به نوع فعالیت شرکت بستگی دارد. ممکن است یک دارایی در شرکتی به عنوان موجودی کالا شناسایی شود، در حالی که همان دارایی در شرکتی دیگر، عنوان دیگری از دارایی‌ها داشته باشد. برای مثال در فروشگاه لوازم خانگی، یخچال موجودی کالا تلقی شده، حال آنکه در یک رستوران، یخچال موجودی کالا محسوب نمی‌شود و عنوان دیگری از دارایی‌ها را دارد.

فعالیت

جدول زیر را مانند نمونه، کامل کنید.

ردیف	واحد تجاری	موجودی کالا	دارایی‌های دیگر
۱	مصالح‌فروشی	گچ، سیمان، آجر، سفال و ...	رایانه، میز و صندلی و ...
۲			
۳			
۴			
۵			

اهمیت موجودی کالا

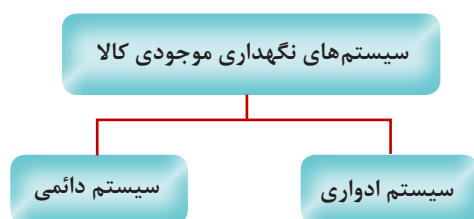
موجودی کالا بخش عمده‌ای از دارایی‌های بسیاری از واحدهای تجاری را تشکیل می‌دهد، بنابراین نحوهٔ شناسایی و ارزیابی مناسب آن، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد.

- ۱ چند نمونه از شرکت‌های بازرگانی را نام ببرید. آیا شرکت‌های بازرگانی صرفاً به خرید و فروش کالا اشتغال دارند؟ بحث کنید.
- ۲ آیا هر خریدی باید به حساب موجودی کالا منظور شود؟ در این باره بحث کنید.
- ۳ چه تفاوت‌هایی بین شرکت‌های بازرگانی و شرکت‌های تولیدی وجود دارد؟
- ۴ با کمک هم کلاسی‌های خود جدول زیر را کامل کنید.

ردیف	واحد تجاری	موجودی کالا
۱	فروشگاه‌های پوشاک	پیراهن، شلوار و ...
۲	فروشگاه‌های لوازم خانگی	
۳	سوپرمارکت‌ها	
۴	داروخانه‌ها	
۵	کتاب‌فروشی‌ها	

کلید مراحل خرید کالا توسط واحد بازرگانی و یا واحد تدارکات انجام می‌شود. ولی حسابداری خرید توسط مسئول حسابداری خرید با استناد به مدارک مثبت خرید مانند برگ درخواست خرید، رسیدهای انبار و فاکتور فروشنده و سایر مدارک مرتبط انجام می‌شود.

سیستم‌های نگهداری موجودی کالا

برای دستیابی به اطلاعات مورد نیاز به منظور تعیین مقادیر و ارزش کالا به یک سیستم حسابداری دقیق نیاز است. برای ثبت موجودی‌ها برای انعکاس در صورت‌های مالی دو سیستم وجود دارد که هر کدام به تفکیک مورد بررسی قرار می‌گیرد:

سیستم ادواری

در این سیستم، مقدار موجودی‌ها فقط در پایان هر دوره از طریق شمارش فیزیکی مشخص می‌گردد و ارزش ریالی آنها با استفاده از یکی از روش‌های ارزشیابی موجودی‌ها، تعیین می‌شود. در این روش اطلاع از مبلغ و مقدار کالای موجود در انبار در طول دوره مالی به راحتی امکان پذیر نیست. در صورت نیاز به اطلاعات مقدراری و ریالی موجودی‌ها، نیاز به شمارش فیزیکی آنها و ارزش گذاری وجود خواهد داشت که مستلزم صرف وقت و هزینه و احتمالاً توقف عملیات خواهد بود. **در این سیستم برای محاسبه بهای تمام شده**

کالای خریداری شده، ابتدا باید خرید خالص (کل خرید منهای تخفیفات نقدی خرید و برگشت از خرید و تخفیفات) را محاسبه کرد و سپس هزینه حمل کالای خریداری شده و سایر هزینه‌های مرتبط را به آن اضافه نمود تا بهای تمام شده کالای خریداری شده به دست آید. تخفیفات نقدی خرید و برگشت از خرید و تخفیفات در پودمان چهارم به تعامل گذاشته می‌شود.

فعالیت

با توجه به مطالب گفته شده، رابطه‌های زیر را کامل کنید.

(الف) ..... + ... = خرید کالای خالص

(ب) سایر هزینه‌های مرتبط + هزینه حمل کالای خریداری شده + خرید خالص = ...

با توجه به توضیحات فوق، حساب‌هایی که در سیستم ادواری برای ثبت معاملات مربوط به خرید و بهای تمام شده کالای خریداری شده نگهداری می‌شوند، عبارت‌اند از:

- حساب خرید کالا
- حساب هزینه حمل کالای خریداری شده
- حساب برگشت از خرید و تخفیفات
- حساب تخفیفات نقدی خرید

کاربرد سیستم ادواری

کاربرد این سیستم صرفاً در شرکت‌هایی مناسب است که تنوع اقلام کالا زیاد و به طور نسبی کم‌ارزش هستند، همچنین در بعضی صنایع نظیر خرده‌فروشی‌ها، رستوران‌ها، داروخانه‌ها و نظایر آنها که امکان نگهداری مدارک تفصیلی موجودی‌ها وجود ندارد، مناسب است.

خرید کالا در سیستم ادواری

در سیستم ادواری، کالاهایی که طی دوره مالی برای فروش خریداری می‌شود، در حسابی به نام «**خرید کالا**» ثبت می‌شود. خرید اقلام دیگر دارایی مانند ملزومات، اثاثه و مانند آنها که برای استفاده در عملیات واحد تجاری خریداری می‌شوند در حساب دارایی مربوطه منظور می‌شوند، زیرا حساب خرید کالا فقط اختصاص به خرید کالاهایی دارد که شرکت قصد فروش آنها را دارد.

هزینه حمل کالای خریداری شده (حمل به داخل) در سیستم ادواری

هزینه حمل در سیستم ادواری به حساب «**هزینه حمل کالای خریداری شده**» منظور می‌شود. هزینه حمل کالای خریداری شده را می‌توان مستقیماً به حساب خرید هم منظور نمود، ولی روش متداول، ثبت در حسابی جداگانه تحت عنوان «هزینه حمل کالای خریداری شده» است. این روش اطلاعات مفیدی برای کنترل و بررسی خریدها و هزینه‌های حمل جهت تصمیم‌گیری در اختیار مدیران قرار می‌دهد. همان‌طور که گفته شد برای تعیین بهای تمام شده کالای خریداری شده، مانده این حساب به مانده خرید کالا اضافه می‌شود.

فعالیت

- ۱ آیا می‌توان هزینه حمل کالای خریداری شده را مستقیماً به حساب خرید منظور نمود؟ چرا؟
- ۲ هزینه حمل کالا را خریدار پرداخت می‌کند یا فروشنده؟ بحث کنید.

صدور سند حسابداری خرید کالا در سیستم ادواری

خرید کالا	
افزایش	بدهکار

در سیستم ادواری، هنگام خرید کالا، حساب خرید کالا بدهکار می‌شود و در پایان دوره مانده حساب خرید کالا همواره بدهکار خواهد بود.

هنگام خرید کالا معمولاً یکی از حالات زیر اتفاق می‌افتد:

- الف) خریدار، وجه کالای خریداری شده را به صورت نقد پرداخت کند (خرید نقد).
- ب) خریدار، پرداخت وجه کالای خریداری شده را در موعد معینی تعهد کند (خرید نسیه).
- ج) خریدار، قسمتی از مبلغ را پرداخت و مابقی آن را تعهد کند و یا برای آن اسناد تجاری صادر نماید.
- د) خریدار، قبل از تحویل کالا کل بهای خرید و یا قسمتی از بهای آن را پرداخت نماید.

■ سند حسابداری خرید کالا در چهار حالت (الف، ب، ج و د) و پرداخت هزینه حمل به صورت زیر تنظیم می‌شود:

الف) سند حسابداری خرید کالا به صورت نقد

شماره سند:		شرکت ...		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		خرید کالا		xx	
		موجودی نقد			xx
جمع:					
شرح سند: بابت خرید کالا به صورت نقد از کارخانه/ شرکت					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

فروشگاه «کرمان» در ۹۵/۸/۷ کالایی را به ارزش ۴۰۰'۰۰۰ ریال به صورت نقد خریداری نمود.
مطلوب است:
 صدور سند حسابداری خرید کالا با فرض استفاده از سیستم ادواری.

شماره سند:		فروشگاه کرمان		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند: ۹۵ / ۸ / ۷		سند حسابداری		تعداد ضمامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		.....		۴۰۰'۰۰۰	
		موجودی نقد			۴۰۰'۰۰۰
جمع: چهارصد هزار ریال					
شرح سند: بابت خرید نقدی کالا					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

ب) سند حسابداری خرید کالا به صورت نسیه

شماره سند:		شرکت ...		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضمامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		خرید کالا		xx	
		حساب‌های پرداختی تجاری			xx
جمع:					
شرح سند: بابت خرید کالا به صورت نسیه از کارخانه / شرکت ...					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

■ پرداختی‌های تجاری و غیرتجاری

حساب‌های پرداختی تجاری (بستانکاران تجاری) بیانگر بدهی‌های واحد تجاری بوده که در اثر خرید نسیه مواد، کالا و خدمات به وجود آمده و برای آنها چک و سفته صادر نشده است. نمونه دیگر از بدهی‌ها، اسناد پرداختی تجاری می‌باشد و زمانی ایجاد می‌شود که واحد تجاری در ازای خرید نسیه مواد، کالا و خدمات، چک مدت دار و یا سفته صادر کرده باشد. بنابراین اصطلاح تجاری برای عملیات اصلی واحد تجاری به کار می‌رود. عملیات اصلی در یک شرکت بازرگانی خرید و فروش کالا است حساب‌ها و اسناد پرداختی تجاری در اثر خرید نسیه کالا ایجاد می‌شود. برای خرید سایر دارایی‌ها مانند ملزومات، اثاثه، ماشین‌آلات، ساختمان و ... چون این عملیات غیرتجاری محسوب می‌شود، استفاده از عنوان «سایر حساب‌های پرداختی» برای ثبت این گونه عملیات مناسب‌تر است. بنابراین برای تفکیک معاملات اصلی و مرتبط از معاملات فرعی و غیرمرتبط، به ترتیب عناوین «حساب‌های پرداختی» و «سایر حساب‌های پرداختی» به کار برده می‌شود.

فرض کنید که فروشگاه «کرمان» کالا را به صورت نسیه خریداری نموده است. در این حالت سند حسابداری آن را صادر نمایید.

شماره سند:		فروشگاه کرمان		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند: ۹۵/۸/۷		سند حسابداری		تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		خرید کالا		۴۰۰'۰۰۰	
		حساب‌های پرداختی			
جمع:					
شرح سند: بابت خرید کالا به صورت نسیه					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

ج) سند حسابداری در حالتی که قسمتی از مبلغ معامله نقداً پرداخت می‌شود و برای بقیه اسناد تجاری (سفته و چک مدت دار) صادر شود.

شماره سند:		شرکت ...		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		خرید کالا		xx	
		موجودی نقد			xx
		اسناد پرداختی			xx
جمع:					
شرح سند: بابت خرید کالا از کارخانه / شرکت ...					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

شرکت «سمنان» در تاریخ ۹۵/۱۱/۲ کالایی را به مبلغ ۱'۰۰۰'۰۰۰ ریال خریداری نمود و ۲۰۰'۰۰۰ ریال آن را نقداً پرداخت و برای مابقی سفته یک ماهه صادر کرده است. **مطلوب است:** صدور سند حسابداری رویداد فوق. (سیستم ادواری)

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		خرید کالا			
		اسناد پرداختی			
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

■ د- ۱) سند حسابداری در حالتی که خریدار بخشی از مبلغ خرید را قبل از دریافت کالا پرداخت می‌کند.

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		پیش پرداخت خرید کالا		xx	
		موجودی نقد			xx
جمع:					
شرح سند: پیش پرداخت بابت خرید کالا از کارخانه/ شرکت ...					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

شرکت «زابل» از سیستم ادواری استفاده می‌نماید و در ۹۵/۶/۱ برای کالایی که قیمت خرید ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال می‌باشد، مبلغ ۳۵۰۰۰۰۰ ریال پیش پرداخت نمود، این کالا ۹۵/۶/۲۰ از فروشنده تحویل گرفته می‌شود.

مطلوب است: صدور سند حسابداری پیش پرداخت خرید کالا در تاریخ ۹۵/۶/۱

فعالیت

شماره سند: تاریخ سند: ۹۵/۶/۱		شرکت زابل سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		پیش پرداخت خرید کالا			
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

■ د-۲) سند حسابداری دریافت کالا از محل پیش پرداخت‌ها:

هنگام تحویل کالا از فروشنده، حساب پیش پرداخت خرید، به میزان مبلغ پرداخت شده قبلی، بستانکار می‌گردد.

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		خرید کالا		xx	
		موجودی نقد			xx
		پیش پرداخت خرید کالا			xx
جمع:					
شرح سند: بابت دریافت کالا از محل پیش پرداخت‌ها					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

شرکت «زابل» کالا را در تاریخ ۹۵/۶/۲۰ تحویل گرفت و مابقی مبلغ آن را در همین تاریخ پرداخت نمود.

مطلوب است: صدور سند حسابداری تحویل کالا در تاریخ ۹۵/۶/۲۰.

شماره سند:		شرکت زابل		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند: ۹۵/۶/۲۰		سند حسابداری		تعداد ضمامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		خرید کالا		۱'۰۰۰'۰۰۰	
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

سند حسابداری پرداخت هزینه حمل کالای خریداری شده

در سیستم ادواری، این هزینه در حساب جداگانه‌ای تحت عنوان «هزینه حمل کالای خریداری شده» ثبت می‌شود.

شماره سند:		شرکت ...		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضمامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		هزینه حمل کالای خریداری شده		xx	
		موجودی نقد			xx
جمع:					
شرح سند: بابت پرداخت هزینه حمل کالای خریداری شده به شرکت حمل و نقل / آقای					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

شرکت «زابل» در تاریخ ۹۵/۶/۲۸ مبلغ ۲۰۰'۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل کالای خریداری شده پرداخت نمود.

مطلوب است: صدور سند حسابداری پرداخت هزینه حمل کالای خریداری شده.

فعالیت

شماره سند: تاریخ سند: ۹۵/۶/۲۸		شرکت زابل سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		هزینه حمل کالای خریداری شده		۲۰۰۰۰۰۰	
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

یادآوری

همان طور که قبلاً اشاره شد هدف از خرید می تواند استفاده یا مصرف در بخش های داخلی شرکت باشد، که در این صورت سند حسابداری آن به صورت زیر خواهد بود:

سند حسابداری خرید در حالتی که خرید به قصد استفاده داخلی صورت می گیرد:

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		دارایی (اثاثه، ملزومات و ...)		xx	
		موجودی نقد/ سایر حساب های پرداختنی			xx
جمع:					
شرح سند: بابت خرید دارایی (اثاثه، ملزومات و ...)					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

در شرکت «سعدی» ۵ عدد کالا جمعاً به ارزش ۱۸۰۰۰۰۰۰۰ ریال خریداری شد، یک عدد از این کالاها جهت استفاده (مصرف داخلی) در اختیار واحد بایگانی شرکت قرار گرفت، به نظر شما حساب خرید کالا به چه مبلغی بدهکار می گردد؟

کار عملی ۵

- در بازرگانی «خرمشهر» رویدادهای زیر در مهر ماه سال جاری رخ داده است:
- در تاریخ ۷/۳ معادل ۲۰ صندوق چای به ارزش هر صندوق ۴۰۸۰۰۰۰ ریال به صورت نقد خریداری شد.
  - در تاریخ ۷/۵ معادل ۱۰ دستگاه بخاری به بهای هر دستگاه ۱۴۷۰۰۰۰ ریال به صورت نسیه و ۵ دستگاه جارو برقی به بهای هر دستگاه ۱۱۵۰۰۰۰ ریال به صورت نقد خریداری شد، لازم به ذکر است در همین تاریخ دو دستگاه از این بخاری‌ها برای استفاده واحدهای حسابداری و فروش اختصاص داده شده است.
  - در تاریخ ۷/۹، ۱۰ کارتن مواد شوینده به بهای هر کارتن ۹۶۰۰۰۰ ریال خریداری شد، برای نصف مبلغ این خرید چک روز صادر و برای مابقی سفته‌ای سه ماهه صادر گردید.
  - در تاریخ ۷/۱۲ برای خرید کالایی که قیمت تمام‌شده آن ۵۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال است، معادل ۲۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال پیش پرداخت انجام شد.

مطلوب است:

صدور سند حسابداری رویدادهای فوق، با فرض استفاده از سیستم ادواری. (در سند حسابداری ستون مبلغ جزء نیز تکمیل شود)

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمام:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

چگونه می‌توان ارزش کالای موجود در انبار را در هر زمان اعلام کرد؟ بحث کنید.

سیستم دائمی سابقه‌ای مستمر و لحظه به لحظه از تغییرات (افزایش یا کاهش) در موجودی کالا را نگهداری می‌کند. در سیستم دائمی علاوه بر استفاده از حساب‌های دفتر کل و یا معین، مدارک دیگری (کارت حساب کالا) جداگانه برای هر یک از انواع موجودی‌ها نگهداری می‌شود و ارزش مقداری و ریالی موجودی کالا در هر مقطع زمانی از دفاتر قابل استخراج است. از این رو می‌توان کنترل مطلوب تری بر موجودی کالای انبار داشت، در صورت استفاده از سیستم دائمی، شمارش عینی موجودی کالا (انبارگردانی) تنها به منظور اثبات صحت میزان موجودی‌ها، از طریق مقایسه آنها با مدارک حسابداری ضروری است. در صورت وجود هر گونه اختلاف، موضوع باید پیگیری گردد و از طریق اصلاح مدارک سیستم دائمی (کارت‌ها و دفاتر معین) اختلاف رفع شود تا این مدارک با شمارش عینی اقلام مطابقت کند.

در هر یک از فروشگاه‌ها و شرکت‌های زیر مشخص کنید که آیا رویدادهای خرید باید به حساب خرید کالا (موجودی کالا) منظور شود یا دارایی مربوطه؟ توضیح دهید.

ردیف	فروشگاه / شرکت	رویداد	به چه حسابی منظور شود؟	
			دارایی مربوطه	خرید کالا (موجودی کالا)
۱	فروشگاه پوشاک	خرید یک دستگاه رایانه	✓	
۲	مصالح‌فروشی	خرید مقادیری سیمان		
۳	شرکت پخش دارو	خرید یک دستگاه وانت نیسان		
۴	فروشگاه لوازم صوتی و تصویری	خرید هشت دستگاه بلندگو		
۵	شرکت تولیدی ظروف پلاستیکی	خرید نرم‌افزار حسابداری		

کاربرد سیستم دائمی

در گذشته، سیستم دائمی عمدتاً در مورد کالاهای گران قیمت کاربرد داشت اما امروزه اکثر واحدهای تجاری به لطف وجود نرم‌افزارهای حسابداری، به این سیستم روی آورده‌اند، این نرم‌افزارها به حسابداران کمک می‌کند تا بدون اشتباه و با هزینه‌ای کمتر از سیستم‌های دستی به پردازش مبادلات بزرگ موجودی کالا بپردازند. در واقع این سیستم، کنترل داخلی را ارتقا و کارایی را نیز افزایش می‌دهد زیرا همیشه اطلاعات مربوط به مقدار و مبلغ خرید و بهای تمام‌شده مواد و کالا در اختیار بوده و مدیران بهتر می‌توانند تصمیم‌گیری نمایند.

با کمک هم کلاسی‌های خود به چند شرکت و فروشگاه محل زندگی خود مراجعه کنید و از سیستم آنها در ثبت موجودی کالا و ویژگی‌های آن جويا شوید و نتیجه را در کلاس بحث کنید.

موجودی کالا در سیستم دائمی

در سیستم دائمی کلیه خریدها مستقیماً به حساب «موجودی کالا» منظور می‌شود و حسابتی به نام خرید کالا نگهداری نمی‌شود. در این سیستم هزینه حمل به جای اینکه به حساب هزینه حمل کالای خریداری شده منظور شود، به حساب موجودی کالا منظور می‌شود. همچنین سایر مخارج از جمله بارگیری کالا، بیمه حمل و... در حساب موجودی کالا ثبت می‌شوند.

- ۱ چه تفاوت‌هایی بین سیستم دائمی و ادواری وجود دارد؟ بحث کنید.
- ۲ سیستم دائمی و ادواری برای چه شرکت‌هایی مناسب است؟
- ۳ در کدام یک از سیستم‌های نگهداری موجودی کالا، نیاز به شمارش کالا در پایان دوره وجود دارد؟
- ۴ به عنوان یک حسابدار نحوه برخورد با رویداد زیر را در هر یک از سیستم‌های ادواری و دائمی بررسی کنید.

شرح	سیستم نگهداری	خرید کالا	موجودی کالا	هزینه حمل	بهای تمام‌شده کالای خریداری‌شده
خرید کالا به مبلغ ۵۰۰٬۰۰۰ ریال و پرداخت ۴۰٬۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل	ادواری				
	دائمی				

بهای تمام‌شده کالای خریداری‌شده رویداد فوق را در سیستم دائمی و ادواری با هم مقایسه کنید.

صورت سند حسابداری خرید کالا در سیستم دائمی

موجودی کالا	
افزایش	بدهکار

در این سیستم در زمان خرید کالا، حساب موجودی کالا بدهکار می‌شود. هزینه حمل کالای خریداری شده، تخفیفات نقدی خرید و برگشت از خرید و تخفیفات در یک حساب جداگانه نگهداری نمی‌شوند (برعکس سیستم ادواری)، بلکه هنگام تحقق به حساب موجودی کالا منظور می‌شوند. مانده موجودی کالا در پایان دوره همواره بدهکار خواهد بود.

الف) سند حسابداری خرید کالا به صورت نقد

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی کالا		xx	
		موجودی نقد			xx
جمع:					
شرح سند: بابت خرید کالا به صورت نقد از کارخانه/ شرکت					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

شرکت «همدان» در دهم تیر ماه سال جاری ۸ عدد کالا به ارزش هر یک ۸۵،۰۰۰ ریال به صورت نقد خریداری نمود.
مطلوب است:
صدور سند حسابداری خرید کالا، با فرض استفاده از سیستم دائمی.

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت همدان سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

ب) سند حسابداری خرید کالا به صورت نسیه

فعالیت

فرض کنید شرکت «همدان» کالاها را به صورت نسیه خریداری کرده باشد. در این حالت سند حسابداری صادر نمایید.

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت همدان سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

■ ج - ۱) سند حسابداری درحالی که خریدار بخشی از مبلغ خرید را قبل از دریافت کالا پرداخت می کند.

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		پیش پرداخت خرید کالا		xx	
		موجودی نقد			xx
				xx	xx
جمع:					
شرح سند: پیش پرداخت بابت خرید کالا از کارخانه/ شرکت ...					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

■ ج - ۲) سند حسابداری دریافت کالا از محل پیش پرداخت‌ها:

شرکت «بابل» در تاریخ ۹۵/۷/۵ کالایی به ارزش ۵'۰۰۰'۰۰۰ ریال به صورت نقد خریداری نمود، اگر مبلغ ۲'۰۰۰'۰۰۰ ریال از مبلغ خرید قبلاً پرداخت شده باشد.
مطلوب است: صدور سند حسابداری رویداد فوق، با فرض استفاده از سیستم دائمی.

فعالیت

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

صدور سند حسابداری پرداخت هزینه حمل کالای خریداری شده در سیستم دائمی

هزینه حمل کالای خریداری شده در سیستم ادواری به حساب ..... منظور و در سیستم دائمی به حساب ..... منظور می شود.

فعالیت

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی کالا		xx	
		موجودی نقد			xx
جمع:					
شرح سند: بابت پرداخت هزینه حمل کالای خریداری شده					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

شرکت «بابل»، در تاریخ ۹۵/۷/۶ مبلغ ۱۲۰٬۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل کالای خریداری شده پرداخت نمود.

مطلوب است: صدور سند حسابداری پرداخت هزینه حمل کالای خریداری شده. (سیستم دائمی)

فعالیت

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت بابل سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمام:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

برای سند حسابداری زیر رویداد مالی مناسبی بنویسید.

.....

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت چالوس سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمام:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی کالا		۶۰۰'۰۰۰	
		موجودی نقد			۵۰۰'۰۰۰
		پیش پرداخت خرید کالا			۱۰۰'۰۰۰
				۶۰۰'۰۰۰	۶۰۰'۰۰۰
جمع: ششصد هزار ریال					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

جدول زیر را کامل نمایید.

ردیف	شرح	سیستم نگهداری موجودی کالا
۱	کالای خریداری شده به حساب «خرید کالا» منظور شده است.	ادواری
۲	هزینه حمل کالا به حساب «هزینه حمل کالای خریداری شده» منظور شده است.	
۳	کالای خریداری شده به حساب «موجودی کالا» منظور شده است.	
۴	هزینه حمل کالا به حساب «موجودی کالا» منظور شده است.	

کار عملی ۶

اسناد حسابداری رویدادهای مربوط به کار عملی ۵ (بازرگانی خرمشهر) را در نظر بگیرید.

- در تاریخ ۷/۳، ۲۰ صندوق چای به ارزش هر صندوق ۴۰۸'۰۰۰ ریال به صورت نقد خریداری شد.

- در تاریخ ۷/۵، ۱۰ دستگاه بخاری به بهای هر دستگاه ۱۴۷'۰۰۰ ریال به صورت نسیه و ۵ دستگاه جاروبرقی به بهای هر دستگاه ۱۱۵'۰۰۰ ریال به صورت نقد خریداری شد. لازم به ذکر است، در همین تاریخ دو دستگاه از این بخاری‌ها برای استفاده واحدهای حسابداری و فروش اختصاص داده شده است.

- در تاریخ ۷/۹، ۱۰ کارتن مواد شوینده به بهای هر کارتن ۹۶'۰۰۰ ریال خریداری شد. برای نصف مبلغ این خرید چک روز صادر و برای مابقی سفته ای سه ماهه صادر گردید.

- در تاریخ ۷/۱۲ برای خرید کالایی که قیمت تمام شده آن ۵'۰۰۰'۰۰۰ ریال است، معادل ۲'۰۰۰'۰۰۰ ریال پیش پرداخت انجام شد.

مطلوب است: صدور سند حسابداری رویدادهای فوق با فرض استفاده از سیستم دائمی (در سند حسابداری ستون مبلغ جزء نیز تکمیل شود) و مقایسه کنید با کار عملی ۵ که با سیستم ادواری حل نموده‌اید.

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

عملیات حسابداری خرید کالا در دو روش ادواری و دائمی به صورت مقایسه‌ای (بدون اعمال مالیات بر ارزش افزوده)

ردیف	سیستم ادواری			سیستم دائمی		
	شرح	بدهکار	بستانکار	شرح	بدهکار	بستانکار
۱	خرید کالا موجودی نقد/ حساب‌های پرداختی بابت خرید کالا	xx	xx	موجودی کالا موجودی نقد/ حساب‌های پرداختی بابت خرید کالا	xx	xx
۲	هزینه حمل کالای خریداری شده موجودی نقد/ حساب‌های پرداختی پرداخت بابت هزینه حمل	xx	xx	موجودی کالا موجودی نقد/ حساب‌های پرداختی پرداخت بابت هزینه حمل	xx	xx

کار عملی ۷

خریدهای فروشگاه «لاهیجان» در خرداد ماه ۹۵ به قرار زیر بوده است:

کالاها مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده نمی‌باشند.

توجه

۳/۵: فاکتور شماره ۲۸ خرید کالا از شرکت «ساری» را به مبلغ ۷۴۰'۰۰۰ ریال نشان می‌دهد. پرداخت این مبلغ از طریق چک شماره ۴۰۰۶ (به تاریخ روز) صورت گرفته است.

۳/۶: فاکتور شماره ۷۱۶ خرید ملزومات از فروشگاه «زنجان» را به مبلغ ۹۰'۰۰۰ ریال نشان می‌دهد. وجهی بابت این خرید پرداخت نشده است.

۳/۸: فاکتور شماره ۲۵۶ خرید کالا از شرکت «قشم» را به مبلغ ۱'۰۰۰'۰۰۰ ریال نشان می‌دهد. در ازای این خرید سفته‌ای سه ماهه صادر شده است.

۳/۱۲: صورت حساب شماره ۵۰ دریافتی از شرکت حمل و نقل «کالا» پرداخت هزینه حمل کالاهای خریداری شده به مبلغ ۸۵'۰۰۰ ریال نشان می‌دهد. آقای محمدی تنخواه دار این شرکت وجه آن را پرداخت نموده است (تنخواه گردان به روش ثابت)

۳/۱۸: فاکتور شماره ۵۳۱۴ خرید اثاثه از کارخانه «امیدیه» را به مبلغ ۲۴۰'۰۰۰ ریال نشان می‌دهد. معادل ۴۰'۰۰۰ ریال آن از صندوق شرکت پرداخت شده است و مابقی ۴۵ روز دیگر پرداخت می‌شود.

۳/۲۲: فاکتور شماره ۶۴۷ خرید کالا از بازرگانی «شهریار» را به مبلغ ۹۰۰'۰۰۰ ریال نشان می‌دهد. یک سوم این مبلغ از طریق چک شماره ۴۰۰۷ (به تاریخ روز) پرداخت شده و مابقی قرار است در تاریخ ۳/۳۰ پرداخت شود.

۳/۲۶: صورت حساب شماره ۵۱ دریافتی از شرکت حمل و نقل «کالا» پرداخت هزینه حمل کالاهای خریداری شده به مبلغ ۳۰'۰۰۰ ریال را نشان می‌دهد. پرداخت این صورت حساب از طریق تنخواه گردان (آقای محمدی) صورت گرفته است.

۳/۲۸: ملزومات خریداری شده ۳/۶ به دلیل عدم استفاده به همان مبلغ خرید به صورت نقد فروخته شد و وجه آن به حساب صندوق شرکت واریز شد.

۳/۳۰: صدور چک شماره ۴۰۰۸ (به تاریخ روز) بابت تسویه مانده بدهی تاریخ ۳/۲۲.

۳/۳۱: ارائه اسناد هزینه توسط تنخواه گردان (آقای محمدی) و تأیید آن و همچنین صدور چک شماره ۴۰۰۹ در وجه آقای محمدی بابت تأمین هزینه‌های انجام شده.

مطلوب است:

۱ تنظیم سند حسابداری به دو روش ادواری و دائمی و ثبت اسناد حسابداری در دفتر روزنامه

۲ محاسبه تاریخ سررسید سفته‌ای که در تاریخ ۳/۸ صادر شده است.

ردیف	شاخص‌های مورد ارزشیابی	خودارزیابی هنرجو		نظر هنرآموز	
		موفق	ناموفق	موفق	ناموفق
۱	حضور به موقع در کلاس درس و کارگاه آموزشی و رعایت نظم و انضباط				
۲	همراه داشتن وسایل آموزشی شخصی (کتاب، دفتر، ماشین حساب و ...)				
۳	شرکت فعال در بحث‌های گروهی و مسئولیت‌پذیری و درستکاری				
۴	پاسخ صحیح به سؤالات مطرح شده در کلاس و استدلال آن				
۵	ارائه نتیجه‌گیری صحیح و مستندسازی				
۶	تعریف خرید کالا در سیستم ادواری				
۷	تعریف موجودی کالا در سیستم دائمی				
۸	صدور سند حسابداری خرید کالا در سیستم ادواری با شیوه دستی و رایانه‌ای				
۹	صدور سند حسابداری خرید کالا در سیستم دائمی با شیوه دستی و رایانه‌ای				
۱۰	صدور سند حسابداری هزینه حمل به داخل در سیستم ادواری و دائمی با شیوه دستی و رایانه‌ای				

سایر حساب‌های دریافتنی (مالیات و عوارض بر ارزش افزوده خرید)

در چند سال اخیر، مالیات بر ارزش افزوده، به انواع مالیات‌هایی که در نظام مالیاتی کشور دریافت می‌شود اضافه شده است. برای درک بهتر مفهوم این نوع مالیات، بهتر است ابتدا بدانیم ارزش افزوده به چه معناست؟ **ارزش افزوده عبارت است از تفاوت بین ارزش کالاها و خدمات عرضه شده با ارزش کالاها و خدمات خریداری یا تحصیل شده در یک دوره معین.**

همانطور که قبلاً گفته شد، مالیات بر ارزش افزوده، مالیات غیرمستقیمی است که مصرف‌کننده (خریدار) آن را به همراه بهای خرید اجناس و خدمات می‌پردازد و دریافت‌کننده (فروشنده) موظف است مقدار مالیات دریافتی را به دولت پرداخت کند.

از آنجا که فروشنده نیز ضمن خرید اولیه چنین مالیاتی را پرداخته است ولی مصرف‌کننده نهایی محسوب نمی‌شود، او حق دارد کل مالیات‌های ارزش افزوده پرداختی خود را از کل مالیات بر ارزش افزوده‌های دریافتی کسر کرده و مابه‌التفاوت را به دولت بپردازد.

مالیات و عوارض خرید: مالیات و عوارض متعلق به خرید کالاها و خدمات مشمول مالیات و عوارض برای فعالیت‌های اقتصادی مؤدی در یک دوره معین.
عوارض: مبالغی که به موجب قانون مالیات بر ارزش افزوده به همراه مالیات برای شهرداری‌ها و دهیاری‌ها وضع می‌شود.

اعتبار مالیاتی: مالیات و عوارضی که مؤدی بابت خرید کالا یا خدمت پرداخت می‌نماید.
معافیت مالیاتی: عدم تعلق مالیات و عوارض بر کالاها و خدمات به موجب قانون مالیات بر ارزش افزوده. بنابراین به جز کالاها و خدمات معاف از مالیات بر ارزش افزوده، کلیه کالاها و خدمات، مشمول اخذ مالیات و عوارض ارزش افزوده خواهند بود.

فعالیت

با مراجعه به قانون مالیات بر ارزش افزوده، در مورد مأخذ محاسبه مالیات و عوارض مؤدیان بحث کنید.

در تصویر ۱-۱۱ نحوه محاسبه عوارض و مالیات بر ارزش افزوده در فاکتور فروش نشان داده شده است:

فاکتور فروش کالا و خدمات										
شماره سریال: ۱۴۵۶۴۷										
تاریخ: ۹۵۰/۱۰/۹										
مشخصات فروشنده										
شماره ثبت/شماره ملی: ۲۰۱۰۵۰۴۱۵۷		شماره اقتصادی: ۴۸۱۳۸۱۸۹۱۶۴۵		نام شخص حقیقی/حقوقی: شرکت پخش شمشیران		شماره پستی ده رقمی: ۴۷۸۹۴۵۱۲۷۶		نشانی کامل: استان: شهرستان: تهران		نشانی:
شماره تلفن/تلفن:										
مشخصات خریدار										
شماره ثبت/شماره ملی: ۲۰۴۰۳۰۷۱۴۶		شماره اقتصادی: ۴۱۱۱۱۱۷۹۶۹۶۱۷		نام شخص حقیقی/حقوقی: فروشگاه ورزشی		شماره پستی ده رقمی: ۳۴۸۱۷۰۵۷۶۱		نشانی کامل: استان: قزوین		نشانی:
شماره تلفن /تلفن:										
مشخصات کالا یا خدمات مورد معامله										
ردیف	کد کالا	شرح کالا یا خدمات	تعداد/مقدار	واحد	مبلغ واحد(ریال)	مبلغ کل(ریال)	مبلغ تخفیف	مبلغ کل پس از تخفیف(ریال)	جمع مالیات و عوارض(ریال)	جمع مبلغ کل علاوه جمع مالیات و عوارض(ریال)
نحوه محاسبه بر اساس شماره ستون										
۱	۵۴۱	کفش ورزشی	۱۰۰	جفت	۸۰,۰۰۰	۸,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۷,۹۸۰,۰۰۰	۷۱۸,۲۰۰	۸,۶۹۸,۲۰۰
۲	۸۱۳	جوراب ورزشی	۵۰	جفت	۲۵,۰۰۰	۱,۲۵۰,۰۰۰	۰	۱,۲۵۰,۰۰۰	۱۱۲,۵۰۰	۱,۳۶۲,۵۰۰
۳	۸۱۵	توپ فوتبال	۲۰	عدد	۴۸,۰۰۰	۹۶۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۹۵۰,۰۰۰	۸۵,۵۰۰	۱,۰۳۵,۵۰۰
جمع کل: یازده میلیون و نود شش هزار و دویست ریال			۱۷۰			۱۰,۲۱۰,۰۰۰		۱۰,۱۸۰,۰۰۰	۹۱۶,۲۰۰	۱۱,۰۹۶,۲۰۰
شرایط فروش: نقدی ☒ غیر نقدی: ☐										
مهر و امضاء فروشنده: _____ مهر و امضاء خریدار: _____										

تصویر ۱۱-۱ نحوه محاسبه عوارض و مالیات بر ارزش افزوده در فاکتور فروش

نرخ مالیات بر ارزش افزوده، هرساله از سوی دولت مشخص می‌شود، برای مثال این نرخ در سال ۱۳۹۵ معادل ۹٪ تعیین شده که شامل ۶٪ مالیات و ۳٪ عوارض می‌باشد. (نرخ مالیات بر ارزش افزوده هر ساله توسط دولت تبیین می‌شود).

تذکر

مصرف‌کننده نهایی: شخصی حقیقی است که کالا و خدمات را متناسب با نیاز خود برای مصارف شخصی خریداری کند و از آن برای عرضه کالاها و خدمات دیگران استفاده نکند.

فعالیت

- با کمک دوستان و هم‌کلاسی‌های خود از فاکتورها و صورت‌حساب‌های خرید چند فروشگاه یا شرکت محل زندگی خود کپی بگیرید و به کلاس بیاورید و نحوه محاسبه مالیات و عوارض آن را بررسی و نتیجه را به هنرآموز خود گزارش دهید.
- با کمک هم‌کلاسی‌های خود و با مراجعه به سایت (نظام مالیات بر ارزش افزوده: <http://www.vat.ir>) بررسی کنید که آیا مالیات بر ارزش افزوده به همه کالاها و خدمات تعلق می‌گیرد؟ چند نمونه از کالاها و خدماتی که از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده معاف هستند، فهرست کنید.

۱	۲	۳
۴	۵	۶
۷	۸	۹

ممکن است بعضی شرکت‌ها، حساب‌های مالیات و عوارض را تفکیک نموده و تحت عناوین جداگانه در حساب‌ها منظور نمایند و محاسبات آن به قرار زیر خواهد بود:

نرخ مالیات ارزش افزوده $\times$ مبلغ خرید (پس از کسر تخفیفات مندرج در صورت حساب) = مبلغ مالیات بر ارزش افزوده
 نرخ عوارض ارزش افزوده $\times$ مبلغ خرید (پس از کسر تخفیفات مندرج در صورت حساب) = مبلغ عوارض بر ارزش افزوده

براساس نرخ قانونی عوارض و مالیات بر ارزش افزوده طی سال‌های ۱۳۹۰ تا سال جاری، جدول زیر را کامل نمایید:

ردیف	سال	مبلغ خرید (ریال)	درصد مالیات بر ارزش افزوده	درصد عوارض ارزش افزوده	مبلغ پرداختی (ریال)
۱	۱۳۹۰	۳۸۸'۰۰۰	؟.....	؟.....	؟.....
۲	۱۳۹۱	؟.....	؟.....	؟.....	۴۲۰'۰۰۰
۳	۱۳۹۲	۳۴۰'۰۰۰	؟.....	؟.....	؟.....
۴	۱۳۹۳	۵۰۰'۰۰۰	؟.....	؟.....	؟.....
۵	۱۳۹۴	۴۲۰'۰۰۰	؟.....	؟.....	؟.....
۶	۱۳۹۵	؟.....	؟.....	؟.....	۷۰۸'۵۰۰
۷	سال جاری	۱'۰۰۰'۰۰۰	؟.....	؟.....	؟.....

کار عملی ۸

فاکتور زیر را در نظر بگیرید:

شماره سریال		فاکتور فروش کالا و خدمات									
۲۸	تاریخ										
مشخصات فروشنده											
شماره ثبت/شماره ملی:		شماره اقتصادی:		شماره ثبت/شماره ملی:		شماره اقتصادی:		شماره ثبت/شماره ملی:		شماره اقتصادی:	
شهر:		کد پستی ۱۰ رقمی:		شهرستان:		کد پستی ۱۰ رقمی:		شهرستان:		کد پستی ۱۰ رقمی:	
		شماره تلفن/فکس:				شماره تلفن/فکس:				شماره تلفن/فکس:	
مشخصات خریدار											
شماره ثبت/شماره ملی:		شماره اقتصادی:		شماره ثبت/شماره ملی:		شماره اقتصادی:		شماره ثبت/شماره ملی:		شماره اقتصادی:	
شهر:		کد پستی ۱۰ رقمی:		شهرستان:		کد پستی ۱۰ رقمی:		شهرستان:		کد پستی ۱۰ رقمی:	
		شماره تلفن/فکس:				شماره تلفن/فکس:				شماره تلفن/فکس:	
مشخصات کالا یا خدمات مورد معامله											
۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
جمع مبلغ کل به علاوه جمع مالیات و عوارض (ریال)	جمع مالیات و عوارض (ریال)	مبلغ کل پس از تخفیف (ریال)	مبلغ تخفیف	مبلغ کل (ریال)	مبلغ واحد (ریال)	واحد	تعداد/مقدار	شرح کالا	کد کالا	ردیف	
؟.....	؟.....	؟.....	-	؟.....	۴۰۰,۰۰۰	کارتن	۱۰	پودر رخت شویی	۹۸۱	۱	
؟.....	؟.....	؟.....	۱۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	؟.....	بسته	۲۰	صابون	۴۱۰	۲	
؟.....	؟.....	؟.....	۵۰,۰۰۰	۱,۷۵۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰	کارتن	؟...	جرم گیر	۲۳۱	۳	
؟.....	؟.....	؟.....	-	۷۵۰,۰۰۰	؟.....	عدد	۱۵	شیشه پاک کن	۵۱۲	۴	
؟.....	؟.....	؟.....	۲۰,۰۰۰	؟.....	۳۲,۰۰۰	عدد	؟...	خمیر دندان	۱۶۷	۵	
؟.....	؟.....	؟.....	؟.....	۱۸,۱۰۰,۰۰۰	جمع کل						
مبلغ قابل پرداخت به عدد و حروف: ؟.....											
شرایط و نحوه فروش: نقدی ☒ غیرنقدی ☐											
مهر و امضا فروشنده: _____											
مهر و امضا خریدار: _____ توضیحات: _____											

مطلوب است: با اعمال نرخ ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده، قسمت‌هایی را که با علامت سؤال مشخص شده‌اند، محاسبه نمایید.

سند حسابداری خرید کالا در سیستم ادواری حالتی که کالا مشمول مالیات و عوارض ارزش افزوده است:

«در زمان خرید کالا، مبلغ عوارض و مالیات بر ارزش افزوده تحت سرفصل سایر حساب‌های دریافتنی ثبت (بدهکار) می‌شود، چون مبالغی که بابت عوارض و مالیات بر ارزش افزوده در زمان خرید پرداخت می‌شود، جزء مطالبات شرکت محسوب می‌شود».

توجه

شماره سند:		شرکت		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		خرید کالا		xx	
		سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده		xx	
		موجودی نقد			xx
جمع:					
شرح سند: بابت خرید کالا به صورت نقد از کارخانه / شرکت					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

مثال

فروشگاه «مازندران» در ۹۵/۹/۸ کالایی به ارزش ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال (بدون احتساب مالیات بر ارزش افزوده) به صورت نقد خریداری نمود. این کالا مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده می‌باشد.
مطلوب است:
 صدور سند حسابداری خرید با فرض استفاده از سیستم ادواری

شماره سند:		فروشگاه مازندران		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند: ۹۵/۹/۸		سند حسابداری		تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		خرید کالا		۴۰۰۰۰۰۰۰	
		سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده		۳۶۰۰۰۰۰	
		موجودی نقد			۴۳۶۰۰۰۰۰
جمع: چهار میلیون و سیصد و شصت هزار ریال					
شرح سند: بابت خرید کالا به صورت نقد از کارخانه / شرکت					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

$$۴۰۰۰۰۰۰۰ \times ۹\% = ۳۶۰۰۰۰۰ \text{ مالیات بر ارزش افزوده}$$

■ سند حسابداری خرید کالا در سیستم دائمی حالتی که کالا مشمول عوارض مالیات بر ارزش افزوده است:

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی کالا		xx	
		سایر حساب های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده		xx	
		موجودی نقد			xx
جمع:					
شرح سند: بابت خرید کالا به صورت نقد از شرکت/کارخانه...					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

بازرگانی «مشهد»، در تاریخ ۹۵/۸/۱۰ کالایی به ارزش ۱۰،۹۰۰،۰۰۰ ریال شامل ۹۰۰،۰۰۰ ریال مالیات بر ارزش افزوده به صورت نسبه خریداری نمود.
مطلوب است: صدور سند حسابداری خرید کالا، با فرض استفاده از سیستم دائمی.

شماره سند: تاریخ سند:		بازرگانی مشهد سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

با مراجعه به قانون مالیات بر ارزش افزوده جدید، مشمول بودن یا معاف بودن موارد زیر را بررسی نمایید:

ردیف	نوع حمل	مشمول			معاف		
		درون شهری	برون شهری	بین‌المللی	درون شهری	برون شهری	بین‌المللی
۱	حمل و نقل بار به صورت جاده‌ای				✓	✓	✓
۲	حمل و نقل بار به صورت ریلی						
۳	حمل و نقل بار به صورت دریایی						
۴	حمل و نقل بار به صورت هوایی						
۵	حمل و نقل مسافر به صورت جاده‌ای						
۶	حمل و نقل مسافر به صورت ریلی						
۷	حمل و نقل مسافر به صورت دریایی						
۸	حمل و نقل مسافر به صورت هوایی						

برای فروشگاه الف واقع در تهران، هزینه حمل کالای خریداری شده از اصفهان تا تهران بدون مالیات بر ارزش افزوده مبلغ ۲٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال و با احتساب مالیات بر ارزش افزوده ۲٬۱۸۰٬۰۰۰ ریال است:

الف) آیا این مالیات باید پرداخت شود؟ بحث کنید.

ب) پس از پاسخگویی به بند الف، سند حسابداری این رویداد را در هر دو حالت زیر در دفاتر خریدار صادر نمایید. (پرداخت به صورت نقدی انجام می‌شود)

ب) ۱- سند حسابداری خرید کالا در سیستم ادواری:

شماره سند: تاریخ سند:			فروشگاه ..... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضامائم:
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

ب) ۲- سند حسابداری خرید کالا در سیستم دائمی:

شماره سند: تاریخ سند:			فروشگاه ..... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضامائم:
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

کار عملی ۱۰

خریدهای شرکت «کرج» در دی ماه سال جاری به قرار زیر بوده است (در اول دی ماه مانده صندوق ۵٬۲۰۰٬۰۰۰ ریال، مانده وجوه نزد تنخواه ۲٬۵۰۰٬۰۰۰ ریال و مانده بانک ۷٬۳۰۰٬۰۰۰ ریال می باشد).

توجه

- ۱) مبلغ خرید قبل از احتساب مالیات برارزش افزوده می باشد و برای محاسبه مبلغ مالیات برارزش افزوده، نرخ ۹٪ را اعمال کنید.
- ۲) چک های صادره به تاریخ روز تحویل شده اند.

۱۰/۲: برای کالاهایی که در تاریخ ۱۰/۲۹ تحویل می شود، مبلغ ۱٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال پرداخت شد.

۱۰/۵: خرید نسبیه کالا به مبلغ ۶۰۰٬۰۰۰ ریال از شرکت «اردبیل».

۱۰/۸: خرید کالا به صورت نقد به مبلغ ۳۰۰٬۰۰۰ ریال در ازای صدور چک شماره ۵۱۶، از تجارتخانه «نهبوند».

۱۰/۱۲: خرید یک دستگاه رایانه برای انجام عملیات حسابداری به مبلغ ۴۰۰٬۰۰۰ ریال از فروشگاه سخت افزاری «جیرفت»، معادل ۲۰٪ مبلغ فاکتور از طریق چک شماره ۵۱۷ پرداخت و مابقی طی ۳۰ روز آینده پرداخت می شود.

۱۰/۱۵: خرید کالا به ارزش ۸۰۰٬۰۰۰ ریال از عمده فروشی «کرمانشاه» و پرداخت وجه آن از صندوق شرکت.

۱۰/۱۸: خرید نسبیه کالا به مبلغ ۶۲۰٬۰۰۰ ریال از بازرگانی «خراسان» (این کالا از پرداخت عوارض و مالیات بر ارزش افزوده معاف می باشد).

۱۰/۲۱: خرید کالا به مبلغ ۱٬۳۰۰٬۰۰۰ ریال از شرکت «ماهشهر» در ازای صدور سفته سه ماهه معادل ۱٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال و پرداخت مابقی مبلغ فاکتور از محل صندوق.

۱۰/۲۵: نصف بدهی خرید مورخ ۱۰/۵ از طریق صدور چک شماره ۵۱۸ پرداخت شد.

۱۰/۲۸: دریافت صورتحساب حمل کالاهای خریداری شده تاریخ های ۱۰/۵، ۱۰/۸، ۱۰/۱۵ و ۱۰/۲۱ از تنخواه گردان شرکت (آقای امیری) جمعاً به مبلغ ۲۰۰٬۰۰۰ ریال که در همین تاریخ صورتحساب ها تأیید و چکی به تاریخ روز معادل مخارج انجام شده جهت ترمیم تنخواه گردان در وجه آقای امیری صادر شد (تنخواه گردان به روش متغیر).

۱۰/۲۹: دریافت کالاهایی به ارزش ۲٬۸۰۰٬۰۰۰ ریال. لازم به ذکر است که در تاریخ ۱۰/۲ مبلغ ۱٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال برای آن پیش پرداخت شده بود و مابقی نیز به صورت نقد از طریق چک شماره ۵۱۹ پرداخت شد.

مطلوب است:

تنظیم سند حسابداری رویدادهای فوق و ثبت اسناد حسابداری در دفتر روزنامه با فرض:

الف) استفاده از سیستم ادواری

ب) استفاده از سیستم دائمی

ردیف	شاخص‌های مورد ارزشیابی	خودارزیابی هنرجو		نظر هنرآموز	
		موفق	ناموفق	موفق	ناموفق
۱	حضور به موقع در کلاس درس و کارگاه آموزشی و رعایت نظم و انضباط				
۲	همراه داشتن وسایل آموزشی شخصی (کتاب، دفتر، ماشین حساب و ...)				
۳	شرکت فعال در بحث‌های گروهی و مسئولیت‌پذیری و درستکاری				
۴	پاسخ صحیح به سؤالات مطرح شده در کلاس و استدلال آن				
۵	ارائه نتیجه‌گیری صحیح و مستندسازی				
۶	تعریف مالیات بر ارزش افزوده				
۷	تعریف عوارض بر ارزش افزوده				
۸	صدور سند حسابداری خرید کالای مشمول مالیات بر ارزش افزوده در سیستم ادواری				
۹	صدور سند حسابداری خرید کالای مشمول مالیات بر ارزش افزوده در سیستم دائمی به شیوه دستی و رایانه‌ای				
۱۰	صدور سند حسابداری هزینه حمل به داخل به شیوه دستی و رایانه‌ای				

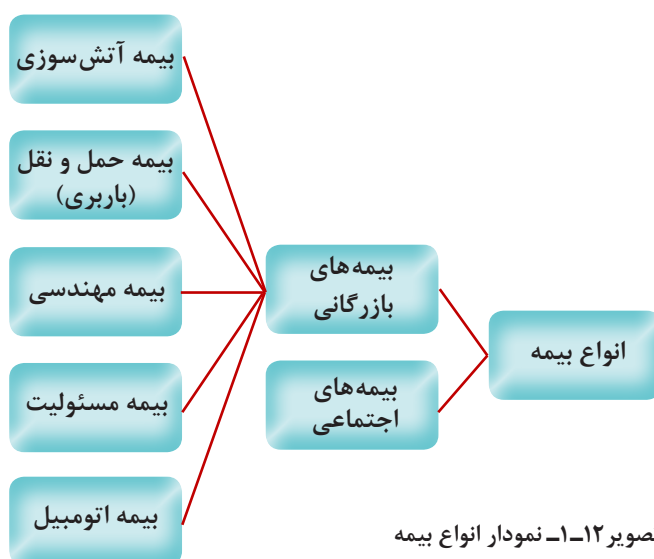

انواع بیمه

فعالیت

به نظر شما چرا بعضی شرکت‌ها موجودی‌های خود را در برابر خطرات احتمالی، بیمه می‌کنند؟ آیا هیچ لزومی دارد که موجودی‌ها بیمه شوند و شرکت از این بابت متحمل هزینه بیمه شود؟

تعریف بیمه: بیمه به مفهوم اطمینان از امکان انتقال خسارت وارده از حوادث احتمالی و ناخواسته به فرد یا سازمان دیگری می‌باشد.
در یک تقسیم‌بندی کلی، بیمه به دو دسته بیمه‌های اجتماعی و بیمه‌های بازرگانی (اختیاری) تقسیم‌بندی می‌شود.

تصویر ۱۲-۱- نمودار انواع بیمه

انواع بیمه‌نامه‌های مرتبط با موجودی کالا عبارت‌اند از: بیمه آتش‌سوزی و صاعقه - بیمه سرقت - بیمه سیل - بیمه نابابی و ... در ادامه به تعریف دو بیمه آتش‌سوزی و سرقت پرداخته می‌شود:
بیمه آتش‌سوزی: رشته‌ای از بیمه است که بیمه‌گر طی آن در قبال دریافت حق بیمه، جبران خسارت‌های وارد شده بر دارایی‌های بیمه‌گذار را در اثر آتش‌سوزی، صاعقه و انفجار تعهد می‌نماید. بیمه آتش‌سوزی ممکن است خطرات اضافی همچون سیل، زلزله، طوفان، تگرگ، سرقت، ترکیدگی لوله‌های آب، ضایعات ناشی از برف و باران و موارد دیگری را نیز تحت پوشش قرار دهد.
بیمه سرقت: این نوع بیمه‌نامه، خطر سرقت و خساراتی که در اثر سرقت به بیمه‌گذار وارد می‌شود، را تعهد می‌نماید. معمولاً بیمه سرقت با سایر بیمه‌نامه‌ها ترکیب می‌شود که از رایج‌ترین آنها ترکیب با بیمه آتش‌سوزی است.

ارزش کالاهای موجود در انبار شرکت «یزد» معادل ۶۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال است، این موجودی‌ها در مقابل خطرات آتش‌سوزی و خطرات اضافی (سیل و زلزله) بیمه شده و برای این منظور مبلغ ۵۲۰۰۰۰۰ ریال به شرکت بیمه پرداخت شد. نرخ بیمه چند درصد بوده است؟

فعالیت

صدور سند حسابداری بیمه موجودی کالا

فعالیت

پیش پرداخت هزینه‌ها، دارایی است یا هزینه؟ چرا؟

در مواردی ممکن است شرکت قبل از دریافت کالا و خدمات و یا وقوع هزینه، نسبت به پرداخت وجه آن اقدام نماید. مبلغ پرداخت شده در حساب پیش پرداخت مربوطه منظور و به عنوان دارایی شناسایی می‌گردد. در نتیجه مبلغی که بابت حق بیمه در ابتدا پرداخت می‌شود، تحت عنوان پیش‌پرداخت بیمه ثبت می‌شود.

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمايم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		پیش پرداخت بیمه		xx	
		سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده		xx	
		موجودی نقد			xx
جمع:					
xx					
xx					
شرح سند: بابت خرید بیمه نامه.....					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

عملیات خرید کالا در فروشگاه «شیراز» در این ماه به صورت زیر بوده است:

فروشنده	شماره فاکتور	تاریخ خرید	شرایط خرید	مبلغ مالیات ارزش افزوده	مبلغ عوارض ارزش افزوده	مبلغ قابل پرداخت
شرکت الف	۲۵۴	۶/۲۳	نقدی	۳۶۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰	۶۵۴۰۰۰۰
کارخانه ب	۳۶۴۸	۶/۵	نسیه	۲۱۶۰۰۰	۱۰۰۸۰۰	۳۹۲۴۰۰۰
بازرگانی ج	۳۲۱۴۶	۶/۱۴	یک سوم نقد و مابقی نسیه	۹۰۰۰۰۰	۴۵۰۰۰۰	۱۰۶۳۵۰۰۰۰
شرکت د	۶۴۸	۶/۹	نسیه	۵۴۰۰۰۰	۲۷۰۰۰۰	۹۸۱۰۰۰۰
تولیدی هـ	۷۸۴۱	۶/۱۱	نسیه	۴۷۰۱۰۰	۲۳۰۵۵۰	۸۵۵۰۶۵۰

فروشگاه «شیراز» در طول این ماه پرداخت‌های زیر را به فروشندگان مذکور انجام داده است:

فروشنده	تاریخ پرداخت	مبلغ پرداخت شده	نحوه پرداخت
شرکت الف	۶/۳۰	۳۰۰۰۰۰۰	صندوق
کارخانه ب	۶/۲۹	۹۵۰۰۰۰۰	صدور چک شماره ۵۵۶ (به تاریخ روز)
بازرگانی ج	۶/۳۱	۱۰۳۵۰۰۰۰۰	صدور چک شماره ۵۵۸ (به تاریخ روز)
شرکت د	۶/۲۹	۲۰۵۳۱۰۰۰۰	صدور چک شماره ۵۵۷ (به تاریخ ۲۰ روز آینده)
تولیدی هـ	۶/۲۵	۵۰۰۰۰۰۰	صندوق

مطلوب است:

- ۱ صدور سند حسابداری به دو روش ادواری و دائمی و تنظیم دفتر معین.
- ۲ تهیه تراز آزمایشی دفتر معین حساب‌های پرداختی به تاریخ ۶/۳۱.

کار عملی ۱۳

بازرگانی «مهاباد» به خرید و فروش لوازم خانگی اشتغال دارد. اسناد و مدارک مثبت به زیر برای هفته دوم خرداد ۹۵ در ارتباط با دو مورد خرید و بیمه موجودی کالا در اختیار شما قرار می‌گیرد:

شماره سریال		فاکتور فروش کالا و خدمات									
۹۴۱۷	تاریخ	۹۵/۰۳/۱۳									
مشخصات فروشنده											
شماره ثبت/ شماره ملی:		شماره اقتصادی:	نام شخص حقیقی/ حقوقی: شرکت سمیرم								
شهر:		کد پستی ۱۰ رقمی:	نشانی کامل: استان:								
		شماره تلفن/ فکس:	نشانی:								
مشخصات خریدار											
شماره ثبت/ شماره ملی:		شماره اقتصادی:	نام شخص حقیقی/ حقوقی: بازرگانی مهاباد								
شهر:		کد پستی ۱۰ رقمی:	نشانی کامل: استان:								
		شماره تلفن/ فکس:	نشانی:								
مشخصات کالا یا خدمات مورد معامله											
ردیف	کد کالا	شرح کالا	تعداد/مقدار	واحد	مبلغ واحد (ریال)	مبلغ کل (ریال)	مبلغ تخفیف	مبلغ کل پس از تخفیف (ریال)	جمع مالیات و عوارض (ریال)	جمع مبلغ کل به علاوه جمع مالیات و عوارض (ریال)	
۱	۵۳۹	کولر آبی ۵۰۰	۱۲	دستگاه	۷,۴۰۰,۰۰۰	۸۸۸,۰۰۰,۰۰۰	۱,۷۷۶,۰۰۰	۸۷,۰۲۴,۰۰۰	۷,۸۳۲,۱۶۰	۹۴,۸۵۶,۱۶۰	
۲	۵۴۰	کولر آبی ۷۰۰	۹	دستگاه	۷,۸۰۰,۰۰۰	۷۰,۲۰۰,۰۰۰	۱,۴۰۴,۰۰۰	۶۸,۷۹۶,۰۰۰	۶,۱۹۱,۶۴۰	۷۴,۹۸۷,۶۴۰	
۳	۵۴۱	لیاستوی ۵ کیلویی	۴	دستگاه	۱۱,۰۰۰,۰۰۰	۴۴,۰۰۰,۰۰۰	۸۸۰,۰۰۰	۴۳,۱۲۰,۰۰۰	۳,۸۸۰,۸۰۰	۴۷,۰۰۰,۸۰۰	
۴	۵۴۲	آبگرمکن گازی	۷	دستگاه	۵,۶۰۰,۰۰۰	۳۹,۲۰۰,۰۰۰	۷۸۴,۰۰۰	۳۸,۴۱۶,۰۰۰	۳,۴۵۷,۲۴۰	۴۱,۸۷۳,۲۴۰	
جمع کل						۲۴۲,۲۰۰,۰۰۰	۴,۸۴۴,۰۰۰	۲۳۷,۳۵۶,۰۰۰	۲۱,۳۶۲,۰۴۰	۲۵۸,۷۱۸,۰۴۰	
مبلغ قابل پرداخت به حروف: دوپست و پنجاه و هشت میلیون و هشتاد و هجده هزار و چهل ریال											
شرایط و نحوه فروش: نقدی ☐ غیر نقدی ☒				توضیحات:							
مهر و امضا فروشنده:				مهر و امضا خریدار:							

شماره سریال		فاکتور فروش کالا و خدمات									
۲۴۲۸	تاریخ	۹۵/۰۳/۱۳									
مشخصات فروشنده											
شماره ثبت/ شماره ملی:		شماره اقتصادی:	نام شخص حقیقی/ حقوقی: صنایع خانگی گرگان								
شهر:		کد پستی ۱۰ رقمی:	نشانی کامل: استان:								
		شماره تلفن/ فکس:	نشانی:								
مشخصات خریدار											
شماره ثبت/ شماره ملی:		شماره اقتصادی:	نام شخص حقیقی/ حقوقی: بازرگانی مهاباد								
شهر:		کد پستی ۱۰ رقمی:	نشانی کامل: استان:								
		شماره تلفن/ فکس:	نشانی:								
مشخصات کالا یا خدمات مورد معامله											
ردیف	کد کالا	شرح کالا	تعداد/مقدار	واحد	مبلغ واحد (ریال)	مبلغ کل (ریال)	مبلغ تخفیف	مبلغ کل پس از تخفیف (ریال)	جمع مالیات و عوارض (ریال)	جمع مبلغ کل به علاوه جمع مالیات و عوارض (ریال)	
۱	۶۲۰	پنجهال فریزر ۱۴ فوت	۵	دستگاه	۷,۰۰۰,۰۰۰	۳۵,۰۰۰,۰۰۰	-	۳۵,۰۰۰,۰۰۰	۳,۱۵۰,۰۰۰	۳۸,۱۵۰,۰۰۰	
۲	۶۲۱	اجاق گاز ۵ شعله	۱۰	دستگاه	۴,۵۰۰,۰۰۰	۴۵,۰۰۰,۰۰۰	-	۴۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۰۵۰,۰۰۰	۴۹,۰۵۰,۰۰۰	
جمع کل						۸۰,۰۰۰,۰۰۰	-	۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۷,۲۰۰,۰۰۰	۸۷,۲۰۰,۰۰۰	
مبلغ قابل پرداخت به حروف: هشتاد و هفت میلیون و دوپست هزار ریال											
شرایط و نحوه فروش: نقدی ☐ غیر نقدی ☒				توضیحات: طبق توافق هزینه حمل بر عهده فروشنده بوده است.							
مهر و امضا فروشنده:				مهر و امضا خریدار:							

۹۲۴۱۰۵

وزارت راه و شهرسازی
سازمان راهسازی و حمل و نقل جاده‌ای
بازرگانه جاده ای داخلی

تاریخ صدور: ۹۵/۰۳/۱۴
ساعت حرکت: ۸:۱۵:۴۳

کد رهگیری

نام و نام خانوادگی فرستنده:	شماره ملی:	کد پستی محل بارگیری:	آدرس محل بارگیری:	شکل:
نام و نام خانوادگی گیرنده:	شماره ملی:	کد پستی محل تخلیه بار:	آدرس محل تخلیه بار:	شکل:
نام و نام خانوادگی راننده اول:	کد ملی:	سابق شهر:	شماره کواچینامه محل صدور:	شماره کارت هوشمند راننده:
نام و نام خانوادگی راننده دوم:	کد ملی:	سابق شهر:	شماره کواچینامه محل صدور:	شماره کارت هوشمند راننده:
شماره پلاک وسیله نقلیه:	مدار شماره کتاری:	نوع بارگیر:	بارخانه ساخت:	شماره کارت هوشمند تریلر:
شماره پلاک وسیله نقلیه:	مدار شماره کتاری:	نوع بسته بندی:	شماره بسته بندی:	شماره و تاریخ انقضاء بسته نامه خطر کانت:

نام محموله:	وزن (کتلوگرم/انچه/لیتر):	نوع بسته بندی:	شماره بسته بندی:	مدار بارگیری:	مقصد تخلیه:
لوازم خانگی	۳۲	انبار ۲ شرکت	مهاباد		

مبلغ اوراقیه: هزینه بارگیری: هزینه تخلیه: هزینه باسکول: عوارض جادجایی کالا: جمع کل کرایه: **۳۰,۵۲۰,۰۰۰** ریال

(پیشگرایه) باقیمانده کرایه: (ریال) کمیسیون دریافتی: ۱۰۰۰,۰۰۰ ریال. مبالغت بر ارزش افزوده: ریال. شماره قرارداد بیمه: ۶۹۷۲. نام شرکت بیمه: نام موسسه یا شرکت حمل و نقل: **اصفهان**. کد شرکت: **۵۱۴۰**. شناسی: **اصفهان**. ضمن اعلام وصول کالای مندرج در متن بارنامه متعهد می گردیم آن را حداکثر تا تاریخ: به گیرنده تحویل نموده. نامه و اثر مکتوب راننده تاریخ: نام و نام خانوادگی راننده: تاریخ: مهر و امضاء موسسه یا شرکت حمل و نقل:

کرایه پرداختی مبلغ **۳۰,۵۲۰,۰۰۰** ریال (سی میلیون و پانصد و بیست هزار ریال) می باشد

شماره: ۲۲۵۴

بازرگانی مهاباد

تاریخ: ۹۵/۰۳/۱۴

برگ دستور پرداخت

امور مالی، لطفاً از محل صندوق بانک بابت: **هزینه حمل کالا/ فرستنده/ شره مبلغ سر میلیون و پانصد و بیست هزار ریال به عدد معادل ۳۰,۵۲۰,۰۰۰ ریال به آقا/خانم/شرکت: سید سوز (فرستنده کامیون) پرداخت نمایید.**

تهیه کننده:

تأیید کننده:

شماره: ۲۲۵۴

بازرگانی مهاباد

تاریخ: ۹۵/۰۳/۱۴

برگ رسید دریافت وجه

اینجانب **کاتم سید سوز** به نمایندگی از **موسسه حمل و نقل تندر** مبلغ **سر میلیون و پانصد و بیست هزار ریال** به عدد معادل **۳۰,۵۲۰,۰۰۰ ریال** نقداً بابت **حمل کالا** دریافت نمودم.

تهیه کننده:

تأیید کننده:

دریافت کننده:

بیمه نامه آتش سوزی

بیمه ..... بر اساس پیشنهاد شماره NIDS۲۰۰۸۹۳۳ مورخ ۱۳۹۵/۰۳/۱۸ بیمه گذار به موجب این بیمه نامه و شرایط عمومی پیوست آن متعهد است که پس از دریافت حق بیمه مقرر، خسارتهای ناشی از وقوع خطرهای مورد تعهد وارد به موضوع بیمه به شرح زیر را جبران نماید.

مشخصات بیمه نامه

شماره بیمه نامه: ۲۵۴۱۳۶۴۸
 نام بیمه گذار: بازرگانی مهاباد
 نشانی بیمه گذار: مهاباد
 واحد صدور: نمایندگی .....
 موضوع فعالیت: موجودی های انبار
 نوع مورد بیمه: غیر صنعتی
 شهر مورد بیمه:
 نشانی مورد بیمه:
 مدت بیمه نامه: ۳۶۶ روز از ساعت ۲۴ روز ۱۳۹۵/۰۳/۱۸ تا ساعت ۲۴ روز ۱۳۹۶/۰۳/۱۸
 نوع سازه: بتون و یا سوله
 تلفن محل مورد بیمه:
 کد: ۴۱۲۵
 تاریخ صدور: ۱۳۹۵/۰۳/۱۸
 تلفن: ۱۳۹۶/۰۳/۱۸

خطرات مورد تعهد بیمه گر

آتش سوزی، انفجار، صاعقه - سرقت (موجودی)

شرح موضوع بیمه (موارد بیمه شده)	ارزش تفکیکی	توضیحات
۱. ساختمانها جمعاً به مبلغ	۰ ریال	
۲. تأسیسات جمعاً به مبلغ	۰ ریال	
۳. موجودی جمعاً به مبلغ	۰ ریال	
۴. موجودی شناور جمعاً به مبلغ	۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	
۵. اثاثیه و محتویات جمعاً به مبلغ	۰ ریال	

خواهشمند است اموال خود را بر اساس ارزش روز بیمه فرمایید در غیر این صورت به تناسب مبلغ بیمه شده با قیمت واقعی پرداخت خواهد شد.

جمع کل سرمایه:	۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	به حروف: یک میلیارد و پانصد میلیون ریال
حق بیمه خالص:	۲۲,۹۵۰,۰۰۰ ریال	عوارض و مالیات بر ارزش افزوده: ۲,۰۶۵,۵۰۰ ریال
جمع مبلغ پرداختی:	۲۵,۰۱۵,۵۰۰ ریال	به حروف: بیست و پنج میلیون و پانزده هزار و پانصد ریال

تاریخ صدور: ۱۳۹۵/۰۳/۱۸

شرکت سهامی بیمه

کد: ۱۲۵

واحد:

تاریخ: هجرت هجرت خرداد ماه یک هزار و سیصد و نود و پنج ۱۳۹۵/۰۳/۱۸

قلم برداشت: درگوشه بانک

مهاباد- میدان شهرداری تلفن مرکزی ۳۵۶۳

شماره حساب جاری ۳۴۴۳۰

بیمه نمایندگی ..... (کد ۴۱۲۵) بابت بیمه موجودی کالا... ۳۴۴۳۰

ریال ۹۱۲۰۰۳/۴۶۹

ریال ۲۵۰,۱۵,۵۰۰

بازرگانی مهاباد

تاریخ: هجرت هجرت خرداد ماه یک هزار و سیصد و نود و پنج ۱۳۹۵/۰۳/۲۰

قلم برداشت: درگوشه بانک

مهاباد- میدان شهرداری تلفن مرکزی مهاباد کد ۳۵۶۳

شماره حساب جاری ۳۴۴۳۰

شرکت سمیرم بابت خرید کالا... ۳۴۴۳۰

ریال ۹۱۲۰۰۳/۴۷۰

ریال ۲۵۸,۷۱۸,۰۴۰

بازرگانی مهاباد

مطلوب است:

- ۱ صدور سند حسابداری رویدادهای فوق با فرض: الف) استفاده از سیستم ادواری   ب) استفاده از سیستم دائمی
- ۲ محاسبه نرخ بیمه موجودی ها.
- ۳ محاسبه بهای تمام شده کالاهای خریداری شده تاریخ ۳/۱۲ و ۳/۱۴ در هر دو سیستم ادواری و دائمی.

توجه

از انواع بیمه‌های اشاره شده، بیمه حمل عامل افزایش بهای تمام شده است و سایر بیمه‌ها برای شرکت‌ها، هزینه محسوب می‌شود.

برای دستیابی به اصول بنیادین شایستگی‌های غیرفنی (درستکاری، رازداری، امانت‌داری) در حسابداری، حسابداران باید در هر موقعیتی صادق باشند و کم کاری نکنند تا از خدشه‌دار شدن حرفه و شئون خود جلوگیری کرده و نسبت به آنها و اعمالشان اعتماد کامل به وجود آید. برای حفظ و گسترش اعتماد در جامعه باید تمام مسئولیت‌های حرفه‌ای را با نهایت دقت انجام دهند.

ارزشیابی

ردیف	شاخص های مورد ارزشیابی	خودارزیابی هنرجو			نظر هنرآموز
		موفق	ناموفق	موفق	ناموفق
۱	حضور به موقع در کلاس درس و کارگاه آموزشی و رعایت نظم و انضباط				
۲	همراه داشتن وسایل آموزشی شخصی (کتاب، دفتر، ماشین حساب و ...)				
۳	شرکت فعال در بحث های گروهی و مسئولیت پذیری و درستکاری				
۴	پاسخ صحیح به سؤالات مطرح شده در کلاس و استدلال آن				
۵	ارائه نتیجه گیری صحیح و مستندسازی				
۶	تعریف عوارض و مالیات بر ارزش افزوده				
۷	تعریف بیمه و انواع آن (آتش سوزی، سرقت)				
۸	محاسبه نرخ بیمه				
۹	صدور سند حسابداری خرید کالا به شیوه دستی و رایانه ای				
۱۰	صدور سند حسابداری بیمه موجودی ها				

تفکر کنید

طبق تعالیم قرآنی همه انسان‌ها در مقابل خداوند نسبت به اعمالی که انجام می‌دهند، مسئولیت پاسخگویی و یا حسابدهی دارند، یک کمک حسابدار خرید کالا چگونه می‌تواند این مسئولیت را به‌جا آورد؟

بحث کنید

به نظر شما کمک حسابدار خرید کالا چه مسئولیت‌هایی در برابر خدا، خویشین، جامعه و محیط زیست دارد؟

ارزشیابی شایستگی صدور سند حسابداری خرید کالا

شرح کار

- ۱ تطبیق مستندات خرید کالا (استعلام خرید، امضاهای مجاز، پیش فاکتورها) با آیین نامه معاملات
- ۲ کنترل محاسبات مستندات خرید کالا
- ۳ کنترل صحت و کفایت مستندات خرید کالا
- ۴ تطبیق درخواست خرید کالا، فاکتور خرید، رسید انبار
- ۵ کنترل مستندات و محاسبات مالیات و عوارض بر ارزش افزوده (شامل گواهی ثبت نام در ارزش افزوده، کد اقتصادی، مدت گواهی)
- ۶ کنترل هزینه‌های انجام شده جهت خرید کالا و شناسایی هزینه‌های مرتبط و صدور سند حسابداری آن
- ۷ محاسبه بهای تمام شده کالاهای خریداری شده
- ۸ صدور سند حسابداری خرید کالا
- ۹ کنترل مستندات بیمه موجودی‌ها شامل محاسبات، مستندات بیمه، ارزش کالا

استاندارد عملکرد

توانایی صدور سند حسابداری خرید کالا بر طبق استانداردهای آیین نامه معاملات بر اساس مدارک و اسناد مثبت

شاخص‌ها

- ۱ کنترل مستندات خرید کالا
- ۲ محاسبه بهای تمام شده خرید کالا
- ۳ ثبت سند حسابداری
- ۴ صدور سند بیمه موجودی‌ها

شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات

شرایط: میز و صندلی - اتاق کار - رایانه - ملزومات اداری - ماشین حساب - نرم افزار - آیین نامه معاملات - استاندارد حسابداری - قانون مالیات بر ارزش افزوده - ۱۰ مورد اسناد مورد نیاز طی مدت حداکثر ۶۰ دقیقه

ابزار و تجهیزات: میز و صندلی - اتاق کار - رایانه - ملزومات اداری - ماشین حساب - نرم افزار انبار - آیین نامه معاملات - استاندارد حسابداری - قانون مالیات بر ارزش افزوده

معیار شایستگی

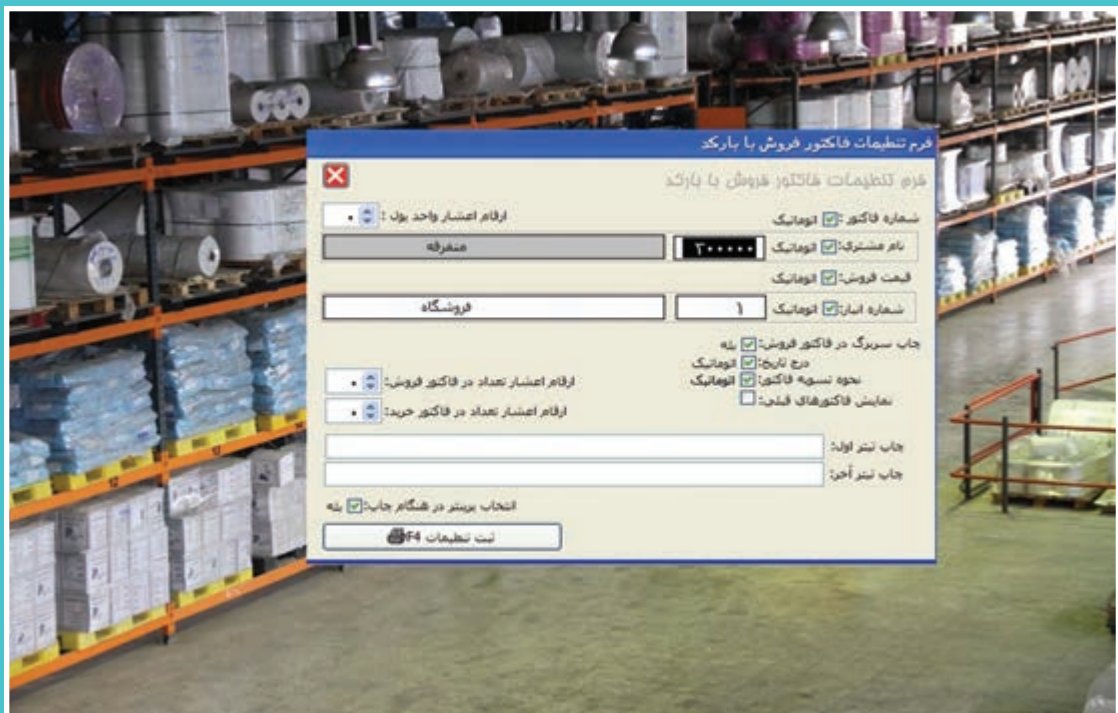
ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	کنترل مستندات خرید کالا	۱	
۲	محاسبه بهای تمام شده خرید کالا	۲	
۳	ثبت سند حسابداری خرید کالا	۲	
۴	صدور سند بیمه موجودی‌ها	۲	
	شایستگی‌های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: دقت غیر فنی: محاسبه و ریاضی، مستندسازی، درست‌کاری	۲	
	میانگین نمرات		*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.

پودمان ۲

حسابداری فروش کالا

شرکت‌های بازرگانی در طول دوره مالی کالاهایی را که خریداری کرده‌اند، به همان شکل اولیه و به صورت عمده یا خرده‌فروشی با درصدی سود در اختیار مصرف‌کننده قرار می‌دهند و از این بابت وجهی دریافت می‌کنند. این مبلغ تحت عنوان فروش، منبع اصلی درآمد تلقی می‌شود. از آنجا که هدف تمام شرکت‌های بازرگانی کسب سود است، برای رسیدن به این امر مهم توجه به نیازها و خواسته‌های مشتریان، حفظ ارتباط با آنان و تحویل به موقع کالا با همان کیفیت مورد نظر همواره ضروری است. بنابراین یکی از مسئولیت‌های مهم مدیریت، برنامه‌ریزی و اعمال کنترل صحیح نسبت به موجودی کالاها و اتخاذ شیوه‌ای مناسب برای فروش محصولات است. در این پودمان با مدارک و مستندات لازم برای فروش کالا، فرایند فروش، روش‌های فروش و همچنین صدور سند حسابداری فروش کالا آشنا خواهید شد.

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ، الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ، وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ، أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ، لِيَوْمٍ عَظِيمٍ، يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ.

وای بر کم‌فروشان، آنان که چون [از مردم کالایی را با] پیمانه و وزن می‌ستانند، پُر و کامل می‌ستانند و چون [چیزی را] به مردم با پیمانه و وزن می‌دهند کم می‌گذارند. آیا اینان یقین ندارند که حتماً برانگیخته می‌شوند برای روزی بزرگ، روزی که مردم در پیشگاه پروردگارشان [برای محاسبه شدن] به پا می‌ایستند.

«مطففین / ۱-۶»

مقدمه

- آیا می‌دانید برای فروش کالا چه اقدامات و مستنداتی مورد نیاز است؟
- به نظر شما فروش به چه روش‌هایی صورت می‌پذیرد؟

استاندارد عملکرد

توانایی صدور سند حسابداری فروش کالا بر اساس مستندات و مدارک مثبت و آیین‌نامه معاملات

شایستگی‌هایی که در این پودمان کسب می‌کنید:

- ۱ تهیه و کنترل مستندات فروش
- ۲ صدور سند حسابداری فروش کالا
- ۳ صدور سند حسابداری سایر حساب‌های پرداختنی (مالیات بر ارزش افزوده)

جدول را تکمیل نمایید:

فروش کالا محسوب می شود؟		رویداد در واحد تجاری
خیر	بله	
	✓	فروش دارو در داروخانه‌ها
		فروش میز و صندلی فروشگاه‌های خواروبار
		فروش کتاب در کتاب فروشی‌ها
		فروش قفسه‌های چیدمان کالا در فروشگاه‌ها
		فروش ساختمان انبار شرکت مواد غذایی
		فروش یخچال در فروشگاه‌های لوازم خانگی
		فروش یک دستگاه رایانه در یک فروشگاه رایانه که جهت انجام عملیات حسابداری و خدمات به مشتریان نگهداری می‌شد.

مجموعه اقداماتی که برای تحویل کالا از جانب فروشنده به مشتری (خریدار) انجام می‌شود، فروش کالا نام دارد. همان‌طور که قبلاً گفته شد، شرکت‌های بازرگانی کالاها را خریداری نموده و با فروش آن کالاها، درآمد به دست می‌آورند. دارایی‌هایی که در شرکت به قصد استفاده نگهداری می‌شوند، اگر به دلایلی (از جمله معاوضه، عدم احتیاج، از رده خارج شدن دارایی و...) فروخته شوند، به حساب همان دارایی منظور می‌شوند. بنابراین در شرکت‌های بازرگانی حساب فروش کالا صرفاً برای کالاهایی مورد استفاده قرار می‌گیرد که به قصد فروش خریداری شده باشند، نه مصرف و یا استفاده در شرکت.

دو حالت کلی برای فروش کالا و محصولات وجود دارد:

- ۱ فروش داخلی: به معنی تحویل و فروش کالا به مشتریان در داخل کشور است.
- ۲ فروش خارجی (صادراتی): به معنی خروج کالا از قلمرو گمرکی کشور می‌باشد.

روش‌های فروش کالا

واحدهای تجاری در جریان چرخه عملیاتی خود روش‌های مختلفی را برای فروش کالا به کار می‌گیرند، این روش‌ها ممکن است به صورت نقد، نسیه (اعتباری)، از طریق پیش دریافت، اقساطی و یا امانی انجام شود. فروش صرفاً به یکی از این روش‌ها محدود نمی‌شود و احتمال دارد به صورت ترکیبی از نقد و نسیه و یا نقد و اقساط انجام شود. در ادامه به تشریح روش‌های فروش پرداخته می‌شود.

۱ فروش نقد: هم‌زمان با تحویل کالا، وجه آن از مشتری دریافت می‌شود.

۲ فروش نسیه: هنگام تحویل کالا، مشتری تعهد می‌کند که وجه آن را در زمان معینی (با توافق طرفین) پرداخت کند.

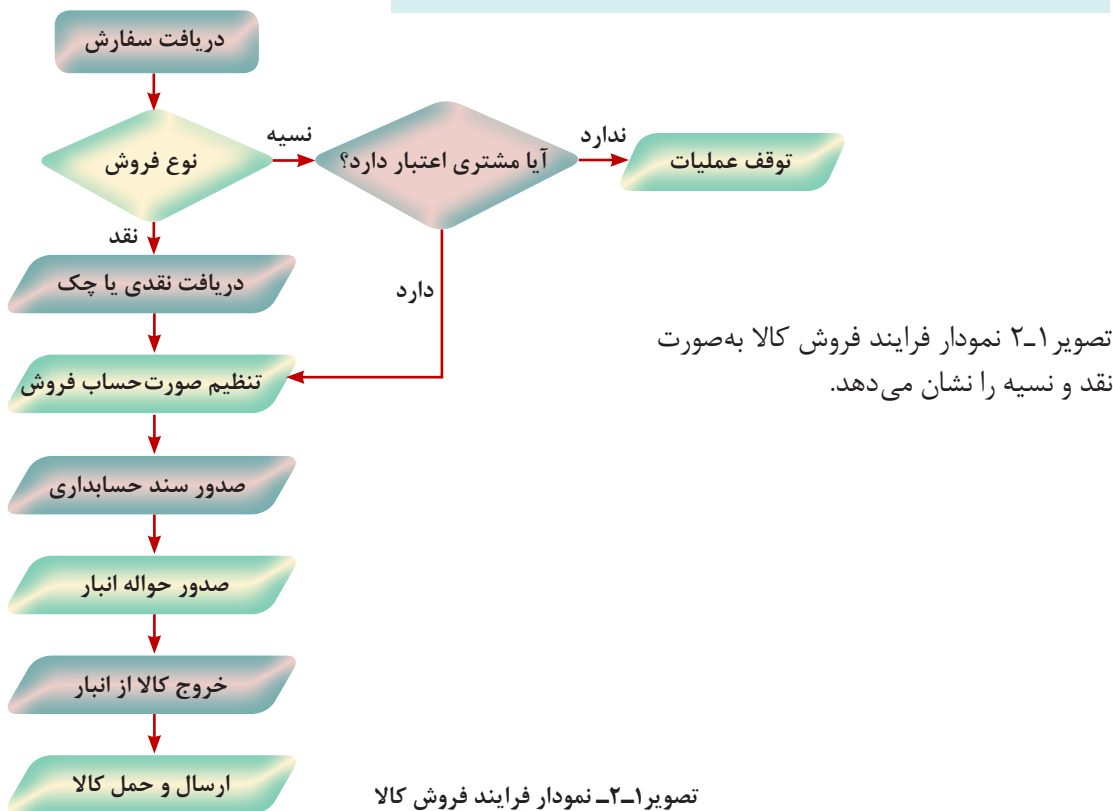
۳ **فروش از طریق پیش دریافت:** اگر طبق قرارداد و قبل از تحویل کالا به مشتریان، مبلغی از آنان دریافت شود، به این مبلغ دریافت شده، پیش دریافت فروش می‌گویند که ممکن است معادل بخشی از بهای کالا و یا کل بهای آن باشد.

۴ **فروش اقساطی:** در فروش اقساطی مبلغ فروش کالا به صورت اقساط دریافت می‌شود. ممکن است در زمان فروش کالا، بخشی از مبلغ به صورت نقد دریافت شود و باقی مانده مبلغ، قسط بندی شود.

۵ **فروش امانی:** در این حالت، مالک کالا (آمر)، کالا را برای فروش به شخص دیگری (حق العمل کار) ارسال می‌کند و حق العمل کار، کالای دریافتی را به نیابت از طرف آمر به فروش می‌رساند و درصدی از مبلغ فروش را به عنوان کارمزد دریافت می‌کند.

در این کتاب عملیات حسابداری فروش نقد، نسبه و پیش دریافت فروش مطرح می‌شود.

از روش‌های فروش که در بالا مطرح شد، کدام حالت برای مشتری ممکن است جذاب تر باشد؟ از دیدگاه فروشنده کدام روش فروش، مطمئن تر است و ریسک کمتری دارد؟ بحث کنید.

قیمت فروش کالا (قیمت‌های مصوب فروش)

قیمت فروش کالا بر اساس مصوبات کمیته فروش و با تأیید و تصویب هیئت مدیره تعیین می‌گردد که در این راستا باید از ضوابط و دستورالعمل‌های دولتی (سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان) نیز پیروی کرد.

فرض کنید قیمت خرده‌فروشی کالاهای شرکت شما از طریق فرمول زیر مشخص می‌گردد:
 (درصد سود × بهای تمام شده خرید) + بهای تمام شده خرید = قیمت فروش
 با توجه به فرمول فوق جدول زیر را کامل کنید.

قیمت فروش	درصد سود	بهای تمام شده خرید	ردیف
.....؟	٪۲۰	۵۰'۰۰۰	۱
۱۰۰'۰۰۰	٪۲۵	؟.....	۲
۶۹'۰۰۰	؟....	۶۰'۰۰۰	۳

فعالیت

اعتبارسنجی مشتریان

دلایل اهمیت اعتبارسنجی مشتریان برای شرکت‌ها چیست؟ بحث کنید.

فعالیت

معمولاً شرکت‌ها برای آنکه بتوانند برنامه‌ریزی کافی و مناسبی در خصوص وصول مطالبات خود داشته باشند، فروش‌های اعتباری را با تأیید امور اداری (واحد اعتبارات) انجام می‌دهند. به این ترتیب که واحد مذکور برای هر یک از مشتریان سقف اعتبار تعریف می‌کند تا مشتری نتواند بیش از سقف تعیین شده، خرید داشته باشد. تعیین سقف اعتبار از طریق اعتبارسنجی مشتریان صورت می‌گیرد. اعتبارسنجی مشتریان، اطلاعات مورد نیاز در خصوص سابقه، توان مالی و نحوه پرداخت تعهد آنها را فراهم می‌کند.

قرارداد فروش کالا

برگه‌ای است که مشخصات طرفین قرارداد، محل اجرا، نحوه پرداخت، مدت قرارداد و... در آن درج می‌شود. در واقع این قرارداد وظایف و تعهدات هر یک از طرفین قرارداد را مشخص می‌کند.

با کمک هم‌کلاسی‌ها و دوستان خود نمونه‌ای از قرارداد فروش کالا را تهیه کرده و اجزای آن را بررسی نمایید، موارد مهمی را که در یک قرارداد باید به آنها اشاره شود، فهرست کنید.

فعالیت

۱	۲	۳
۴	۵	۶
۷	۸	۹
۱۰	۱۱	۱۲

چند نمونه از مستندات فروش کالا را فهرست کنید.

۱	فاکتور فروش	۲
۳		۴

۱ فرم سفارش فروش کالا (درخواست فروش):

برگ سفارش فروش کالا						
کالاهای مشروحه ذیل به صورت تلفنی / کتبی / نمابر / حضوری توسط ..... برای ..... به نشانی						
سفارش داده شد.						
مشخصات کالای سفارش داده شده			مقادیر			
ردیف	شرح	مقدار	واحد	تصویب شده	قابل تحویل در هر نوبت	غیر قابل تحویل
۱						
۲						
۳						
۴						
وضعیت بدهی و اعتبار مشتری		میزان بدهی:	میزان کل اعتبار:		میزان اعتبار قابل دریافت:	
		.....	.....		.....	
نحوه پرداخت:						
☐ پیش دریافت		☐ چک و نقد		☐ اسنادی		☐ بدهی
تنظیم کننده:		سفارش دهنده:		تصویب کننده:		فاکتور نویس:

تصویر ۲-۲ نمونه فرم سفارش فروش کالا

از آنجایی که امکان تحویل کالا بلافاصله بعد از سفارش یا درخواست خرید کالا به دلایلی از جمله استقرار کالا در انبار و در دسترس نبودن آن و یا عدم موجودی کافی، وجود ندارد، معمولاً درخواست مشتریان در هنگام سفارش کالا در این فرم درج می‌شود. وجود این فرم در شرکت‌ها الزامی نیست و بستگی به تشخیص مدیریت و سیاست کلی شرکت دارد.

- ۱ با کمک گرفتن از دوستان و آشنایان خود فرایند فروش کالا در یک شرکت را ترسیم نموده و با نمونه‌های جمع‌آوری شده توسط دوستان خود مقایسه نمایید.
- ۲ چنانچه در مورد فعالیت بند ۱ به اعتبارسنجی برخورد نموده‌اید، روش آن را بیان نمایید.

شایستگی‌های غیر فنی

واحدهای تجاری از لحاظ اخلاقی موظف‌اند که اسرار مربوط به سفارش‌های دریافتی یا قراردادهایی را که برای انجام معاملات تجاری با یکدیگر منعقد می‌کنند، حفظ کنند. اطلاعات مربوط به قراردادها، مذاکرات تجاری یا معاملاتی که صورت خواهد گرفت، جزء اطلاعات محرمانه است و افشای آنها می‌تواند مشکلات زیادی برای طرفین ایجاد نماید.

کار عملی ۱

شرکت «چابهار» به خرید و فروش وسایل سخت‌افزاری اشتغال دارد. این شرکت سفارشات مشتریان را در فرم سفارش فروش ثبت می‌کند و پس از بررسی اعتبار آنان نسبت به صدور کالا اقدام می‌نماید. اطلاعات زیر در ارتباط با دو مورد فروش به مشتریان این شرکت در تاریخ‌های دوم و پنجم خرداد سال ۹۵ در دست است.

توضیحات	سفارش ۱۲۲	سفارش ۱۲۳
سفارش دهنده (خریدار)	فروشگاه گرمسار	فروشگاه شیروان
نام کالا	رایانه لوحی	چاپگر رنگی
تاریخ دریافت سفارش	۳/۲	۳/۵
تاریخ تحویل توافقی	۳/۳	۳/۶
مدل	G501	CP102
تعداد	۵	۱۰
مانده بدهی از فروش‌های قبلی	۵٬۰۰۰٬۰۰۰	ندارد

مطلوب است:

تهیه فرم سفارش فروش مشتری.

ردیف	شاخص‌های مورد ارزشیابی	خودارزیابی هنرجو		نظر هنرآموز	
		موفق	ناموفق	موفق	ناموفق
۱	حضور به موقع در کلاس درس و کارگاه آموزشی و رعایت نظم و انضباط				
۲	همراه داشتن وسایل آموزشی شخصی (کتاب، دفتر، ماشین حساب و ...)				
۳	شرکت فعال در بحث‌های گروهی و مسئولیت‌پذیری و درستکاری				
۴	پاسخ صحیح به سؤالات مطرح شده در کلاس و استدلال آن				
۵	ارائه نتیجه‌گیری صحیح و مستندسازی				
۶	شناخت روش‌های فروش کالا و آشنایی با فرایند فروش				
۷	تعریف فروش کالا و مستندات قبل از فروش				
۸	توانایی تشخیص فروش دارایی از فروش کالا				
۹	توانایی اعتبارسنجی مشتریان مبتنی بر قیمت‌های مصوب و قرارداد فروش کالا				
۱۰	توانایی تکمیل فرم سفارش فروش				

صورت حساب نمونه ۲، معمولاً در فروشگاه‌های عرضه کالا و یا ارائه خدمات برای مصرف‌کننده نهایی صادر می‌گردد. در هنگام صدور این گونه صورت حساب‌ها اطلاعات طرف معامله (خریدار) معمولاً در صورت حساب ثبت نمی‌گردد. بنابراین مالیات و عوارض پرداختی طی این صورت حساب برای خریدار اعتبار مالیاتی تلقی نمی‌گردد. بدیهی است چنانچه خریدار بخواهد از مالیات و عوارض ارزش افزوده به‌عنوان اعتبار مالیاتی استفاده نماید بایستی یا از فروشنده درخواست صدور صورت حساب شماره ۱ را نماید یا اینکه از فروشنده بخواهد تا اطلاعات کامل وی را به‌عنوان خریدار در صورت حساب نمونه شماره ۲ قید نموده و آن را با مهر و امضا تأیید نماید.

در راستای اجرای ماده ۱۶۹ قانون مالیات‌های مستقیم و ماده ۱۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده، صورت حساب فروش کالا برای کلیه عرضه‌کنندگان کالاها و ارائه‌دهندگان خدمات در سطح کشور در دو قالب به‌صورت زیر صادر می‌شود:

نمونه شماره ۱: صورت حساب عمومی فروش کالا و خدمات
نمونه شماره ۲: صورت حساب ویژه ماشین‌های فروش (POS)

شرکت‌های تجاری در هنگام فروش کالا، صورت حساب یا فاکتور فروش صادر می‌کنند. این صورت حساب همراه با ارسال کالا به خریدار تحویل می‌شود و بیانگر آن است که باید خریدار مبلغ درج شده در فاکتور را پرداخت نماید (صورت حساب ارائه شده مطابق با دستورالعمل اجرایی ماده ۱۶۹ قانون مالیات‌های مستقیم و ماده ۱۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده می‌باشد).

مطابق تبصره ماده ۳ قانون مالیات بر ارزش افزوده؛ قبوض آب، برق، گاز، مخابرات از آنجا که سند فروش کالا یا خدمات محسوب می‌شوند در حکم صورت حساب هستند.

تذکر

درج نشدن و تکمیل نادرست اطلاعات صورت حساب‌ها، ممکن است جرایم قانونی در پی داشته باشد.

- ۱ نمونه‌ای دیگر از صورت حساب رسمی را تهیه نموده و درباره تفاوت آن با صورت حساب تصویر (۲-۳) و همچنین کاربرد آن بحث کنید.
- ۲ اسناد و مدارکی که تحقق یک فروش نقدی را نشان می‌دهند، نام ببرید.
- ۳ شرکت «آستارا» سال مالی خود را با تعداد ۱۰۰ واحد کالا آغاز نمود و در طول سال ۸۵۰ واحد دیگر خریداری نمود. تا پایان سال ۵۰۰ واحد را به‌صورت نقدی فروخته و ۷۵ واحد نیز باقی مانده است. این شرکت چه تعداد از کالاها را به‌صورت نسیه فروخته است؟

فعالیت

۳ مجوز خروج کالا از انبار (حواله انبار):

حواله خروج از انبار						
شماره: تاریخ:			نام طرف حساب:			
توسط حسابدار تکمیل گردد			توسط انبار تکمیل گردد			
ردیف	کد کالا	نام کالا	تعداد کارتن	تعداد واحد	نرخ	مبلغ
۱						
۲						
۳						
۴						
۵						
کالای فوق صحیح و سالم و به طور کامل تحویل داده شد.			جمع			
نام تحویل گیرنده: امضاء		نام تحویل دهنده (انبار): امضاء		نام تأییدکننده: امضاء		

تصویر ۴-۲ نمونه حواله انبار

برای خروج کالا از شرکت، انباردار حواله انبار را (معمولاً براساس فاکتور فروش) تنظیم کرده و پس از تأیید مقامات مجاز، مندرجات حواله را به مشتری تحویل می‌دهد. این حواله بیانگر خروج کالا از انبار است.

فعالیت

به نظر شما دلیل استفاده از مجوز خروج کالا چیست؟ چه کنترل‌هایی بر روی مجوز خروج کالا پیشنهاد می‌دهید.

۴ برگ تحویل کالا (بارنامه):

فعالیت

به کمک دوستان و آشنایان خود یک نمونه بارنامه تهیه نموده و موارد مندرج در آن را با هم بررسی نمایید و مواردی را که باید در بارنامه درج شود، فهرست کنید.

۱	۲	۳
۴	۵	۶
۷	۸	۹

۵ برگ باسکول / توزین کالا:

نوع قبض: فروش		شماره قبض: ۱		باسکول الف
بابایی	نام راننده	ایران/ ۲۲ - ۴۷۵ ع ۴۱		شماره ماشین
ADMIN	نام کاربر	محصولات شوینده و بهداشتی		نام کالا
۴۲۵۱	شماره حواله	شرکت ب		نام مشتری
ساعت	تاریخ	وزن (کیلوگرم)		
۱۱:۲۵:۳۳	۹۵/۱۰/۰۹	۲۲,۷۵۴		پر
۱۰:۳۱:۴۲	۹۵/۱۰/۰۹	۱۰,۹۶۱		خالی
۱۰۰,۰۰۰ ریال	حق توزین	۱۱,۷۹۳		خالص
	کاشان			مبدأ
	زاهدان			مقصد
	بابت حمل کالا			توضیحات
	آدرس:			نسخه مخصوص مشتری

تصویر ۵-۲ نمونه برگ باسکول توزین

با توجه به موارد گفته شده، مستندات فروش کالا را به صورت نمودار ترسیم نمایید.

فعالیت

تخفیفات فروش

کاهش بخشی از مبلغ فروش کالا که از سوی فروشنده به خریدار اعطا می شود، تخفیف نام دارد.

دلایل استفاده از تخفیفات در فروش کالا چیست؟ چند مورد را فهرست نمایید.

۱ افزایش میزان فروش

۲ .....

۳ .....

فعالیت

مستندات فروش را مانند نمونه تکمیل شده، تفکیک نمایید.

فعالیت

مستندات بعد از فروش	مستندات قبل از فروش	مستندات	ردیف
✓		بارنامه	۱
		حواله فروش	۲
		درخواست فروش	۳
		برگ باسکول	۴
		صورت حساب فروش	۵

کار عملی ۲

فرض کنید در ادامه کار عملی ۱، شرکت «چابهار» سفارش مشتریان را پس از سنجش اعتبار آنان در تاریخ‌های توافق شده به فروشگاه «گرمسار» و فروشگاه «شیروان» تحویل می‌دهد:

توضیحات	سفارش ۱۲۲	سفارش ۱۲۳
سفارش دهنده (خریدار)	فروشگاه گرمسار	فروشگاه شیروان
نام کالا	رایانه لوحی	چاپگر رنگی
تاریخ دریافت سفارش	۳/۲	۳/۵
تاریخ تحویل توافقی	۳/۳	۳/۶
مدل	G۵۰۱	CP۱۰۲
تعداد	۵	۱۰
قیمت کل (قبل از احتساب مالیات)	۲۱۵٬۰۰۰٬۰۰۰	۴۳٬۰۰۰٬۰۰۰
تخفیف	۲٬۰۰۰٬۰۰۰	۹۰۰٬۰۰۰
مبلغ قابل پرداخت (با احتساب ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده)	۲۳۲٬۱۷۰٬۰۰۰	۴۵٬۸۸۹٬۰۰۰
نحوه پرداخت	قسمتی نقد و مابقی تسویه در ۳۰ روز دیگر	نقد (چک)
مبلغ پرداختی	۱۵۰٬۰۰۰٬۰۰۰	۴۵٬۸۸۹٬۰۰۰
مانده بدهی از این فروش	۸۲٬۱۷۰٬۰۰۰	صفر
مانده بدهی از فروش‌های قبلی	۵٬۰۰۰٬۰۰۰	صفر

حداکثر سقف اعتبار تعریف شده فروشگاه «گرمسار» ۹۰٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال است و فروشگاه «شیروان» نیز بدهی قبلی ندارد و از مشتریان خوش حساب می‌باشد. آیا شرکت «چابهار» مجاز به فروش کالا به این مشتریان می‌باشد؟ اعتبار آنان را بسنجید.

مطلوب است:

- آیا شرکت «چابهار» مجاز به فروش کالا به این مشتریان می‌باشد؟ اعتبار آنان را بسنجید.
- تهیه فاکتور فروش برای فروشگاه «گرمسار» و «شیروان» پس از بررسی اعتبار آنان (موضوع بند ۱) و با اعمال نرخ ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده.

کار عملی ۳

شرکت «تویسرکان» مقداری کالا به شرح زیر به صورت نقد به فروشگاه «زرنده» فروخت:

شماره: ۷۳۲۸ تاریخ: ۹۵/۰۶/۱۴		«درخواست کالا از انبار»			شرکت تویسرکان
ردیف	کد کالا	شرح کالا	واحد	مقدار درخواستی	توضیحات
۱	۶۲۳	موتور برف پاک کن جلو	عدد	۱۰	
۲	۶۲۹	جعبه فیوز زیر باطری	عدد	۱۵	
۳	۶۸۰	پایه استارت	عدد	۲۰	
۴	۷۰۲	قفل درب عقب راست	عدد	۲۵	
۵	۷۱۵	وایر شمع کامل	عدد	۵۰	
۶	۷۳۹	لوله آگزوز	عدد	۱۲	
درخواست کننده:			تأیید کننده:		
توزیع نسخ: ۱- انبار			۲- درخواست کننده		

لیست قیمت فروش		
ردیف	کالا	قیمت واحد (ریال)
۱	موتور برف پاک کن جلو	۷۳۰'۰۰۰
۲	جعبه فیوز زیر باطری	۲۳'۰۰۰
۳	پایه استارت	۲۴'۰۰۰
۴	قفل درب عقب راست	۲۸'۰۰۰
۵	وایر شمع کامل	۱۸۶'۰۰۰
۶	لوله آگزوز	۲۴۸'۰۰۰

مطلوب است:

- تنظیم فاکتور فروش به صورت رسمی و با اعمال نرخ ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده برای فروشگاه «زرنده».
- تنظیم حواله فروش کالا.
- از هم کلاسی خود بخواهید، فاکتور فروش و حواله انبار را که تنظیم کرده‌اید با هم مطابقت دهد.

کار عملی ۴

قسمت‌هایی را که در صورت حساب زیر با علامت سؤال مشخص شده‌اند، محاسبه کنید.

فاکتور فروش کالا و خدمات										
شماره سریال: ۲۶۸۱		شماره ثبت / شماره ملی:								
تاریخ: ۹۵/۰۶/۳۰		شهر:								
مشخصات فروشنده										
نام شخص حقیقی / حقوقی: تولیدی			شماره اقتصادی:			شهرستان: کرمان			نشانی کامل: استان: کرمان	
شماره ثبت / شماره ملی:			کد پستی ۱۰ رقمی:			شماره تلفن / فکس:			نشانی:	
مشخصات خریدار										
نام شخص حقیقی / حقوقی: فروشگاه ...			شماره اقتصادی:			شهرستان: اصفهان			نشانی کامل: استان: اصفهان	
شماره ثبت / شماره ملی:			کد پستی ۱۰ رقمی:			شماره تلفن / فکس:			نشانی:	
مشخصات کالا یا خدمات مورد معامله										
ردیف	کد کالا	شرح کالا	تعداد/مقدار	واحد	مبلغ واحد (ریال)	مبلغ کل (ریال)	مبلغ تخفیف	مبلغ کل پس از تخفیف (ریال)	جمع مالیات و عوارض (ریال) %۹	جمع مبلغ کل به علاوه جمع مالیات و عوارض (ریال)
۱	۱۵۶	دوچرخه البرز	۵	دستگاه	۴,۴۱۰,۰۰۰	؟	۵۰,۰۰۰	؟	؟	؟
۲	۱۶۳	دوچرخه بچه گانه	؟	دستگاه	۵,۴۴۵,۰۰۰	؟	-	؟	؟	۶۵,۲۸۵,۵۵۰
۳	۱۷۴	دوچرخه کوهستان	۷	دستگاه	؟	؟	۱۰۰,۰۰۰	؟	۵,۲۸۳,۰۰۰	؟
۴	۱۷۹	دوچرخه کوهسار	۴	دستگاه	؟	؟	؟	؟	؟	؟
					جمع کل	؟	۲۲۰,۰۰۰	۱۷۲,۳۲۵,۰۰۰	؟	؟
مبلغ قابل پرداخت به عدد و حروف:										
شرایط و نحوه فروش: نقدی ☐ غیر نقدی ☒					توضیحات:					
مهر و امضای فروشنده:					مهر و امضای خریدار:					

ردیف	شاخص‌های مورد ارزشیابی	خودارزیابی هنرجو		نظر هنرآموز	
		موفق	ناموفق	موفق	ناموفق
۱	حضور به موقع در کلاس درس و کارگاه آموزشی و رعایت نظم و انضباط				
۲	همراه داشتن وسایل آموزشی شخصی (کتاب، دفتر، ماشین حساب و ...)				
۳	شرکت فعال در بحث‌های گروهی و مسئولیت‌پذیری و درستکاری				
۴	پاسخ صحیح به سؤالات مطرح شده در کلاس و استدلال آن				
۵	ارائه نتیجه‌گیری صحیح و مستندسازی				
۶	تعریف مستندات بعد از فروش کالا				
۷	تعریف تخفیفات فروش				
۸	توانایی تهیه و کنترل محاسبات تعدادی و ریالی فاکتور فروش				
۹	توانایی تفکیک مستندات قبل و بعد از فروش کالا				
۱۰	توانایی محاسبه عوارض و مالیات بر ارزش افزوده				

حسابداری فروش کالا

در شرکت‌های بازرگانی برای ثبت معاملات مربوط به فروش کالا و محاسبهٔ فروش خالص معمولاً حساب‌های زیر نگهداری می‌شوند:

- ۱ فروش کالا
  - ۲ برگشت از فروش و تخفیفات
  - ۳ تخفیفات نقدی فروش
- شرکت‌هایی که محصولات خود را با تضمین و گارانتی به فروش می‌رسانند، حساب‌های هزینه و ذخیره گارانتی محصولات را نیز نگهداری می‌کنند. در پودمان پنجم در مورد حساب‌های مرتبط با فروش (برگشت از فروش و تخفیفات و تخفیفات نقدی فروش) بیشتر بحث خواهد شد.

حساب فروش (درآمد فروش)

واحدهای تجاری معادل قیمت کالاهایی را که در طول دوره به فروش می‌رسانند در حسابی تحت عنوان «فروش کالا» یا «درآمد فروش» ثبت می‌کنند و ماهیت این حساب بستانکار است.

فروش کالا	
افزایش	
بستانکار	

فرایند شناسایی درآمد فروش کالا مطابق با «اصل تحقق درآمد» است، طبق این اصل، درآمد بدون توجه به زمان دریافت وجه نقد شناسایی می‌شود.

مطابق اصل تحقق درآمد، پیش دریافت از مشتریان، درآمد دوره محسوب نمی‌شود، این مبلغ در دوره دریافت به‌عنوان بدهی مبنی بر انتقال کالا یا ارائه خدمات در آینده گزارش می‌گردد. در دوره یا دوره‌هایی که کالا یا خدمات مربوطه تحویل یا ارائه شوند، مبلغ پیش دریافت به حساب درآمد (فروش) منظور می‌شود.

برای اغلب شرکت‌ها، زمان مناسب برای شناسایی درآمد، مقطع فروش (زمان تحویل کالا به مشتری) می‌باشد. به عنوان مثال در فروش نقدی، درآمد هم‌زمان با دریافت وجه نقد شناسایی می‌شود، یا در فروش نسیه بعد از تعهد خریدار مبنی بر پرداخت وجه نقد می‌توان نسبت به شناسایی درآمد اقدام کرد.

- ۱ شرکت «الف» در تاریخ ۹۵/۵/۶ مبلغ ۵'۰۰۰'۰۰۰ ریال بابت تحویل کالا به مشتری در ۹۵/۵/۲۵، دریافت کرد. آیا می‌توان مبلغ دریافت شده تاریخ ۵/۶ را به‌عنوان فروش کالا ثبت نمود؟ چرا؟ توضیح دهید.
- ۲ «پیش دریافت فروش» ماهیت ..... دارد و جزء ..... طبقه‌بندی می‌شود.
- ۳ فروشگاه «ب» در تاریخ ۹۵/۵/۱۰ کالاهایی به ارزش ۴'۲۰۰'۰۰۰ ریال فروخت و وجه آن را در تاریخ ۹۵/۵/۲۵ دریافت نمود. مقطع شناسایی درآمد فروش برای این فروشگاه چه تاریخی است؟

دریافتی‌های تجاری و غیرتجاری

تفاوت «دریافتی‌های تجاری با دریافتی‌های غیرتجاری» چیست؟ توضیح دهید.

اصطلاح تجاری برای آن گروه از حساب‌ها و اسناد دریافتی به کار می‌رود که در نتیجه فروش کالا یا ارائه خدمات به صورت نسیه و مرتبط با **فعالیت اصلی** شرکت ایجاد شده باشد. در واقع این حساب‌ها (حساب‌های دریافتی و اسناد دریافتی) معرف مطالبات واحد تجاری از مشتریان است. بنابراین ماهیت هر دو حساب بدهکار می‌باشد.

عملیات اصلی یک شرکت بازرگانی خرید و فروش کالا است. حساب‌های دریافتی، تجاری در اثر فروش نسیه کالا ایجاد می‌شود. فروش سایر دارایی‌ها مانند ملزومات، اثاثه، ماشین‌آلات، ساختمان و ... استفاده از عنوان «سایر حساب‌های دریافتی» برای ثبت عملیات مناسب‌تر است. چون این عملیات غیرتجاری محسوب می‌شود بنابراین برای تفکیک معاملات اصلی از فرعی و غیرمرتبط بهتر است عناوین «حساب‌های دریافتی» و «سایر حساب‌های دریافتی» به کار برده شود.

حساب‌ها و اسناد دریافتی تجاری و غیرتجاری واحدهای اقتصادی زیر، ممکن است از چه معاملاتی ناشی شوند؟ با ارائه مثالی برای هر مورد جدول زیر را کامل نمایید.

ردیف	واحد اقتصادی	دریافتی‌های تجاری	دریافتی‌های غیر تجاری
۱	فروشگاه‌های زنجیره‌ای	.....	اعطای وام به کارکنان فروشگاه
۲	شرکت بازرگانی آهن آلات	فروش آهن	.....
۳	.....	.....	.....
۴	.....	.....	.....

- ۱ هنگام فروش کالا به صورت نسیه در مقابل تعهد شفاهی خریدار، حساب ..... بدهکار و اگر سفته دریافت شود، حساب ..... بدهکار می شود.
- ۲ «اصل تحقق درآمد» را تشریح نمایید.

صدور سند حسابداری فروش کالا

هنگام فروش کالا در هر دو سیستم ادواری و دائمی چه به صورت نقد و چه به صورت نسیه حساب فروش کالا، بستانکار می شود اگر فروش نقدی باشد، حساب های موجودی نقد بدهکار می شود و اگر نسیه باشد حساب های دریافتی یا اسناد دریافتی بدهکار می شود. در سیستم ادواری هنگام فروش کالا تنها یک سند معادل مبلغ فروش صادر می شود ولی در سیستم دائمی علاوه بر ثبت مبلغ فروش باید سند بهای تمام شده کالای فروش رفته نیز صادر شود. در پودمان سوم، نحوه محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته بیان می شود.

همواره صداقت در معاملات را در ثبت رویدادها به کار ببریم و خداوند را ناظر به اعمال خویش بدانیم.

الف) صدور سند حسابداری فروش کالا در حالت نقدی

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمام:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی نقد		xx	
		درآمد فروش کالا			xx
جمع:					
شرح سند: بابت فروش نقدی کالا به شرکت/آقای....					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

شرکت «الف» در تاریخ ۹۵/۸/۱۲ کالایی به ارزش ۳۰۰'۰۰۰ ریال به صورت نقد فروخت.
مطلوب است:
صدور سند حسابداری این رویداد.

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی نقد		۳۰۰'۰۰۰	
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

ب) صدور سند حسابداری فروش کالا در حالت نسیه (مبنی بر تعهد شفاهی خریدار):

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		حساب‌های دریافتی		× ×	
		درآمد فروش کالا			× ×
جمع:					
شرح سند: بابت فروش نسیه کالا به شرکت/آقای ...					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

شرکت «الف» در تاریخ ۹۵/۱۰/۸ کالایی به ارزش ۵۰۰'۰۰۰ ریال به صورت نسیه فروخت.
مطلوب است:
 صدور سند حسابداری این رویداد.

شماره سند:		شرکت ...		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		حساب‌های دریافتی			
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

در فعالیت فوق فرض کنید شرکت «الف» بعد از یک هفته (در تاریخ ۱۵/۱۰) طلب خود را دریافت می‌نماید.
مطلوب است:
 صدور سند حسابداری دریافت طلب.

شماره سند:		شرکت ...		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

به بررسی تأثیر دریافت مطالبات از مشتریان بابت فروش‌های نسیه روی معادله حسابداری بپردازید.

ج) صدور سند حسابداری فروش کالا به صورت نسیه و در ازای دریافت سفته:

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		اسناد دریافتی		× ×	
		درآمد فروش کالا			× ×
جمع:					
شرح سند: بابت فروش نسیه کالا به شرکت/آقای ...					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

شرکت «الف» در تاریخ ۹۵/۶/۴ ده عدد کالا را به مبلغ ۳۰۰'۰۰۰ ریال به فروش رساند و در ازای آن سفته سه ماهه دریافت نمود.
مطلوب است:
صدور و تکمیل سند حسابداری این رویداد.

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

د) صدور سند حسابداری زمانی که بابت تحویل و فروش محصولات در آینده، مبلغی پیش دریافت می‌شود:

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی نقد		xx	
		پیش دریافت فروش کالا			xx
جمع:					
شرح سند: بابت پیش دریافت از شرکت / آقای....					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

شرکت «الف» در تاریخ ۹۵/۵/۱۶ مبلغ ۸۵۰'۰۰۰ ریال از آقای «ب» بابت فروش کالا پیش دریافت نمود. قیمت فروش این کالا ۴'۰۰۰'۰۰۰ ریال است که در تاریخ ۹۵/۵/۳۰ تحویل آقای «ب» شد و وجه آن نیز در همین تاریخ دریافت شد.

مطلوب است:

صدور و تکمیل سند حسابداری پیش دریافت فروش و تحویل کالا.

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت الف سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی نقد		۸۵۰'۰۰۰	
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

هنگام تحویل کالا به مشتری، پیش دریافت فروش به میزان مبلغ دریافت شده قبلی، بدهکار می‌گردد.

شماره سند: تاریخ سند: ۹۵/۵/۳۰		شرکت الف سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی نقد		۳'۱۵۰'۰۰۰	
				۸۵۰'۰۰۰	
		درآمد فروش کالا			۴'۰۰۰'۰۰۰
		جمع: چهارمیلیون ریال		۴'۰۰۰'۰۰۰	۴'۰۰۰'۰۰۰
شرح سند: بابت فروش کالایی که قبلاً مبلغ ۸۵۰'۰۰۰ ریال آن پیش دریافت شده بود					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

کار عملی ۵

فروشگاه «اصفهان» در دهم آبان ماه سال جاری کالایی به ارزش ۸۰۰'۰۰۰ ریال به شرکت «قم» فروخت.

مطلوب است:

- صدور سند حسابداری این رویداد با فرض اینکه شرکت «قم»؛
- ۱ وجه معامله را بلافاصله و نقداً از طریق چک پرداخت نماید.
  - ۲ وجه معامله را بیست روز دیگر از طریق چک پرداخت نماید.

۱ جدول زیر مربوط به فعالیت‌های خرید و فروش کالا و دارایی می‌باشد. با استفاده از اطلاعات سایر ستون‌ها، جدول زیر را کامل کنید. (بدون در نظر گرفتن ثبت عوارض و مالیات بر ارزش افزوده).

ردیف	شرح رویداد	سیستم نگهداری موجودی کالا	ثبت حسابداری	
			بدهکار	بستانکار
۱	خرید نقدی کالا	دائمی	.....	.....
۲	فروش در ازای دریافت سفته	ادواری	اسناد دریافتی	.....
۳	.....	.....	خرید کالا	اسناد پرداختی
۴	.....	ادواری	حساب‌های دریافتی	فروش کالا
۵	خرید کالا در ازای صدور سفته	.....	موجودی کالا	.....
۶	دریافت سفارش فروش کالا از فروشگاه الف	ادواری	.....	.....
۷	دریافت قسمتی از مبلغ فروش بابت سفارش فوق (ردیف ۶)	ادواری	.....	.....
۸	تکمیل فرم سفارش (درخواست) خرید کالا و ارسال آن	دائمی	.....	.....
۹	دریافت کالای سفارش شده موضوع ردیف ۸ و پرداخت وجه آن از صندوق	دائمی	.....	.....
۱۰	ارسال کالای سفارش شده فروشگاه الف و دریافت مابقی مبلغ به صورت چک به سررسید ۲۰ روز دیگر	ادواری	.....	.....
۱۱	خرید ائانه در قبال صدور سفته	دائمی	.....	.....
۱۲	فروش نقدی ملزومات مازاد بر احتیاج به همان قیمت خرید	ادواری	.....	.....
۱۳	استعلام بها از شرکت تولیدی ب	دائمی	.....	.....
۱۴	دریافت پیش فاکتور از شرکت تولیدی ب	دائمی	.....	.....

۲ با توجه به فعالیت ۱، تأثیر سیستم‌های ادواری و دائمی را بر ثبت مبلغ خرید و فروش کالا و دارایی‌های دیگر مانند ملزومات و ائانه و... بررسی نمایید.

سایر حساب‌های پرداختی (عوارض و مالیات بر ارزش افزوده فروش)

فعالیت

شرکت «الف» در سال جاری کالایی به ارزش ۵۰۰۰۰۰۰ ریال فروخته است. مبلغ عوارض و مالیات بر ارزش افزوده فروش و مبلغ قابل دریافت از مشتری بابت این فروش چند ریال است؟

مبلغ فروش	مالیات بر ارزش افزوده	عوارض ارزش افزوده	مبلغ قابل دریافت از مشتری

براساس قانون، فروشندگان موظفاند عوارض و مالیات بر ارزش افزوده را نسبت به مبلغ فروش خالص محاسبه و از خریداران دریافت نمایند. واحدهای تجاری در زمان خرید کالا، این مبالغ را تحت سرفصل **سایر حساب‌های دریافتی** ثبت (بدهکار) می‌کنند و در زمان فروش کالا، مبالغ دریافت شده بابت عوارض و مالیات بر ارزش افزوده فروش، تحت سرفصل **سایر حساب‌های پرداختی** ثبت (بستانکار) می‌شود.

صدور سند حسابداری فروش کالا در حالت نقدی و در صورتی که کالا مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده باشد:

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمام:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار(ریال)	بستانکار(ریال)
		موجودی نقد		xx	
		درآمد فروش کالا			xx
		سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده			xx
جمع:				xx	xx
شرح سند: بابت فروش نقدی کالا به شرکت/آقای ...					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

مثال

فروشگاه «گرگان» در ۹۵/۳/۱۷ کالایی به ارزش ۳۰۰۰۰۰۰ ریال (بدون احتساب مالیات بر ارزش افزوده) به صورت نقد فروخت. این کالا مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده می‌باشد.

مطلوب است:

صدور سند حسابداری این رویداد.

شماره سند:		فروشگاه گرگان سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار(ریال)	بستانکار(ریال)
		موجودی نقد		۳۲۷'۰۰۰	
		درآمد فروش کالا			۳۰۰'۰۰۰
		سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده			۲۷'۰۰۰
جمع: سیصد و بیست و هفت هزار ریال					
شرح سند: بابت فروش نقدی کالا					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

شرکت «تهران» در پنجم تیرماه سال جاری کالایی به ارزش ۴۶۰۰۰۰۰۰ ریال (بدون احتساب مالیات بر ارزش افزوده) به صورت نسیه فروخت. این کالا مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده می‌باشد.
مطلوب است:
صدور سند حسابداری این رویداد

شماره سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار(ریال)	بستانکار(ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

صدور سند حسابداری بهای تمام شده کالای فروش رفته در سیستم دائمی

در این سیستم هنگام فروش کالا دو ثبت لازم است: ثبت اول بر اساس **قیمت فروش کالا** و ثبت دوم بر اساس **بهای تمام شده کالای فروش رفته** انجام می شود. در سیستم دائمی، بهای تمام شده کالا، پس از هر بار فروش، محاسبه و در ستون صادره کارت حساب کالا ثبت می شود و مبلغ آن به بدهکار حساب بهای تمام شده کالای فروش رفته و بستانکار موجودی کالا منظور می شود.

بهای تمام شده کالای فروش رفته: تمامی هزینه های متحمل شده و مرتبط در یک دوره مالی برای تحصیل کالاهای فروش رفته، **بهای تمام شده کالای فروش رفته** نام دارد.

عوارض و مالیات بر ارزش افزوده تأثیری در ثبت بهای تمام شده کالاهای فروش رفته ندارد.

نکته

در سیستم دائمی، هنگام فروش کالا، موجودی کالا (افزایش □، کاهش □) یافته و بهای تمام شده کالای فروش رفته (افزایش □، کاهش □) می یابد.

فعالیت

بنابراین اگر سیستم دائمی باشد، سند حسابداری به صورت زیر ثبت می شود:

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضامائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی نقد / حساب های دریافتی		xx	
		درآمد فروش کالا			xx
		بهای تمام شده کالای فروش رفته		xx	
		موجودی کالا			xx
جمع:					
xx					
xx					
شرح سند: بابت فروش کالا به شرکت / آقای ...					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

بازرگانی «گنبد» در تاریخ ۹۵/۱۰/۵ کالایی که بهای تمام شده آن ۲۵۰۰۰۰۰ ریال بود به مبلغ ۲۸۰۰۰۰۰ ریال به صورت نقد فروخت.

مطلوب است:

فعالیت

صدور سند حسابداری این رویداد در سیستم دائمی و با فرض اینکه، الف) کالا از عوارض و مالیات بر ارزش افزوده معاف باشد. ب) کالا مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده باشد.

(الف)

شماره سند: تاریخ سند:		بازرگانی گنبد سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی نقد			
		درآمد فروش کالا			
		بهای تمام شده کالای فروش رفته			
		موجودی کالا			
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

(ب)

شماره سند: تاریخ سند:		بازرگانی گنبد سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

بازرگانی «ایران» هنگام فروش کالا، بهای تمام شده آن را ثبت نمی کند، چون سیستم نگهداری موجودی کالا در این فروشگاه، (ادواری □، دائمی □) می باشد.

فعالیت

جدول زیر را مانند نمونه تکمیل کنید.

حسابی که بستانکار می شود؟		حسابی که بدهکار می شود؟				سیستم نگهداری	رویداد
موجودی کالا	فروش کالا	بهای تمام شده کالای فروش رفته	اسناد دریافتنی	حساب های دریافتنی	موجودی نقد		
-	✓	-	✓	-	-	ادواری	فروش کالا در قبال دریافت سفته
						دائمی	
						ادواری	فروش کالا در قبال تعهد شفاهی خریدار
						دائمی	
						ادواری	فروش نقدی کالا
						دائمی	
						ادواری	فروش کالا به صورتی که قسمتی نقد و مابقی نسیه باشد.
						دائمی	
✓	✓	✓	✓		✓	.....	.....

هزینه حمل کالای فروش رفته

اگر براساس توافق، فروشنده، هزینه حمل کالای فروش رفته را پرداخت نماید، این هزینه به عنوان هزینه‌های فروشنده تلقی می‌شود و تحت عنوان «هزینه حمل کالای فروش رفته» ثبت می‌شود. دقت کنیم که **هزینه حمل کالای فروش رفته ارتباطی با بهای تمام شده کالای فروش رفته ندارد**. چون این هزینه در سود و زیان به عنوان هزینه‌های توزیع و فروش گزارش می‌شود ولی هزینه حمل کالای خریداری شده از آنجا که در بهای تمام شده کالای خریداری شده دخالت داده می‌شود روی بهای تمام شده کالای فروش رفته تأثیر می‌گذارد.

فعالیت

اطلاعات زیر در ارتباط با یک نوع کالا در اختیار می‌باشد:
 - قیمت خرید ۳۲۴۰۰۰۰ ریال - هزینه حمل کالای فروش رفته ۳۰۰۰۰۰ ریال - هزینه حمل کالای خریداری شده ۵۰۰۰۰۰ ریال.
 بهای تمام شده کالای خریداری شده چند ریال است؟

فعالیت

آیا «هزینه حمل کالای فروش رفته» مشمول مالیات بر ارزش افزوده است؟ بحث کنید.

جدول عملیات حسابداری فروش در دو روش ادواری و دائمی به صورت مقایسه‌ای (بدون اعمال مالیات بر ارزش افزوده)

سیستم دائمی			سیستم ادواری			رویداد
بستانکار	بدهکار	شرح	بستانکار	بدهکار	شرح	
xx	xx	موجودی نقد/ حساب‌های دریافتی فروش کالا	xx	xx	موجودی نقد/ حساب‌های دریافتی فروش کالا	بابت فروش کالا
xx	xx	بهای تمام شده کالای فروش رفته موجودی کالا			ثبتي انجام نمی‌گیرد	بابت بهای تمام شده کالای فروش رفته

کار عملی ۶

رویدادهای زیر مربوط به شرکت بازرگانی «خوزستان» که از سیستم ادواری استفاده می‌نماید در دست است (نیمه اول مهرماه سال جاری و مبادلات نقدی از طریق چک صورت می‌گیرد)
 ۷/۱- خرید ۵۰ واحد کالا به مبلغ هر کدام ۶۴۰۰۰۰۰ ریال به صورت نقد

- ۷/۲- فروش ۱۰ واحد کالا به مبلغ هر کدام ۷۹۰'۰۰۰ ریال به صورت نقد
- ۷/۳- عقد قرارداد برای فروش و تحویل ۱۶ واحد کالا در تاریخ ۷/۱۵ طبق قرارداد مبلغ ۴'۵۰۰'۰۰۰ ریال پیش دریافت شد.
- ۷/۵- فروش ۸ واحد کالا به مبلغ هر کدام ۸۱۰'۰۰۰ ریال به صورت نسیه
- ۷/۷- فروش ۷ واحد کالا به مبلغ هر کدام ۸۱۵'۰۰۰ ریال در ازای دریافت سفته سه ماهه
- ۷/۱۰- خرید ۱۸ واحد کالا به مبلغ هر کدام ۶۷۰'۰۰۰ ریال به صورت نسیه
- ۷/۱۲- فروش ۱۵ واحد کالا به مبلغ هر کدام ۸۰۰'۰۰۰ ریال که مبلغ ۵'۰۰۰'۰۰۰ ریال از این معامله نقداً دریافت شد و مابقی دو هفته دیگر وصول می‌شود.
- ۷/۱۳- عقد قرارداد برای فروش و تحویل ۱۲ واحد کالا در تاریخ ۷/۳۰ طبق قرارداد مبلغ ۳'۰۰۰'۰۰۰ ریال پیش دریافت شد.
- ۷/۱۴- دریافت طلب مربوط به فروش تاریخ ۷/۵
- ۷/۱۵- فروش ۱۶ واحد کالا به مبلغ هر کدام ۸۱۵'۰۰۰ ریال مربوط به قرارداد فروش تاریخ ۷/۳ و دریافت مابقی وجه آن

مطلوب است:

صدور سند حسابداری رویدادهای فوق (مشمول مالیات بر ارزش افزوده نمی‌باشد)

کار عملی ۷

- رویدادهای زیر از فروشگاه «همدان» برای هفته اول بهمن‌ماه سال ۱۳۹۵ در دست است: (مبالغ قبل از احتساب مالیات بر ارزش افزوده می‌باشد)
- ۱۱/۱- فروش نسیه کالا به مبلغ ۴'۳۰۰'۰۰۰ ریال به شرکت «قزوین». بهای تمام‌شده این کالا ۳'۵۰۰'۰۰۰ ریال است.
- ۱۱/۳- فروش کالا به مبلغ ۵'۰۰۰'۰۰۰ ریال به آقای امیری و دریافت یک فقره سفته یک‌ماهه به مبلغ ۲'۰۰۰'۰۰۰ ریال، مابقی مبلغ نقداً دریافت شد. بهای تمام‌شده این کالا ۴'۰۰۰'۰۰۰ ریال است.
- ۱۱/۵- فروش کالا به مبلغ ۳'۰۰۰'۰۰۰ ریال به بازرگانی «ایلام» و دریافت چک نقدی. بهای تمام‌شده این کالا ۲'۵۰۰'۰۰۰ ریال است.
- ۱۱/۷- در ازای بخشی از بدهی قبلی شرکت «قزوین» مورخ ۱۱/۱، چک یک‌ماهه به ارزش ۲'۰۰۰'۰۰۰ ریال دریافت و مابقی طلب به صورت نقد از این شرکت دریافت شد.

مطلوب است:

صدور سند حسابداری رویدادهای فوق با اعمال نرخ ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده، با فرض:
الف) استفاده از سیستم ادواری
ب) استفاده از سیستم دائمی

کار عملی ۸

در تجارت‌خانه «اردکان» مانده حساب‌های دریافتی تجاری در ابتدای سال ۱۳۹۵ معادل ۳۰۷۰۰۰۰۰۰ ریال است. اسناد و مدارک جمع فروش‌های نقدی ۱۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال و جمع فروش‌های نسیه را ۱۰۵۰۰۰۰۰۰ ریال نشان می‌دهد و مبلغ وصولی از بدهکاران (مشتریان) ۶۰۲۵۰۰۰۰۰ ریال می‌باشد. این شرکت در پایان سال ۹۵ چند ریال بابت طلب خود (بدون در نظر گرفتن عوارض و مالیات بر ارزش افزوده) از مشتریان گزارش می‌کند؟

کار عملی ۹

جمع کل فروش‌های (نقد و نسیه) فروشگاه «خراسان» مبلغ ۲۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال است. این فروشگاه اسناد کافی برای تفکیک فروش‌های نقدی و نسیه نگهداری نمی‌کند ولی اسناد و مدارک دیگر نشان می‌دهد که تا پایان دوره مشتریان جمعاً مبلغ ۸۰۸۰۰۰۰۰۰ ریال بابت بدهی خود (بدون در نظر گرفتن عوارض و مالیات بر ارزش افزوده) به حساب بانکی فروشگاه واریز نموده‌اند. این فروشگاه در اول سال مالی هیچ طلبی از مشتریان (حساب‌های دریافتی تجاری) نداشته است ولی در پایان سال مالی مانده حساب‌های دریافتی ۱۰۴۰۰۰۰۰۰ ریال است.

مطلوب است:

محاسبه مبلغ فروش‌های نقدی و نسیه.

کار عملی ۱۰

در دهم فروردین سال ۹۵ در شرکت «چالوس» کالایی به ارزش ۱۲۰۵۰۰۰۰۰ ریال به فروش رسید. مبلغ عوارض و مالیات بر ارزش افزوده ۱۰۱۲۵۰۰۰۰ ریال می‌باشد. حسابدار کم تجربه شرکت بابت این فروش ثبت زیر را در دفاتر انجام داده است. اگر مبلغ عوارض و مالیات بر ارزش افزوده به درستی محاسبه شده باشند، به حسابدار مذکور کمک کنید تا ثبت صحیح آن را صادر نماید.

شماره سند:		شرکت چالوس		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند: ۹۵/۱/۱۰		سند حسابداری		تعداد ضمايم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		حساب‌های دریافتی		۱۲۰۵۰۰۰۰۰	
		سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده		۱۰۱۲۵۰۰۰۰	
		فروش کالا			۱۳۰۶۲۵۰۰۰۰
جمع:					
شرح سند: بابت فروش کالا به صورت نسیه					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فرض کنید شما برای استخدام به شرکت بازرگانی «فرشته» مراجعه نموده‌اید، این شرکت برای اینکه تخصص و توانایی شما را بسنجد آزمون زیر را از شما به عمل می‌آورد. اطلاعات آزمون شامل تراز آزمایشی و رویدادهای یک‌ماهه می‌باشد که شما باید سند حسابداری این رویدادها را صادر و در آخر تراز آزمایشی چهارستونی شرکت را تنظیم نمایید.

تراز آزمایشی این شرکت در پایان آذرماه ۹۵ به شرح زیر است:

شرکت بازرگانی فرشته تراز آزمایشی ۹۵/۹/۳۰		
ارقام به ریال		
مانده حساب		نام حساب
بستانکار	بدهکار	
	۴۸۶'۰۰۰	موجودی نقد ^(۱)
	۱'۲۶۳'۰۰۰	حساب‌های دریافتی تجاری
	۶۹۸'۴۰۰	سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده
	۳'۹۰۰'۰۰۰	موجودی کالا
	۲۳۰'۰۰۰	ملزومات اداری
	۶'۴۱۰'۰۰۰	اثاثه و تجهیزات
	۸'۰۰۰'۰۰۰	ساختمان
۱'۲۴۵'۰۰۰		حساب‌های پرداختی تجاری
۷۲۵'۴۰۰		سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده
۶۶۰'۰۰۰		پیش دریافت فروش کالا
؟		سرمایه
۸'۰۶۰'۰۰۰		فروش کالا
	؟	خرید کالا
	۱'۶۲۸'۰۰۰	هزینه حقوق
	۹۱۰'۰۰۰	هزینه حمل کالای خریداری شده
<u>؟</u>	<u>۳۰'۳۷۵'۴۰۰</u>	جمع

(۱) شامل ۲۵۰'۰۰۰ ریال مانده صندوق و ۲۳۶'۰۰۰ ریال مانده بانکی.

فعالیت‌های دی‌ماه این شرکت به قرار زیر بوده است:

برای ثبت مبالغ، رابطه زیر را در نظر بگیرد. نرخ مالیات بر ارزش افزوده ۹٪ در نظر گرفته شود: {نرخ عوارض و مالیات × مبلغ فروش یا خرید} + مبلغ فروش یا خرید = کل مبلغ فاکتور یا مبلغ قابل پرداخت

۱۰/۱- فروش نسیه ۳۰۰ واحد کالا به بهای هر واحد ۵۰۰۰ ریال به فروشگاه «همدان».

۱۰/۳- خرید نسیه ۸۸۰ واحد کالا به بهای هر واحد ۵۰۰۰ ریال از تولیدی «قزوین»

۱۰/۶- فروش ۵۰۰ واحد به بهای هر واحد ۱۵۰۰۰ ریال به فروشگاه «جهرم». در ضمن مبلغ ۶۶۰۰۰۰۰ ریال از این فروشگاه ماه قبل دریافت شده بود و برای مابقی مبلغ فاکتور، چک شماره ۲۱۶۳ به تاریخ روز دریافت و به حساب بانکی شرکت واریز شد.

۱۰/۱۱- فروش ۲۰۰ واحد کالا به شرکت «فارس» که ۴۰٪ کل مبلغ فاکتور (مبلغ قابل پرداخت) معادل ۸۷۲۰۰۰۰ ریال نقداً دریافت و واریز صندوق شد و برای بقیه چک شماره ۷۴۵۲ به تاریخ ۱۰/۳۰ دریافت شد.

۱۰/۱۴- خرید نقدی ۳۴۰ واحد کالا از فروشگاه «تهران» و پرداخت وجه آن از طریق چک شماره ۷۴۵۳. بهای هر واحد کالا ۵۰۲ ریال بود که فروشنده ۲٪ نرخ هر واحد را تخفیف داد و نهایتاً برای هر واحد ۵۰۰ ریال پرداخت شد.

۱۰/۱۶- پرداخت هزینه حمل کالای خریداری شده مورخ ۱۰/۱۴ به شرکت حمل و نقل «سمنان» از طریق چک شماره ۵۱۴۵. کل مبلغ صورت حساب حمل مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰ ریال می‌باشد.

۱۰/۱۸- فروش ۲۰۰ واحد کالا به بهای هر واحد ۱۶۰۰۰۰ ریال به شرکت «تبریز» و دریافت چک معادل کل مبلغ فاکتور به سررسید سه ماه بعد.

۱۰/۲۱- پرداخت ۳۰٪ بدهی تولیدی «قزوین»، موضوع خرید مورخ ۱۰/۳ از طریق صدور چک شماره ۵۱۴۶.

۱۰/۲۴- خرید ائانه برای فروشگاه به مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال و صدور سفته یک ماهه. این دارایی معاف از پرداخت عوارض و مالیات بر ارزش افزوده می‌باشد.

۱۰/۲۷- برای بیمه یک‌ساله موجودی‌ها مبلغ ۲۰۲۸۹۰۰۰۰ ریال (شامل ۱۸۹۰۰۰۰ ریال مالیات بر ارزش افزوده) از طریق چک شماره ۵۱۴۷ به تاریخ روز پرداخت شد.

۱۰/۲۸- پرداخت هزینه حقوق کارکنان به مبلغ ۱۶۰۰۰۰۰۰ ریال از طریق صدور چک شماره ۵۱۴۸ به تاریخ روز.

۱۰/۲۹- واگذاری چک دریافتی شرکت «فارس» موضوع مورخ ۱۰/۱۱ به بانک جهت وصول.

۱۰/۳۰- دریافت اعلامیه بستانکار از بانک بابت وصول طلب شرکت «فارس».

۱۰/۳۰- دریافت اعلامیه بستانکار مبنی بر واریز ۷۰۰۰۰۰۰ ریال از طرف فروشگاه «همدان» به حساب بانکی شرکت بابت قسمتی از طلب مورخ ۱۰/۱.

مطلوب است:

- ۱ سیستم نگهداری موجودی کالا ادواری است یا دائمی؟ چرا؟
- ۲ صدور سند حسابداری رویدادهای فوق.
- ۳ ثبت رویدادهای فوق در دفتر روزنامه و دفتر کل.
- ۴ تنظیم تراز آزمایشی دوستونی برای شرکت بازرگانی «فرشته» به تاریخ ۹۵/۱۰/۳۰.
- ۵ آیا توازن ستون بدهکار و بستانکار تراز آزمایشی به معنی ثبت صحیح و کامل رویدادها بوده است؟ توضیح دهید.

کار عملی ۱۲

شرکت «قم» به خرید و فروش پوشاک به صورت عمده اشتغال دارد، و از سیستم دائمی استفاده می‌کند. اطلاعات مربوط به بدهکاران، فروش کالا و دریافت‌های نقدی این شرکت در بهمن‌ماه ۹۵ به شرح زیر است (تمام دریافت‌های نقدی مستقیماً به حساب بانکی شرکت واریز شده است).
تراز آزمایشی دفتر معین حساب‌های دریافتی شرکت در اول بهمن به قرار زیر است:

شرکت قم				
تراز آزمایشی دفتر معین حساب‌های دریافتی				
۹۵/۱۱/۱				
(ارقام به ریال)				
شماره حساب	نام حساب	گردش حساب		مانده حساب
		بدهکار	بستانکار	
۱۳۱۰۱	فروشگاه بوکان	۲۳۰۷۰۰۰۰۰۰	۱۱۰۲۰۰۰۰۰۰	۱۲۰۵۰۰۰۰۰۰
۱۳۱۰۲	آقای احمدی	۱۶۰۲۰۰۰۰۰۰	۸۰۷۸۸۰۰۰۰	۷۰۴۱۲۰۰۰۰
۱۳۱۰۳	شرکت بابل	۱۱۰۴۶۰۰۰۰۰	۱۰۹۶۰۰۰۰۰۰	۹۰۵۰۰۰۰۰۰۰
۱۳۱۰۴	فروشگاه همدان	۳۰۰۲۵۴۰۰۰۰	۱۳۰۴۳۴۰۰۰۰	۱۶۰۸۲۰۰۰۰۰
۱۳۱۰۵	فروشگاه آمل	۱۰۰۹۰۰۰۰۰۰	۷۰۵۰۰۰۰۰۰۰	۳۰۴۰۰۰۰۰۰۰
	جمع	۹۲۰۵۱۴۰۰۰۰	۴۲۰۸۸۲۰۰۰۰	۴۹۰۶۳۲۰۰۰۰

لیست فروش شرکت در طی بهمن‌ماه به قرار زیر بوده است:

تاریخ	نام شخص حقیقی یا حقوقی مشتری	بهای تمام شده (خرید)	مبلغ فروش	مبلغ فاکتور با احتساب مالیات (۶٪) و عوارض (۳٪)	شرایط پرداخت
۱۱/۳	فروشگاه مشهد	۱۲۰۲۰۰۰۰۰۰	۱۵۰۶۰۰۰۰۰۰	۱۷۰۰۰۴۰۰۰۰	سفته یک‌ماهه
۱۱/۴	آقای احمدی	۲۰۸۵۰۰۰۰۰۰	۳۰۹۰۰۰۰۰۰۰	۴۰۲۵۱۰۰۰۰	چک تاریخ ۱۱/۲۵
۱۱/۹	شرکت لرستان	۷۰۱۰۰۰۰۰۰۰	۸۰۶۰۰۰۰۰۰۰	۹۰۳۷۴۰۰۰۰	نقدی
۱۱/۱۵	فروشگاه آمل	۱۴۰۱۶۰۰۰۰۰۰	۱۷۰۴۵۰۰۰۰۰۰	۱۹۰۲۰۰۰۵۰۰	نسیه
۱۱/۱۹	فروشگاه بوکان	۳۰۲۴۰۰۰۰۰۰	۵۰۳۰۰۰۰۰۰۰	۵۰۷۷۷۰۰۰۰	نسیه
۱۱/۲۵	شرکت بابل	۳۰۶۰۰۰۰۰۰۰	۴۰۱۰۰۰۰۰۰۰	۴۰۴۶۹۰۰۰۰	نصف نقد و مابقی چک تاریخ ۱۲/۱۰
۱۱/۲۹	شرکت بروجرد	۱۰۹۰۰۰۰۰۰۰	۲۰۷۸۰۰۰۰۰۰	۳۰۳۰۰۰۲۰۰	نسیه
۱۱/۳۰	فروشگاه شاهرود	۴۰۳۰۰۰۰۰۰۰	۵۰۲۳۰۰۰۰۰۰	۵۰۷۰۰۰۰۷۰۰	نقدی
۱۱/۳۰	جمع	۴۹۰۳۵۰۰۰۰۰	۶۲۰۹۶۰۰۰۰۰	۶۸۰۶۲۶۰۴۰۰	-

دریافت‌های نقدی شرکت در طی بهمن‌ماه:

مبلغ	نام شخص حقیقی یا حقوقی مشتری	تاریخ
۱۵'۰۰۰'۰۰۰	فروشگاه همدان	۱۱/۱
۴'۰۰۰'۰۰۰ (پیش‌دریافت)	فروشگاه شاهرود	۱۱/۲
۷'۴۱۲'۰۰۰	آقای احمدی	۱۱/۳
۸'۰۰۰'۰۰۰	شرکت بابل	۱۱/۸
۳'۴۰۰'۰۰۰	فروشگاه آمل	۱۱/۱۱
۴'۲۵۱'۰۰۰	آقای احمدی	۱۱/۲۵
۱۸'۲۷۷'۰۰۰	فروشگاه بوکان	۱۱/۲۸
۶۰'۳۴۰'۰۰۰	جمع	۱۱/۳۰

مطلوب است:

- ۱ صدور سند حسابداری فروش کالا و وصول مطالبات.
- ۲ ثبت اسناد حسابداری در دفتر روزنامه
- ۲ تهیه تراز آزمایشی دفتر معین حساب‌های دریافتی به تاریخ ۱۱/۳۰.

پیشنهاد می‌گردد به غیر از موارد خرده‌فروشی که خریدار مصرف‌کننده نهایی است، تمامی فروش‌ها به صورت نسبی (حساب‌های دریافتی) ثبت شود و سپس ثبت دریافت وجه یا اسناد دریافتی آن صورت پذیرد، این امر موجب نگهداری سوابق حسابداری مشتری شده و امکان تجزیه و تحلیل حساب مشتریان را فراهم می‌کند.

ردیف	شاخص‌های مورد ارزیابی	خودارزیابی هنرجو		نظر هنرآموز	
		موفق	ناموفق	موفق	ناموفق
۱	حضور به موقع در کلاس درس و کارگاه آموزشی و رعایت نظم و انضباط				
۲	همراه داشتن وسایل آموزشی شخصی (کتاب، دفتر، ماشین حساب و ...)				
۳	شرکت فعال در بحث‌های گروهی و مسئولیت‌پذیری و درستکاری				
۴	پاسخ صحیح به سؤالات مطرح‌شده در کلاس و استدلال آن				
۵	ارائه نتیجه‌گیری صحیح و مستندسازی				
۶	تعریف حساب فروش و حساب‌های پرداختی (عوارض و مالیات بر ارزش افزوده)				
۷	تفکیک حساب‌های دریافتنی از اسناد دریافتنی				
۸	تفکیک دریافتنی‌های تجاری از غیرتجاری				
۹	صدور سند حسابداری فروش به صورت دستی و رایانه‌ای				
۱۰	صدور سند حسابداری مالیات ارزش افزوده به صورت دستی و رایانه‌ای				

تحقیق کنید

به نظر شما و با توجه به مهارت‌های کسب‌شده در این پودمان چه اصول اخلاقی لازم است در راستای امر فروش (شامل بستن قرارداد، صدور صورت حساب و...) مورد توجه قرار گیرد؟

بحث کنید

به نظر شما کمک حسابدار فروش کالا چه مسئولیت‌هایی در برابر خدا، خویشان، جامعه و محیط زیست دارد؟

ارزشیابی شایستگی صدور سند فروش

شرح کار

- ۱ کنترل درخواست مشتری با موجودی کالا
 ۲ کنترل لیست قیمت‌های مصوب با اعلام قیمت به مشتری
 ۳ کنترل بررسی نحوه فروش به مشتری و اعتبارسنجی ایشان
 ۴ تطبیق فروش و آیین‌نامه معاملات و دستورالعمل‌های داخلی
 ۵ تطبیق فاکتور فروش با حواله انبار، درخواست فروش، بارنامه و برگه تحویل کالا
 ۶ بررسی اسناد و مدارک دریافت وجه فروش
 ۷ صدور سند حسابداری فروش
 ۸ صدور سند مالیات بر ارزش افزوده
 ۹ بررسی محاسبات فاکتور فروش (قیمت‌های کالا و جمع فاکتور و مالیات ارزش افزوده) کنترل و بررسی فروشی‌هایی که کالا ارسال شده ولی هنوز مزایا و مخاطرات آن منتقل نشده است.

استاندارد عملکرد

توانایی صدور سند حسابداری فروش کالا بر اساس مستندات و مدارک مثبت طبق قانون مالیات‌های مستقیم، آیین‌نامه معاملات و دستورالعمل‌های داخلی صدور سند حسابداری خرید کالا بر طبق استانداردهای آیین‌نامه معاملات بر اساس مدارک و اسناد مثبت

شاخص‌ها

- ۱ کنترل مستندات فروش (قبل از فروش)
 ۲ صدور مجوز خروج کالا
 ۳ تکمیل و کنترل مستندات فروش کالا (بعد از فروش)
 ۴ صدور سند حسابداری فروش

شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات

شرایط: اتاق - میز و صندلی - رایانه - نرم‌افزار حسابداری فروش - ماشین حساب - قانون مالیات‌های مستقیم - آیین‌نامه معاملات - فاکتور فروش - لیست مصوب قیمت‌های فروش - در اختیار داشتن موجودی‌های محصول - لیست منتخب اعتباری مشتریان و مصوبات مربوط به آنها - استانداردهای حسابداری - اسناد مورد نیاز ۸ فقره فروش کالا به روش‌های گوناگون و در زمان‌های متفاوت طی مدت حداکثر ۴۰ دقیقه
ابزار و تجهیزات: میز و صندلی اداری - سیستم رایانه - ماشین حساب - نرم‌افزار حسابداری فروش - نرم‌افزار Excel - برگ حواله انبار - آیین‌نامه معاملات - قانون مالیات‌های مستقیم - قانون مالیات بر ارزش افزوده - استانداردهای حسابداری

معیار شایستگی

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	کنترل مستندات فروش (قبل از فروش)	۱	
۲	صدور مجوز خروج کالا	۲	
۳	تکمیل و کنترل مستندات فروش کالا (بعد از فروش)	۲	
۴	صدور سند حسابداری فروش	۲	
	شایستگی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: دقت، رازداری، امانت‌داری غیر فنی: * ۱ محاسبه و ریاضی، مدیریت زمان، * ۲ درستکاری، مسئولیت‌پذیری، تصمیم‌گیری	۲	
	میانگین نمرات		*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.

پودمان ۳

حسابداری تنظیم کارت حساب کالا

کاردکس کالا							
کد کالا را وارد کنید:		H۱۵		گزارش از تاریخ:	۱۳۹۴-۱۰-۱	تا تاریخ:	۱۳۹۴-۱۰-۸
شماره صفحه:			۱				
ردیف	تاریخ	شماره سند	سند	نوع سند	مقدار وارده	مقدار صادره	ماتده
۱	۱۳۹۴-۱۰-۱			موجودی ابتدای دوره	۲۵۶		۲۵۶
۲	۱۳۹۴-۱۰-۲	۱۴۰۰۱	حواله	فروش		۲۱۰	۴۶
۳	۱۳۹۴-۱۰-۳	۱۳۰۰۳	رسید	خرید	۱۵۰۰		۱۵۴۶
۴	۱۳۹۴-۱۰-۴	۱۴۰۰۲	حواله	فروش		۱۵۴۶	۰
۵	۱۳۹۴-۱۰-۴	۱۳۰۰۴	رسید	خرید	۱۸۵۰		۱۸۵۰

در اغلب شرکت‌ها قسمت مهمی به نام واحد انبار وجود دارد که انواع موجودی‌ها شامل مواد اولیه، کالاهای ساخته شده و نیمه‌ساخته (در شرکت‌های تولیدی)، کالاهای خریداری شده آماده برای فروش (در شرکت‌های بازرگانی) و همچنین ملزومات و قطعات یدکی در آن نگهداری می‌شود. کنترل و ثبت ورود و خروج موجودی‌ها بر اساس مجوزهای صادره و انتخاب یک روش قیمت‌گذاری و اطلاع از میزان موجودی‌ها در هر زمان به‌منظور ایجاد ارتباط مناسب بین سیستم انبار و حسابداری، همواره با اهمیت بوده و یکی از نیازهای مهم مدیران می‌باشد تا بر اساس آن، برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری کنند. در این پودمان با فرم‌های مورد نیاز در انبار، کارت حساب کالا، روش‌های قیمت‌گذاری شامل اولین صادره از اولین وارده، اولین صادره از آخرین وارده، میانگین، شناسایی ویژه و همچنین روش‌های برآورد موجودی کالا آشنا خواهید شد.

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ»

ای کسانی که ایمان آورده‌اید خدا و رسول را، خیانت نکنید و مبدا درامانتهای خود خیانت کنید، با اینکه می‌دانید.
«انفال/۲۷»

مقدمه

- آیا می‌دانید کاردکس (کارت حساب) کالا چیست و چه کاربردی دارد؟
- چه مستنداتی برای ثبت ورود و خروج کالا لازم است؟
- آیا می‌دانید هدف از روش‌های قیمت‌گذاری چیست؟
- کالاهای خارج شده از انبار به منظور فروش چگونه قیمت‌گذاری می‌شوند؟

استاندارد عملکرد

تنظیم کارت حساب کالا بر اساس اسناد مثبت و محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته بر اساس استانداردهای حسابداری.

شایستگی‌هایی که در این پودمان کسب می‌کنید:

- ۱ کنترل مستندات ورود و خروج کالا
- ۲ ثبت مقادیر وارده و صادره در کارت حساب کالا
- ۳ محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته با استفاده از روش‌های قیمت‌گذاری و مطابق با استانداردهای حسابداری

کارت حساب کالا

شرکت «الف» به خرید و فروش ۱۰ قلم کالا اشتغال دارد، به نظر شما این شرکت باید چند کارت حساب کالا نگهداری کند؟ بحث کنید.

فعالیت

به کارتی که در آن تمامی اطلاعات درباره گردش و وضعیت موجودی کالا در انبار، برای هر نوع کالا به طور جداگانه، به منظور اطلاع از مقدار کمی و ارزش ریالی کالاهای وارده، صادره و موجودی و همچنین محل نگهداری آنها ثبت می شود، «کارت حساب کالا یا کاردکس کالا» گفته می شود. تصویر ۱-۳ نمونه ای از کارت حساب کالا را نشان می دهد.

تمامی عملیات ورود و خروج یک کالا در کارت حساب همان کالا ثبت می شود.

نکته

با توجه به تعریف فوق، به نظر شما «کارت حساب کالا» باید حاوی چه اطلاعاتی باشد؟

فعالیت

شرکت ...													
شماره قفسه:						نام کالا:							
روش ارزیابی:						کد کالا:							
نقطه تجدید سفارش:						واحد شمارش:							
میزان سفارش:						نوع یا مدل کالا:							
موجودی			صادر				وارد				شرح	تاریخ	
بهای کل	بهای واحد	مقدار	بهای		مقدار		شماره حواله	بهای کل	بهای واحد	مقدار		شماره رسید	روز
			کل	جزء	کل	جزء							

تاریخ (روز و ماه): در این قسمت تاریخ ورود و خروج کالا بر حسب روز و ماه درج می‌شود.
ستون شرح: نوع رویداد شامل خرید، فروش، برگشت از خرید، برگشت از فروش و... در این ستون درج می‌شود. در صورتی که کالا از قبل موجودی داشته باشد در این ستون قبل از موارد ذکر شده عنوان موجودی ابتدای دوره درج می‌شود.

ستون وارده (خرید) کارت حساب کالا: در ستون وارده (خرید) کارت حساب کالا، مبالغ خرید کالا و هزینه حمل کالای خریداری شده و برگشت از خرید ثبت می‌شود. در این ستون با کسر نمودن مجموع برگشت از خرید، از مجموع خریده‌ها (و هزینه حمل کالای خریداری شده در صورت وجود) می‌توان بهای تمام شده کالای خریداری شده را به دست آورد.

ستون صادره (فروش): تعداد فروش، بهای تمام شده هر واحد که بر اساس یکی از روش‌های قیمت‌گذاری در هر بار فروش تعیین می‌شود و همچنین بهای تمام شده کل کالای فروش رفته در این ستون درج می‌شود. در صورتی که برگشت از فروش وجود داشته باشد، در این ستون به صورت منفی درج می‌شود.

موجودی (باقیمانده): در این ستون تعداد کالای باقیمانده و بهای تمام شده آن درج می‌شود. در هر رویداد، تعداد و مبلغ موجودی باقیمانده به صورت زیر تعیین می‌شود:

تعداد فروش رفته - موجودی‌های آماده برای فروش (تعداد موجودی‌ها قبل از فروش) = تعداد موجودی باقیمانده

بهای تمام شده کالای آماده برای بهای تمام شده موجودی پایان

بهای تمام شده کالای فروش رفته - فروش (بهای کل موجودی‌ها قبل از فروش) = دوره (بهای کل موجودی باقیمانده)

فعالیت

با کمک دوستان و آشنایان خود، چند نمونه کارت حساب کالا از شرکت‌های مختلف تهیه نموده و اجزای آن را با هم بررسی نمایید.

فعالیت

خریده‌ها و فروش‌های شرکت «تبریز» در ماه جاری به شرح زیر بوده است. با توجه به مطالب گفته شده در ارتباط با کارت حساب کالا، قسمت‌هایی را که با علامت سؤال مشخص شده، برای این شرکت محاسبه کنید.

تاریخ	شرح	تعداد خرید	تعداد فروش	تعداد موجودی
۸/۱	موجودی ابتدای دوره	-----	-----	۲۵
۸/۵	خرید	۱۰۰	-----	؟.....
۸/۸	فروش	-----	؟.....	۳۰
۸/۱۲	خرید	۱۱۵	-----	؟.....
۸/۱۶	فروش	-----	؟.....	۳۳
۸/۲۱	فروش	-----	۹	؟.....
۸/۲۷	خرید	؟.....	-----	۹۲
۸/۳۰	فروش	-----	۱۸	؟.....

با مشاهده فرم کارت حساب کالا، مزایای استفاده از آن را فهرست کنید.

۱	دسترسی سریع به میزان موجودی کالا	۲	تشخیص اقلام مفقودی را کد
۳		۴	
۵		۶	
۷		۸	

مستندات لازم برای تهیه کارت حساب کالا

۱ رسید انبار

- ۱ پس از ورود کالاها به انبار چه فرمی تهیه می‌گردد؟
 ۲ رسید انبار به‌عنوان یکی از مستندات خرید کالا توسط چه واحدی تنظیم و مبنای تهیه آن چیست؟

این فرم، توسط انباردار در زمان تحویل کالا به انبار تنظیم شده و بیانگر مقدار و مشخصات کالای وارده به انبار می‌باشد.
 تصویر ۲-۳ نمونه‌ای از رسید انبار را نشان می‌دهد.

فرم رسید انبار					
شماره:	مؤسسه / شرکت:				
تاریخ:					
صفحه:					
ردیف	نام و مشخصات کالا	کد کالا	تعداد/ مقدار	واحد	ملاحظات
۱					
۲					
۳					
۴					
۵					
نام و امضا تحویل دهنده:			نام و امضا تحویل گیرنده:		

تصویر ۲-۳- نمونه رسید انبار

بهای تمام شده کالای خریداری شده

بهای تمام شده کالای خریداری شده شامل تمام مخارجی است که برای رساندن کالا به وضعیتی که آماده فروش گردد، صرف می شود. این مخارج شامل قیمت خرید و تمامی هزینه های مرتبط با آن است. لازم به یادآوری است که تخفیفات تجاری از قیمت خرید کسر می شود، زیرا موجودی کالا باید به بهای تمام شده ثبت گردد.

ستون وارده (خرید) کارت حساب کالا: در ستون وارده (خرید) کارت حساب کالا مبالغ خرید کالا و هزینه حمل کالای خریداری شده و برگشت از خرید ثبت می شود، در این ستون با کسر نمودن مجموع برگشت از خرید، از مجموع خریده ها (هزینه حمل کالای خریداری شده در صورت وجود) می توان بهای تمام شده کالای خریداری شده را به دست آورد.

فعالیت

معادل ۲۵ عدد کالا به قیمت هر یک ۱۲۰۰۰۰ ریال خریداری و مبلغ ۵۰۰۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل آن پرداخت شد. در ستون وارده کارت حساب کالا، بهای تمام شده هر واحد چند ریال ثبت می شود؟

.....

فعالیت

با توجه به موارد گفته شده در ارتباط با بهای تمام شده کالای خریداری شده، جدول زیر را کامل کنید.

ردیف	قیمت خرید	هزینه حمل خرید	برگشت از خرید	بهای تمام شده خرید
۱	۸۰'۰۰۰	۲۰'۰۰۰	۵'۰۰۰	؟.....
۲	۱۲۰'۰۰۰	۳۲'۰۰۰	؟.....	۱۴۳'۰۰۰
۳	؟.....	۸۰'۰۰۰	-	۵۱۲'۰۰۰
۴	۶۸'۰۰۰	؟.....	۲'۰۰۰	۷۴'۰۰۰

کار عملی ۱

شرکت بازرگانی «گیلان» در فروردین سال مالی جاری اطلاعات مربوط به خرید نوعی رنگ ساختمان را به قرار زیر اعلام کرده است. مشخصات کالا (نام کالا: رنگ آبی متالیک، واحد شمارش: قوطی، کد کالا: ۰۰۵، شماره قفسه: ۵۲، روش ارزیابی: میانگین و نقطه تجدید سفارش: ۱۰ قوطی). تعداد موجودی این نوع کالا در ابتدای دوره ۲۵ قوطی و بهای تمام شده هر واحد آن ۶۱۰ ریال است.

تاریخ	شماره رسید انبار	تعداد	قیمت خرید هر واحد به ریال	کل هزینه حمل پرداختی تا محل شرکت به ریال	کل هزینه بیمه بین راهی پرداختی تا محل شرکت به ریال	قیمت فروش هر واحد به ریال
۱/۶	۲۰۱	۵۰	۶۰۰	۷۵۰	۱۰۰	۶۸۰
۱/۱۰	۲۰۲	۴۵	۶۰۰	۵۴۰	۱۳۵	۶۸۵
۱/۱۲	۲۰۳	۱۰۰	۶۰۵	۱۴۰۰	۱۳۰	۶۸۲
۱/۱۶	۲۰۴	۷۰	۶۱۰	۱۰۵۰	۷۷۰	۶۹۲
۱/۲۰	۲۰۵	۳۰	۶۱۲	۴۸۰	۳۰۰	۶۹۵
۱/۲۸	۲۰۶	۵۰	۶۱۵	۸۵۰	۵۵۰	۶۹۵

مطلوب است:

- ۱ محاسبه بهای تمام شده هر واحد کالا در هر بار خرید
- ۲ تنظیم ستون «وارد» کارت حساب کالا
- ۳ محاسبه بهای تمام شده کالاهای خریداری شده در پایان فروردین ماه

این فرم بعد از دریافت «درخواست کالا از انبار» و تحویل کالا به متقاضی یا خریدار، توسط انباردار صادر می‌شود که به منزله تأیید نهایی خروج کالا از انبار می‌باشد. **حواله انبار فقط از نظر مقداری و یا تعدادی، توسط انباردار تکمیل می‌شود و در سیستم حسابداری، ارزش ریالی آن مشخص شده و ثبت می‌گردد.** لازم به ذکر است که اگر کالای درخواست شده برای مصرف داخلی از انبار خارج شود، حواله مصرفی صادر گردیده و در صورتی که برای فروش از انبار خارج شود، حواله فروش صادر خواهد شد. تصویر ۳-۴ نمونه‌ای از فرم حواله انبار را نشان می‌دهد.

حواله خروج از انبار						
شماره:		نام طرف حساب:.....				
تاریخ:		توسط انبار تکمیل گردد				
توسط حسابدار تکمیل گردد						
ردیف	کد کالا	نام کالا	تعداد کارتن	تعداد واحد	نرخ	مبلغ
۱						
۲						
۳						
۴						
۵						
کالای فوق صحیح و سالم و به طور کامل تحویل داده شد.						
جمع						
نام تحویل گیرنده:		نام تحویل دهنده (انبار):		نام تأیید کننده:		
امضا		امضا		امضا		

سفید: مشتری   سبز: حسابداری   زرد: انبار

تصویر ۳-۴- نمونه فرم حواله انبار

فعالیت

فرض کنید شما به عنوان انباردار در شرکتی مشغول به کار هستید و در دهم فروردین ماه سال جاری از طرف فروشگاه «سردشت» برگ درخواست یک نوع کالا به مدل «الف/۲» را دریافت کرده‌اید. طی این درخواست ۱۰۰ واحد کالا از انبار جهت تحویل به فروشگاه «سردشت» خارج شود. نرخ فروش هر واحد آن ۶۰۰ ریال و شماره حواله قبلی ۱۶۲۳ می‌باشد. شما پس از وصول برگ درخواست کالا چه اقداماتی انجام خواهید داد؟ یک نمونه حواله انبار برای این درخواست تنظیم نمایید.

با توجه به مطالب گفته شده در این پودمان، «رسید انبار» برای رویداد ..... تهیه و «حواله انبار» برای ..... تهیه می‌شود.

در برخی شرکت‌ها ممکن است به جای رسید انبار، عناوین دیگری همچون قبض انبار یا اعلامیه رسید کالا استفاده شود و به جای حواله انبار ممکن است عناوین دیگری همچون اعلامیه صدور کالا، حواله خروج کالا از انبار، حواله فروش و یا رسید تحویل کالا به مشتری، استفاده شود.

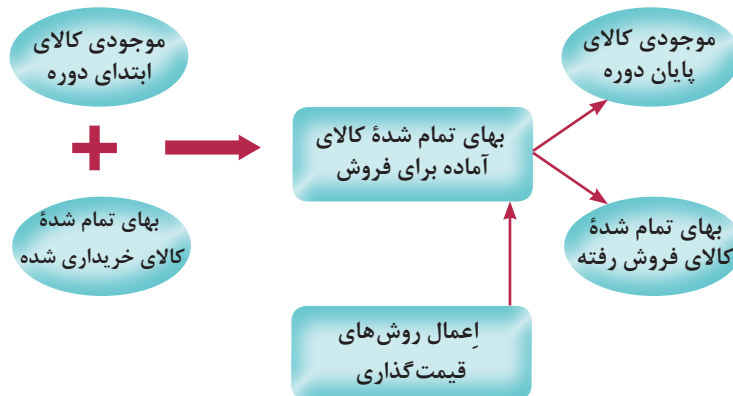
بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی‌ها

از آنجا که خرید کالاها در طی دوره با قیمت‌های مختلف صورت می‌گیرد، ممکن است کالاهای مشابه با قیمت‌های متفاوت خریداری شوند. از این رو مبالغ ریالی قابل گزارش برای موجودی کالا و بهای تمام شده کالای فروش رفته در پایان دوره مالی، مشروط به پاسخ‌گویی به این سؤال است که «از بهای تمام شده موجودی کالای ابتدای دوره و خریدهای طی دوره، کدام باید به بهای تمام شده کالای فروش رفته و کدام به موجودی کالای پایان دوره اختصاص یابد؟»

تصویر ۳-۵ نحوه تخصیص بهای تمام شده به موجودی پایان دوره و کالای فروش رفته را نشان می‌دهد.

بهای تمام شده‌ای که باید تخصیص داده شود

تخصیص بهای تمام شده

تصویر ۳-۵- نحوه تخصیص بهای تمام شده

بهای تمام شده کالای فروش رفته

تمامی هزینه‌های متحمل شده و مرتبط در یک دوره مالی برای تحصیل کالاهای فروش رفته، **بهای تمام شده کالای فروش رفته** نام دارد.

فعالیت

موجودی کالای ابتدای دوره ۵۰۰،۰۰۰ ریال، موجودی کالای پایان دوره ۸۰۰،۰۰۰ ریال و بهای تمام شده کالای خریداری شده ۱،۶۰۰،۰۰۰ ریال است. موارد زیر را تعیین نمایید.

بهای تمام شده کالای آماده برای فروش: .....

بهای تمام شده کالای فروش رفته: .....

ستون صادره (فروش) کارت حساب کالا: در ستون صادره (فروش) کارت حساب کالا، با توجه به اینکه بهای تمام شده کالای فروش رفته و موارد برگشت از فروش در تاریخ‌های مختلف به صورت جداگانه ثبت گردیده‌اند، می‌توان با کسر نمودن مجموع برگشت از فروش، از مجموع فروش، تعداد و بهای تمام شده کالای فروش رفته را از این ستون نتیجه گرفت.

ستون موجودی کارت حساب کالا: با توجه به اینکه پس از هر بار وارده به انبار یا صادره از انبار، تأثیر این تغییر در ستون موجودی اعمال گردیده است، بنابراین در ردیف آخر ستون موجودی همواره به طور مستقیم می‌توان تعداد و بهای تمام شده موجودی پایان دوره را مشاهده کرد.

فعالیت

اکنون با توجه به مطالب گفته شده، هر یک از موارد زیر (ستون شرح)، از کدام ستون کارت حساب کالا قابل استخراج است؟

شرح	ستون وارده	ستون صادره	ستون موجودی
بهای تمام شده کالای فروش رفته			
بهای تمام شده کالای خریداری شده			
بهای تمام شده موجودی پایان دوره			

۱ نحوه ثبت و تأثیر مبالغ ریالی هریک از رویدادهای زیر در کاردکس کالا به چه صورتی است؟

ستون موجودی			ستون صادره			ستون وارده			رویداد
بی تأثیر	کاهش	افزایش	بی تأثیر	کسر می شود	افزافه می شود	بی تأثیر	کسر می شود	افزافه می شود	
-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	خرید
									برگشت از فروش
✓	-	-	✓	-	-	✓	-	-	هزینه حمل کالای فروش رفته
									برگشت از خرید
									مالیات بر ارزش افزوده
									هزینه حمل کالای خریداری شده
									فروش

۲ هزینه حمل کالای خریداری شده چه تأثیری بر بهای تمام شده هر واحد کالا دارد؟ بحث کنید.

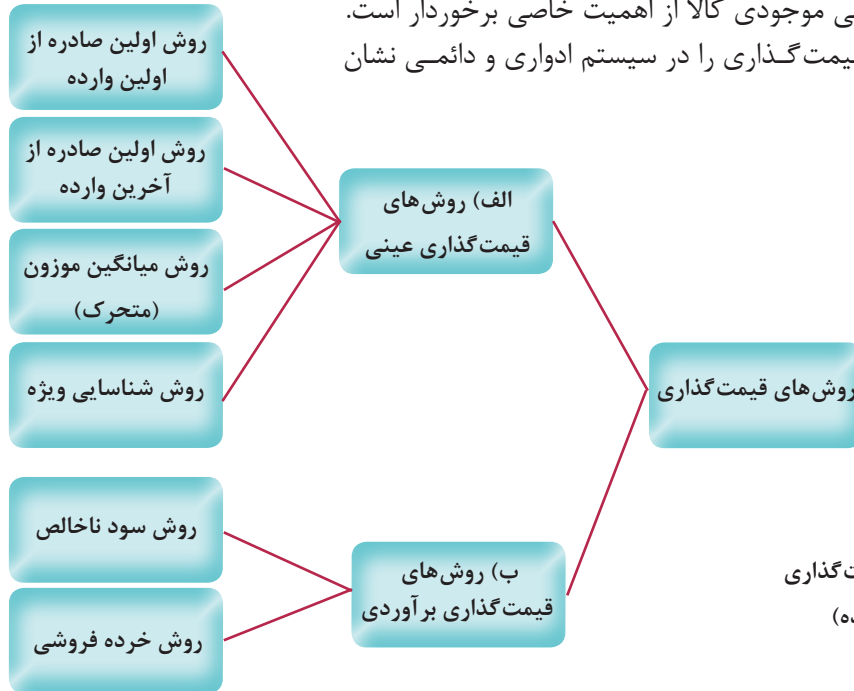

ارزشیابی

ردیف	شاخص های مورد ارزشیابی	خودارزیابی هنرجو		نظر هنرآموز	
		موفق	ناموفق	موفق	ناموفق
۱	حضور به موقع در کلاس درس و کارگاه آموزشی و رعایت نظم و انضباط				
۲	همراه داشتن وسایل آموزش شخصی (کتاب، دفتر، ماشین حساب و ...)				
۳	شرکت فعال در بحث های گروهی و مسئولیت پذیری و درستکاری				
۴	پاسخ صحیح به سؤالات مطرح شده در کلاس و استدلال آن				
۵	ارائه نتیجه گیری صحیح و مستندسازی				
۶	تعریف کارت حساب کالا				
۷	تعریف رسید انبار و حواله انبار				
۸	تفکیک مستندات کارت حساب کالا				
۹	محاسبه بهای تمام شده هر واحد موجودی				
۱۰	توانایی ثبت اقلام وارده (تعدادی و ریالی) در کارت حساب کالا				

روش‌های قیمت‌گذاری

روش‌های قیمت‌گذاری، مبتنی بر اصل بهای تمام شده است و باید توجه داشت که هر یک از این روش‌ها، مختص محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی کالای پایان دوره می‌باشد. با توجه به اینکه موجودی کالا بخش مهمی از دارایی‌های جاری اغلب واحدهای تجاری را تشکیل می‌دهد، انتخاب یک روش مناسب جهت ارزیابی موجودی کالا از اهمیت خاصی برخوردار است. تصویر ۳-۷ روش‌های قیمت‌گذاری را در سیستم ادواری و دائمی نشان می‌دهد:

تصویر ۳-۷- روش‌های قیمت‌گذاری (محاسبه بهای تمام شده)

فعالیت

۱ هنرجویان عزیز، به نظر شما در کشور ما، شرکت‌ها برای ارزیابی موجودی‌های خود، مجاز به استفاده از کدام روش هستند؟ و استفاده از کدام روش مجاز نیست؟ (برای پاسخ این سؤال از استاندارد شماره ۸ کمک بگیرید و نتیجه را به هنرآموز خود گزارش کنید).

۲ با کمک هم کلاسی‌های خود به سایت کدال (<http://www.codal.ir>) مراجعه کنید و صورت‌های مالی چند شرکت را به دلخواه بررسی کنید و در قسمت یادداشت‌های توضیحی از روش ارزیابی موجودی کالا جويا شوید. نام شرکت‌هایی که صورت‌های مالی آنها را بررسی کردید و روش ارزیابی آنها را فهرست کنید.

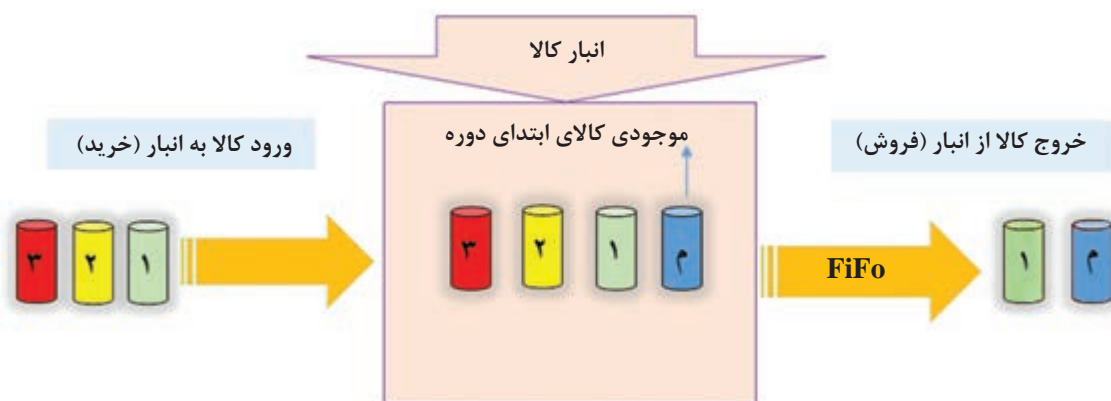
ردیف	نام شرکت	روش (روش‌های) ارزیابی
۱		
۲		
۳		
۴		
۵		

قبل از توضیح هر یک از روش‌های قیمت‌گذاری، لازم به ذکر است که روش‌های قیمت‌گذاری عینی مستلزم شمارش فیزیکی موجودی کالای انبار است، که به آن **انبارگردانی** گفته می‌شود.

روش‌های قیمت‌گذاری عینی

۱ روش اولین صادره از اولین وارده – FIFO (First In First Out)

در این روش کالا به همان ترتیبی که وارد انبار شده، از انبار خارج می‌شود. به عبارت دیگر در روش FIFO فرض بر این است که کالاهایی که زودتر خریداری شده‌اند، زودتر هم فروخته می‌شوند و کالاهایی که دیرتر خریداری شده‌اند، دیرتر فروخته می‌شوند و یا در موجودی کالای پایان دوره باقی می‌مانند. **بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که در این روش، مبنای محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته به ترتیب قیمت موجودی کالای ابتدای دوره و خریدهای اولیه (خریدهای قدیمی) می‌باشد و مبنای محاسبه بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره، قیمت آخرین خریدها می‌باشد.** در شرکت‌هایی که کالاهای آنها حاوی تاریخ انقضای در معرض فاسد شدن، از مد افتادن و یا از زده خارج شدن قرار دارند، استفاده از روش FIFO مناسب می‌باشد. تصویر ۸-۳ به درک این مطلب کمک می‌کند.

تصویر ۸-۳- جریان بهای تمام شده در روش اولین صادره از اولین وارده

حال اگر روش اولین صادره از اولین وارده را به خوبی متوجه شده باشید، با حذف واژه نادرست جمله زیر را کامل کنید:

«در روش اولین صادره از اولین وارده فرض می‌شود کالایی که (زودتر/ دیرتر) خریداری شده، (زودتر/ دیرتر) به فروش می‌رسد و موجودی پایان دوره از (اولین/ آخرین) خریده‌ها تشکیل شده است.»

در شرکت پخش مواد غذایی «میناب» اطلاعات زیر در ارتباط با نوعی نوشابه برای اردیبهشت ۹۵ در اختیار است، خرید و فروش این ماه شرکت کلاً به صورت نقدی انجام شده است.

ردیف	شرح	توضیحات	واحد	بهای تمام شده واحد	قیمت فروش واحد	طرف مقابل
۱	موجودی اولیه	-	۳۰۰	۱۰۰	-	-
۲	خرید ۲/۵	رسید انبار شماره ۱۱۶	۴۵۰	۱۱۰	-	تولیدی ایران
۳	فروش ۲/۱۲	حواله انبار شماره ۵۲	۵۰۰	-	۱۸۰	آقای احمدی
۴	خرید ۲/۱۷	رسید انبار شماره ۱۱۷	۲۰۰	۱۱۵	-	شرکت رفسنجان
۵	فروش ۲/۲۸	حواله انبار شماره ۵۳	۱۸۰	-	۲۰۰	فروشگاه ایلام

موجودی نوشابه‌ها در پایان ماه (۹۵/۲/۳۱) معادل ۲۷۰ واحد شمارش شده است.

بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی کالای پایان دوره به روش FIFO در سیستم ادواری و دائمی به صورت زیر محاسبه می‌شود:

روش‌های اولین صادره از اولین وارده در سیستم ادواری:

به نظر شما بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره (واحدهای فروش رفته) و کالای فروش رفته چند ریال است؟

شرح	مقدار	بهای واحد - ریال	بهای کل - ریال
موجودی کالای ابتدای دوره	۳۰۰	۱۰۰	۳۰٬۰۰۰
خرید ۲/۵	۴۵۰	۱۱۰	۴۹٬۵۰۰
خرید ۲/۱۷	۲۰۰	۱۱۵	۲۳٬۰۰۰
کالای آماده برای فروش	۹۵۰		۱۰۲٬۵۰۰
موجودی کالای پایان دوره	(۲۷۰)		(.....؟.....)
کالای فروش رفته (۵۰۰ + ۱۸۰)	۶۸۰		.....؟.....

تعداد ۲۷۰ واحد کالا در پایان دوره باقی مانده است. همان طور که گفته شد در روش اولین صادره از اولین وارده مبنای محاسبه بهای تمام شده کالای پایان دوره، قیمت آخرین خریدها است. بنابراین تعداد ۲۷۰ واحد به ترتیب زیر قیمت گذاری می شود:

$$200 \times 115 = 230000 \text{ ریال: به نرخ هر واحد } 115 \text{ (آخرین خرید)}$$

$$70 \times 110 = 77000 \text{ ریال: به نرخ هر واحد } 110$$

$$\underline{\underline{307000}}$$

بهای تمام شده موجودی در پایان دوره

فعالیت

در روش اولین صادره از اولین وارده، بهای تمام شده کالای فروش رفته بر مبنای قیمت موجودی ابتدای دوره و خریدهای اولیه محاسبه می شود. با این حساب ۶۸۰ واحد کالای فروش رفته به چه ترتیبی قیمت گذاری می شود؟

$$300 \times 100 = 30000 \text{ ریال: به نرخ هر واحد } 100$$

$$380 \times 110 = 41800 \text{ ریال: به نرخ هر واحد } 110$$

$$\underline{\underline{71800}}$$

بهای تمام شده کالای فروش رفته

کار عملی ۲

اطلاعات زیر در ارتباط با خرید و فروش کالای «الف/۱۵» در فروشگاه «یاسوج» برای شهریورماه سال جاری در اختیار است:

تاریخ	شرح	تعداد	واحد شمارش	بهای تمام شده واحد
۶/۱	موجودی ابتدای دوره	۸۰	کارتن	۱۲۰
۶/۷	خرید - رسید ۲۰	۱۹۰	کارتن	۱۰۰
۶/۱۴	فروش - حواله ۱۵	۲۰۰	کارتن	-
۶/۱۹	خرید - رسید ۲۱	۲۳۰	کارتن	۱۲۵
۶/۲۶	فروش - حواله ۱۶	۲۱۰	کارتن	-
۶/۳۰	خرید - رسید ۲۲	۸۵	کارتن	۱۳۰

مطلوب است: محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی پایان دوره به روش اولین صادره از اولین وارده در سیستم ادواری.

۲ روش اولین صادره از آخرین وارده – LIFO (Last In First Out)

فعالیت

روش اولین صادره از آخرین وارده بر عکس روش اولین صادره از اولین وارده است، اکنون با حذف واژه نادرست جمله زیر را کامل کنید:

«در روش اولین صادره از آخرین وارده فرض می‌شود که کالایی که (زودتر/ دیرتر) خریداری شده، (زودتر/ دیرتر) به فروش می‌رسد و موجودی پایان دوره از (اولین/ آخرین) خریدها تشکیل شده است.»

در این روش بر عکس روش FIFO، فرض بر این است که کالاها از محل آخرین خریدهایی که وارد انبار شده، خارج می‌شود و باقیمانده (موجودی پایان دوره) مربوط به قدیمی‌ترین خریدها (اولین خریدها) و موجودی ابتدای دوره می‌باشد. پس می‌توان نتیجه گرفت در این روش مبنای محاسبه بهای تمام شده کالاهای فروش رفته، قیمت آخرین خریدها و مبنای محاسبه بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره، می‌تواند قیمت خریدهای اول دوره و یا موجودی ابتدای دوره باشد. تصویر ۹-۳ به درک این مطلب کمک می‌کند.

تصویر ۹-۳- جریان بهای تمام شده در روش اولین صادره از آخرین وارده

روش اولین صادره از آخرین وارده در سیستم ادواری:

در روش اولین صادره از آخرین وارده، بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره از محل موجودی کالای ابتدای دوره و خریدهای اولیه قیمت گذاری می‌شود.

مثال

اکنون مثال قبل (شرکت پخش مواد غذایی میناب) را با روش LIFO حل می‌کنیم:
 ۲۷۰ واحد موجودی پایان دوره کلاً از محل ۳۰۰ واحد موجودی ابتدای دوره به نرخ هر واحد ۱۰۰ ریال قیمت‌گذاری می‌شود. در نتیجه بهای تمام شده ۲۷۰ واحد موجودی پایان دوره در این روش عبارت است از:

$$۲۷۰ \times ۱۰۰ = ۲۷۰۰۰۰ \quad \text{بهای تمام شده موجودی پایان دوره}$$

در روش اولین صادره از آخرین وارده، بهای تمام شده کالای فروش رفته بر مبنای قیمت آخرین خریدها محاسبه می‌شود. با این حساب ۶۸۰ واحد کالای فروش رفته در مثال قبل به چه ترتیبی قیمت‌گذاری می‌شود؟

۲۰۰ واحد از خرید ۲/۱۷ (آخرین خرید) به نرخ هر واحد ۱۱۵ ریال:	$200 \times 115 = 23,000$
۴۵۰ واحد از خرید ۲/۵ به نرخ هر واحد ۱۱۰ ریال:	.....
.....	.....
بهای تمام شده کالای فروش رفته	.....

کار عملی ۳

با توجه به اطلاعات فروشگاه یاسوج (کار عملی شماره ۲)، بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی پایان دوره را به روش اولین صادره از آخرین وارده، در سیستم ادواری محاسبه نمایید.

تاریخ	شرح	تعداد	واحد شمارش	بهای تمام شده واحد
۶/۱	موجودی ابتدای دوره	۸۰	کارتن	۱۲۰
۶/۷	خرید - رسید ۲۰	۱۹۰	کارتن	۱۰۰
۶/۱۴	فروش - حواله ۱۵	۲۰۰	کارتن	-
۶/۱۹	خرید - رسید ۲۱	۲۳۰	کارتن	۱۲۵
۶/۲۶	فروش - حواله ۱۶	۲۱۰	کارتن	-
۶/۳۰	خرید - رسید ۲۲	۸۵	کارتن	۱۳۰

۳ روش میانگین

در روش میانگین، گردش بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره بر مبنای ترکیبی از قیمت‌های خرید قدیمی و جدید می‌باشد و کاربرد آن به روش نگهداری موجودی‌ها نیز بستگی دارد، اگر واحد تجاری از **سیستم ادواری** استفاده نماید، برای ارزیابی موجودی‌ها روش **میانگین موزون سالانه**، **شش ماهه** و ... را به کار می‌گیرد، زیرا در سیستم ادواری شمارش فیزیکی کالا در پایان دوره انجام می‌شود و میانگین موزون قیمت یک واحد را تنها در پایان دوره می‌توان تعیین نمود. در سیستم ادواری در

پایان دوره میانگین موزون از تقسیم بهای تمام شده کالاهای آماده برای فروش (موجودی کالای ابتدای دوره + بهای تمام شده کالای خریداری شده طی دوره) بر تعداد کالای آماده برای فروش به دست می‌آید:

$$\text{میانگین موزون قیمت یک واحد} = \frac{\text{بهای تمام شده کالای آماده برای فروش}}{\text{تعداد کالای آماده برای فروش}}$$

تعداد موجودی کالای پایان دوره $\times$ میانگین موزون قیمت یک واحد = بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره
 تعداد کالاهای فروخته شده $\times$ میانگین موزون قیمت یک واحد = بهای تمام شده کالای فروش رفته

مجدداً مثال شرکت پخش مواد غذایی «میناب» را به روش میانگین موزون حل می‌نماییم:

روش میانگین موزون

همان‌طور که گفته شد در سیستم ادواری، محاسبه میانگین موزون قیمت یک واحد تنها در پایان دوره امکان پذیر است:

شرح	مقدار	بهای واحد - ریال	بهای کل
موجودی کالای ابتدای دوره	۳۰۰	۱۰۰	۳۰٬۰۰۰
خرید ۲/۵	۴۵۰	۱۱۰	۴۹٬۵۰۰
خرید ۲/۱۷	۲۰۰	۱۱۵	۲۳٬۰۰۰
کالای آماده برای فروش	۹۵۰		۱۰۲٬۵۰۰
موجودی کالای پایان دوره	(۲۷۰)		(۲۹٬۱۳۱)
کالای فروش رفته	۶۸۰		۷۳٬۳۶۹

$$\text{میانگین موزون قیمت یک واحد} = \frac{\text{بهای تمام شده کالای آماده برای فروش}}{\text{تعداد کالای آماده برای فروش}} = \frac{۱۰۲٬۵۰۰}{۹۵۰} = ۱۰۷/۸۹۵$$

تعداد موجودی کالای پایان دوره $\times$ میانگین موزون قیمت یک واحد = بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره

$$۲۹٬۱۳۱ = ۲۷۰ \times ۱۰۷/۸۹۵$$

تعداد کالاهای فروخته شده $\times$ میانگین موزون قیمت یک واحد = بهای تمام شده کالای فروش رفته

$$۷۳٬۳۶۹ = ۶۸۰ \times ۱۰۷/۸۹۵$$

۱ روابط زیر را کامل نمایید.

(الف) ..... = بهای تمام شده (تعداد) کالای فروش رفته - بهای تمام شده (تعداد) کالای آماده برای فروش
 (ب) بهای تمام شده (تعداد) کالای آماده برای فروش = بهای (تعداد) کالای خریداری شده + ...
 ۲ شرکت «نیشابور» از روش میانگین موزون برای قیمت گذاری کالاهای خود استفاده می نماید و اطلاعات زیر را در ارتباط با چند دوره در اختیار شما قرار می دهد. شما با استفاده از اطلاعات سایر ستون های جدول، قسمت های مجهول را پیدا کنید.

ردیف	تعداد آماده برای فروش	تعداد موجودی پایان دوره	تعداد فروش رفته	بهای تمام شده کالای آماده برای فروش	بهای تمام شده یک واحد	بهای تمام شده موجودی پایان دوره	بهای تمام شده کالای فروش رفته
۱	۴۷۰۰	۱۰۰۰	۳۷۰۰	۵۶۴۰۰۰	؟.....	؟.....	؟.....
۲	؟.....	۳۰۰	؟.....	؟.....	۱۳۰۰	؟.....	۲۴۰۰۰۰۰
۳	۸۶۰۰	؟.....	۵۹۰۰	۱۷۲۰۰۰۰	؟.....	؟.....	؟.....
۴	۳۲۰۰	؟.....	؟.....	؟.....	؟.....	۱۰۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰۰
۵	؟.....	۱۵۰۰	۴۸۰۰	؟.....	؟.....	۳۰۰۰۰۰۰	؟.....
۶	؟.....	؟.....	؟.....	۴۵۰۰۰۰	۲۵۰	۱۲۰۰۰۰۰	؟.....

کار عملی ۴

با توجه به اطلاعات فروشگاه یاسوج (کار عملی شماره ۲)، بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی پایان دوره را به روش میانگین موزون، در سیستم ادواری محاسبه نمایید.

تاریخ	شرح	تعداد	واحد شمارش	بهای تمام شده واحد
۶/۱	موجودی ابتدای دوره	۸۰	کارتن	۱۲۰
۶/۷	خرید - رسید ۲۰	۱۹۰	کارتن	۱۰۰
۶/۱۴	فروش - حواله ۱۵	۲۰۰	کارتن	-
۶/۱۹	خرید - رسید ۲۱	۲۳۰	کارتن	۱۲۵
۶/۲۶	فروش - حواله ۱۶	۲۱۰	کارتن	-
۶/۳۰	خرید - رسید ۲۲	۸۵	کارتن	۱۳۰

روش اولین صادره از اولین وارده در سیستم دائمی:

در سیستم دائمی ورود و خروج مقادیر موجودی ها به طور مستمر ثبت می شود و اطلاعات و سوابق موجودی ها در این سیستم به هنگام است، برای این منظور فرم **کارت حساب کالا** در این سیستم مورد استفاده قرار می گیرد. حال به تنظیم کارت حساب کالا به روش اولین صادره از اولین وارده می پردازیم. همان طور که گفته شد در روش اولین صادره از اولین وارده گردش بهای تمام شده به ترتیب وقوع خریدها می باشد.

با توجه به توضیحات گفته شده، مبالغ ستون صادره (فروش) در کارت حساب کالا بر مبنای بهای تمام شده (نه قیمت فروش) و با استفاده از روش های قیمت گذاری، محاسبه می شود.

شرکت پخش مواد غذایی میناب															
نام کالا:		نوشابه		شماره قفسه:		۱۵		کد کالا:		۲۱		روش ارزیابی:		FIFO	
واحد شمارش:		بسته		نقطه تجدیدسفرارش:		.....		نوع یا مدل کالا:		.....		میزان سفرارش:		.....	
تاریخ		شرح		وارد				صادر				موجودی			
روز	ماه	شماره رسید	مقدار	بهای واحد	بهای کل	مقدار		شماره حواله	بهای		بهای کل	بهای واحد	مقدار	بهای کل	
						کل	جزء		کل	جزء					
۱	۲												۳۰۰	۱۰۰	۳۰'۰۰۰ ^(۱)
۵	۲	۱۱۶	۴۵۰	۱۱۰	۴۹'۵۰۰								۳۰۰	۱۰۰	۷۹'۵۰۰ ^(۲)
۱۲	۲					۵۲	۵۰۰	۵۲	۳۰'۰۰۰	۱۰۰	۳۰'۰۰۰	۱۰۰	۳۰۰	۱۱۰	۲۲'۵۰۰
۱۷	۲	۱۱۷	۲۰۰	۱۱۵	۲۳'۰۰۰								۲۵۰	۱۱۰	۵۰'۵۰۰
۲۸	۲					۵۳	۱۸۰	۵۳	۱۹'۸۰۰	۱۱۰	۱۸۰	۱۱۰	۷۰	۱۱۵	۳۰'۷۰۰
		بهای تمام شده کالای خریداری شده		۷۲'۵۰۰		بهای تمام شده کالای فروش رفته		۷۱'۸۰۰		بهای تمام شده موجودی پایان دوره		۳۰'۷۰۰			

توضیح: ستون های بهای کل، از ضرب مقدار در بهای واحد به دست می آید.

$$(۱) \quad ۳۰۰ \times ۱۰۰ = ۳۰'۰۰۰$$

$$(۲) \quad (۳۰۰ \times ۱۰۰) + (۴۵۰ \times ۱۱۰) = ۷۹'۵۰۰$$

با بررسی اجزای کارت حساب کالا در مثال فوق، آیا قیمت فروش هر واحد کالا در کارت حساب کالا درج می‌شود؟

با توجه به مطالب گفته شده، جریان بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی پایان دوره در هر یک از سیستم‌های دائمی و ادواری به شرح زیر است:

ریال	سیستم ادواری	ریال	سیستم دائمی
xx	موجودی کالای ابتدای دوره	xx	موجودی کالای ابتدای دوره
xx	اضافه می‌شود: بهای تمام‌شده کالای خریداری‌شده	xx	اضافه می‌شود: بهای تمام‌شده کالای خریداری‌شده
xx	بهای تمام‌شده کالای آماده برای فروش	xx	بهای تمام‌شده کالای آماده برای فروش
(xx)	کسر می‌شود: موجودی کالای پایان دوره	(xx)	کسر می‌شود: بهای تمام‌شده کالای فروش‌رفته
xx	بهای تمام‌شده کالای فروش‌رفته	xx	موجودی کالای پایان دوره

به مثال شرکت «میناب» مراجعه کنید و با توجه به روش اولین صادره از اولین وارده جاهای خالی را تکمیل نمایید:

ریال	سیستم ادواری	ریال	سیستم دائمی
.....	موجودی کالای ابتدای دوره	.....	موجودی کالای ابتدای دوره
.....	اضافه می‌شود: بهای تمام‌شده کالای خریداری‌شده	.....	اضافه می‌شود: بهای تمام‌شده کالای خریداری‌شده
.....	بهای تمام‌شده کالای آماده برای فروش	.....	بهای تمام‌شده کالای آماده برای فروش
(.....)	کسر می‌شود: موجودی کالای پایان دوره	(.....)	کسر می‌شود: بهای تمام‌شده کالای فروش‌رفته
.....	بهای تمام‌شده کالای فروش‌رفته	.....	موجودی کالای پایان دوره

نکته

موجودی کالای باقی مانده در انبار (فروش نرفته)، بخش مهمی از دارایی‌های جاری شرکت‌های بازرگانی را تشکیل داده و تحت عنوان موجودی کالا در پایان دوره در ترازنامه منعکس می‌شود. موجودی کالای پایان هر دوره، موجودی کالای ابتدای دوره بعد محسوب می‌شود.

فعالیت

سند حسابداری فروش و بهای تمام شده کالای فروش رفته تاریخ ۲/۱۲ را برای شرکت پخش «میناب» (با اعمال نرخ ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده در سال جاری) صادر نمایید.

شماره سند:		شرکت پخش مواد غذایی میناب		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند: ۹۵/۲/۱۲		سند حسابداری		تعداد ضمامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

کار عملی ۵

اطلاعات فروشگاه «یاسوج» مجدداً ارائه می‌شود:

تاریخ	شرح	تعداد	واحد شمارش	بهای تمام شده واحد
۶/۱	موجودی ابتدای دوره	۸۰	کارتن	۱۲۰
۶/۷	خرید - رسید ۲۰	۱۹۰	کارتن	۱۰۰
۶/۱۴	فروش - حواله ۱۵	۲۰۰	کارتن	-
۶/۱۹	خرید - رسید ۲۱	۲۳۰	کارتن	۱۲۵
۶/۲۶	فروش - حواله ۱۶	۲۱۰	کارتن	-
۶/۳۰	خرید - رسید ۲۲	۸۵	کارتن	۱۳۰

مطلوب است: تنظیم کارت حساب کالا جهت محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی پایان دوره به روش اولین صادره از اولین وارده.

فروشگاه یاسوج														
شماره قفسه:						نام کالا:								
روش ارزیابی:						کد کالا:								
نقطه تجدیدسفرش:						واحد شمارش:								
میزان سفرش:						نوع یا مدل کالا:								
موجودی			صادر				وارد				شرح	تاریخ		
بهای کل	بهای واحد	مقدار	بهای		بهای واحد	مقدار		شماره حواله	بهای کل	بهای واحد		مقدار	شماره رسید	ماه
			کل	جزء		کل	جزء							
بهای تمام شده موجودی پایان دوره			بهای تمام شده کالای فروش رفته				بهای تمام شده کالای خریداری شده							

فعالیت

همان طور که از بررسی و مقایسه هر دو سیستم ادواری و دائمی نتیجه گرفتید، روش اولین صادره از اولین وارده در هر دو سیستم دارای نتایج یکسانی برای بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره می باشد. دلیل آن را با کمک هنرآموز خود بررسی نمایید.

فعالیت

حال هنرجویان عزیز، کارت حساب کالا را برای شرکت «میناب» به روش اولین صادره از آخرین وارده و با توجه به توضیحات هنرآموز، تکمیل نمایید.

ردیف	شرح	توضیحات	واحد	بهای تمام شده واحد	قیمت فروش واحد	طرف مقابل
۱	موجودی اولیه	-	۳۰۰	۱۰۰	-	-
۲	خرید ۲/۵	رسید انبار شماره ۱۱۶	۴۵۰	۱۱۰	-	تولیدی ایران
۳	فروش ۲/۱۲	حواله انبار شماره ۵۲	۵۰۰	-	۱۸۰	آقای احمدی
۴	خرید ۲/۱۷	رسید انبار شماره ۱۱۷	۲۰۰	۱۱۵	-	شرکت رفسنجان
۵	فروش ۲/۲۸	حواله انبار شماره ۵۳	۱۸۰	-	۲۰۰	فروشگاه ایلام

موجودی نوسابه‌ها در پایان ماه (۹۵/۲/۳۱) معادل ۲۷۰ واحد شمارش شده است.

روش اولین صادره از آخرین وارده در سیستم دائمی:

شرکت پخش مواد غذایی میناب															
شماره قفسه: ۱۵											نام کالا:		نوشابه		
روش ارزیابی: LIFO											کد کالا:		۲۱		
نقطه تجدید سفارش:											واحد شمارش:		بسته		
میزان سفارش:											نوع یا مدل کالا:		.....		
موجودی			صادر						وارد				تاریخ		
بهای کل	بهای واحد	مقدار	بها		بهای واحد	مقدار		شماره حواله	بهای کل	بهای واحد	مقدار	شماره رسید	شرح	ماه	روز
			کل	جزء		جزء	کل								
		۳۰۰											موجودی	۲	۱
											۴۵۰	۱۱۶	خرید	۲	۵
							۵۰۰	۵۲					فروش	۲	۱۲
											۲۰۰	۱۱۷	خرید	۲	۱۷
							۱۸۰	۵۳					فروش	۲	۲۸
بهای تمام شده موجودی پایان دوره			بهای تمام شده کالای فروش رفته						بهای تمام شده کالای خریداری شده						

- ۱ چه تفاوت‌هایی بین روش‌های قیمت‌گذاری اولین صادره از اولین وارده و اولین صادره از آخرین وارده در محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی پایان دوره وجود دارد؟
- ۲ با توجه به مثال حل شده شرکت پخش مواد غذایی «میناب» دو جدول زیر را تکمیل کنید.
- جدول ۱:**

سیستم ادواری	اولین صادره از اولین وارده	اولین صادره از آخرین وارده
بهای تمام شده موجودی پایان دوره		
بهای تمام شده کالای فروش رفته		

جدول ۲:

سیستم دائمی	اولین صادره از اولین وارده	اولین صادره از آخرین وارده
بهای تمام شده موجودی پایان دوره		
بهای تمام شده کالای فروش رفته		

نتیجه خود را از مقایسه جدول‌های فوق بیان نمایید.

کار عملی ۶

اطلاعات فروشگاه «یاسوج» در ارتباط با کالای «الف/۱۵» مجدداً ارائه می‌شود: (روش LIFO)

تاریخ	شرح	تعداد	واحد شمارش	بهای تمام شده واحد
۶/۱	موجودی ابتدای دوره	۸۰	کارتن	۱۲۰
۶/۷	خرید - رسید ۲۰	۱۹۰	کارتن	۱۰۰
۶/۱۴	فروش - حواله ۱۵	۲۰۰	کارتن	-
۶/۱۹	خرید - رسید ۲۱	۲۳۰	کارتن	۱۲۵
۶/۲۶	فروش - حواله ۱۶	۲۱۰	کارتن	-
۶/۳۰	خرید - رسید ۲۲	۸۵	کارتن	۱۳۰

مطلوب است:

محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی پایان دوره با استفاده از سیستم دائمی به روش اولین صادره از آخرین وارده.

کار عملی ۷

اطلاعات زیر از شرکت «مشهد» در ارتباط با ورود و خروج کالای «ب/۵۰۰» برای مرداد ماه ۹۵ در دست می باشد:

تاریخ	شماره رسید انبار / حواله انبار	شرح	وارده (خرید)		صادره (فروش)
			تعداد	فی	تعداد
۵/۱	-	موجودی	۷۱۰	۲۰۰	
۵/۷	۴۲۰	خرید	۵۰۰	۲۲۰	
۵/۱۱	۳۷۵	فروش	-	-	۷۰۰
۵/۱۵	۴۲۱	خرید	۲۰۰	۲۱۰	
۵/۱۸	۴۲۲	خرید	۳۲۰	۲۱۰	
۵/۲۲	۳۷۶	فروش	-	-	۶۰۰
۵/۲۶	۴۲۳	خرید	۵۵۰	۲۰۰	
۵/۳۱	۳۷۷	فروش	-	-	۵۸۰

مطلوب است:

- ۱ محاسبه تعداد کالای فروش رفته و تعداد موجودی کالا در پایان دوره (۹۵/۵/۳۱).
- ۲ محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره به روش اولین صادره از اولین وارده تحت سیستم ادواری.
- ۳ تنظیم کارت حساب کالا جهت محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره به روش اولین صادره از اولین وارده در سیستم دائمی.

روش میانگین متحرک در سیستم دائمی:

در صورت به کارگیری سیستم دائمی، روش میانگین متحرک (سیار) یک واحد کالا قابل اعمال می‌باشد. در سیستم دائمی پس از هر بار ورود (خرید، برگشت از فروش) ضرورت دارد میانگین متحرک بهای تمام شده یک واحد کالا محاسبه و در کارت حساب کالا ثبت شود. این میانگین پس از هر بار ورود کالا، از طریق تقسیم بهای تمام شده کالای آماده برای فروش بر تعداد کالای آماده برای فروش در آن زمان تعیین می‌شود. بهای تمام شده کالاهای فروش رفته مادامی که کالای جدیدی خریداری نشده باشد، بر اساس نرخ میانگین متحرکی خواهد بود که از قبل محاسبه شده است.

فعالیت

- ۱ روش میانگین موزون در سیستم ..... و روش میانگین متحرک در سیستم .....
- کاربرد دارد.
- ۲ در روش میانگین ..... پس از هر بار ورود نرخ جدیدی محاسبه می‌شود.
- ۳ تفاوت بین روش میانگین موزون و میانگین متحرک در تعیین بهای تمام شده یک واحد را بیان کنید.

مثال

اطلاعات شرکت پخش مواد غذایی «میناب» مجدداً در اختیار گذاشته می‌شود.

ردیف	شرح	توضیحات	واحد	بهای تمام شده واحد	قیمت فروش واحد	طرف مقابل
۱	موجودی اولیه	-	۳۰۰	۱۰۰	-	-
۲	خرید ۲/۵	رسید شماره انبار ۱۱۶	۴۵۰	۱۱۰	-	تولیدی ایران
۳	فروش ۲/۱۲	حواله انبار شماره ۵۲	۵۰۰	-	۱۸۰	آقای احمدی
۴	خرید ۲/۱۷	رسید انبار شماره ۱۱۷	۲۰۰	۱۱۵	-	شرکت رفسنجان
۵	فروش ۲/۲۸	حواله انبار شماره ۵۳	۱۸۰	-	۲۰۰	فروشگاه ایلام

موجودی نوبت‌ها در پایان ماه (۹۵/۲/۳۱) معادل ۲۷۰ واحد (بسته) شمارش شده است.

مطلوب است:

تنظیم کارت حساب کالا به روش میانگین متحرک.

شرکت پخش مواد غذایی میناب													
شماره قفسه: ۱۵						نوشابه							
روش ارزیابی: میانگین متحرک						کد کالا: ۲۱							
نقطه تجدید سفارش:						واحد شمارش: بسته							
میزان سفارش:						نوع یا مدل کالا:							
موجودی			صادره			وارد			شرح	تاریخ			
بهای کل	بهای واحد	مقدار	بهای کل	بهای واحد	مقدار	شماره حواله	بهای کل	بهای واحد		مقدار	شماره رسید	ماه	روز
۳۰'۰۰۰	۱۰۰	۳۰۰									موجودی	۲	۱
۷۹'۵۰۰ ^(۲)	۱۰۶ ^(۳)	۷۵۰ ^(۱)					۴۹'۵۰۰	۱۱۰	۴۵۰	۱۱۶	خرید	۲	۵
۲۶'۵۰۰	۱۰۶	۲۵۰	۵۳'۰۰۰	۱۰۶	۵۰۰	۵۲					فروش	۲	۱۲
۴۹'۵۰۰	۱۱۰ ^(۴)	۴۵۰					۲۳'۰۰۰	۱۱۵	۲۰۰	۱۱۷	خرید	۲	۱۷
۲۹'۷۰۰	۱۱۰	۲۷۰	۱۹'۸۰۰	۱۱۰	۱۸۰	۵۳					فروش	۲	۲۸
۲۹'۷۰۰	بهای تمام شده موجودی پایان دوره		۷۲'۸۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته			۷۲'۵۰۰	بهای تمام شده کالای خریداری شده					

- ۱ $۳۰۰ + ۴۵۰ = ۷۵۰$
- ۲ $۳۰'۰۰۰ + ۴۹'۵۰۰ = ۷۹'۵۰۰$
- ۳ $۷۹'۵۰۰ \div ۷۵۰ = ۱۰۶$ میانگین جدید
- ۴ $۴۹'۵۰۰ \div ۴۵۰ = ۱۱۰$ میانگین جدید

۱ مدیر شرکت شما ادعا نموده است که بهای تمام شده موجودی پایان دوره در سه روش، فایفو، لایفو و میانگین با وجود تورم (افزایش قیمت‌ها)، برابر خواهد بود. آیا ادعای وی را می‌پذیرید؟ در غیر این صورت وی را توجیه کنید (با کمک هنرآموز).

۲ در شرایط تورمی بررسی ترازنامه شرکت «الف» نشان می‌دهد که قیمت موجودی کالای گزارش شده تفاوت چندانی با قیمت بازار آن ندارد. روش ارزیابی شرکت «الف» چه بوده است؟ توضیح دهید.

فعالیت

جداول زیر، نتایج به کارگیری روش‌های ارزیابی فایفو، لایفو، میانگین موزون و متحرک را در شرکت پخش مواد غذایی «میناب» نشان می‌دهد. با در نظر گرفتن این جداول و با کمک هنرآموز در مورد هر یک از سؤالات زیر بحث کنید:

جدول ۱:

سیستم ادواری	فایفو	میانگین موزون	لایفو
بهای تمام شده کالای خریداری شده	۷۲'۵۰۰	۷۲'۵۰۰	۷۲'۵۰۰
بهای تمام شده کالای فروش رفته	۷۱'۸۰۰	۷۳'۳۶۹	۷۵'۵۰۰
بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره	۳۰'۷۰۰	۲۹'۱۳۱	۲۷'۰۰۰

جدول ۲:

سیستم دائمی	فایفو	میانگین متحرک	لایفو
بهای تمام شده کالای خریداری شده	۷۲'۵۰۰	۷۲'۵۰۰	۷۲'۵۰۰
بهای تمام شده کالای فروش رفته	۷۱'۸۰۰	۷۲'۸۰۰	۷۵'۲۰۰
بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره	۳۰'۷۰۰	۲۹'۷۰۰	۲۷'۳۰۰

- ۱ چرا بهای تمام شده کالای خریداری شده در هر سه روش یکسان است؟
- ۲ هدف از به کارگیری روش‌های ارزیابی موجودی کالا چیست؟
- ۳ آیا بهای تمام شده کالای آماده برای فروش در روش‌های مختلف ارزیابی تغییر پیدا می‌کند؟
- ۴ آیا با اطلاعات فوق، می‌توان گفت مبلغ موجودی کالای ابتدای دوره چند ریال است؟
- ۵ آیا ممکن است بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره در هر یک از روش‌های فایفو، لایفو و میانگین با هم برابر شوند؟

کار عملی ۸

اطلاعات فروشگاه «یاسوج» در ارتباط با کالای «الف/۱۵» مجدداً ارائه می‌شود:

تاریخ	شرح	تعداد	واحد شمارش	بهای تمام شده واحد
۶/۱	موجودی ابتدای دوره	۸۰	کارتن	۱۲۰
۶/۷	خرید - رسید ۲۰	۱۹۰	کارتن	۱۰۰
۶/۱۴	فروش - حواله ۱۵	۲۰۰	کارتن	-
۶/۱۹	خرید - رسید ۲۱	۲۳۰	کارتن	۱۲۵
۶/۲۶	فروش - حواله ۱۶	۲۱۰	کارتن	-
۶/۳۰	خرید - رسید ۲۲	۸۵	کارتن	۱۳۰

مطلوب است:

محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی پایان دوره به روش میانگین در سیستم دائمی.

کار عملی ۹

اطلاعات زیر در مورد خرید و فروش یک نوع ماده اولیه تولیدی به نام «الف» از شرکت «ارومیه» برای دی‌ماه ۹۵ در اختیار می‌باشد. هر بسته از این ماده حاوی ۱۰ قوطی بوده و قیمت فروش هر قوطی ۳۵۰ ریال می‌باشد.

تاریخ	شماره رسید / حواله	شرح	تعداد	واحد شمارش	بهای تمام شده هر واحد
۱۰/۱	---	موجودی ابتدای دوره	۱۲	بسته	۲۵۰۰
			۱۶	قوطی	۲۴۰
۱۰/۶	۷۴۱	خرید	۱۰	بسته	۲۵۵۰
۱۰/۱۵	۵۶۸	فروش	۱۸۸	قوطی	-
۱۰/۲۰	۷۴۲	خرید	۲۰	بسته	۲۶۰۰
۱۰/۲۴	۵۶۹	فروش	۱۵	بسته	-
			۵	قوطی	-
۱۰/۳۰	۷۴۳	خرید	۸	بسته	۲۷۵۰

مطلوب است:

- ۱ محاسبه تعداد کالای فروش رفته و تعداد موجودی کالا در پایان دوره.
- ۲ محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره به روش های اولین صادره از اولین وارده، اولین صادره از آخرین وارده و میانگین موزون با فرض استفاده از سیستم ادواری.
- ۳ تنظیم کارت حساب کالا جهت محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره به روش های اولین صادره از اولین وارده، اولین صادره از آخرین وارده و میانگین متحرک با فرض استفاده از سیستم دائمی.
- ۴ صدور سند حسابداری رویدادهای فوق در هر یک از روش های ارزیابی گفته شده با اعمال ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده. (تمام خریدها و فروشها به صورت نسبه بوده است).

کار عملی ۱۰

شرکت «کرمان» به خرید و فروش مواد اولیه تولیدی اشتغال دارد. اطلاعات زیر در ارتباط با ماده اولیه نوع «م۲» برای آذر ماه سال جاری در اختیار است: (ماده اولیه «م۲» و حمل کالا و صورت حساب های حمل کالا معاف از مالیات بر ارزش افزوده است).

۹/۱- موجودی ابتدای دوره شامل ۵ واحد به قیمت هر واحد ۱۰۰۰ ریال و ۳ واحد به قیمت هر واحد ۱۲۰۰ ریال.

۹/۳- خرید ۲۰ واحد طی رسید انبار شماره ۱۲۱ به قیمت هر واحد ۱۲۵۰ ریال و پرداخت ۳۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل کالای خریداری شده.

۹/۸- فروش ۱۸ واحد طی حواله انبار شماره ۹۶ به قیمت هر واحد ۱۸۰۰ ریال.

۹/۱۴- خرید ۳۲ واحد طی رسید انبار شماره ۱۲۲ به قیمت هر واحد ۱۰۰۰ ریال و مطابق بارنامه دریافتی مبلغ ۸۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل کالای خریداری شده پرداخت شد.

۹/۲۰- فروش ۲۸ واحد طی حواله انبار شماره ۹۷ به قیمت هر واحد ۱۸۵۰ ریال.

۹/۲۱- طبق توافق با خریدار، هزینه حمل کالای فروش اخیر (تاریخ ۹/۲۰) به عهده فروشنده بوده و از این بابت مبلغ ۷۰۰۰ ریال به شرکت حمل و نقل پرداخت شد.

۹/۲۸- خرید ۱۲ واحد طی رسید انبار شماره ۱۲۳ به مبلغ ۱۶۸۰۰ ریال و پرداخت ۱۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل هر واحد کالای خریداری شده.

با فرض اینکه تمام معاملات نقدی است مطلوب است:

۱ محاسبه تعداد کالای فروش رفته و تعداد موجودی کالا در پایان دوره.

۲ محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره به روش های اولین صادره از اولین وارده، اولین صادره از آخرین وارده و میانگین موزون با فرض استفاده از سیستم ادواری.

۳ تنظیم کارت حساب کالا جهت محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره به روش های اولین صادره از اولین وارده، اولین صادره از آخرین وارده و میانگین متحرک با فرض استفاده از سیستم دائمی.

۴ صدور سند حسابداری خرید، هزینه حمل کالای خریداری شده، فروش و بهای تمام شده کالای فروش رفته در هر یک از روش های ارزیابی.

کار عملی ۱۱

فروشگاه نوشت افزار «جاجرود» اطلاعات زیر را در ارتباط با گردش یک نوع ماشین حساب، طی سه ماه ابتدای سال ۹۵ در اختیار می گذارد:

تاریخ	شرح	تعداد - واحد	بهای خرید یک واحد (ریال)	بهای فروش یک واحد (ریال)
۱/۱	موجودی ابتدای دوره	۱۰	۲۰'۰۰۰	
		۱۸	۲۱'۰۰۰	
۱/۷	فروش (حواله ۲۴)	۵		۲۳'۰۰۰
۱/۲۴	خرید (رسید ۱۲۷)	۱۲	۲۱'۰۰۰	
در تاریخ ۱/۲۴ مبلغ ۱۸'۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل کالای خریداری شده پرداخت گردید.				
۲/۲	فروش (حواله ۱۰۱)	۷		۲۴'۵۰۰
۲/۲۵	فروش (حواله ۱۴۵)	۴		۲۴'۵۰۰
۳/۱۰	خرید (رسید ۲۰۷)	۱۰	۲۲'۰۰۰	
۳/۲۷	فروش (حواله ۲۷۵)	۴		۲۵'۰۰۰
۳/۳۰	فروش (حواله ۲۹۳)	۵		۲۵'۰۰۰

مطلوب است:

تنظیم کارت حساب کالا برای محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره به روش های اولین صادره از اولین وارده، اولین صادره از آخرین وارده و میانگین متحرک.

روش شناسایی ویژه

این روش در حقیقت جریان های واقعی بهای تمام شده را ردیابی می کند. در این روش دقیقاً مشخص می شود که کالای خارج شده از انبار با چه قیمتی خریداری شده است و کالاهای پایان دوره موجود در انبار مربوط به کدام خریده می باشد. چون در این روش بهای تمام شده هر واحد در زمان تحصیل به تفکیک مشخص می شود، **جریان بهای تمام شده با جریان واقعی کالاها منطبق می باشد** و زمانی که تعداد و تنوع اقلام موجودی کالا قابل توجه نیست، کاربرد دارد. این روش برای اقلام گران بها و قابل تفکیک از قبیل جواهرات، خودرو و... کاربرد بیشتری دارد. روش شناسایی ویژه در هر دو سیستم ادواری و دائمی موجودی ها مورد استفاده قرار می گیرد، اما بیشتر در سیستم دائمی موجودی ها که شناسایی تفکیک بهای تمام شده هر یک از اقلام خاص فروش رفته قابل تشخیص می باشد، کاربرد عملی دارد.

امروزه با نصب برچسب قیمت کالا و بارکد بر روی تک تک اقلام کالای خریداری شده، به کمک رایانه و براساس سیستم نرم افزار مربوط، می توان بهای تمام شده کالاهای فروخته شده و بهای تمام شده موجودی های باقیمانده را به راحتی تعیین نمود.

نکته

«روش شناسایی ویژه بر جریان واقعی بهای تمام شده مبتنی است نه جریان فرضی»

فعالیت

- ۱ در صورتی که خرید کالا به دفعات زیاد و با قیمت‌های مختلفی صورت گیرد، آیا کاربرد روش شناسایی ویژه عملی خواهد بود؟ توضیح دهید.
- ۲ کاربرد روش شناسایی ویژه برای چه شرکت‌هایی مناسب است؟ چند نمونه نام ببرید.

مثال

اطلاعات زیر در ارتباط با خرید و فروش خودرو از نمایشگاه اتومبیل «بهبهان» برای مهرماه ۹۵ در دست می‌باشد:

تاریخ	شماره رسید انبار / حواله انبار	شرح	تعداد	قیمت تمام شده یک واحد (قیمت خرید + هزینه بیمه + هزینه حمل)
۷/۱	—	موجودی ابتدای دوره	۶	۲۰۵'۰۰۰'۰۰۰
۷/۶	۱۰۲	فروش (از محل موجودی ابتدای دوره)	۳	-
۷/۱۵	۱۳۱	خرید	۸	۲۰۷'۰۰۰'۰۰۰
۷/۱۸	۱۰۳	فروش (۲ واحد از محل موجودی ابتدای دوره و بقیه از محل خرید ۷/۱۵)	۵	-
۷/۲۳	۱۳۲	خرید	۷	۲۰۸'۵۰۰'۰۰۰
۷/۲۹	۱۰۴	فروش (۴ واحد از محل خرید ۷/۱۵ و بقیه از محل خرید ۷/۲۳)	۷	-

مطلوب است:

- ۱ محاسبه تعداد خودروهای فروش رفته و تعداد خودروهای باقی مانده در پایان مهرماه
- ۲ محاسبه بهای تمام شده خودروهای فروش رفته و خودروهای موجود (روش شناسایی ویژه)

راه حل (مبالغ بر حسب هزار ریال)

فروشگاه بهبهان															
										نام کالا: خودرو		شرح			
										کد کالا:		واحد شمارش:			
										شناسایی ویژه: روش ارزیابی: نقطه تجدید سفارش:		نوع یا مدل کالا:			
										میزان سفارش:					
موجودی			صادر					وارد				تاریخ			
بهای کل	بهای واحد	مقدار	بها		بهای واحد	مقدار		شماره حواله	بهای کل	بهای واحد	مقدار	شماره رسید	شرح	ماه	روز
			کل	جزء		جزء	کل								
۱'۲۳۰'۰۰۰	۲۰۵'۰۰۰	۶											موجودی	۷	۱
۶۱۵'۰۰۰	۲۰۵'۰۰۰	۳	۶۱۵'۰۰۰		۲۰۵'۰۰۰		۳	۱۰۲					فروش	۷	۶
۲'۲۷۱'۰۰۰	۲۰۵'۰۰۰	۳							۱'۶۵۶'۰۰۰	۲۰۷'۰۰۰	۸	۱۳۱	خرید	۷	۱۵
	۲۰۷'۰۰۰	۸													
۱'۲۴۰'۰۰۰	۲۰۵'۰۰۰	۱	۱'۰۳۱'۰۰۰	۴۱۰'۰۰۰	۲۰۵'۰۰۰	۲	۵	۱۰۳					فروش	۷	۱۸
	۲۰۷'۰۰۰	۵		۶۲۱'۰۰۰	۲۰۷'۰۰۰	۳									
	۲۰۸'۵۰۰	۷													
۲'۶۹۹'۵۰۰	۲۰۵'۰۰۰	۱							۱'۴۵۹'۵۰۰	۲۰۸'۵۰۰	۷	۱۳۲	خرید	۷	۲۳
	۲۰۷'۰۰۰	۵													
	۲۰۸'۵۰۰	۷													
۱'۲۴۶'۰۰۰	۲۰۵'۰۰۰	۱													
	۲۰۷'۰۰۰	۱	۱'۴۵۳'۵۰۰	۸۲۸'۰۰۰	۲۰۷'۰۰۰	۴	۷	۱۰۴					فروش	۷	۲۹
	۲۰۸'۵۰۰	۴		۶۲۵'۵۰۰	۲۰۸'۵۰۰	۳									
۱'۲۴۶'۰۰۰	بهای تمام شده موجودی پایان دوره		۳'۰۹۹'۵۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته					۳'۱۱۵'۵۰۰	بهای تمام شده کالای خریداری شده					

کار عملی ۱۲

شرکت «سبزوآر» فعالیت خود را از اول خرداد ماه سال ۱۳۹۵ شروع نمود و اطلاعات زیر را در مورد خرید و فروش نوعی کالا (غیر مشمول مالیات بر ارزش افزوده) در اختیار می‌گذارد. تمام خریدها و فروشهای شرکت به صورت نقد صورت گرفته است.

فروشهای طی ماه			خریدهای طی ماه		
تاریخ	تعداد	بهای فروش هر واحد	تاریخ	تعداد	بهای تمام شده هر واحد
۹۵/۳/۴	۱۴	۳۰'۰۰۰	۹۵/۳/۱۰	۱۲	۴۰'۰۰۰
۹۵/۳/۹	۵	۳۱'۰۰۰	۹۵/۳/۱۴	۸	۴۰'۵۰۰
۹۵/۳/۱۲	۸	۳۲'۰۰۰	۹۵/۳/۲۴	۱۴	۴۱'۵۰۰
۹۵/۳/۲۰	۱۰	۳۲'۵۰۰			

سایر اطلاعات

- از ۱۲ واحد کالای فروش رفته در تاریخ ۳/۱۰، تعداد ۱۰ واحد آن از محل خرید ۳/۴ بوده و بقیه از محل خرید ۳/۹ فروش رفته.
- ۸ واحد کالای فروش رفته تاریخ ۳/۱۴ کلاً از محل خرید ۳/۱۲ بوده.
- از ۱۴ واحد کالای فروش رفته تاریخ ۳/۲۴، تعداد ۳ واحد آن از محل خرید ۳/۴، تعداد ۲ واحد از محل خرید ۳/۹ و باقی مانده از محل خرید ۳/۲۰ بوده.

مطلوب است:

۱ محاسبه تعداد کالای آماده برای فروش، تعداد کالای خریداری شده، تعداد کالای فروش رفته و تعداد موجودی پایان دوره (راهنمایی: از آنجایی که شرکت در اولین سال فعالیت می‌باشد، فاقد موجودی کالای ابتدای دوره است).

۲ محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره به روش شناسایی ویژه با فرض اینکه:

الف) سیستم دائمی باشد. ب) سیستم ادواری باشد.

۳ صدور سند حسابداری رویدادهای فوق با توجه به مفروضات الف و ب بند ۲.

روشهای برآوردی

در هر یک از روشهای بیان شده فرض بر این بود که شرکتها می‌توانند موجودیهای خود را شمارش کنند اما ممکن است به دلایلی (از جمله سیل، زلزله، آتش سوزی، صاعقه و...) موجودیها از بین رفته و یا شمارش آنها مستلزم صرف وقت و هزینههای هنگفتی باشد یا اینکه برای تهیه صورت‌های مالی میان دوره‌ای، شمارش موجودیها مقرون به صرفه نباشد و مدیریت نیاز به برآورد موجودی کالا داشته باشد. در چنین شرایطی ضرورت دارد بدون شمارش فیزیکی، مبلغ موجودی پایان دوره و بهای تمام شده کالای فروش رفته برآورد گردد. برای این منظور یکی از روشهای سود ناخالص (سود ناویژه) یا خرده فروشی مورد استفاده قرار می‌گیرد. با روشهای سود ناخالص و خرده فروشی در مقاطع تحصیلی بالاتر بیشتر آشنا خواهید شد.

ردیف	شاخص‌های مورد ارزشیابی	خودارزیابی هنرجو		نظر هنرآموز	
		موفق	ناموفق	موفق	ناموفق
۱	حضور به موقع در کلاس درس و کارگاه آموزشی و رعایت نظم و انضباط				
۲	همراه داشتن وسایل آموزشی شخصی (کتاب، دفتر، ماشین حساب و...)				
۳	شرکت فعال در بحث‌های گروهی و مسئولیت‌پذیری و درستکاری				
۴	پاسخ صحیح به سؤالات مطرح شده در کلاس و استدلال آن				
۵	ارائه نتیجه‌گیری صحیح و مستندسازی				
۶	روش‌های عینی قیمت‌گذاری چیست؟				
۷	بهای تمام شده کالای فروش رفته چرا محاسبه می‌شود؟				
۸	محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره در روش‌های عینی قیمت‌گذاری در سیستم ادواری				
۹	محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره به روش‌های عینی قیمت‌گذاری در سیستم دائمی.				
۱۰	محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره به روش شناسایی ویژه				
۱۱	توانایی مقایسه هر یک از روش‌های قیمت‌گذاری				

تفکر کنید

مسئولیت‌پذیری و امانت‌داری، دو صفت مهم اخلاقی و نشان دهندهٔ دین، معرفت، تقوا و ایمان هر انسانی می‌باشد. به نظر شما یک کمک حسابدار تنظیم کارت حساب کالا، این صفات را چگونه در خود تقویت نماید تا همواره موجب خشنودی خداوند متعال و مورد اعتماد جامعه واقع شود؟

بحث کنید

به نظر شما کمک حسابدار تنظیم کارت حساب کالا، چه مسئولیت‌هایی در برابر خدا، خویشان، جامعه و محیط‌زیست دارد؟

ارزشیابی شایستگی تنظیم کارت حساب کالا

شرح کار

- ۱ محاسبه مبلغ کالای وارد شده به انبار
- ۲ ثبت تعداد و مبلغ کالای وارده در کارتدکس
- ۳ محاسبه مبلغ کالای صادر شده
- ۴ ثبت تعداد و مبلغ کالای صادره در کارتدکس براساس یکی از روش‌های محاسبه موجودی کالا
- ۵ محاسبه مانده موجودی کالا

استاندارد عملکرد

تنظیم کارتدکس کالا بر اساس مستندات و مدارک مثبت و برطبق استانداردهای حسابداری

شاخص‌ها

- ۱ کنترل مستندات کارتدکس خرید کالا
- ۲ تنظیم ستون وارده کارتدکس کالا
- ۳ تنظیم ستون صادره کالا
- ۴ تعیین مانده کارتدکس کالا

شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات

شرایط: اتاق کار - میز و صندلی - ملزومات اداری - ماشین حساب - نرم افزار - فرم کارتدکس کالا - تعداد فرم کارتدکس مورد نیاز ۱ فقره - طی مدت ۳۰ دقیقه

ابزار و تجهیزات: اتاق کار - میز و صندلی - رایانه - نرم افزار انبار - ملزومات - فرم کارتدکس کالا - استاندارد حسابداری شماره ۸

معیار شایستگی

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	کنترل مستندات کارتدکس خرید کالا	۱	
۲	تنظیم ستون وارده کارتدکس کالا	۲	
۳	تنظیم ستون صادره کارتدکس کالا	۲	
۴	تعیین مانده کارتدکس کالا	۲	
	شایستگی‌های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: دقت غیر فنی: محاسبه و ریاضی، جمع‌آوری و گردآوری اطلاعات	۲	
	میانگین نمرات		*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.

پودمان ۴

حسابداری تعدیلات خرید کالا

برگشت از خرید							
تاریخ:				شماره:			
نام / شرکت تأمین کننده:				نام انبار:			
ردیف	شماره فرم درخواست کالا	کد کالا	شرح کالا	واحد	تعداد	شماره فرم عدم انطباق	توضیحات
امضای تحویل گیرنده:				تأیید انبار:			
توزیع نسخ:							
۱- انبار		۲- پشتیبانی		۳- مالی و اداری			

معمولاً شرکت‌های بازرگانی، عملیات سال مالی خود را به استثنای اولین سال فعالیت با موجودی کالای ابتدای دوره آغاز کرده و در طی سال، کالاهای دیگری را خریداری و انبار می‌نمایند. از کالاهای ابتدای دوره و کالاهایی که طی دوره خریداری شده‌اند، مقداری به فروش می‌رسد و مابقی به‌عنوان موجودی کالای پایان دوره در شرکت باقی می‌ماند. ورود کالا (به سبب خرید و برگشت از فروش) و خروج کالا (به سبب فروش و برگشت از خرید)، باعث تغییر در بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی کالای پایان دوره شده و نهایتاً سودآوری شرکت را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این پودمان، با مستندات لازم جهت خروج کالا (به سبب برگشت) و صدور سند حسابداری برگشت از خرید و تخفیفات خرید آشنا خواهید شد.

وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْنُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ.

و ای قوم من!، پیمانه و وزن را با عدالت وفا کنید و بر اشیا (و اجناس) مردم عیب مگذارید و از حق آنان نگاهید و در زمین فساد مکنید.

«هود / ۸۵»

مقدمه

- مجوز خروج کالا چیست و به چه منظور اخذ می شود؟
- تخفیفات خرید چیست و استفاده از آن چه مزایایی برای خریدار دارد؟
- آیا می دانید دلایل برگشت کالاهای خریداری شده چیست و کالاهای برگشتی به چه نحوی قیمت گذاری می شوند؟

استاندارد عملکرد

توانایی صدور سند حسابداری برگشت از خرید و تخفیفات خرید طبق اسناد مشبته.

شایستگی هایی که در این پودمان کسب می کنید:

- ۱ تهیه و کنترل مستندات خروج کالا به دلیل برگشت آن
- ۲ صدور سند حسابداری برگشت از خرید
- ۳ صدور سند حسابداری تخفیفات خرید

برگشت از خرید و دلایل آن

در فرایند خرید کالا ممکن است عواملی وجود داشته باشد که باعث می شود خریدار همه یا بخشی از کالاهای خریداری شده را به فروشنده برگشت دهد.

فعالیت

دلایلی را که ممکن است باعث برگشت کالای خریداری شوند، فهرست کنید.

ردیف	دلیل برگشت از خرید
۱	عیب و نقص کالا قبل از دریافت آن
۲	آسیب دیدگی کالا به دلیل بارگیری و حمل و نقل نادرست توسط فروشنده
۳	
۴	
۵	

اگر به دلایل گفته شده (در جدول فوق) کالا به فروشنده برگشت داده شود، برگشت از خرید انجام شده است.

فعالیت

برای برگشت کالای خریداری شده، چه مستنداتی تهیه می شود؟

مجوز خروج کالا

مجوز خروج کالا (حواله انبار) برای چه رویدادهایی ممکن است، صادر شود؟ چند مورد فهرست کنید.

فعالیت

ردیف	رویداد
۱	فروش کالا
۲	برگشت کالاهای خریداری شده
۳	
۴	

مستندات برگشت از خرید کالا

کالاهای برگشتی پس از تأیید مقامات مجاز برگشت داده می‌شود. برای این منظور باید **برگ درخواست جنس از انبار، حواله انبار و فرم برگشت از خرید** تنظیم شود. لازم است واحد حسابداری قبل از صدور سند حسابداری فرم برگشت از خرید را از لحاظ امضاهای مجاز کنترل و آن را با فرم حواله انبار مطابقت دهد. همچنین فاکتوری از طرف فروشنده بابت کالاهای برگشتی به خریدار ارسال می‌شود. این فاکتور از جانب خریدار **فاکتور برگشت از خرید** و از جانب فروشنده **فاکتور برگشت از فروش** نام دارد. خریدار این فاکتور را هم به عنوان یکی دیگر از مستندات برگشت از خرید طبقه‌بندی می‌کند و در پودمان پنجم با این فاکتور آشنا می‌شوید.

فرم برگشت از خرید						
شماره:						
تاریخ:		کالای مشروحه زیر طی رسید انبار شماره ..... تاریخ ..... دریافت شده است.				
ردیف	شرح کالا	شماره کالا	واحد کالا	مقدار برگشتی	علت برگشت کالا	طرف حساب
انباردار			مسئول واحد تدارکات		مسئول بخش اداری و مالی	

تصویر ۱-۴- نمونه فرم برگشت از خرید کالا

کنترل مستندات برگشت از خرید

فعالیت

- ۱ مستندات برگشت از خرید کالا را فهرست کنید.
- ۲ کنترل مستندات برگشت از خرید کالا به چه منظور انجام می‌شود؟

حساب برگشت از خرید و تخفیفات

برگشت از خرید و تخفیفات

افزایش	
بستانکار	

کالاهای برگشت شده به فروشندگان (برگشت از خرید) در سیستم ادواری، به بستانکار حساب «برگشت از خرید و تخفیفات» و در سیستم دائمی به بستانکار حساب «موجودی کالا» منظور می‌شود.

صدور سند حسابداری برگشت از خرید در سیستم ادواری (کالاهای غیرمشمول مالیات بر ارزش افزوده):

شماره سند:		شرکت ...		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضامم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی نقد / حساب‌های پرداختی		xx	
		برگشت از خرید و تخفیفات			xx
جمع:					
شرح سند: بابت برگشت کالای خریداری شده					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

فروشگاه «چالوس» در تاریخ ۹۵/۱۱/۵ معادل ۱۰ عدد کالا به قیمت هر عدد ۵۶,۰۰۰ ریال به صورت نسیه خریداری نمود. بعد از یک هفته، ۳ عدد از این کالاها به علت معیوب بودن به فروشنده برگشت داده شد. اگر سیستم ثبت کالا، ادواری باشد:

مطلوب است:

صدور سند حسابداری برگشت از خرید کالا.

شماره سند:		فروشگاه		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار(ریال)	بستانکار(ریال)
		حساب‌های پرداختی			
جمع:					
شرح سند: بابت برگشت کالای خریداری شده					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

بازرگانی «کاشان» در تاریخ ۹۵/۱۰/۱۵ معادل ۲۰۰۰ متر مربع سرامیک به صورت نسیه خریداری نمود. قیمت هر متر مربع سرامیک در طول دوره ثابت بوده و معادل ۱۴۰،۰۰۰ ریال می‌باشد. در تاریخ ۹۵/۱۰/۲۹ به علت شکستگی، معادل ۳۰۰ مترمربع از این سرامیک‌ها به فروشنده برگشت داده است، اگر سیستم ثبت کالا، ادواری باشد.

مطلوب است:

صدور سند حسابداری خرید و برگشت کالای خریداری شده (کالا مشمول عوارض و مالیات برارزش افزوده نمی‌باشد).

صدور سند حسابداری خرید:

شماره سند:		بازرگانی کاشان		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار(ریال)	بستانکار(ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

صدور سند حسابداری برگشت کالای خریداری شده:

شماره سند:			بازرگانی کاشان		شماره صفحه دفتر روزنامه:
تاریخ سند:			سند حسابداری		تعداد ضمام:
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
		تأیید کننده:	تصویب کننده:		

صدور سند حسابداری برگشت از خرید و تخفیفات در سیستم ادواری برای کالاهای مضمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده:

شماره سند:			شرکت ...		شماره صفحه دفتر روزنامه:
تاریخ سند:			سند حسابداری		تعداد ضمام:
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی نقد / حساب های پرداختی ^(۱)		xx	
		برگشت از خرید و تخفیفات ^(۲)			xx
		سایر حساب های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده ^(۳)			xx
				xx	xx
جمع:					
شرح سند: بابت برگشت کالای خریداری شده					
		تأیید کننده:	تصویب کننده:		

۱ مبلغ موجودی نقد / حساب‌های پرداختی شامل مبلغ برگشت از خرید و تخفیفات (قیمت تمام شده کالاهای برگشتی) و مبلغ عوارض و مالیات بر ارزش افزوده می‌باشد:

$$\text{مجموع نرخ عوارض و مالیات بر ارزش افزوده} = \text{مبلغ برگشت از خرید و تخفیفات} + \text{مبلغ برگشت از موجودی نقد / حساب‌های پرداختی}$$

۲ معادل قیمت تمام شده کالاهای برگشتی به حساب برگشت از خرید و تخفیفات منظور می‌شود.

۳ مجموع نرخ عوارض و مالیات بر ارزش افزوده $\times$ مبلغ برگشت از خرید و تخفیفات = مبلغ مالیات بر ارزش افزوده

فعالیت

بازرگانی «کاشان» در تاریخ ۹۵/۱۰/۱۵ معادل ۲۰۰۰ مترمربع سرامیک به صورت نسیه خریداری نمود. قیمت هر متر مربع سرامیک در طول دوره ثابت بوده و معادل ۱۴۰۰۰۰۰ ریال می‌باشد. در تاریخ ۹۵/۱۰/۲۹ به علت شکستگی، معادل ۳۰۰ متر مربع از این سرامیک‌ها به فروشنده برگشت داده است، اگر سیستم ثبت کالا، ادواری باشد:

مطلوب است:

صدور سند حسابداری خرید و برگشت کالا خریداری شده (با فرض اینکه کالا مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده باشد).

صدور سند حسابداری خرید:

شماره سند:		شرکت		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضامئ:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

صدور سند حسابداری برگشت کالای خریداری شده با ثبت عوارض و مالیات بر ارزش افزوده:

شماره سند:		بازرگانی کاشان		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند: ۹۵/۱۰/۲۹		سند حسابداری		تعداد ضمايم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		حساب‌های پرداختی		۴۵'۷۸۰'۰۰۰	
		برگشت از خرید و تخفیفات			۴۲'۰۰۰'۰۰۰
		سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده			۳'۷۸۰'۰۰۰
جمع: چهل و پنج میلیون و هفتصد و هشتاد هزار ریال				۴۵'۷۸۰'۰۰۰	۴۵'۷۸۰'۰۰۰
شرح سند: بابت برگشت کالای خریداری شده					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

محاسبات:

$$\begin{aligned}
 & \text{مبلغ برگشت از خرید و تخفیفات (قیمت تمام شده کالاهای برگشتی)} \quad ۳۰۰ \times ۱۴۰'۰۰۰ = ۴۲'۰۰۰'۰۰۰ \\
 & \text{مبلغ مالیات ارزش افزوده مربوط به کالاهای برگشتی} \quad ۴۲'۰۰۰'۰۰۰ \times ۹\% = ۳'۷۸۰'۰۰۰ \\
 & \text{مبلغ حساب‌های پرداختی} \quad \left\{ \begin{aligned} ۴۲'۰۰۰'۰۰۰ + ۳'۷۸۰'۰۰۰ &= ۴۵'۷۸۰'۰۰۰ \\ ۴۲'۰۰۰'۰۰۰ \times ۱/۰۹ &= ۴۵'۷۸۰'۰۰۰ \end{aligned} \right.
 \end{aligned}$$

یا:

برگشت از خرید در سیستم دائمی

نحوه ثبت و قیمت‌گذاری کالای برگشتی در کارت حساب کالا و صدور سند حسابداری آن

معادل ۲۰ عدد کالا به بهای هر عدد ۱۰۰۰ ریال خریداری شد و بعد از مدتی ۵ عدد از این کالا به فروشنده برگشت داده می‌شود. اگر در طول دوره کالاها با نرخ‌های متفاوتی خریداری شده باشند، مبلغی که از حساب موجودی‌ها کسر می‌شود چند ریال است؟ با چه نرخ‌ها با فروشنده تسویه حساب می‌شود؟ هم‌کلاسی شما، احمد و حسین پاسخ‌های متفاوتی دارند:

احمد: باید مبلغ ۵'۰۰۰ ریال از حساب موجودی کالا کسر شود و با همین مبلغ تسویه کرد.

حسین: باید با توجه به نرخ انبار از حساب موجودی کسر و با مبلغ ۵'۰۰۰ ریال با فروشنده تسویه کرد.

به نظر شما پاسخ صحیح کدام است؟ به کمک هنرآموز جواب این سؤال را بررسی نمایید.

فعالیت

از آنجا که برگشت از خرید باعث کاهش بهای تمام شده کالای خریداری شده می‌شود در ستون وارده (خرید) کارت حساب کالا به صورت منفی درج می‌شود. نرخ این کالا معادل نرخ صدور (فروش) کالا در تاریخ برگشت می‌باشد، در واقع قیمت کالای برگشتی همانند صدور (فروش) کالا از انبار مطابق روش‌های قیمت‌گذاری تعیین می‌شود. یعنی از نظر قیمت‌گذاری هیچ تفاوتی بین صدور کالا و برگشت کالا به فروشنده وجود ندارد. در این حالت ممکن است به دلیل اختلاف بین مبلغ خرید کالا و مبلغی که از حساب موجودی‌ها کسر می‌شود، مغایرتی ایجاد شود که در این صورت، مبلغ اختلاف به بدهکار یا بستانکار حسابی تحت عنوان «**مغایرت نرخ انبار**» منظور شده و در پایان دوره این حساب به بهای تمام شده کالای فروش رفته منتقل می‌شود.

شرکت پخش مواد غذایی «میناب» برای خرداد ماه سال ۱۳۹۵ اطلاعات مربوط به خرید و فروش نوشته‌ها در اختیار می‌گذارد:

۳/۱- موجودی پایان ماه گذشته شامل:

۷۰ واحد به نرخ هر واحد ۱۱۰ ریال و ۲۰۰ واحد به نرخ هر واحد ۱۱۵ ریال

۳/۶- خرید ۴۰۰ واحد به نرخ هر واحد ۱۲۰ ریال به صورت نقد، مطابق رسید انبار شماره ۱۱۸

۳/۱۰- فروش ۲۵۰ واحد به نرخ هر واحد ۲۱۰ ریال به صورت نقد مطابق حواله انبار شماره ۵۴

۳/۱۶- برگشت ۱۵ واحد از خرید ۳/۶ به فروشنده به دلیل عدم مطابقت با نمونه درخواست شده و فروشنده مبلغ خرید را در این تاریخ عودت داد.

۳/۱۷- خرید ۲۰۰ واحد به نرخ هر واحد ۱۱۸ ریال به صورت نقد، مطابق رسید انبار شماره ۱۱۹

۳/۲۶- فروش ۳۳۰ واحد به نرخ ۲۱۰ ریال به صورت نسبه مطابق حواله انبار شماره ۵۵

مطلوب است:

تنظیم کارت حساب کالا به روش اولین صادره از اولین وارده و صدور سند حسابداری برگشت از خرید

در تاریخ ۳/۱۶ با در نظر گرفتن دو فرض زیر:

الف) کالا مشمول مالیات بر ارزش افزوده نباشد.

ب) کالا مشمول مالیات بر ارزش افزوده باشد.

حل:

شرکت پخش مواد غذایی میناب																			
شماره قفسه: ۱۵ روش ارزیابی: FIFO نقطه تجدید سفارش: ..... میزان سفارش:										نوشابه		نام کالا:		کد کالا:		واحد شمارش:		نوع یا مدل کالا:	
										۲۱						بسته		.....	
موجودی			صادر					وارد				شرح	تاریخ						
بهای کل	بهای واحد	مقدار	بها		بهای واحد	مقدار		شماره حواله	بهای کل	بهای واحد	مقدار		شماره رسید	ماه	روز				
			کل	جزء		جزء	کل												
۳۰'۷۰۰	۱۱۰ ۱۱۵	۷۰ ۲۰۰											موجودی	۳	۱				
۷۸'۷۰۰	۱۱۰ ۱۱۵ ۱۲۰	۷۰ ۲۰۰ ۴۰۰							۴۸'۰۰۰	۱۲۰	۴۰۰	۱۱۸	خرید	۳	۶				
۵۰'۳۰۰	۱۱۵ ۱۲۰	۲۰ ۴۰۰	۲۸'۴۰۰	۷'۷۰۰ ۲۰'۷۰۰	۱۱۰ ۱۱۵	۷۰ ۱۸۰	۲۵۰	۵۴					فروش	۳	۱۰				
۴۸'۵۷۵	۱۱۵ ۱۲۰	۵ ۴۰۰							(۱'۷۲۵)	۱۱۵	(۱۵)		برگشت از خرید	۳	۱۶				
۷۲'۱۷۵	۱۱۵ ۱۲۰ ۱۱۸	۵ ۴۰ ۲۰۰							۲۳'۶۰۰	۱۱۸	۲۰۰	۱۱۹	خرید	۳	۱۷				
۳۲'۶۰۰	۱۲۰ ۱۱۸	۷۵ ۲۰۰	۳۹'۵۷۵	۵۷۵ ۳۹'۰۰۰	۱۱۵ ۱۲۰	۵ ۳۲۵	۳۳۰	۵۵					فروش	۳	۲۶				
۳۲'۶۰۰	بهای تمام شده موجودی پایان دوره		۶۷'۹۷۵	بهای تمام شده کالای فروش رفته				۶۹'۸۷۵	بهای تمام شده کالای خریداری شده										

الف) صدور سند حسابداری برگشت از خرید با فرض اینکه کالا مشمول مالیات بر ارزش افزوده نباشد.

تعداد ۱۵ واحد برگشتی مربوط به خرید ۳/۶ می باشد که در آن تاریخ بهای تمام شده هر واحد ۱۲۰ ریال است. در تاریخ ۳/۱۶ مطابق روش ارزیابی، بهای هر واحد ۱۱۵ ریال قیمت گذاری می شود که باعث بروز اختلاف در مبلغ واحدهای برگشت شده می شود:

$15 \times 120 = 1800$	مبلغ دریافتی از فروشنده
$15 \times 115 = 1725$	ارزش کالای برگشت داده شده به فروشنده مطابق کارت حساب کالا
$1800 - 1725 = 75$	مبلغ اختلاف

با توجه به توضیحات گفته شده، سند حسابداری واحدهای برگشتی، به صورت زیر خواهد بود:

شماره سند:		شرکت پخش مواد غذایی میناب		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند: ۹۵/ ۳/۱۶		سند حسابداری		تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار(ریال)	بستانکار(ریال)
		موجودی نقد		۱۸۰۰	
		موجودی کالا			۱۷۲۵
		مغایرت نرخ انبار			۷۵
		جمع: یک هزار و هشتصد ریال		۱۸۰۰	۱۸۰۰
شرح سند: بابت برگشت کالای خریداری شده					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

ب) صدور سند حسابداری برگشت از خرید فرض اینکه کالا مشمول ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده باشد:

شماره سند: تاریخ سند: ۹۵/۳/۱۶		شرکت پخش مواد غذایی میناب سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی نقد		۱۰۹۶۲	
		موجودی کالا			۱۰۷۲۵
		مغایرت نرخ انبار			۷۵
		سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده			۱۶۲
جمع: یک هزار و نهصد و شصت و دو ریال				۱۰۹۶۲	۱۰۹۶۲
شرح سند: بابت برگشت کالای خریداری شده					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

$$۱۵ \times ۱۲۰ = ۱۸۰۰ \times ۹\% = ۱۶۲$$

مبلغ مالیات بر ارزش افزوده کالاهای برگشتی

$$۱۸۰۰ + (۱۸۰۰ \times ۹\%) = ۱۰۹۶۲ \text{ یا } ۱۸۰۰ \times ۱/۰۹ = ۱۰۹۶۲$$

مبلغ دریافتی از فروشنده

همچنین می‌توان با موازنه بدهکار و بستانکار مبلغ ۱۰۹۶۲ را به دست آورد.

در ضمن مغایرت ایجاد شده تأثیری در تعدیل مبلغ مالیات بر ارزش افزوده ندارد.

فعالیت

در مثال شرکت پخش مواد غذایی «میناب» فرض کنید در تاریخ ۳/۱۶ مقدار ۱۰ واحد به فروشنده برگشت داده شد. در این حالت سند حسابداری آن را با در نظر گرفتن دو فرض زیر صادر نمایید:
الف) کالا مشمول مالیات ارزش افزوده نباشد.
ب) کالا مشمول ۹٪ مالیات ارزش افزوده باشد.

الف) صدور سند حسابداری برگشت از خرید با فرض اینکه کالا مشمول مالیات ارزش افزوده نباشد:

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت پخش مواد غذایی میناب سند حسابداری			شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضامائم:
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

ب) صدور سند حسابداری برگشت از خرید با فرض اینکه کالا مشمول ۹٪ مالیات ارزش افزوده باشد:

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت پخش مواد غذایی میناب سند حسابداری			شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضامائم:
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

کار عملی ۱

با در نظر گرفتن مثال مربوط به شرکت پخش مواد غذایی «میناب»، مطلوب است:
تنظیم کارت حساب کالا با فرض استفاده از روش میانگین متحرک و صدور سند حسابداری تاریخ‌های ۳/۶/۱۶ و ۳/۱۶ در دو حالت:
الف) بدون اعمال مالیات بر ارزش افزوده
ب) با اعمال مالیات بر ارزش افزوده

کار عملی ۲

شرکت «آبادان» اطلاعات زیر را در مورد خرید و فروش نوعی گیربکس برای آبان ماه سال جاری در اختیار می‌گذارد:

۸/۱: موجودی گیربکس‌ها در ابتدای دوره ۱۵ عدد به بهای هر عدد ۵٬۸۰۰٬۰۰۰ ریال.
۸/۴: خرید نقدی ۱۰۰ عدد گیربکس مطابق رسید انبار شماره ۱۱۲ از شرکت «لرستان» به بهای هر عدد ۵٬۸۹۰٬۰۰۰.
۸/۱۰: فروش نسیه ۵۵ عدد گیربکس مطابق حواله انبار شماره ۸۶ به شرکت «بوشهر» به بهای هر عدد ۶٬۵۰۰٬۰۰۰ ریال.
۸/۱۴: خرید نسیه ۹۰ عدد گیربکس مطابق رسید انبار شماره ۱۱۳ از تولیدی «مشهد» جمعاً به مبلغ ۵۳۱٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال.
۸/۱۸: فروش نقدی ۷۰ عدد گیربکس مطابق حواله انبار شماره ۸۷ به بهای هر واحد ۶٬۴۰۰٬۰۰۰ ریال به فروشگاه «ساری».
۸/۲۰: برگشت ۱۰ عدد گیربکس به دلیل عدم مطابقت با نمونه سفارش داده شده به شرکت «لرستان» و منظور نمودن مبلغ آن به بدهکار این شرکت.
۸/۲۴: پرداخت بدهی به تولیدی «مشهد» از طریق چک.
۸/۲۵: درخواست خرید ۱۲ عدد گیربکس مطابق استعلام دریافت شده از شرکت «تهران» قیمت هر عدد آن ۶٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال می‌باشد.
۸/۲۷: فروش نقدی ۶۰ عدد گیربکس مطابق حواله انبار شماره ۸۸ به بهای هر واحد ۶٬۵۰۰٬۰۰۰ ریال به فروشگاه «سیستان».
۸/۳۰: خرید نقدی ۱۲ عدد گیربکس مطابق رسید انبار شماره ۱۱۴ از شرکت «تهران» جمعاً به مبلغ ۷۲۰٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال (درخواست خرید تاریخ ۸/۲۵).
مطلوب است:

- تنظیم کارت حساب کالا به روش اولین صادره از اولین وارده و روش میانگین متحرک (برای سهولت در محاسبات، مبالغ را برحسب ۱۰٬۰۰۰ ریال در کارت حساب کالا وارد نمایید).
- صدور سند حسابداری رویدادهای فوق در هر یک از روش‌های ارزیابی مطرح شده (سند حسابداری را بدون اعمال مالیات بر ارزش افزوده صادر نمایید).

تخفیفات رایج در خرید

فعالیت

به نظر شما چرا شرکت‌ها و فروشگاه‌ها، به مشتریان خود تخفیف می‌دهند؟ بحث کنید.

تخفیف به معنی کم کردن قسمتی از بهای کالا است که معمولاً به درخواست خریدار و با توافق فروشنده صورت می‌گیرد. شرکت‌های بازرگانی برای افزایش حجم فروش و تسریع در وصول مطالبات خود به روش‌های گوناگونی به مشتریان خود تخفیف می‌دهند که انواع رایج آن به شرح زیر است. لازم به ذکر است که برای محاسبه بهای تمام شده کالای خریداری شده، هر یک از این تخفیفات از بهای خرید کسر می‌شوند.

● در دفاتر ثبت نمی‌شود.	۱- تخفیف تجاری
● در دفاتر ثبت نمی‌شود.	۲- تخفیف توافقی (چانه‌زنی)
● در سیستم ادواری در حسابداری به نام «تخفیفات نقدی خرید» ثبت می‌شود و در سیستم دائمی در حساب «موجودی کالا» ثبت می‌گردد.	۳- تخفیف نقدی
● در سیستم ادواری در حسابداری به نام «برگشت از خرید و تخفیفات» ثبت می‌شود و در سیستم دائمی در حساب «موجودی کالا» ثبت می‌گردد.	۴- تخفیف نابابی (عیب و نقص)

۱ تخفیف تجاری

اعطای تخفیف تجاری توسط فروشندگان با هدف جذب مشتری و کسب سهم بیشتر از بازار در رقابت با سایر رقبای حاضر در بازار، انجام می‌شود. چون این تخفیف قبل از قطعی شدن معامله اعطا می‌شود، در دفاتر خریدار و فروشنده ثبت نمی‌شود. در این موارد مبلغ خرید و فروش پس از کسر تخفیفات در دفاتر ثبت می‌شود.

در عمل شرکت‌ها و فروشگاه‌ها، لیست قیمت (فهرست بها) را برای هر یک از کالاهای خود تهیه می‌نمایند، چنانچه خریدار شرایطی را که فروشنده در نظر دارد، رعایت نماید، درصدی از قیمت رسمی به عنوان تخفیف به وی اعطا می‌شود، به این تخفیف، **تخفیف تجاری** می‌گویند.

فعالیت

تخفیف تجاری ممکن است به چه شیوه‌هایی اعمال شود؟

ردیف	شیوه‌های مختلف تخفیف تجاری	مثال
۱	دریافت تخفیف با توجه به جمع مبلغ فروش به هر مشتری در طول یک دوره (ماهانه، سه ماهه یا سالانه)	
۲	تخفیفات زمانی	برای مثال فروشگاه‌های بهاره یا پاییزه به مشتریانی که در مدت معینی خرید نمایند، درصدی یا مبلغی را به عنوان تخفیف اعطا می‌کنند
۳		تخفیف ویژه نمایشگاه‌ها

- ۱ شرکتی کالاهای خود را معادل ۱۰٪ زیر قیمت بازار به کارمندان خود می‌فروشد. آیا این نوع تخفیف تجاری است؟ بحث کنید.
- ۲ فروشگاه «نهالستان» اعلام کرده برای مشتریانی که بالای ۵۰۰۰۰۰۰ ریال خرید داشته باشند، معادل ۴٪ تخفیف و برای مشتریانی که بالای ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال خرید داشته باشند، معادل ۶٪ تخفیف اعطا می‌شود. اگر قیمت کالایی ۷۴۵۰۰۰۰ ریال باشد، مبلغ تخفیف و مبلغ پرداختی بابت خرید این کالا چند ریال می‌شود؟

کار عملی ۳

فروشگاه لوازم اداری «تهران» ۸ عدد میز کارمندی به شرح صورت حساب زیر خریداری نمود:

بسمه تعالی (صورت حساب کالا و خدمات)		شماره سریال: ۱۵۲/۰۰۲۶	تاریخ: ۹۵/۰۱/۲۸							
مشخصات فروشنده										
نام شخص حقیقی / حقوقی: شرکت تولیدی چالدران (سهامی عام)	شماره اقتصادی:	شماره ملی:	نام شخصی کامل: استان: آذربایجان غربی							
شهرستان:	کد پستی ۱۰ رتبی:	شهر:	نشانی:							
مشخصات خریدار										
نام شخص حقیقی / حقوقی: لوازم اداری تهران	شماره اقتصادی:	شماره ملی:	نام شخصی کامل: استان: تهران							
شهرستان:	کد پستی ۱۰ رتبی:	شهر:	نشانی:							
(مشخصات کالا یا خدمات مورد معامله)										
ردیف	کد کالا	شرح کالا یا خدمت	تعداد / مقدار	واحد	مبلغ واحد	مبلغ کل	تخفیف	جمع کل پس از تخفیف	جمع مالیات و عوارض	جمع کل + جمع مالیات و عوارض
۱	۲۱	میز کارمندی - آل	۸	عدد	۶.۲۰۰.۰۰۰	۴۹.۶۰۰.۰۰۰	۴۹۶.۰۰۰	۴۹.۱۰۴.۰۰۰	۴.۴۱۹.۳۶۰	۵۳.۵۲۳.۳۶۰
جمع کل به حروف: پنجاه و سه میلیون و پانصد و بیست و سه هزار و سیصد و شصت ریال										
به عدد: ۵۳.۵۲۳.۳۶۰										
شرایط فروش: نقدی				توضیحات:						
مهر و امضا فروشنده				مهر و امضا خریدار						

مطلوب است:

- ۱ درصد تخفیفات اعطا شده را محاسبه کنید.
- ۲ آیا مبلغ تخفیفات ثبت می‌شود؟ بحث کنید.
- ۳ صدور سند حسابداری خرید در هر دو سیستم دائمی و ادواری
- ۲ تخفیف توافقی (چانه زنی)

فروشنده‌ای قیمت کالایی را ۱۰۰۰۰۰۰ ریال تعیین کرده است، شما به‌عنوان خریدار قصد مذاکره با او را دارید و نهایتاً موفق می‌شوید، قیمت کالا را به ۹۵۰۰۰۰ ریال برسانید. کدام مبلغ را در دفاتر ثبت می‌کنید؟ مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰ ریال یا ۹۵۰۰۰۰ ریال بحث کنید.

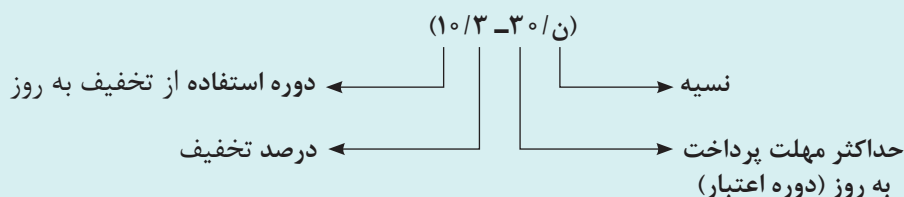
در زمان معامله کالا، ممکن است خریدار و فروشنده روی قیمت کالا چانه‌زنی کنند، و نهایتاً به مبلغی کمتر از قیمت متعارف کالا توافق کنند. مبلغ تخفیف دریافتی در این معامله **تخفیف توافقی** یا **چانه‌زنی** نام دارد. برای مثال فرض کنید قیمت کالایی که ۱۰۰،۰۰۰ ریال است بر اثر چانه زدن به ۹۵،۰۰۰ ریال می‌رسد، به این معنی که ۵،۰۰۰ ریال تخفیف اخذ شده و مبلغ ۹۵،۰۰۰ ریال پرداخت می‌شود. بنابراین مبلغی که به بدهکار حساب خرید کالا و یا موجودی کالا منظور می‌شود، مبلغ ۹۵،۰۰۰ ریال می‌باشد. در واقع می‌توان گفت چون **خالص پرداخت** بابت خرید ۹۵،۰۰۰ ریال می‌باشد و نمی‌تواند به مبلغی بیش از **مبلغ واقعی خرید** (۱۰۰،۰۰۰ ریال) ثبت شود، لذا این تخفیفات در دفاتر طرفین ثبت نمی‌شود.

۳ تخفیف نقدی

فعالیت

به نظر شما تخفیف نقدی چه تفاوتی با تخفیف تجاری دارد؟ آیا این تخفیف یک مزیت برای خریدار محسوب می‌شود؟ بحث کنید.

تخفیفات نقدی خرید چه زمانی ایجاد می‌شود؟ در مواردی که امکان خرید نقدی وجود ندارد، خرید به صورت نسیه (اعتباری) انجام می‌شود. در این شرایط فروشندگان برای تسریع در وصول مطالبات خود به مشتریانی که مبلغ فاکتور فروش را قبل از موعد مقرر و طی مدتی معین از تاریخ فاکتور پرداخت کنند، تخفیفی می‌دهند که به آن «**تخفیف نقدی**» می‌گویند. در واقع تخفیف نقدی یک امتیاز برای خریدار محسوب می‌شود، چون استفاده از آن باعث صرفه‌جویی نقدی می‌شود. برای مثال شرکتی کالاهای خود را به صورت نسیه ۳۰ روزه می‌فروشد، یعنی حداکثر مهلت پرداخت از تاریخ صدور صورت حساب ۳۰ روز می‌باشد، ولی برای وصول هر چه سریع‌تر مبالغ فروش‌های نسیه خود شرط می‌گذارد و به مشتریان اعلام می‌کند که اگر تا ۱۰ روز دیگر بدهی خود را پرداخت نمایند، از تخفیفی معادل ۳٪ برخوردار می‌شوند. مشخص است اگر مشتری از تاریخ صدور صورت حساب تا ۱۰ روز دیگر مبلغ بدهی خود را پرداخت کند، مشمول ۳٪ تخفیف می‌شود. چنانچه مشتری ظرف این مدت بدهی خود را پرداخت نکند، مشمول این تخفیف نمی‌شود و کل مبلغ صورت حساب را باید پرداخت کند. در صورتی که خریدار از این تخفیف استفاده کند مقداری از وجه نقد خود را صرفه‌جویی کرده است. شرط فوق را به اختصار می‌توان به صورت زیر بیان نمود:

فعالیت

با توجه به مطالب گفته شده و توضیحات هنرآموز، منظور از دوره اعتبار و دوره تخفیف چیست؟
 دوره «اعتبار»: .....
 دوره «تخفیف»: .....

۱ با در نظر گرفتن تاریخ خرید و پرداخت بدهی مربوط به خرید، قسمت‌های خالی جدول زیر را کامل نمایید.

ردیف	تاریخ خرید	مبلغ خرید	شرط خرید	تاریخ پرداخت	مبلغ تخفیف شامل شده	مبلغ قابل پرداخت
۱	۹۵/۷/۱	۵۰۰٬۰۰۰	ن/۴۵-۸/۳	۹۵/۷/۶	.....	.....
۲	۹۵/۸/۹	۱٬۲۰۰٬۰۰۰	ن/۳۰-۷/۲	۹۵/۸/۱۷	.....	.....
۳	۹۵/۸/۱۴	۷۵۰٬۰۰۰	ن/۶۰-.../۴	۹۵/۸/۲۴	۳۰٬۰۰۰	.....
۴	۹۵/۸/۲۵	۶۲۰٬۰۰۰	ن/۴۵-.../۴	۹۵/۹/۱	.....	۶۰۱٬۴۰۰
۵	۹۵/۹/۱۰	.....	ن/۳۵-۱۲/۴	۹۵/۹/۲۱	.....	۳۶۴٬۸۰۰

۲ در تاریخ ۹۵/۱۰/۱۱ کالایی به ارزش ۴۰۰٬۰۰۰ ریال با شرط (ن/۳۰-۷/۵) خریداری شد. برای دریافت ۵٪ تخفیف حداکثر تا چه تاریخی فرصت است؟

۳ در تاریخ ۹۵/۴/۱۸ کالایی به ارزش ۴٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال با شرط (ن/۳۰-۱۲/۲) خریداری شد. آخرین مهلت پرداخت و آخرین روز دوره تخفیف را تعیین کرده و مبلغ تخفیف را محاسبه نمایید.

نحوه برخورد با تخفیفات نقدی خرید به دو روش است:

۱ روش خالص خرید:

در این روش در زمان خرید، مبلغ تخفیفات نقدی از حساب موجودی کالا (در سیستم دائمی) و حساب خرید کالا (در سیستم ادواری) و حساب‌های پرداختی کسر می‌شود تا به مبلغ خالص ثبت شوند.

۲ روش ناخالص خرید:

در این روش خرید به صورت ناخالص (بدون کسر تخفیفات نقدی) مطابق مبلغ فاکتور ثبت می‌شود و مبلغ تخفیفات نقدی خرید در زمان تحقق (زمان پرداخت بدهی در دوره تخفیف) شناسایی می‌شود. از لحاظ تئوری، روش خالص نسبت به روش ناخالص روشی مناسب‌تر است، چون مطابق با اصول پذیرفته شده حسابداری (اصل بهای تمام شده) می‌باشد. در این کتاب به منظور سهولت در ثبت تخفیفات نقدی خرید از روش ناخالص استفاده می‌شود.

فروشگاه «کرمانشاه» کالایی را به مبلغ ۸۰۰٬۰۰۰ ریال با شرایط (ن/۴۵-۸/۲) خریداری نمود.

الف) در تاریخ خرید، حساب خرید کالا به چه مبلغی بدهکار می‌شود؟

ب) در صورت پرداخت مبلغ بدهی در دوره تخفیف، میزان صرفه‌جویی نقدی و خروجی وجه نقد چند ریال است؟

در دفاتر خریدار، تخفیفات نقدی اخذ شده از فروشندگان در ازای پرداخت فاکتورهای خرید در دوره تخفیف، به دست می آید و در دفاتر خریدار در سیستم ادواری به بستانکار حساب «تخفیفات نقدی خرید» و در سیستم ثبت دائمی به بستانکار حساب «موجودی کالا» منظور می شود. در سیستم ادواری، تخفیفات نقدی خرید به عنوان کاهنده حساب خرید، از این حساب کسر می شود.

تخفیفات نقدی خرید	
افزایش	
بستانکار	

سند حسابداری تخفیفات نقدی خرید (پرداخت بدهی در دوره تخفیف) در سیستم ادواری (کالاهای غیرمشمول مالیات بر ارزش افزوده):

شماره سند:		شرکت ...		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضامائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		حسابهای پرداختی		xx	
		تخفیفات نقدی خرید*			xx
		موجودی نقد			xx
جمع:					
xx					
xx					
شرح سند: بابت پرداخت بدهی در دوره تخفیف					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

* از حساب تخفیفات نقدی خرید تنها زمانی استفاده می شود که پرداخت بدهی در دوره تخفیف صورت گیرد. در صورتی که خریدار، بدهی خود را بعد از دوره تخفیف پرداخت نماید، مشمول این تخفیف نمی شود و کل بدهی را باید پرداخت نماید؛ در این حالت حسابهای پرداختی بدهکار و موجودی نقد، بستانکار می شود.

فروشگاه «رودبار» در تاریخ ۹۵/۱۱/۱۰ کالایی به ارزش ۱۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال با شرط (ن/۴۵ - ۱۰/۲) خریداری نمود. اگر کالا مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده نباشد و روش نگهداری موجودی کالا، ادواری باشد.

مطلوب است:

صدور سند حسابداری خرید و پرداخت بدهی با فرض پرداخت بدهی (الف) در تاریخ ۹۵/۱۱/۲۲ و (ب) پرداخت بدهی در تاریخ ۹۵/۱۱/۱۸

سند حسابداری خرید کالا:

شماره سند:		فروشگاه رودبار		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضامئ:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

سند حسابداری پرداخت بدهی در تاریخ ۹۵/۱۱/۲۲:

شماره سند:		فروشگاه رودبار		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضامئ:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

سند حسابداری پرداخت بدهی در تاریخ ۹۵/۱۱/۱۸:

شماره سند:		فروشگاه رودبار		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضامائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار(ریال)	بستانکار(ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

صدور سند حسابداری تخفیفات نقدی خرید در سیستم دائمی (کالاهای غیرمشمول مالیات بر ارزش افزوده):
در این سیستم مبلغ تخفیفات نقدی خرید در بستانکار حساب موجودی کالا ثبت می‌شود.

شماره سند:		شرکت ...		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضامائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار(ریال)	بستانکار(ریال)
		حساب‌های پرداختی		xx	
		موجودی کالا			xx
		موجودی نقد			xx
جمع:					
شرح سند: بابت پرداخت بدهی در دوره تخفیف					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

کار عملی ۴

در هفتم فروردین سال جاری، فروشگاه «گرگان» ۲۰ عدد کالا (معاف از مالیات بر ارزش افزوده) را به ارزش هر یک ۱۲۰'۰۰۰ ریال با شرط (ن/۳۰ - ۸/۲) خریداری نمود. سند حسابداری خرید کالا و پرداخت بدهی را با فرض استفاده از سیستم دائمی در هر یک از حالت‌های زیر صادر نمایید.

- ۱ پرداخت بدهی در ۱۶ فروردین صورت گیرد.
- ۲ پرداخت بدهی در ۱۲ فروردین صورت گیرد.

۴ تخفیف نابابی (تخفیف به علت عیب و نقص کالا)

فروشگاه «اراک» ۸ دستگاه جاروبرقی به مبلغ هر یک ۴۶۰۰۰۰۰۰ ریال خریداری نمود. یک دستگاه از این جاروبرقی‌ها دارای عیب جزئی بوده و فروشنده برای جلوگیری از برگشت آن مبلغ ۲۰۰'۰۰۰ ریال تخفیف اعطا می‌کند. به نظر شما آیا این تخفیف در دفاتر ثبت می‌شود؟ بحث کنید.

فعالیت

در مواردی ممکن است کالای خریداری شده معیوب بوده و خریدار برای اینکه کالای معیوب را برگشت ندهد، درخواست تخفیف از فروشنده نماید. به این گونه تخفیفات که برای عدم برگشت کالاهای معیوب دریافت می‌شود، **تخفیفات نابابی خرید** می‌گویند. مبلغ تخفیف نابابی همانند برگشت از خرید، در سیستم ادواری به بستانکار حساب «برگشت از خرید و تخفیفات» و در سیستم دائمی به بستانکار حساب «موجودی کالا» منظور می‌شود.

نکته

حساب برگشت از خرید و تخفیفات، معادل قیمت کالاهای برگشت شده به فروشنده‌گان و تخفیفات اخذ شده از آنان برای عدم برگشت کالاهای معیوب ایجاد می‌شود. در سیستم ادواری برای رسیدن به بهای تمام شده خرید، حساب برگشت از خرید و تخفیفات از حساب خرید کالا کسر می‌شود.

فعالیت

با توجه به مطالب گفته شده، بهای تمام شده کالای خریداری شده در سیستم ادواری، به صورت زیر محاسبه می‌شود:

xx	خرید ناخالص
(xx)	کسر می‌شود: برگشت از خرید و تخفیفات
(xx)	تخفیفات نقدی خرید
xx	خرید خالص
xx	افزوده می‌شود: هزینه حمل کالای خریداری شده
xx	بهای تمام شده کالای خریداری شده

فعالیت

با توجه به مطالب گفته شده، جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید (از چپ به راست)

- ۱ خرید خالص = ... - ..... خرید ناخالص
- ۲ بهای تمام شده کالای خریداری شده = هزینه حمل کالای خریداری شده + ...
- ۳ ..... = برگشت از خرید و تخفیفات + تخفیفات نقدی خرید + خرید خالص
- ۴ خرید خالص = ... - بهای تمام شده کالای خریداری شده
- ۵ ..... = تخفیفات نقدی خرید - خرید خالص - خرید ناخالص

فعالیت

با استفاده از اطلاعات سایر ردیف‌ها، مابقی اقلام را برای هر واحد تجاری محاسبه نمایید.

ردیف	شرح	فروشگاه الف	شرکت ب	فروشگاه ج	بازرگانی د
۱	خرید ناخالص	۶۲۵'۰۰۰	۲'۶۸۰'۰۰۰		۹۹۷'۰۰۰
۲	تخفیفات نقدی خرید		۶۷'۰۰۰	۱۰'۰۰۰	
۳	برگشت از خرید و تخفیفات	۳۲'۰۰۰		۳۶'۰۰۰	۱۲'۰۰۰
۴	خرید خالص	۵۷۹'۰۰۰	۲'۵۲۳'۰۰۰		۹۴۵'۰۰۰
۵	هزینه حمل کالای خریداری شده	۷۴'۰۰۰		۸۲'۰۰۰	
۶	بهای تمام شده کالای خریداری شده		۲'۶۴۳'۰۰۰	۱'۷۴۶'۰۰۰	۹۴۵'۰۰۰

فعالیت

۱ تراز آزمایشی شرکت «نمونه» در اختیار شما قرار گرفته است، چگونه تشخیص می‌دهید که روش نگهداری موجودی کالا در شرکت ادواری یا دائمی است؟ بحث کنید.

۲ مشخص نمایید که هر یک از حساب‌های زیر در کدام یک از روش‌های نگهداری موجودی کالا استفاده می‌شوند؟

ردیف	حساب	سیستم ادواری	سیستم دائمی
۱	فروش کالا	✓	✓
۲	موجودی کالا		
۳	خرید کالا		
۴	بهای تمام شده کالای فروش رفته		
۵	تخفیفات نقدی خرید		
۶	برگشت از خرید و تخفیفات		

۱ اقلام کاهنده خرید را فهرست کنید.

۲ کالایی پس از دریافت ۴٪ تخفیف به قیمت ۱۱۰۱۸۴۰۰۰ ریال خریداری شده است، قیمت اولیه کالا چند ریال بوده است؟

۳ فروشگاه «سندج» تعدادی کالا از یک تولیدی خریداری نمود. این فروشگاه بعد از ده روز متوجه می‌شود که قیمت خرید کالا نسبت به قیمت متعارف آن در زمان معامله بالا بوده و به همین خاطر قصد برگشت تمام کالاهای خریداری شده را دارد. فروشنده برای جلوگیری از استرداد کالاها، ۱۰٪ کل مبلغ خرید را به این فروشگاه تخفیف می‌دهد. آیا مبلغ تخفیف دریافت شده ثبت می‌شود و در چه حسابی؟ بحث کنید.

۴ کدام یک از تخفیفات زیر در دفاتر خریدار ثبت می‌شود؟

در دفاتر ثبت نمی‌شود	در دفاتر ثبت می‌شود	رویداد
		دریافت تخفیف به علت خرید بالاتر از حد مشخصی
		دریافت تخفیف بابت معیوب بودن کالای خریداری شده
		دریافت تخفیفی معادل ۱۰٪ قیمت خرید از طرف فروشنده جهت انصراف خریدار از برگشت دادن کالا

اکنون با یک مثال به نحوه درج تخفیفات نقدی خرید و تخفیفات نابابی خرید در کارت حساب کالا پرداخته خواهد شد:

مثال

اطلاعات زیر در ارتباط با خرید و فروش نوعی کالا (غیرمشمول مالیات بر ارزش افزوده) در فروشگاه «شیراز» که از سیستم دائمی استفاده می‌نماید، برای مرداد ماه سال جاری در اختیار است:

تاریخ	شماره رسید انبار / حواله انبار	شرح	تعداد	واحد شمارش	بهای واحد	بهای کل
۵/۱	-	موجودی ابتدای دوره	۱۰۰	عدد	۲۰۰۰	۲۰۰۰'۰۰۰
۵/۴	۱۷۶	خرید نقدی	۲۰۰	عدد	۲۳۰۰	۴۶۰'۰۰۰
۵/۶	۲۲۳	برگشت از خرید مربوط به تاریخ ۵/۴	۱۰	عدد	-	-
۵/۸	۲۲۴	فروش نسیه	۱۵۰	عدد	-	-
۵/۱۰	۱۷۷	خرید نسیه (ن/۳۰ - ۱۰/۳)	۱۱۰	عدد	۲'۵۰۰	۲۷۵'۰۰۰
۵/۱۲	۲۲۵	فروش نقدی	۱۰۰	عدد	-	-
۵/۱۹	-	تخفیفات نقدی خرید مربوط به خرید تاریخ ۵/۱۰	-	-	-	؟
۵/۲۲	۱۷۸	خرید نسیه	۵۰	عدد	۲'۶۰۰	۱۳۰'۰۰۰
۵/۲۴	-	تخفیف به علت عیب و نقص کالا (نابابی) مربوط به خرید تاریخ ۵/۲۲	-	-	-	۱۲۰'۰۰۰
۵/۲۸	۲۲۶	فروش نقدی	۱۸۰	عدد	-	-

مطلوب است:

تنظیم کارت حساب کالا به دو روش الف) اولین صادره از اولین وارده ب) میانگین متحرک

پاسخ مثال:

الف) روش اولین صادره از اولین وارده:

$$۲۷۵'۰۰۰ \times ۳\% = ۸۲۵۰$$

۵/۱۹: تخفیفات نقدی مربوط به خرید ۵/۱۰

فروشگاه شیراز

نام کالا: ..... شماره قفسه: .....
 کد کالا: ..... روش ارزیابی: اولین صادره از اولین وارده .....
 واحد شمارش: ..... نقطه تجدید سفارش: .....
 نوع یا مدل کالا: ..... میزان سفارش: .....

موجودی		صادر						وارد				شرح	تاریخ	
بهای کل	بهای واحد	مقدار	بها		بهای واحد	مقدار		بهای کل	بهای واحد	مقدار	شماره رسید		ماه	روز
			کل	جزء		جزء	کل							
۲۰۰'۰۰۰	۲'۰۰۰	۱۰۰										موجودی ابتدای دوره	۵	۱
۶۶۰'۰۰۰	۲'۰۰۰ ۲۳'۰۰۰	۱۰۰ ۲۰۰						۴۶۰'۰۰۰	۲۳'۰۰۰	۲۰۰	۱۷۶	خرید نسبی	۵	۴
۶۴۰'۰۰۰	۲'۰۰۰ ۲۳'۰۰۰	۹۰ ۲۰۰						(۲۰'۰۰۰)	۲'۰۰۰	(۱۰)	۲۲۳	برگشت از خرید	۵	۶
۳۲۲'۰۰۰	۲۳'۰۰۰	۱۴۰	۳۱۸'۰۰۰	۱۸۰'۰۰۰ ۱۳۸'۰۰۰	۲'۰۰۰ ۲۳'۰۰۰	۹۰ ۶۰	۱۵۰	۲۲۴				فروش	۵	۸
۵۹۷'۰۰۰	۲۳'۰۰۰ ۲'۵۰۰	۱۴۰ ۱۱۰						۲۷۵'۰۰۰	۲'۵۰۰	۱۱۰	۱۷۷	خرید	۵	۱۰
۳۶۷'۰۰۰	۲۳'۰۰۰ ۲'۵۰۰	۴۰ ۱۱۰	۲۳۰'۰۰۰		۲۳'۰۰۰		۱۰۰	۲۲۵				فروش	۵	۱۲
۳۵۸'۷۵۰	۲۳'۰۰۰ ۲'۴۲۵	۴۰ ۱۱۰						(۸'۲۵۰)				تخفیفات نقدی خرید	۵	۱۹
۴۸۸'۷۵۰	۲۳'۰۰۰ ۲'۴۲۵ ۲'۶۰۰	۴۰ ۱۱۰ ۵۰						۱۳۰'۰۰۰	۲'۶۰۰	۵۰	۱۷۸	خرید	۵	۲۲
۴۷۶'۷۵۰	۲۳'۰۰۰ ۲'۴۲۵ ۲'۳۶۰	۴۰ ۱۱۰ ۵۰						(۱۳'۰۰۰)				تخفیفات نابابی	۵	۲۴
۴۷۲'۰۰۰	۲۳'۶۰۰	۲۰	۴۲۹'۵۵۰	۹۳'۰۰۰ ۲۶۶'۷۵۰ ۷۰'۸۰۰	۲۳'۰۰۰ ۲'۴۲۵ ۲'۳۶۰	۴۰ ۱۱۰ ۳۰	۱۸۰	۲۲۶				فروش	۵	۲۸
<u>۴۷۲'۰۰۰</u>	بهای تمام شده موجودی پایان دوره		<u>۹۷۷'۵۵۰</u>		بهای تمام شده کالای فروش رفته			<u>۸۲۴'۷۵۰</u>	بهای تمام شده کالای خریداری شده					

(ب) میانگین متحرک:

فروشگاه شیراز													
شماره قفسه:						نام کالا:							
روش ارزیابی: میانگین متحرک						کد کالا:							
نقطه تجدید سفارش:						واحد شمارش:							
میزان سفارش:						نوع یا مدل کالا:							
موجودی			صادره				وارد				شرح	تاریخ	
بهای کل	بهای واحد	مقدار	بهای کل	بهای واحد	مقدار	شماره حواله	بهای کل	بهای واحد	مقدار	شماره رسید		روز	ماه
۲۰۰'۰۰۰	۲'۰۰۰	۱۰۰									موجودی ابتدای دوره	۵	۱
۶۶۰'۰۰۰	۲'۲۰۰	۳۰۰					۴۶۰'۰۰۰	۲'۳۰۰	۲۰۰	۱۷۶	خرید	۵	۴
۶۳۸,۰۰۰	۲'۲۰۰	۲۹۰					(۲۲'۰۰۰)	۲'۲۰۰	(۱۰)	۲۲۳	برگشت از خرید	۵	۶
۳۰۸,۰۰۰	۲'۲۰۰	۱۴۰	۳۳۰'۰۰۰	۲'۲۰۰	۱۵۰	۲۲۴					فروش	۵	۸
۵۸۳'۰۰۰	۲'۳۳۲	۲۵۰					۲۷۵'۰۰۰	۲'۵۰۰	۱۱۰	۱۷۷	خرید	۵	۱۰
۳۴۹'۸۰۰	۲'۳۳۲	۱۵۰	۲۳۳'۲۰۰	۲'۳۳۲	۱۰۰	۲۲۵					فروش	۵	۱۲
۳۴۱'۵۵۰	۲'۲۷۷	۱۵۰					(۸'۲۵۰)				تخفیفات نقدی خرید	۵	۱۹
۴۷۱'۵۵۰	۲'۳۵۷/۷۵	۲۰۰					۱۳۰'۰۰۰	۲'۶۰۰	۵۰	۱۷۸	خرید	۵	۲۲
۴۵۹'۵۵۰	۲'۲۹۷/۷۵	۲۰۰					(۱۲'۰۰۰)				تخفیفات نابابی	۵	۲۴
۴۵'۹۵۵	۲,۲۹۷/۷۵	۲۰	۴۱۳'۵۹۵	۲'۲۹۷/۷۵	۱۸۰	۲۲۶					فروش	۵	۲۸
<u>۴۵'۹۵۵</u>	بهای تمام شده موجودی پایان دوره		<u>۹۷۶'۷۹۵</u>	بهای تمام شده کالای فروش رفته			<u>۸۲۲,۷۵۰</u>	بهای تمام شده کالای خریداری شده					

مقایسه ثبت های کالاهاى غير مشمول ماليات بر ارزش افزوده

سیستم دائمی	سیستم ادواری	رویداد
موجودی نقد / حساب های پرداختی xx موجودی کالا xx مغایرت نرخ انبار* xx	موجودی نقد / حساب های پرداختی xx برگشت از خرید و تخفیفات xx	برگشت از خرید
حساب های پرداختی xx موجودی نقد xx موجودی کالا xx	حساب های پرداختی xx موجودی نقد xx تخفیفات نقدی خرید xx	پرداخت بدهی در دوره تخفیف
حساب های پرداختی xx موجودی نقد xx	حساب های پرداختی xx موجودی نقد xx	پرداخت بدهی بعد از دوره تخفیف
موجودی نقد / حساب های پرداختی xx موجودی کالا xx	موجودی نقد / حساب های پرداختی xx برگشت از خرید و تخفیفات xx	دریافت تخفیف به دلیل عدم برگشت کالا (تخفیف نابابی)

* همان طور که قبلاً گفته شد در سیستم دائمی هنگام برگشت از خرید، مبلغ موجودی کالا از کارت حساب کالا استخراج می‌شود و با فروشنده با نرخ تاریخ خرید تسویه می‌گردد. چنانچه مبلغ تسویه با مبلغ موجودی کالا متفاوت باشد، اختلاف حسب مورد در بدهکار یا بستانکار حساب مغایرت نرخ انبار ثبت می‌شود.

برگشت دادن کالای خریداری شده و تخفیف دریافتی به علت معیوب بودن کالا ماهیت یکسانی دارند. هر دو باعث کاهش خرید از یک طرف و افزایش موجودی نقد و یا کاهش بدهی از طرف دیگر می‌شوند.

مقایسه ثبت‌های کالاهای مشمول مالیات بر ارزش افزوده

رویداد	سیستم ادواری	سیستم دائمی
برگشت از خرید	موجودی نقد / حساب‌های پرداختی ^۱ ×× برگشت از خرید و تخفیفات ^۲ ×× سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده ^۳ ××	موجودی نقد / حساب‌های پرداختی ×× موجودی کالا ×× مغایرت نرخ انبار ×× سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده ^۴ ××
پرداخت بدهی در دوره تخفیف	حساب‌های پرداختی ×× موجودی نقد ×× تخفیفات نقدی خرید ×× سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده ^۵ ××	حساب‌های پرداختی ×× موجودی نقد ×× موجودی کالا ×× سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده ××
پرداخت بدهی در دوره پس از تخفیف	حساب‌های پرداختی ×× موجودی نقد ××	حساب‌های پرداختی ×× موجودی نقد ××
دریافت تخفیف به دلیل عدم برگشت کالا (تخفیف نابابی)	موجودی نقد / حساب‌های پرداختی ×× برگشت از خرید و تخفیفات ×× سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده ××	موجودی نقد / حساب‌های پرداختی ×× موجودی کالا ×× سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده ××

۱] مبلغ موجودی نقد / حساب‌های پرداختی شامل مبلغ برگشت از خرید و تخفیفات (قیمت تمام شده کالاهای برگشتی) و مبلغ مالیات بر ارزش افزوده کالای برگشتی می‌باشد:

$$\text{نرخ مالیات بر ارزش افزوده} = \text{مبلغ برگشت از خرید و تخفیفات} + \text{مبلغ برگشت از حساب‌های پرداختی} \times \text{موجودی نقد}$$

۲] معادل قیمت تمام شده کالاهای برگشتی به حساب برگشت از خرید و تخفیفات منظور می‌شود.

۳] مبلغ مالیات بر ارزش افزوده مربوط به برگشت از خرید و تخفیفات به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{نرخ مالیات بر ارزش افزوده} = \text{مبلغ برگشت از خرید و تخفیفات} \times \text{مبلغ مالیات بر ارزش افزوده مربوط به برگشت از خرید و تخفیفات}$$

۴] همان‌طور که گفته شد، مالیات بر ارزش افزوده براساس مبلغ خرید کالاهای برگشتی محاسبه و منظور می‌شود. بنابراین مغایرات نرخ انبار تأثیری روی این حساب ندارد.

۵] برای کالاهای مشمول مالیات بر ارزش افزوده، هنگام تسویه بدهی در دوره تخفیف، حساب مالیات بر ارزش افزوده نیز به میزان درصد تخفیفات نقدی تعدیل (بستانکار) می‌شود.

$$\text{نرخ مالیات بر ارزش افزوده} = \text{مبلغ تخفیفات نقدی خرید} \times \text{مبلغ مالیات بر ارزش افزوده مربوط به تخفیفات نقدی خرید}$$

مثال جامع

رویدادهای زیر در نیمه اول خرداد ماه سال ۱۳۹۵ برای فروشگاه «الف» در اختیار می‌باشد:

۳/۲: مقداری کالا که قیمت آن ۵۲۰٬۰۰۰ ریال بود پس از توافق طرفین به مبلغ ۵۰۰٬۰۰۰ ریال به صورت نسیه و با شرط (ن/۳۰-۱۰/۲) خریداری شد.

۳/۵: برگشت ۴۰٬۰۰۰ ریال از کالای خریداری شده تاریخ اخیر به فروشنده به دلیل معیوب بودن.

۳/۸: دریافت ۳۰٬۰۰۰ ریال تخفیف به علت معیوب بودن (تخفیف نابابی) یکی از کالاهای خریداری شده.

۳/۱۰: پرداخت بدهی مربوط به کالای خریداری شده با در نظر گرفتن کالای برگشتی تاریخ ۳/۵ و دریافت تخفیف تاریخ ۳/۸.

۳/۱۴: خرید ۸۰۰٬۰۰۰ ریال کالا و پرداخت وجه آن با کسر ۳٪ تخفیف تجاری.

مطلوب است:

۱] ثبت رویدادهای فوق در هر یک از سیستم‌های ادواری و دائمی و با فرض اینکه کالا مشمول مالیات بر ارزش افزوده نباشد.

۲] ثبت رویدادهای فوق در هر یک از سیستم‌های ادواری و دائمی و با فرض اینکه کالا مشمول ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده باشد (مبالغ فوق قبل از احتساب مالیات بر ارزش افزوده فرض شوند).

حل قسمت ۱ مثال جامع

سیستم دائمی			سیستم ادواری			تاریخ
بستانکار	بدهکار	شرح	بستانکار	بدهکار	شرح	
۵۰۰'۰۰۰	۵۰۰'۰۰۰	موجودی کالا حساب‌های پرداختی	۵۰۰'۰۰۰	۵۰۰'۰۰۰	خرید کالا حساب‌های پرداختی	۳/۲
۴۰'۰۰۰	۴۰'۰۰۰	حساب‌های پرداختی موجودی کالا	۴۰'۰۰۰	۴۰'۰۰۰	حساب‌های پرداختی برگشت از خرید و تخفیفات	۳/۵
۳۰'۰۰۰	۳۰'۰۰۰	حساب‌های پرداختی موجودی کالا	۳۰'۰۰۰	۳۰'۰۰۰	حساب‌های پرداختی برگشت از خرید و تخفیفات	۳/۸
۴۲۱'۴۰۰ ۸'۶۰۰	۴۳۰'۰۰۰	حساب‌های پرداختی موجودی نقد موجودی کالا	۴۲۱'۴۰۰ ۸'۶۰۰	۴۳۰'۰۰۰	حساب‌های پرداختی موجودی نقد تخفیفات نقدی خرید	۳/۱۰
۷۷۶'۰۰۰	۷۷۶'۰۰۰	موجودی کالا موجودی نقد	۷۷۶'۰۰۰	۷۷۶'۰۰۰	خرید کالا موجودی نقد	۳/۱۴

تاریخ ۳/۵: در این تاریخ در سیستم دائمی فرض شده بین مبلغ خرید کالای برگشتی و مبلغی که از حساب موجودی کالا مطابق کارت حساب کالا کسر می‌شود، اختلافی وجود ندارد بنابراین در اینجا مغایرت نرخ انبار نداریم.

تاریخ ۳/۱۰: مانده حساب‌های پرداختی (بدهی) و خرید خالص (قبل از کسر تخفیفات نقدی خرید) برابر با:

$$۵۰۰'۰۰۰ - ۴۰'۰۰۰ - ۳۰'۰۰۰ = ۴۳۰'۰۰۰$$

$$۴۳۰'۰۰۰ \times ۲\% = ۸'۶۰۰$$

تخفیفات نقدی خرید

$$۴۳۰'۰۰۰ - ۸'۶۰۰ = ۴۲۱'۴۰۰ \quad \text{یا} \quad ۴۳۰'۰۰۰ \times (۱ - ۲\%) = ۴۲۱'۴۰۰$$

مبلغ پرداختی

تاریخ ۳/۱۴: مبلغ تخفیف و مبلغی که به حساب خرید کالا و موجودی نقد منظور می‌گردد، به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$۸۰۰'۰۰۰ \times ۲\% = ۲۴'۰۰۰$$

مبلغ تخفیف تجاری

$$۸۰۰'۰۰۰ - ۲۴'۰۰۰ = ۷۷۶'۰۰۰ \quad \text{یا} \quad ۸۰۰'۰۰۰ \times (۱ - ۲\%) = ۷۷۶'۰۰۰$$

مبلغ خرید

حل قسمت ۲ مثال جامع

سیستم دائمی			سیستم ادواری			تاریخ
بستانکار	بدهکار	شرح	بستانکار	بدهکار	شرح	
۵۴۵'۰۰۰	۵۰۰'۰۰۰ ۴۵'۰۰۰	موجودی کالا سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده حساب‌های پرداختی	۵۴۵'۰۰۰	۵۰۰'۰۰۰ ۴۵'۰۰۰	خرید کالا سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده حساب‌های پرداختی	۳/۲
۴۰'۰۰۰ ۳'۶۰۰	۴۳'۶۰۰	حساب‌های پرداختی موجودی کالا سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده	۴۰'۰۰۰ ۳'۶۰۰	۴۳'۶۰۰	حساب‌های پرداختی برگشت از خرید و تخفیفات سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده	۳/۵
۳۰'۰۰۰ ۲'۷۰۰	۳۲'۷۰۰	حساب‌های پرداختی موجودی کالا سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده	۳۰'۰۰۰ ۲'۷۰۰	۳۲'۷۰۰	حساب‌های پرداختی برگشت از خرید و تخفیفات سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده	۳/۸
۴۵۹'۳۲۶ ۸'۶۰۰ ۷۷۴	۴۶۸'۷۰۰	حساب‌های پرداختی موجودی نقد موجودی کالا سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده	۴۵۹'۳۲۶ ۸'۶۰۰ ۷۷۴	۴۶۸'۷۰۰	حساب‌های پرداختی موجودی نقد تخفیفات نقدی خرید سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده	۳/۱۰
۸۴۵'۸۴۰	۷۷۶'۰۰۰ ۶۹'۸۴۰	موجودی کالا سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده موجودی نقد	۸۴۵'۸۴۰	۷۷۶'۰۰۰ ۶۹'۸۴۰	خرید کالا سایر حساب‌های دریافتی - مالیات بر ارزش افزوده موجودی نقد	۳/۱۴

محاسبات تاریخ ۳/۱۰:

- (۱) $۵۴۵'۰۰۰ - ۴۳'۶۰۰ - ۳۲'۷۰۰ = ۴۶۸'۷۰۰$ مانده حساب‌های پرداختی
- (۲) $۵۰۰'۰۰۰ - ۴۰'۰۰۰ - ۳۰'۰۰۰ = ۴۳۰'۰۰۰$ خرید خالص قبل از کسر تخفیفات نقدی خرید
- (۳) $۴۳۰'۰۰۰ \times ۲\% = ۸'۶۰۰$ تخفیفات نقدی خرید
- (۴) $۸'۶۰۰ \times ۹\% = ۷۷۴$ مالیات بر ارزش افزوده مربوط به تخفیفات نقدی خرید
- (۵) $۴۳۰'۰۰۰ - ۸'۶۰۰ = ۴۲۱'۴۰۰$ خرید خالص بعد از کسر تخفیفات نقدی خرید
- (۶) $۴۲۱'۴۰۰ + (۴۲۱'۴۰۰ \times ۹\%) = ۴۵۹'۳۲۶$ مبلغ پرداختی (موجودی نقد)
- یا $۴۲۱'۴۰۰ \times ۱/۰۹ = ۴۵۹'۳۲۶$
- $۴۶۸'۷۰۰ \times ۹۸\% = ۴۵۹'۳۲۶$

همچنین می‌توان مبلغ موجودی نقد را از طریق موازنه بدهکار با بستانکار به دست آورد:

$$۴۶۸'۷۰۰ - ۸'۶۰۰ - ۷۷۴ = ۴۵۹'۳۲۶$$

کار عملی ۵

اطلاعات زیر در شهریور سال ۱۳۹۵ برای فروشگاه «مهباد» در دست می باشد:

- ۶/۱: موجودی کالای ابتدای دوره ۴ واحد به بهای تمام شده هر یک ۱۲۵'۰۰۰ ریال.
 ۶/۳: خرید نسیه ۱۰ واحد کالا به مبلغ ۱۲۰'۰۰۰ ریال با شرط (ن/۳۰-۱۰/۳). همچنین مطابق بارنامه دریافتی، هزینه حمل کالاهای خریداری شده مبلغ ۱۰۰'۰۰۰ ریال می باشد.
 ۶/۸: برگشت تعداد ۲ واحد از کالای خریداری شده تاریخ اخیر به فروشنده به دلیل معیوب بودن.
 ۶/۱۱: فروش ۷ واحد کالا به مبلغ هر یک ۱۶۰'۰۰۰ ریال به صورت نقد.
 ۶/۱۲: پرداخت بدهی مربوط به کالای خریداری شده تاریخ ۶/۳ با در نظر گرفتن کالای برگشتی تاریخ ۶/۸.
 ۶/۲۰: خرید ۱۰ واحد کالا به مبلغ هر یک ۱۳۰'۰۰۰ و پرداخت وجه آن پس از کسر ۱٪ تخفیف تجاری.
 ۶/۲۱: دریافت بارنامه مربوط به حمل کالاهای خریداری شده تاریخ ۶/۲۰ به مبلغ ۱۰۰'۰۰۰ ریال.
 ۶/۲۵: فروش ۱۲ واحد کالا به مبلغ هر یک ۱۶۲'۰۰۰ ریال به صورت نسیه.

مطلوب است:

- ۱ محاسبه بهای تمام شده کالای خریداری شده، بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره به روش اولین صادره از اولین وارده و میانگین موزون در سیستم ادواری.
- ۲ محاسبه بهای تمام شده کالای خریداری شده، بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی پایان دوره به روش اولین صادره از اولین وارده و میانگین متحرک در سیستم دائمی (تنظیم کارت حساب کالا).
- ۳ صدور سند حسابداری رویدادهای فوق به روش گفته شده در هر یک از سیستم‌های ادواری و دائمی بدون اعمال مالیات بر ارزش افزوده.
- ۴ صدور سند حسابداری رویدادهای فوق به روش‌های گفته شده در هر یک از سیستم‌های ادواری و دائمی با اعمال ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده (مبالغ فوق قبل از احتساب مالیات بر ارزش افزوده فرض شوند).

کار عملی ۶

ریال

۲۵'۰۰۰'۰۰۰	خرید کالا طی دوره
۲'۸۰۰'۰۰۰	هزینه حمل کالای خریداری شده
۸۵۰'۰۰۰	هزینه حمل کالای فروش رفته
۳۰۰'۰۰۰	برگشت از خرید و تخفیفات
۷۰۰'۰۰۰	تخفیفات نقدی خرید

اطلاعات روبه‌رو در ۹۴/۱۲/۳۰ از شرکت «خرم‌آباد» در اختیار می باشد:

مطلوب است:

- ۱ خرید خالص
- ۲ محاسبه بهای تمام شده کالای خریداری شده

کار عملی ۷

فروشگاه «میبد» در تاریخ ۹۵/۳/۵ معادل ۲۰ عدد کالا (معاف از پرداخت عوارض و مالیات بر ارزش افزوده) به ارزش هریک ۳۰۰'۰۰۰ ریال به صورت نقد خریداری و در حساب خرید کالا ثبت نمود. در تاریخ ۳/۱۲ به

دلیل آسیب دیدگی قبل از تحویل، ۳ عدد از این کالاها به فروشنده برگشت داده شد، وجه آن نیز از فروشنده دریافت شد.

مطلوب است: صدور سند حسابداری خرید و برگشت از خرید.

کار عملی ۸

اطلاعات زیر از دفاتر و مدارک بازرگانی «سیرجان» استخراج شده است:

مطلوب است:

محاسبه خرید خالص و خرید ناخالص

ارقام به ریال

۱۲۰۰۰۰۰	موجودی کالای ابتدای دوره
۹۸۰۰۰۰	موجودی کالای پایان دوره
۱۰۰۰۰۰	تخفیفات نقدی خرید
۲۱۴۰۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته
۱۲۰۰۰۰	هزینه حمل کالای خریداری شده
۸۰۰۰۰	برگشت از خرید و تخفیفات

برداشت (مصرف) کالا توسط مالکین واحد تجاری

ممکن است یکی از دلایل خروج کالا از انبار، برداشت کالا توسط مالکین برای مصارف شخصی باشد. اگر کالای برداشت شده، مشمول مالیات بر ارزش افزوده نباشد، در این صورت معادل بهای تمام شده کالای برداشت شده، **حساب برداشت بدهکار** و **حساب فروش کالا** بستانکار می شود. ماهیت حساب برداشت، بدهکار می باشد.

برداشت	
	افزایش بدهکار

در صورتی که کالا مشمول مالیات بر ارزش افزوده باشد، هنگام برداشت کالا، همانند فروش باید مالیات بر ارزش افزوده آن منظور شود.

مطابق تبصره ۱ ماده ۲ قانون مالیات بر ارزش افزوده:

کالاها و خدمات مشمول موضوع این قانون که توسط مؤدیان حقیقی خریداری، تحویل یا تولید می شود در صورتی که برای مصارف شخصی برداشته شود عرضه کالا به خود محسوب می شود و مشمول مالیات و عوارض خواهد شد در صورتی که عرضه کالا به خود برای استفاده شغلی باشد مشمول مالیات و عوارض نخواهد بود.

تذکر

صدور سند حسابداری برداشت کالا در سیستم ادواری برای کالای مشمول مالیات بر ارزش افزوده:

شماره سند:		شرکت ...		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضمام:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		برداشت		xx	
		فروش کالا			xx
		سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده			xx
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

صدور سند حسابداری برداشت کالا در سیستم دائمی برای کالای مشمول مالیات بر ارزش افزوده:

شماره سند:		شرکت ...		شماره صفحه دفتر روزنامه:	
تاریخ سند:		سند حسابداری		تعداد ضمام:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		برداشت		xx	
		فروش کالا			xx
		سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده			xx
		بهای تمام شده کالای فروش رفته		xx	
		موجودی کالا			xx
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

مبلغ برداشت شامل بهای تمام شده و مالیات بر ارزش افزوده است و فروش بر اساس بهای تمام شده ثبت می‌شود. در سیستم دائمی اگر مشخص شود که برداشت کالا از کدام خرید بوده است، ثبت اول بر اساس قیمت خرید و ثبت دوم مطابق با کارت حساب کالا خواهد بود، در غیر این صورت مبلغ هر دو ثبت با توجه به رقم درج شده در کارت حساب کالا ثبت می‌شود.

برداشت شخصی در کارت حساب کالا در قسمت صادره درج و همانند فروش با آن برخورد می‌شود.

مثال:

آقای امینی، مالک فروشگاه «رامسر» در پانزدهم فروردین ماه سال ۱۳۹۵ کالایی که قیمت خرید آن ۲,۳۰۰,۰۰۰ ریال بود برای مصارف شخصی برداشت نمود. در ضمن قیمت فروش این کالا ۲,۷۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد.

مطلوب است:

صدور سند حسابداری برداشت کالا با فرض اینکه:

الف) سیستم ادواری باشد و کالا مشمول مالیات بر ارزش افزوده نباشد.

ب) سیستم دائمی باشد و کالا مشمول مالیات بر ارزش افزوده نباشد (بهای تمام شده کالای برداشت شده مطابق کارت حساب کالا ۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد).

ج) سیستم ادواری باشد و کالا مشمول ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده باشد.

د) سیستم دائمی باشد و کالا مشمول ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده باشد (بهای تمام شده کالای برداشت شده مطابق کارت حساب کالا ۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد).

جواب:

فرض	شرح	بدهکار	بستانکار
الف) سیستم ادواری	برداشت فروش کالا	۲,۳۰۰,۰۰۰	۲,۳۰۰,۰۰۰
ب) سیستم دائمی	برداشت فروش کالا بهای تمام شده کالای فروش رفته موجودی کالا	۲,۳۰۰,۰۰۰	۲,۳۰۰,۰۰۰
		۲,۲۰۰,۰۰۰	۲,۲۰۰,۰۰۰
ج) سیستم ادواری	برداشت فروش کالا سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده	۲,۵۰۷,۰۰۰	۲,۳۰۰,۰۰۰ ۲۰۷,۰۰۰
د) سیستم دائمی	برداشت فروش کالا سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده بهای تمام شده کالای فروش رفته موجودی کالا	۲,۵۰۷,۰۰۰	۲,۳۰۰,۰۰۰ ۲۰۷,۰۰۰
		۲,۲۰۰,۰۰۰	۲,۲۰۰,۰۰۰

$$۲,۳۰۰,۰۰۰ \times ۹\% = ۲۰۷,۰۰۰ \text{ مبلغ مالیات بر ارزش افزوده}$$

در مورد تفاوت برداشت شخصی و شغلی بحث کنید.

فعالیت

کار عملی ۹

در پنجم دی ماه سال جاری، مالک فروشگاه لوازم خانگی «ایران» ۲ عدد کالا را برای مصارف شخصی برداشت نمود. قیمت خرید هر واحد از این کالاها ۱۰٬۰۰۰ ریال و قیمت فروش هر واحد آن ۱۵٬۰۰۰ ریال است و مطابق کارت حساب کالا بهای تمام شده این ۲ عدد کالا جمعاً ۲۲٬۰۰۰ ریال محاسبه شده است.

مطلوب است:

صدور سند حسابداری برداشت کالا با فرض اینکه:

الف) کالا مشمول مالیات بر ارزش افزوده نباشد.

ب) کالا مشمول مالیات بر ارزش افزوده باشد (نرخ مالیات بر ارزش افزوده سال جاری در نظر گرفته شود).

ج) کالا مشمول مالیات بر ارزش افزوده باشد و قیمت خرید کالاها هم مشخص نباشد.

کار عملی ۱۰

فروشگاه «محمدی» توسط آقای محمدی اداره می‌شود. این فروشگاه از سیستم ادواری برای ثبت عملیات خرید و فروش کالا استفاده می‌نماید و اطلاعات زیر را برای خرداد ماه سال ۱۳۹۵ در اختیار شما می‌گذارد:

توجه: مبالغ بدون احتساب مالیات بر ارزش افزوده می‌باشند.

۲ خرداد: خرید ۹٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال کالا از شرکت «سلماس» با شرط (ن/۶۰-۱۵/۵).

۳ خرداد: مقداری کالا که قیمت خرید آن ۲۰۰٬۰۰۰ ریال بود توسط آقای محمدی جهت مصارف شخصی برداشت شد.

۴ خرداد: فروش ۱٬۲۰۰٬۰۰۰ ریال کالا به شرکت «بندرعباس» به صورت نسیه.

۵ خرداد: پرداخت نقدی ۱۶۰٬۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل کالای خریداری شده تاریخ ۳/۲.

۹ خرداد: مقداری کالا که قیمت فروش آن ۳۰۰٬۰۰۰ ریال اعلام شده بود، به صورت نقد و دریافت ۲٪ تخفیف تجاری از فروشگاه «تبریز» خریداری شد.

۱۰ خرداد: خرید کالا از شرکت «دزفول» با شرط (ن/۶۰-۱۵/۴). قیمت خرید این کالا ۳٬۸۱۵٬۰۰۰ ریال بود که نهایتاً با قیمت ۳٬۴۰۰٬۰۰۰ ریال به اضافه مبلغ مالیات بر ارزش افزوده توافق شد.

۱۲ خرداد: برگشت مقداری کالا به شرکت «سلماس» و منظور کردن ۳۰۰٬۰۰۰ ریال به اضافه مالیات بر ارزش افزوده به بدهکار آن شرکت.

۱۳ خرداد: دریافت ۸۵٪ مبلغ طلب از شرکت «بندرعباس».

۱۶ خرداد: پرداخت بدهی به شرکت «سلماس».

۲۰ خرداد: فروش ۱٬۸۷۵٬۰۰۰ ریال کالا به فروشگاه «البرز» در ازای دریافت چک روز.

۲۴ خرداد: معادل ۹۰٪ مبلغ بدهی شرکت «دزفول» پرداخت شد.

۲۵ خرداد: خرید کالا به مبلغ ۴۶۰۰٬۰۰۰ ریال از تولیدی «فیروزکوه» با شرط (ن/۴۵). در ضمن این کالا از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده معاف است.

۲۸ خرداد: آقای «محمدی» مقداری کالا که قیمت خرید آن ۲۸۵٬۰۰۰ و قیمت فروش آن ۳۲۰٬۰۰۰ ریال است، جهت اهدا به یکی از دوستان خود از فروشگاه برداشت نمود.

۳۰ خرداد: به دلیل بارگیری نادرست کالاهای خریداری شده توسط کارگران تولیدی «فیروزکوه»، تعدادی کالا دارای عیب و نقص شده که پس از توافق، این تولیدی ۱۰٪ کل مبلغ خرید را برای جلوگیری از برگشت کالا به فروشگاه «محمدی» اعطا نمود و در همین تاریخ نیز اعلامیه بستانکار آن دریافت شد.

مطلوب است:

- ۱ صدور سند حسابداری عملیات فوق با اعمال مالیات بر ارزش افزوده با نرخ سال جاری.
- ۲ محاسبه خرید خالص.

کار عملی ۱۱

رخدادهای مالی یک نوع کالا (تلویزیون) در فروشگاه «آمل» در سال مالی ۱۳۹۵ به شرح زیر است:

توجه: مبالغ خرید و فروش قبل از احتساب مالیات بر ارزش افزوده می باشد.

- ۷/۱: موجودی کالای ابتدای دوره ۴۰ دستگاه به بهای هر یک ۸۵۰'۰۰۰ ریال .
- ۷/۷: خرید ۳۰ دستگاه به بهای هر یک ۸۶۵'۰۰۰ ریال به صورت نسیه (قبض شماره ۴۰۰۰)
- ۷/۸: پرداخت ۱۵۰'۰۰۰ ریال بابت حمل کل محموله خریداری شده تاریخ ۷/۷ به صورت نقدی.
- ۷/۱۰: خرید ۱۵ عدد صندلی برای استفاده در فروشگاه به بهای هر عدد ۲۴'۰۰۰ ریال به صورت نسیه.
- ۷/۲۰: فروش ۵۰ دستگاه به بهای هر یک ۹۰۰'۰۰۰ ریال با کسر ۴٪ تخفیف تجاری به صورت نقد (حواله شماره ۶۰۰۱) و پرداخت ۲۰۰'۰۰۰ ریال بابت حمل دستگاههای فروش رفته.
- ۷/۳۰: خرید ۲۰ دستگاه به بهای هر یک ۸۶۰'۰۰۰ ریال به صورت نقد و پرداخت ۱۲۰'۰۰۰ ریال بابت حمل دستگاهها. (قبض ۴۰۰۱).
- ۸/۲: فروش ۲۵ دستگاه به بهای هر یک ۹۱۰'۰۰۰ ریال به صورت نسیه. (حواله شماره ۶۰۰۲).
- ۸/۵: برگشت ۵ دستگاه از خرید تاریخ ۷/۳۰ به علت معیوب بودن و دریافت وجه آن از فروشنده. مبلغ دریافتی از فروشنده شامل هزینه حمل تعداد واحدهای برگشتی نیز می باشد.
- ۸/۷: برگشت ۲ عدد از صندلیهای خریداری شده تاریخ ۷/۱۰ به دلیل معیوب بودن.
- ۸/۱۰: دریافت مطالبات فروش تاریخ ۸/۲.
- ۸/۱۲: فروش ۴ عدد از صندلیهای فروشگاه به علت مزاد بودن به صورت نقد و به همان قیمت خرید (هر صندلی ۲۴'۰۰۰ ریال).
- ۸/۱۵: خرید ۳۵ دستگاه به بهای هر عدد ۸۷۵'۰۰۰ ریال با شرط (ن/۴۵-۱۲/۳). (قبض شماره ۴۰۰۲).
- ۸/۲۲: برداشت ۱ دستگاه تلویزیون از فروشگاه توسط صاحب آن جهت مصارف شخصی (حواله شماره ۶۰۰۳).
- ۸/۲۵: دریافت ۶۳'۰۰۰ ریال به صورت علی الحساب از مشتری قبل از تحویل کالا.
- ۸/۲۶: پرداخت بدهی مربوط به خرید تاریخ ۸/۱۵.
- ۸/۲۹: فروش ۲۰ دستگاه به بهای هر یک ۹۱۵'۰۰۰ ریال به صورت نقد با در نظر گرفتن علی الحساب تاریخ ۸/۲۵ (حواله شماره ۶۰۰۴).

مطلوب است:

- ۱ ثبت رویدادهای فوق در کارت حساب کالا فروشگاه «آمل» بر اساس روش‌های اولین صادره از اولین وارده و میانگین متحرک.
- ۲ صدور سند حسابداری عملیات فوق با اعمال مالیات بر ارزش افزوده با نرخ سال جاری در هر یک از روش‌های ارزیابی مطرح شده بند ۱.
- ۳ ثبت اسناد حسابداری در دفتر روزنامه.

کار عملی ۱۲

اطلاعات زیر در ارتباط با خرید و فروش نوعی کالای مشمول مالیات بر ارزش افزوده در فروشگاه «بابل» که از سیستم دائمی استفاده می‌نماید، برای فروردین ماه سال جاری در اختیار است:

تاریخ	شماره رسید انبار / حواله انبار	شرح	تعداد	واحد شمارش	بهای تمام شده واحد
۱/۱	-	موجودی ابتدای دوره	۱۰	عدد	۳۰۰۰۰
۱/۶	۲۱۲	خرید نقدی	۳۰	عدد	۳۰۰۵۰
۱/۸	۳۱۶	فروش نسبه	۲۰	عدد	
۱/۱۱	۲۱۳	خرید نسبه	۴۰	عدد	۳۰۰۸۰
۱/۱۴	۳۱۷	فروش نقدی	۱۰	عدد	-
۱/۱۷	۳۱۸	برگشت از خرید ۱/۱۱	۳	عدد	-
۱/۲۱	۳۱۹	فروش نقدی	۳۵	عدد	-
۱/۲۴	۲۱۴	خرید نسبه	۱۸	عدد	۳۰۱۰۰
۱/۲۷	۳۲۰	برگشت از خرید ۱/۲۴	۲	عدد	-

مطلوب است:

- ۱ تنظیم کارت حساب کالا به دو روش الف) اولین صادره از اولین وارده ب) میانگین متحرک
- ۲ صدور سند حسابداری رویدادهای ۱/۱۱، ۱/۱۷، ۱/۲۴ و ۱/۲۷ در هر دو روش اولین صادره از اولین وارده و میانگین متحرک. (مالیات بر ارزش افزوده با نرخ سال جاری اعمال شود)
- ۳ بهای تمام شده موجودی پایان دوره و بهای تمام شده کالای فروش رفته در کدام روش ارزیابی بیشتر است؟ بحث کنید.

کار عملی ۱۳

اطلاعات زیر در ارتباط با خرید و فروش نوعی کالا (غیرمشمول مالیات بر ارزش افزوده) در فروشگاه «خراسان» که از سیستم دائمی استفاده می‌نماید، برای آبان ماه سال جاری در اختیار است:

تاریخ	شماره رسید انبار/حواله انبار	شرح	تعداد	واحد شمارش	بهای تمام شده هر واحد	بهای کل
۸/۱	-	موجودی ابتدای دوره	۲۰۰	عدد	۲۵۰	۵۰'۰۰۰
۸/۳	۱۱۷	خرید نسیه (ن/۳۰-۱۰/۵)	۳۰۰	عدد	۳۰۰	۹۰'۰۰۰
۸/۵	-	تخفیف به علت عیب و نقص کالا(نابابی) مربوط به خرید تاریخ ۸/۳	-	-	-	۶'۰۰۰
۸/۸	-	تخفیفات نقدی خرید مربوط به خرید تاریخ ۸/۳	-	-	-	؟
۸/۹	۱۸۵	فروش نسیه	۴۰۰	عدد	-	-
۸/۱۱	۱۱۸	خرید نسیه (ن/۳۰-۱۰/۵)	۵۰۰	عدد	۳۲۰	۱۶۰'۰۰۰
۸/۱۴	۱۸۶	فروش نقدی	۲۰۰	عدد	-	-
۸/۲۰	-	تخفیفات نقدی خرید مربوط به خرید تاریخ ۸/۱۱	-	-	-	؟
۸/۲۳	۱۱۹	خرید نسیه (ن/۴۵-۸/۵)	۱۰۰	عدد	۳۵۰	۳۵'۰۰۰
۸/۲۵	۱۸۷	برگشت از خرید تاریخ ۸/۲۳	۱۰	عدد	-	-
۸/۲۷	-	تخفیفات نقدی خرید مربوط به خرید تاریخ ۸/۲۳	-	-	-	؟
۸/۳۰	۱۸۸	فروش نقدی	۴۵۰	عدد	-	-

مطلوب است:

- ۱ تنظیم کارت حساب کالا به دو روش الف) اولین صادره از اولین وارده ب) میانگین متحرک
- ۲ صدور سند حسابداری رویدادهای فوق در هر دو روش اولین صادره از اولین وارده و میانگین متحرک

ارزشیابی

ردیف	شاخص‌های مورد ارزیابی	خودارزیابی هنرجو		نظر هنرآموز	
		موفق	ناموفق	موفق	ناموفق
۱	حضور به موقع در کلاس درس و کارگاه آموزشی و رعایت نظم و انضباط				
۲	همراه داشتن وسایل آموزشی شخصی (کتاب، دفتر، ماشین حساب و ...)				
۳	شرکت فعال در بحث‌های گروهی و مسئولیت‌پذیری و درست‌کاری				
۴	پاسخ صحیح به سؤالات مطرح شده در کلاس و استدلال آن				
۵	ارائه نتیجه‌گیری صحیح و مستندسازی				
۶	تعریف حساب برگشت از خرید و مستندات آن				
۷	تعریف تخفیفات و انواع آن				
۸	توانایی تعیین قیمت کالاهای برگشتی با توجه به روش‌های قیمت‌گذاری				
۹	صدور سند حسابداری برگشت از خرید و تخفیفات نقدی خرید به صورت دستی و رایانه‌ای				
۱۰	صدور سند حسابداری برداشت کالا به صورت دستی و رایانه‌ای				

بحث کنید

به نظر شما کمک حسابدار تعدیلات خرید کالا در رابطه با خدا، خویشتن، جامعه و محیط زیست چه مسئولیت‌هایی دارد؟

ارزشیابی شایستگی صدور سند حسابداری برگشت از خرید کالا (تعدیلات خرید)

شرح کار

- ۱ کنترل مستندات خروج کالا شامل درخواست مشتری، مجوز خروج کالا، حواله انبار
- ۲ تعیین روش قیمت گذاری (کنترل آن) روش های fifo, lifo، میانگین و شناسایی ویژه و...
- ۳ محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته براساس روش قیمت گذاری تعیین شده
- ۴ صدور سند حسابداری بهای تمام شده کالای فروش رفته
- ۵ کنترل مستندات برگشت از خرید
- ۶ کنترل مستندات تخفیفات خرید
- ۷ صدور سند برگشت از خرید و تخفیفات

استاندارد عملکرد

توانایی صدور سند خروج کالا (بهای تمام شده کالای فروش رفته) طبق اسناد مثبت بر اساس استانداردهای حسابداری و آیین نامه معاملات

شاخص ها

- ۱ کنترل مستندات خروج کالا از انبار (حواله فروش)
- ۲ کنترل محاسبات بهای تمام شده کالای فروش رفته
- ۳ صدور سند حسابداری خروج کالا
- ۴ صدور سند حسابداری برگشت از خرید و تخفیفات

شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات

شرایط: میز و صندلی اداری - ملزومات اداری - رایانه - چاپگر - نرم افزار - اتاق کار - ماشین حساب - استانداردهای حسابداری - آیین نامه معاملات ۵ مورد اسناد مورد نیاز طی حداکثر زمان ۶۰ دقیقه

ابزار و تجهیزات: میز و صندلی اداری - ملزومات اداری - رایانه - نرم افزار انبار - آیین نامه معاملات - اتاق کار - ماشین حساب - استانداردهای حسابداری

معیار شایستگی

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	کنترل مستندات خروج کالا از انبار (حواله فروش)	۱	
۲	کنترل محاسبات بهای تمام شده کالای فروش رفته	۲	
۳	صدور سند حسابداری خروج کالا	۲	
۴	صدور حسابداری برگشت از خرید و تخفیفات	۲	
	شایستگی های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: دقت غیر فنی: محاسبه و ریاضی، استدلال، مستندسازی، مدیریت زمان	۲	
	میانگین نمرات		*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می باشد.

پودمان ۵

حسابداری تعدیلات فروش کالا

نوع ماده	واحد	واحد (ت)	کل	ایبار	رئیس ایبار	کل
موجودی	عدد	عدد	۱۹	۱۹	۱۹	۱۸,۰۰۰,۰۰۰
موجودی قابل فروش	عدد	عدد	۱۹	۱۹	۱۹	(۱,۰۰۰,۰۰۰)
						۲۰۰,۰۰۰
						۲۰۰,۰۰۰
						۱۷,۵۰۰,۰۰۰

با افزایش فروش مؤسسات در حوزه پخش و خرده فروشی همیشه عواملی وجود داشته که شرکت‌ها با آن مواجه بوده‌اند و باید برای آن برنامه‌ریزی کافی داشته باشند و همواره کالا را به بهترین کیفیت و در زمان مناسب تحویل مشتری دهند تا در چرخه تأمین ارزش خود دچار مشکل نشوند. برگشت از فروش و اعطای تخفیفات و... از جمله عواملی هستند که این مؤسسات در جهت تسهیل و تسریع خدمات بهتر و همچنین حفظ و گسترش حوزه فروش خود در بازار رقابتی به مشتریان ارائه می‌کنند. در این پودمان نیز با برگشت از فروش و دلایل آن، انواع تخفیفات فروش و صدور سند حسابداری این موارد آشنا خواهید شد.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ

ای مؤمنان اموال همدیگر را به ناروا نخورید، مگر آنکه دادوستدی به توافق خودتان باشد.

«نساء / ۲۹»

مقدمه

- آیا می‌دانید برگشت از فروش و تخفیفات فروش چیست؟
- آیا می‌دانید دلایل برگشت کالاهای فروش رفته چیست؟
- مستندات برگشت از فروش کدام‌ها هستند؟

استاندارد عملکرد

توانایی صدور سند حسابداری برگشت از فروش و تخفیفات بر اساس مستندات و مدارک مثبت و آیین نامه معاملات.

شایستگی‌هایی که در این پودمان کسب می‌کنید:

- ۱ تهیه و کنترل مستندات برگشت از فروش.
- ۲ صدور سند حسابداری برگشت از فروش.
- ۳ صدور سند حسابداری تخفیفات فروش.

برگشت از فروش و دلایل آن

فعالیت

به نظر شما دلایل برگشت از فروش چیست؟ چند مورد را فهرست کنید.

ردیف	دلیل
۱	عدم نیاز خریدار
۲	
۳	
۴	

در مواردی ممکن است ترتیب قراردادهای بین خریدار و فروشنده طوری باشد که حتی برگشت کالاهای سالم نیز مجاز باشد. اگر به دلایل گفته شده (در جدول فوق)، خریدار کالاها را به فروشنده برگشت دهد، این مبادله **برگشت از فروش** نامیده می‌شود.

مستندات برگشت از فروش و کنترل آن

فعالیت

تهیه چه مستنداتی برای کالای برگشت شده به انبار و ثبت در دفاتر لازم است؟

کالای برگشتی توسط واحد کنترل کیفیت مورد بررسی قرار می‌گیرد. در صورتی که عیب کالا مورد تأیید باشد، گزارش کنترل کیفیت (QC) تنظیم و کالای معیوب با کالای سالم جایگزین و برای مشتری ارسال می‌شود و یا ممکن است مبلغ آن به مشتری عودت داده شود. برای کنترل کیفیت کالای فروخته شده و ارائه اطلاعات به مدیریت، بهتر است کلیه فروش‌های برگشت داده شده، در حسابی مجزا تحت عنوان برگشت از فروش و تخفیفات نگهداری شود.

کالای برگشتی قابل اصلاح برای اصلاح ارسال می‌شود، ولی با کالای برگشتی غیر قابل اصلاح به عنوان ضایعاتی برخورد و رسید ضایعات صادر می‌گردد.

معمولاً پس از بررسی و تأیید کالای برگشتی، مجوز برگشت از فروش توسط واحد فروش صادر می‌شود و کالا مجدداً وارد انبار می‌شود. انباردار نیز باید نسبت به تهیه رسید برگشت از فروش (رسید انبار) اقدام نماید سپس فاکتور برگشت از فروش توسط واحد فروش که مبنایی برای صدور سند حسابداری می‌باشد، تنظیم شود.

هنگام برگشت کالا به انبار، چه اقداماتی لازم است، صورت گیرد؟ فرایند آن را ترسیم کنید.

به کمک دوستان و هم‌کلاسی‌های خود با مراجعه به چند شرکت بازرگانی، فرایند برگشت از فروش آنها را ترسیم نمایید.

شایستگی غیرفنی: بیان عیب کالا

تاجر مسلمان باید عیب و نقصی را که در کالای او موجود است آشکار کند و عیب کالایش را پنهان ننماید. روزی پیامبر اکرم (ص) از کنار فروشنده‌ای که جو یا گندم می‌فروخت گذشت و کالای وی آن حضرت را به شگفت انداخت، لذا توقف کرد و دست مبارکش را در آن فرو برد و در آن رطوبت و تری دید، فرمود: «این رطوبت چیست؟» آن مرد گفت رطوبت باران به آنها رسیده است. رسول اکرم (ص) فرمود: «چرا غله مرطوب را بالا قرار ندادی تا مردم آن را ببینند؟ هر کس خیانت نماید از پیروان من نیست.»

اگر شرکت‌ها و فروشگاه‌ها عیب و نقص محصول را از دید مشتریان پنهان نمایند و کالای معیوب را به همان قیمت کالای سالم بفروشند، چه پیامدهایی متوجه آنان می‌شود؟

تهیه مستندات برگشت از فروش

کار عملی ۱

شرکت «سفید» در ششم اردیبهشت سال جاری کالاهایی را به شرح زیر به فروشگاه «صنوبر» در ازای دریافت دو فقره چک به ترتیب ارزش ۳۰۰۰۰۰۰۰ ریال (به سررسید ۱۰ روز بعد) و ۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال (به سررسید یک ماه بعد) فروخت. مابقی ارزش معامله از طریق چک نقدی دریافت شد.

ردیف	کد کالا	نام کالا	تعداد	واحد شمارش	بهای تمام شده هر واحد	بهای فروش هر واحد
۱	۱۱۱۲	تشک طبی	۱۲	تخت	۳۳۳۰۰۰۰	۳۹۵۰۰۰۰
۲	۱۱۱۵	تشک فنری	۱۰	تخت	۲۴۱۰۰۰۰	۲۹۰۰۰۰۰
۳	۱۱۱۸	تشک کودک	۱۵	تخت	۹۲۵۰۰۰۰	۱۰۱۴۰۰۰۰
۴	۱۱۱۹	تشک نوجوان	۸	تخت	۱۲۸۲۰۰۰۰	۱۰۵۵۰۰۰۰
۵	۱۱۲۰	تشک سفری	۵	تخت	۸۱۵۰۰۰۰	۹۸۰۰۰۰۰

لازم به توضیح است فروش اقلام فوق، چهارمین فروش شرکت در سال جاری (سال مالی جدید) بوده و دومین خرید فروشگاه «صنوبر» می‌باشد.

در تاریخ ۱۲ اردیبهشت فروشگاه «صنوبر» کالاهای زیر را به شرکت «سفید» برگشت داده است:

ردیف	کد کالا	تعداد	علت برگشت
۱	۱۱۱۲	۲	پارگی روکش
۲	۱۱۱۵	۱	شکستگی فنر
۳	۱۱۱۸	۳	عدم مطابقت با رنگ مورد سفارش

مطلوب است:

الف) تنظیم فاکتور فروش و حواله انبار در تاریخ ۶ اردیبهشت - تنظیم رسید برگشت کالا به انبار و فاکتور برگشت از فروش در تاریخ ۱۲ اردیبهشت برای شرکت «سفید». (فاکتور فروش و برگشت از فروش را به صورت رسمی و با اعمال نرخ سال جاری مالیات بر ارزش افزوده تنظیم نمایید).

ب) تنظیم رسید انبار در تاریخ ۶ اردیبهشت - تنظیم حواله برگشت کالا و فرم برگشت از خرید در تاریخ ۱۲ اردیبهشت برای فروشگاه «صنوبر».

«فاکتور برگشت از فروش» شرکت «سفید» را با «فاکتور فروش مرجع» آن مقایسه نمایید.

فعالیت

ارزشیابی

ردیف	شاخص‌های مورد ارزیابی	خودارزیابی هنرجو		نظر هنرآموز	
		موفق	ناموفق	موفق	ناموفق
۱	حضور به موقع در کلاس درس و کارگاه آموزشی و رعایت نظم و انضباط				
۲	همراه داشتن وسایل آموزشی شخصی (کتاب، دفتر، ماشین حساب و ...)				
۳	شرکت فعال در بحث‌های گروهی و مسئولیت‌پذیری و درستکاری				
۴	پاسخ صحیح به سؤالات مطرح شده در کلاس و استدلال آن				
۵	ارائه نتیجه‌گیری صحیح و مستندسازی				
۶	مفهوم برگشت از فروش				
۷	تعریف مستندات برگشت از فروش و دلایل برگشت				
۸	توانایی کنترل مستندات برگشت از فروش				
۹	توانایی صدور رسید انبار به سبب برگشت از فروش به صورت دستی و رایانه‌ای				
۱۰	توانایی صدور صورت‌حساب فروش و فاکتور برگشتی به صورت دستی و رایانه‌ای				

حساب برگشت از فروش و تخفیفات

مبلغ برگشت از فروش در سیستم‌های ثبت ادواری و دائمی در بدهکار حسابی به نام «برگشت از فروش و تخفیفات» ثبت می‌شوند.

برگشت از فروش و تخفیفات	
	افزایش بدهکار

برگشت از فروش و تخفیفات از اقلام کاهنده فروش محسوب و از فروش ناخالص کسر می‌شود تا فروش خالص محاسبه گردد.

صدور سند حسابداری برگشت از فروش کالاهای غیرمشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده در سیستم ادواری:

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت..... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمام:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		برگشت از فروش و تخفیفات		xx	
		موجودی نقد / حساب‌های دریافتی			xx
جمع:					
شرح سند: بابت برگشت کالای فروش رفته					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

در کار عملی «شماره ۱»، فرض کنید روش نگهداری موجودی کالا در شرکت «سفید»، ادواری و کالا مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده نباشد. در این حالت سند حسابداری فروش و برگشت از فروش را صادر نمایید. مبلغ برگشت از فروش را به بستانکار فروشگاه «صنوبر» منظور کنید.

صدور سند حسابداری فروش:

شماره سند: تاریخ سند:			شرکت سفید سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمام:
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

صدور سند حسابداری برگشت از فروش:

شماره سند: تاریخ سند:			شرکت سفید سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمام:
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

صدور سند حسابداری برگشت از فروش کالاهای مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده در سیستم ادواری:

لازم به ذکر است هنگام برگشت از فروش و تخفیفات، حساب های عوارض و مالیات بر ارزش افزوده به میزان کالای برگشتی تعدیل (بدهکار) می شوند.

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت..... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		برگشت از فروش و تخفیفات ^(۱)		xx	
		سایر حساب های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده ^(۲)		xx	
		موجودی نقد / حساب های دریافتی ^(۳)			xx
جمع:					
xx					
xx					
شرح سند: بابت برگشت کالای فروش رفته					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

۱ معادل قیمت کالاهای برگشت شده، حساب برگشت از فروش و تخفیفات بدهکار می شود.

۲ نرخ مالیات بر ارزش افزوده × مبلغ برگشت از فروش و تخفیفات = مبلغ مالیات بر ارزش افزوده

۳ مبلغ موجودی نقد / حساب های دریافتی را می توان به صورت زیر محاسبه نمود:

(مجموع نرخ عوارض و مالیات بر ارزش افزوده × مبلغ برگشت از فروش و تخفیفات) + مبلغ برگشت از فروش و تخفیفات = موجودی نقد / حساب های دریافتی

فعالیت

فرض کنید روش نگهداری موجودی کالا در شرکت «سفید»، ادواری و کالا مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده باشد. در این حالت سند حسابداری برگشت از فروش را صادر نمایید. مبلغ برگشت از فروش را به بستانکار فروشگاه «صنوبر» منظور کنید.

شماره سند: تاریخ سند:			شرکت سفید سند حسابداری	شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند: بابت برگشت کالای فروش رفته					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

صدور سند حسابداری برگشت از فروش کالاهای غیر مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده در سیستم دائمی:

شماره سند: تاریخ سند:			شرکت..... سند حسابداری	شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		برگشت از فروش و تخفیفات		xx	
		موجودی نقد / حسابهای دریافتی			xx
		موجودی کالا		xx	
		بهای تمام شده کالای فروش رفته			xx
				xx	xx
جمع:					
شرح سند: بابت برگشت کالای فروش رفته					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

صدور سند حسابداری برگشت از فروش کالاهای مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده در سیستم دائمی:

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت..... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		برگشت از فروش و تخفیفات		xx	
		سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده		xx	
		موجودی نقد / حساب‌های دریافتی			xx
		موجودی کالا		xx	
		بهای تمام شده کالای فروش رفته			xx
جمع:				xx	xx
شرح سند: بابت برگشت کالای فروش رفته					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

فعالیت

در شرکت «سفید» فرض کنید روش نگهداری موجودی کالا، سیستم دائمی و کالاها مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده هستند. در این حالت صدور سند حسابداری و برگشت از فروش را صادر نمایید. مبلغ برگشت از فروش را به بستانکار فروشگاه «صنوبر» منظور کنید.

اگر کالای برگشتی سالم باشد برای فروش بعدی در اولویت قرار می‌گیرد، اما اگر کالای برگشتی معیوب و غیرقابل فروش باشد به‌عنوان ضایعات برخورد شده و از حساب‌ها خارج می‌شود.

فعالیت

- ۱ از لحاظ قیمت‌گذاری در سیستم دائمی، رویداد «برگشت از فروش» همانند «برگشت از خرید» است. این جمله درست است یا نادرست؟ بحث کنید.
- ۲ در کدام یک از سیستم‌های ادواری و دائمی، حساب موجودی کالا در طول دوره مالی گردش دارد؟ بحث کنید.

مثال

شرکت بازرگانی «هرمزگان» از سیستم دائمی و روش اولین صادره از اولین وارده برای ثبت و قیمت‌گذاری موجودی‌های خود استفاده می‌نماید. گردش یکی از اقلام موجودی‌های (جاروبرقی/ کد ۴۲) این شرکت در آذرماه سال ۱۳۹۵ به شرح زیر است:

تاریخ	شرح	شماره رسید انبار / حواله انبار	تعداد - دستگاه	بهای تمام شده هر واحد	بهای فروش هر واحد
۹/۱	موجودی ابتدای دوره		۱۰	۳۰۰'۰۰۰	
۹/۷	خرید نقدی	۸۸	۱۵	۳۰۵'۰۰۰	
۹/۱۲	فروش نسبی	۶۴	۱۴		۳۲۰'۰۰۰
۹/۱۵	خرید نسبی	۸۹	۱۲	۳۰۶'۰۰۰	
۹/۱۸	برگشت از خرید ۹/۱۵ به دلیل نقص فنی		۲		
۹/۲۰	فروش نقدی	۶۵	۱۷		۳۲۲'۰۰۰
۹/۲۲	برگشت از فروش ۹/۱۲ به دلیل مازاد بودن		۳		
۹/۲۸	فروش نقدی	۶۶	۵		۳۲۴'۰۰۰

مطلوب است:

- تنظیم کارت حساب کالا و صدور سند حسابداری برگشت از فروش در تاریخ ۹/۲۲:
- (الف) با فرض اینکه کالا غیرمشمول مالیات بر ارزش افزوده باشد.
- (ب) با فرض اینکه کالا مشمول ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده باشد.

جواب:

شرکت بازرگانی هرمزگان															
نام کالا: جاروبرقی											کد کالا: ۴۲				
روش ارزیابی: اولین صادره از اولین وارده											واحد شمارش: دستگاه				
نقطه تجدید سفارش:											نوع یا مدل کالا:				
میزان سفارش:															
موجودی			صادر					وارد				شرح	روز	ماه	
بهای کل	بهای واحد	مقدار	بها		بهای واحد	مقدار		شماره حواله	بهای کل	بهای واحد	مقدار				شماره رسید
			کل	جزء		جزء	کل								
۳'۰۰۰'۰۰۰	۳۰۰'۰۰۰	۱۰											موجودی	۹	۱
۷'۵۷۵'۰۰۰	۳۰۰'۰۰۰ ۳۰۵'۰۰۰	۱۰ ۱۵							۴'۵۷۵'۰۰۰	۳۰۵'۰۰۰	۱۵	۸۸	خرید	۹	۷
۳'۳۵۵'۰۰۰	۳۰۵'۰۰۰	۱۱	۴'۲۲۰'۰۰۰	۳'۰۰۰'۰۰۰ ۱'۲۲۰'۰۰۰	۳۰۰'۰۰۰ ۳۰۵'۰۰۰	۱۰ ۴	۱۴	۶۴					فروش	۹	۱۲
۷'۰۲۷'۰۰۰	۳۰۵'۰۰۰ ۳۰۶'۰۰۰	۱۱ ۱۲							۳'۶۷۲'۰۰۰	۳۰۶'۰۰۰	۱۲	۸۹	خرید	۹	۱۵
۶'۴۱۷'۰۰۰	۳۰۵'۰۰۰ ۳۰۶'۰۰۰	۹ ۱۲							(۶۱۰'۰۰۰)	۳۰۵'۰۰۰	(۲)		برگشت از خرید ۹/۱۵	۹	۱۸
۱'۲۲۴'۰۰۰	۳۰۶'۰۰۰	۴	۵'۱۹۳'۰۰۰	۲'۷۴۵'۰۰۰ ۲'۴۴۸'۰۰۰	۳۰۵'۰۰۰ ۳۰۶'۰۰۰	۹ ۸	۱۷	۶۵					فروش	۹	۲۰
۲'۱۳۹'۰۰۰	۳۰۵'۰۰۰ ۳۰۶'۰۰۰	۳ ۴	(۹۱۵'۰۰۰)		۳۰۵'۰۰۰		(۳)						برگشت از فروش ۹/۱۲	۹	۲۲
۶۱۲'۰۰۰	۳۰۶'۰۰۰	۲	۱'۵۲۷'۰۰۰	۹۱۵'۰۰۰ ۶۱۲'۰۰۰	۳۰۵'۰۰۰ ۳۰۶'۰۰۰	۳ ۲	۵	۶۶					فروش	۹	۲۸
۶۱۲'۰۰۰	بهای تمام شده موجودی پایان دوره		۱۰'۰۲۵'۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته					۷'۶۳۷'۰۰۰	بهای تمام شده کالای خریداری شده					

از آنجایی که در سیستم دائمی هنگام فروش کالا، همزمان دو ثبت (ثبت مبلغ فروش و ثبت بهای تمام شده کالای فروش رفته) انجام می‌شود، هنگام برگشت کالا نیز لازم است حساب «برگشت از فروش و تخفیفات» به قیمت فروش کالای برگشتی، بدهکار و حساب‌های دریافتی یا موجودی نقد بستانکار شود و باید معادل بهای تمام شده این کالا، موجودی کالا بدهکار و بهای تمام شده کالای فروش رفته، بستانکار شود.

الف) صدور سند حسابداری برگشت از فروش با فرض اینکه کالا غیرمشمول مالیات بر ارزش افزوده باشد.

شماره سند: تاریخ سند: ۹۵/۲/۲۲		شرکت بازرگانی هرمزگان سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمام:م	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار(ریال)	بستانکار(ریال)
		برگشت از فروش و تخفیفات		۹۶۰'۰۰۰ ^(۱)	
		حساب‌های دریافتی			۹۶۰'۰۰۰
		موجودی کالا		۹۱۵'۰۰۰	
		بهای تمام شده کالای فروش رفته			۹۱۵'۰۰۰
جمع: یک میلیون و هشتصد و هفتاد و پنج هزار ریال				۱'۸۷۵'۰۰۰	۱'۸۷۵'۰۰۰
شرح سند: بابت برگشت سه دستگاه جارو برقی					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

ثبت اول براساس قیمت فروش کالا برگشتی بوده و ثبت دوم از کارت حساب کالا استخراج شده است.

$$\text{قیمت فروش کالاهای برگشتی} = ۹۶۰'۰۰۰ = ۳۲۰'۰۰۰ \times ۳ \quad (۱)$$

ب) صدور سند حسابداری برگشت از فروش با فرض اینکه کالا مشمول ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده باشد.

شماره سند: تاریخ سند: ۹۵/۹/۲۲		شرکت بازرگانی هرمزگان سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمام:م	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار(ریال)	بستانکار(ریال)
		برگشت از فروش و تخفیفات		۹۶۰'۰۰۰	
		سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده		۸۶'۴۰۰ ^(۱)	
		حساب‌های دریافتی			۱'۰۴۶'۴۰۰
		موجودی کالا		۹۱۵'۰۰۰	
		بهای تمام شده کالای فروش رفته			۹۱۵'۰۰۰
جمع: دو میلیون و پانصد و هفتاد و سه هزار و چهارصد ریال				۲'۵۷۳'۴۰۰	۲'۵۷۳'۴۰۰
شرح سند: بابت برگشت سه دستگاه جارو برقی					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

$$\text{مبلغ مالیات بر ارزش افزوده کالای برگشتی} = ۹۶۰'۰۰۰ \times ۹\% = ۸۶'۴۰۰ \quad (۱)$$

کار عملی ۲

با در نظر گرفتن مثال مربوط به شرکت بازرگانی «هرمزگان»:

مطلوب است:

تنظیم کارت حساب کالا با فرض استفاده از روش میانگین متحرک و صدور سند حسابداری تاریخ‌های ۹/۱۲ و ۹/۲۲ در دو حالت؛
الف) کالا غیرمشمول مالیات بر ارزش افزوده باشد.
ب) کالا مشمول ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده باشد.

کار عملی ۳

اطلاعات زیر از شرکت بازرگانی «طبس» در ارتباط با موجودی کالای «الف» (مشمول مالیات بر ارزش افزوده) در اردیبهشت ماه سال جاری در اختیار می‌باشد:

- ۱ اردیبهشت - موجودی کالای ابتدای دوره ۴۱۰ واحد به نرخ هر واحد ۳۰۰ ریال
- ۵ اردیبهشت - خرید ۵۰۰ واحد کالا به نرخ هر واحد ۳۰۵ ریال به صورت نقد از شرکت «نوشهر».
- ۱۰ اردیبهشت - فروش ۷۰۰ واحد کالا به فروشگاه «انزلی» به نرخ هر واحد ۵۱۰ ریال به صورت نسیه
- ۱۲ اردیبهشت - خرید ۲۵۰ واحد به نرخ هر واحد ۳۰۸ ریال با شرط (ن/۶۰) از کارخانه «لار» و پرداخت ۳,۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل کالای خریداری شده است.
- ۱۴ اردیبهشت - برگشت ۱۲ واحد از خرید ۵ اردیبهشت به شرکت «نوشهر» به دلیل آسیب دیدگی کالا و دریافت اعلامیه بستانکار بانکی مبنی بر واریز وجه کالای برگشتی از طرف این شرکت.
- ۱۶ اردیبهشت - فروش ۱۱۰ واحد به شرکت «قشم» به نرخ هر واحد ۵۱۰ ریال به صورت نقد.
- ۱۹ اردیبهشت - دریافت طلب مورخ ۱۰ اردیبهشت از طریق چک نقدی.
- ۲۰ اردیبهشت - خرید ۱۸۰ واحد به نرخ ۳۱۲ ریال از شرکت «دامغان» با شرط (ن/۳۰-۸/۲).
- ۲۵ اردیبهشت - فروش ۲۶۰ واحد به فروشگاه «هویزه» به نرخ هر واحد ۵۱۰ ریال به صورت نقدی.
- ۲۷ اردیبهشت - برگشت ۲۹۵ واحد کالا از فروش ۱۰ اردیبهشت به دلیل مازاد بودن و پرداخت مبلغ آن به شرکت «انزلی».
- ۲۸ اردیبهشت - پرداخت بدهی مربوط به خرید مورخ ۲۰ اردیبهشت.
- ۳۰ اردیبهشت - فروش ۲۴۰ واحد کالا به نرخ هر واحد ۳۱۵ ریال به عمده فروشی «اندیمشک». مبلغ مالیات بر ارزش افزوده به صورت نقد دریافت شد.

مطلوب است:

- ۱ تنظیم کارت حساب کالا به روش‌های اولین صادره از اولین وارده و میانگین متحرک.
- ۲ صدور سند حسابداری رویدادهای فوق با اعمال نرخ سال جاری مالیات بر ارزش افزوده.

کار عملی ۴

شرکت پخش مرکزی «زنجان» به خرید و فروش کفش اشتغال دارد. در تاریخ ۹۵/۱۲/۱۹ تعداد ۵۵ جفت کفش (مشمول ۹٪ عوارض و مالیات بر ارزش افزوده) به شرح فاکتور زیر به فروشگاه «رشت» فروخته است و در تاریخ ۱۲/۲۵ تعداد ۵ جفت کفش راحتی و ۱۲ جفت کفش چرم به دلیل عدم مطابقت رنگ‌ها با یکدیگر، از طرف فروشگاه «رشت» برگشت داده شد و پس از بررسی و تأیید وارد انبار شرکت شدند. رسید انبار و فاکتور برگشتی را تنظیم کنید و سند حسابداری آن را تحت سیستم ادواری صادر نمایید.

شماره سریال: ۷۴۱/۱۲ تاریخ: ۹۵/۱۲/۱۹		بسمه تعالی (صورتحساب فروش کالا)								
شماره ملی: ۴۵۶۱۳۶۹۴۳۱۶۹ شهر: تلفن:		شماره اقتصادی: کد پستی ۱۰ رقمی: شهرستان:								
نام شخص حقیقی/ حقوقی: پخش مرکزی نشانی کامل: استان: نشانی:		شماره ملی: شهر: تلفن:								
نام شخص حقیقی/ حقوقی: فروشگاه نشانی کامل: استان: نشانی:		شماره اقتصادی: کد پستی ۱۰ رقمی: شهرستان:								
(مشخصات کالا یا خدمات مورد معامله)										
ردیف	کد کالا	شرح کالا یا خدمت	تعداد/ مقدار	واحد	مبلغ واحد	مبلغ کل	تخفیف	جمع کل پس از تخفیف	جمع مالیات و عوارض	جمع کل+جمع مالیات و عوارض
۱	۱۱۷	کفش راحتی مردانه قهوه ای	۲۰	جفت	۴۷۵,۰۰۰	۹,۵۰۰,۰۰۰	-	۹,۵۰۰,۰۰۰	۸۵۵,۰۰۰	۱۰,۳۵۵,۰۰۰
۲	۱۲۸	کفش چرم مردانه - مشکی	۳۵	جفت	۱,۵۱۰,۰۰۰	۵۲,۸۵۰,۰۰۰	-	۵۲,۸۵۰,۰۰۰	۴,۷۵۶,۵۰۰	۵۷,۶۰۶,۵۰۰
جمع کل به حروف: شصت و هفت میلیون و نهصد و شصت و یک هزار و پانصد ریال										
جمع کل به عدد: ۶۷,۹۶۱,۵۰۰										
شرایط فروش: نسبی						توضیحات:				
مهر و امضای خریدار						مهر و امضای فروشنده				

رسید برگشت از فروش							
تاریخ: شماره:				تحویل دهنده: تحویل گیرنده:			
ردیف	شرح کالا	شماره کالا	واحد کالا	مقدار برگشتی	قیمت واحد	قیمت کل	توضیحات
مسئول انبار: نام و امضا				تحویل دهنده: نام و امضا		تأیید کننده: نام و امضا	

تخفیفات فروش و انواع آن

فعالیت

مطابق قانون مالیات بر ارزش افزوده، آیا تخفیفات اعطایی به مشتریان، مأخذ مالیات بر ارزش افزوده است یا خیر؟ با کمک هنرآموز در این باره بحث کنید.

۱- تخفیف تجاری

● در دفاتر ثبت نمی‌شود.

۲- تخفیف توافقی (چانه‌زنی)

● در دفاتر ثبت نمی‌شود.

۳- تخفیف نقدی

● در سیستم‌های ادواری و دائمی در حسابی به نام «تخفیفات نقدی فروش» ثبت می‌شود.

۴- تخفیف نابابی (عیب و نقص)

● در سیستم‌های ادواری و دائمی در حسابی به نام «برگشت از فروش و تخفیفات» ثبت می‌شود.

فعالیت

کدام یک از تخفیفات زیر در دفاتر خریدار و فروشنده ثبت می‌شود؟

ردیف	نوع تخفیف	در دفاتر خریدار		در دفاتر فروشنده	
		ثبت می‌شود	ثبت نمی‌شود	ثبت می‌شود	ثبت نمی‌شود
۱	تخفیف تجاری				
۲	تخفیف توافقی				
۳	تخفیف نقدی				
۴	تخفیف نابابی (عیب و نقص)				

اعطای هرگونه تخفیف باید در چهارچوب آیین‌نامه‌ها و مصوبات واحد تجاری باشد.

1 تخفیف تجاری

فروشنندگان ممکن است این تخفیف را برحسب تعداد کالا، ارزش ریالی کالاها، فروش‌های جزئی، عمده، فروش به کارکنان و همکاران شرکت و یا فروش در مکان‌ها و شعبه‌های مختلف به مشتریان خود اعطا کنند. زمانی که این تخفیف اعطا می‌شود، مبلغ آن قبل از رسیدن به قیمت صورتحساب کسر و مبلغ فروش پس از کسر تخفیف در دفاتر ثبت می‌شود. بنابراین هیچ ثبتی برای مبلغ تخفیف در دفاتر صورت نمی‌گیرد.

فعالیت

فروشگاه «کهریزک» به مناسبت عید نوروز، برای خریدهای تا سقف ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال، معادل ۰.۵٪ تخفیف و برای بالای این مبلغ معادل ۰.۸٪ تخفیف اعطا می‌کند. اگر قیمت هر واحد از کالایی طبق فهرست قیمت‌ها ۲۵۰۰۰۰۰ ریال باشد و ۱۰ عدد از این کالا به فروش برسد، مبلغ تخفیف چند ریال و فروش به چه مبلغی ثبت می‌شود؟

2 تخفیف توافقی

این تخفیف نیز بر اثر توافق و چانه‌زدن طرفین مشخص و در دفاتر هیچ‌یک ثبت نمی‌شود.

3 تخفیف نقدی

فعالیت

1 به نظر شما اعطای تخفیفات نقدی برای فروشنده چه مزیت‌هایی دارد؟ بحث کنید.

2 تخفیفات نقدی فروش، چه زمانی در دفاتر فروشنده ثبت می‌شود؟

این نوع تخفیف از طرف فروشنده در مورد فروش‌های نسبه برای پرداخت زودتر از موعد مقرر به خریدار اعطا می‌شود. تخفیف نقدی در دفاتر خریدار و فروشنده ثبت می‌شود.

فروش کالا همانند خرید کالا با شرط تخفیف نقدی به دو روش خالص و ناخالص قابل ثبت است. در روش خالص هنگام فروش، مبلغ تخفیفات نقدی از حساب فروش و حساب‌های دریافتی کسر می‌شود و این حساب‌ها به مبلغ خالص ثبت می‌شوند. درحالی‌که در روش ناخالص، هنگام فروش حساب فروش و حساب‌های دریافتی معادل قیمت فاکتور و بدون کسر تخفیفات نقدی ثبت می‌شوند. از لحاظ تئوری روش خالص نسبت به روش ناخالص، روشی مطلوب‌تر است. در روش ناخالص که در کتاب حاضر مورد استفاده قرار گرفته، در صورتی که فروشنده طلب خود را در دوره تخفیف دریافت نماید، مبلغ تخفیف نقدی (در هر دو سیستم دائمی و ادواری) در دفاتر فروشنده به بدهکار حساب «تخفیفات نقدی فروش» منظور می‌شود.

تخفیفات نقدی فروش

افزایش بدهکار

تخفیفات نقدی فروش از اقلام کاهنده فروش محسوب می‌شوند و از فروش ناخالص کسر می‌شود تا فروش خالص محاسبه گردد.

با توجه به مطالب گفته شده، فروش خالص به صورت زیر محاسبه می شود:

ریال	
××	کل فروش (فروش ناخالص)
(××)	کسر می شود: برگشت از فروش و تخفیفات
(××)	تخفیفات نقدی فروش
××	فروش خالص

اکنون با توجه به رابطه گفته شده، اقلام مجهول را در هر یک از سال های ذکر شده برای فروشگاه «ب» محاسبه نمایید.

۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	اقلام
۵۲۶۰۵۰۰۰۰	۲۸۰۱۰۰۰۰۰۰		۱۵۰۷۶۰۰۰۰۰	فروش
۲۰۲۳۰۰۰۰۰		۹۵۴۰۰۰۰	۲۴۷۰۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات
	۱۰۴۲۰۰۰۰۰	۱۰۰۲۵۰۰۰۰	۱۲۸۰۰۰۰	تخفیفات نقدی فروش
۴۸۰۸۰۵۰۰۰۰	۲۵۰۲۹۰۰۰۰۰	۳۲۰۶۲۳۰۰۰۰		فروش خالص

صدور سند حسابداری تخفیفات نقدی فروش (دریافت طلب در دوره تخفیف) در صورتی که کالا مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده نباشد:

شماره سند:		شماره صفحه دفتر روزنامه:		شرکت		تاریخ سند:	
ردیف		کد حساب		شرح		مبلغ جزء	
							××
							××
							××
							××
جمع:							
شرح سند: بابت دریافت طلب در دوره تخفیف							
		تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

صدور سند حسابداری تخفیفات نقدی فروش (دریافت طلب در دوره تخفیف) در صورتی که کالا مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده باشد:

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت... سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی نقد		xx	
		تخفیفات نقدی فروش		xx	
		سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده		xx	
		حساب‌های دریافتی			xx
جمع:					
شرح سند: بابت دریافت طلب در دوره تخفیف					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

شرکت «ساوه» معادل ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال کالا را در تاریخ ۹۵/۸/۱۰ با شرط (ن/۳۵ - ۸/۲) به فروشگاه «ملایر» فروخت. نرخ عوارض و مالیات بر ارزش افزوده، ۹٪ و روش نگهداری موجودی کالا، ادواری می‌باشد. **مطلوب است:** صدور سند حسابداری فروش کالا در تاریخ ۹۵/۸/۱۰ و دریافت طلب:

۱ با فرض اینکه شرکت «ساوه» در تاریخ ۹۵/۸/۱۷ طلب خود را دریافت نماید.

۲ با فرض اینکه شرکت «ساوه» در تاریخ ۹۵/۸/۲۰ طلب خود را دریافت نماید.

صدور سند حسابداری فروش در تاریخ ۹۵/۸/۱۰:

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ساوه سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

صدور سند حسابداری بابت دریافت طلب در تاریخ ۹۵/۸/۱۷ (در دوره تخفیف):

شماره سند: تاریخ سند: ۹۵/۸/۱۷		شرکت ساوه سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
		موجودی نقد		۴۰۲۷۲۰۸۰۰	
		تخفیفات نقدی فروش		۸۰۰۰۰۰	
		سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده		۷۰۲۰۰	
		حساب‌های دریافتی			۴۰۳۶۰۰۰۰
جمع: چهارمیلیون و سی صد و شصت هزار ریال				۴۰۳۶۰۰۰۰	۴۰۳۶۰۰۰۰
شرح سند: بابت دریافت طلب در دوره تخفیف					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

محاسبات:

$4,000,000 \times 2\% = 80,000$	مبلغ تخفیفات نقدی فروش
$80,000 \times 9\% = 7,200$	مبلغ مالیات مربوط به تخفیفات نقدی فروش
$4,000,000 - 80,000 = 3,920,000$	مبلغ کل پس از کسر تخفیف
$3,920,000 \times 9\% = 352,800$	مبلغ مالیات
$3,920,000 + 352,800 = 4,272,800$	کل مبلغ دریافتی

صدور سند حسابداری بابت دریافت طلب در تاریخ ۹۵/۸/۲۰ (پس از دوره تخفیف):

شماره سند: تاریخ سند:		شرکت ساوه سند حسابداری		شماره صفحه دفتر روزنامه: تعداد ضمائم:	
ردیف	کد حساب	شرح	مبلغ جزء	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
جمع:					
شرح سند:					
تنظیم کننده:		تأیید کننده:		تصویب کننده:	

۴ تخفیف نابابی (تخفیف به علت عیب و نقص کالا)

در صورتی که عیب و نقص کالا جزئی باشد، ممکن است خریدار کالاها را نگهداری و در عوض به جای برگشت کالا، مبلغی تخفیف درخواست نماید و یا اینکه خود فروشنده برای پذیرفتن کالای معیوب توسط خریدار، مبلغی را به عنوان تخفیف به وی اعطا کند، به این گونه تخفیفات که به علت عیب و نقص کالا اعطا می شود، **تخفیفات نابابی فروش** می گویند.

مبلغ تخفیف نابابی، در هر دو سیستم ادواری و دائمی، به بدهکار حساب برگشت از فروش و تخفیفات منظور می شود. **در این حالت در سیستم دائمی، چون کالایی از طرف خریدار برگشت داده نشده، حساب های موجودی کالا و بهای تمام شده کالای فروش رفته تعدیل نمی شوند.**

نکته

تخفیفات نقدی فروش و تخفیفات نابابی فروش در کارت حساب کالا ثبت نمی شوند. چون تأثیری در بهای تمام شده کالای فروش رفته ندارند. اما تعداد برگشت از فروش در کارت حساب کالا (همانطور که در مثال شرکت بازرگانی «هرمزگان» گفته شد) ثبت می شود، چون باعث کاهش بهای تمام شده کالای فروش رفته می شود.

فعالیت

در سیستم دائمی:

الف) هنگام برگشت از فروش، حساب «بهای تمام شده کالای فروش رفته»، کاهش می یابد ، افزایش می یابد ، تغییر نمی کند .

ب) هنگام اعطای تخفیف به علت معیوب بودن کالا، حساب «بهای تمام شده کالای فروش رفته»، کاهش می یابد ، افزایش می یابد ، تغییر نمی کند .

فعالیت

هریک از رویدادهای زیر در کدام یک از ستون های کارت حساب کالا درج می شود؟

ردیف	رویداد	ستون وارده		ستون صادره	
		اضافه می شود	کسر می شود	اضافه می شود	کسر می شود
۱	خرید کالا				
۲	هزینه حمل کالای خریداری شده				
۳	فروش کالا				
۴	برگشت از فروش				
۵	پیش پرداخت خرید کالا				
۶	تخفیفات نقدی فروش				
۷	هزینه حمل کالای فروش رفته				
۸	اعطای تخفیف به علت معیوب بودن کالا				
۹	برگشت از خرید				

مقایسه ثبت‌های سیستم ادواری و دائمی (غیرمشمول مالیات بر ارزش افزوده)

سیستم دائمی	سیستم ادواری	رویداد
برگشت از فروش و تخفیفات ×× موجودی نقد/ حساب‌های دریافتی ××	برگشت از فروش و تخفیفات ×× موجودی نقد/ حساب‌های دریافتی ××	برگشت از فروش
موجودی کالا* ×× بهای تمام شده کالای فروش رفته ××		
موجودی نقد ×× تخفیفات نقدی فروش ×× حساب‌های دریافتی ××	موجودی نقد ×× تخفیفات نقدی فروش ×× حساب‌های دریافتی ××	دریافت طلب در دوره تخفیف**
موجودی نقد ×× حساب‌های دریافتی ××	موجودی نقد ×× حساب‌های دریافتی ××	دریافت طلب بعد از دوره تخفیف
برگشت از فروش و تخفیفات ×× موجودی نقد/ حساب‌های دریافتی ××	برگشت از فروش و تخفیفات ×× موجودی نقد/ حساب‌های دریافتی ××	اعطای تخفیف به دلیل عدم برگشت کالا (تخفیف نابابی)

* همان‌طور که قبلاً گفته شد در سیستم دائمی مبلغ موجودی کالا از کارت حساب کالا استخراج می‌شود.
** از حساب تخفیفات نقدی فروش تنها زمانی استفاده می‌شود که دریافت طلب در دوره تخفیف صورت گیرد. در صورتی که فروشنده طلب خود را بعد از دوره تخفیف دریافت نماید، موجودی نقد بدهکار و حساب‌های دریافتی بستانکار می‌شود.

برگشت کالای فروخته شده و اعطای تخفیف به علت معیوب بودن کالا ماهیت یکسانی دارند. هر دو باعث کاهش فروش از یک طرف و کاهش موجودی نقد و یا حساب‌های دریافتی از طرف دیگر می‌شوند.

مقایسه ثبت‌های سیستم ادواری و دائمی (مشمول مالیات بر ارزش افزوده)

رویداد	سیستم ادواری	سیستم دائمی
برگشت از فروش	برگشت از فروش و تخفیفات ^(۱) سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده ^(۲) موجودی نقد/ حساب‌های دریافتی ^(۳)	برگشت از فروش و تخفیفات سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده موجودی نقد/ حساب‌های دریافتی بهای تمام شده کالای فروش رفته
دریافت طلب در دوره تخفیف**	موجودی نقد تخفیفات نقدی فروش سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده ^(۴) حساب‌های دریافتی	موجودی نقد تخفیفات نقدی فروش سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده حساب‌های دریافتی
دریافت طلب در دوره پس از تخفیف	موجودی نقد حساب‌های دریافتی	موجودی نقد حساب‌های دریافتی
اعطای تخفیف به دلیل عدم برگشت کالا (تخفیف نابابی)	برگشت از فروش و تخفیفات سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده موجودی نقد/ حساب‌های دریافتی	برگشت از فروش و تخفیفات سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده موجودی نقد/ حساب‌های دریافتی

- ۱ معادل قیمت فروش کالاهای برگشتی به حساب برگشت از فروش و تخفیفات منظور می‌شود.
- ۲ مبلغ مالیات بر ارزش افزوده مربوط به برگشت از فروش و تخفیفات به صورت زیر محاسبه می‌شود:
نرخ مالیات بر ارزش افزوده $\times$ مبلغ برگشت از فروش و تخفیفات = مبلغ مالیات ارزش افزوده مربوط به برگشت از فروش و تخفیفات
- ۳ مبلغ موجودی نقد / حساب‌های دریافتی شامل مبلغ برگشت از فروش و تخفیفات (معادل قیمت فروش) و مبلغ مالیات بر ارزش افزوده کالای برگشتی می‌باشد:
(نرخ مالیات بر ارزش افزوده $\times$ مبلغ برگشت از فروش و تخفیفات) + مبلغ برگشت از فروش و تخفیفات = موجودی نقد / حساب‌های دریافتی
- ۴ برای کالاهای مشمول مالیات بر ارزش افزوده، هنگام تسویه بدهی در دوره تخفیف، حساب مالیات بر ارزش افزوده نیز به میزان درصد تخفیفات نقدی، تعدیل (بدهکار) می‌شود:
نرخ مالیات بر ارزش افزوده $\times$ مبلغ تخفیفات نقدی فروش = مبلغ مالیات بر ارزش افزوده مربوط به تخفیفات نقدی فروش

مثال جامع:

اطلاعات زیر از شرکت «دلیجان» برای تیرماه ۱۳۹۵ در دست می‌باشد:

۴/۵: مقداری کالا که قیمت آن ۴۳۰'۰۰۰ ریال بود پس از توافق طرفین به مبلغ ۴۰۰'۰۰۰ ریال به صورت نسیه و با شرط (ن/۳۰-۱۲/۲) فروخته شد. بهای تمام شده این کالاها ۳۰۰'۰۰۰ ریال است.

۴/۸: برگشت مقداری کالا از فروش تاریخ ۴/۵ به دلیل معیوب بودن به ارزش ۶۰'۰۰۰ ریال. بهای تمام شده این کالا ۵۰'۰۰۰ ریال است.

۴/۱۲: دریافت طلب فروش تاریخ ۴/۵ با در نظر گرفتن کالای برگشتی تاریخ ۴/۸.

۴/۱۵: فروش کالا به مبلغ ۱'۰۰۰'۰۰۰ ریال و دریافت وجه آن با کسر ۴٪ تخفیف تجاری. بهای تمام شده این کالاها ۸۰۰'۰۰۰ ریال می‌باشد.

۴/۱۸: اعطای ۱۰۰'۰۰۰ ریال تخفیف به علت معیوب بودن (تخفیف نابابی) مقداری از کالای فروش رفته تاریخ ۴/۱۵ و عودت وجه آن به خریدار.

مطلوب است:

- ۱] ثبت رویدادهای فوق در هریک از سیستم‌های ادواری و دائمی و با فرض اینکه کالا مشمول مالیات بر ارزش افزوده نباشد.
- ۲] ثبت رویدادهای فوق در هریک از سیستم‌های ادواری و دائمی و با فرض اینکه کالا مشمول ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده باشد (مبالغ فوق قبل از احتساب مالیات بر ارزش افزوده فرض شوند).

سیستم دائمی			سیستم ادواری			تاریخ
بستانکار	بدهکار	شرح	بستانکار	بدهکار	شرح	
۴۰۰'۰۰۰	۴۰۰'۰۰۰	حساب‌های دریافتی فروش کالا	۴۰۰'۰۰۰	۴۰۰'۰۰۰	حساب‌های دریافتی فروش کالا	۴/۵
۳۰۰'۰۰۰	۳۰۰'۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته موجودی کالا				
۶۰'۰۰۰	۶۰'۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات حساب‌های دریافتی	۶۰'۰۰۰	۶۰'۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات حساب‌های دریافتی	۴/۸
۵۰'۰۰۰	۵۰'۰۰۰	موجودی کالا بهای تمام شده کالای فروش رفته				
۳۴۰'۰۰۰	۳۳۳'۲۰۰ ۶'۸۰۰	موجودی نقد تخفیفات نقدی فروش حساب‌های دریافتی	۳۴۰'۰۰۰	۳۳۳'۲۰۰ ۶'۸۰۰	موجودی نقد تخفیفات نقدی فروش حساب‌های دریافتی	۴/۱۲
۹۶۰'۰۰۰	۹۶۰'۰۰۰	موجودی نقد فروش کالا	۹۶۰'۰۰۰	۹۶۰'۰۰۰	موجودی نقد فروش کالا	۴/۱۵
۸۰۰'۰۰۰	۸۰۰'۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته موجودی کالا				
۱۰۰'۰۰۰	۱۰۰'۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات موجودی نقد	۱۰۰'۰۰۰	۱۰۰'۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات موجودی نقد	۴/۱۸

تاریخ ۴/۱۲: در این تاریخ مانده حساب‌های دریافتی (طلب) و فروش خالص قبل از کسر تخفیفات برابر است با:

$$۴۰۰'۰۰۰ - ۶۰'۰۰۰ = ۳۴۰'۰۰۰$$

$$۳۴۰'۰۰۰ \times ۲\% = ۶'۸۰۰$$

$$۳۴۰'۰۰۰ \times ۶'۸۰۰ = ۳۳۳'۲۰۰ \text{ یا } ۳۴۰'۰۰۰ \times (۱ - ۲\%) = ۳۳۳'۲۰۰$$

تخفیفات نقدی فروش

مبلغ دریافتی

تاریخ ۴/۱۵: مبلغ تخفیف و مبلغی که به حساب فروش کالا و موجودی نقد منظور می‌گردد، به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$۱'۰۰۰'۰۰۰ \times ۴\% = ۴۰'۰۰۰$$

$$۱'۰۰۰'۰۰۰ - ۴۰'۰۰۰ = ۹۶۰'۰۰۰ \text{ یا } ۱'۰۰۰'۰۰۰ \times (۱ - ۴\%) = ۹۶۰'۰۰۰$$

مبلغ تخفیف تجاری

مبلغ فروش

حل قسمت ۲ مثال جامع

سیستم دائمی			سیستم ادواری			تاریخ
بستانکار	بدهکار	شرح	بستانکار	بدهکار	شرح	
۴۰۰'۰۰۰	۴۳۶'۰۰۰	حساب‌های دریافتی فروش کالا سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده	۴۰۰'۰۰۰	۴۳۶'۰۰۰	حساب‌های دریافتی فروش کالا سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده	۴/۵
۳۶'۰۰۰		بهای تمام شده کالای فروش رفته	۳۶'۰۰۰			
۳۰۰'۰۰۰	۳۰۰'۰۰۰	موجودی کالا				
۶۵'۴۰۰	۶۰'۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده	۶۵'۴۰۰	۶۰'۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده	۴/۸
۵'۴۰۰		حساب‌های دریافتی		۵'۴۰۰	حساب‌های دریافتی	
۵۰'۰۰۰	۵۰'۰۰۰	موجودی کالا بهای تمام شده کالای فروش رفته				
۳۶۳'۱۸۸		موجودی نقد		۳۶۳'۱۸۸	موجودی نقد	۴/۱۲
۶'۸۰۰		تخفیفات نقدی فروش		۶'۸۰۰	تخفیفات نقدی فروش	
۶۱۲		سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده		۶۱۲	سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده	
۳۷۰'۶۰۰	۳۷۰'۶۰۰	حساب‌های دریافتی	۳۷۰'۶۰۰	۳۷۰'۶۰۰	حساب‌های دریافتی	
۹۶۰'۰۰۰	۱'۰۴۶'۴۰۰	موجودی نقد فروش کالا سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده	۹۶۰'۰۰۰	۱'۰۴۶'۴۰۰	موجودی نقد فروش کالا سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده	۴/۱۵
۸۶'۴۰۰		بهای تمام شده کالای فروش رفته	۸۶'۴۰۰			
۸۰۰'۰۰۰	۸۰۰'۰۰۰	موجودی کالا				
۱۰۰'۰۰۰		برگشت از فروش و تخفیفات		۱۰۰'۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات	۴/۱۸
۹'۰۰۰		سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده		۹'۰۰۰	سایر حساب‌های پرداختی - مالیات بر ارزش افزوده	
۱۰۹'۰۰۰	۱۰۹'۰۰۰	موجودی نقد	۱۰۹'۰۰۰	۱۰۹'۰۰۰	موجودی نقد	

محاسبات تاریخ ۴/۱۲:

- مانده حساب‌های دریافتی
فروش خالص قبل از کسر تخفیفات نقدی فروش
تخفیفات نقدی فروش
مالیات بر ارزش افزوده مربوط به تخفیفات نقدی فروش
فروش خالص بعد از کسر تخفیفات نقدی فروش
مبلغ دریافتی (موجودی نقد)
- (۱) $۴۳۶'۰۰۰ - ۶۵'۴۰۰ = ۳۷۰'۶۰۰$
  - (۲) $۴۰۰'۰۰۰ - ۶۰'۰۰۰ = ۳۴۰'۰۰۰$
  - (۳) $۳۴۰'۰۰۰ \times ۲\% = ۶'۸۰۰$
  - (۴) $۶'۸۰۰ \times ۹\% = ۶۱۲$
  - (۵) $۳۴۰'۰۰۰ - ۶'۸۰۰ = ۳۳۳'۲۰۰$
  - (۶) $۳۳۳'۲۰۰ + (۳۳۳'۲۰۰ \times ۹\%) = ۳۶۳'۱۸۸$
  - یا $۳۳۳'۲۰۰ \times ۱/۰۹ = ۳۶۳'۱۸۸$
  - یا $۳۷۰'۶۰۰ \times ۹۸\% = ۳۶۳'۱۸۸$

همچنین می‌توان مبلغ موجودی نقد را از طریق موازنه بدهکار یا بستانکار به‌دست آورد:

$$۳۷۰'۶۰۰ - ۶۱۲ - ۶'۸۰۰ = ۳۶۳'۱۸۸$$

کار عملی ۵

فروشگاه «کاشمر» از سیستم ادواری و روش اولین صادره از اولین وارده برای ثبت و قیمت گذاری موجودی های خود استفاده می کند. رویدادهای زیر برای بهمن ماه ۱۳۹۵ از این فروشگاه برای یک نوع کالا که از مالیات بر ارزش افزوده معاف می باشد، در اختیار شما گذاشته می شود:

۱۱/۱: موجودی ابتدای دوره ۱۵ واحد به بهای هریک ۱۶۰'۰۰۰ ریال.

۱۱/۳: فروش ۱۲ واحد کالا به مبلغ هر واحد ۲۱۰'۰۰۰ ریال به صورت نسیه و با شرط (ن/۴۵-۸/۳).

۱۱/۵: خرید ۲۰ عدد کالا به مبلغ هر کدام ۱۶۵'۰۰۰ ریال به صورت نقد.

۱۱/۶: دریافت بارنامه (صورت حساب حمل) کالای خریداری شده تاریخ ۱۱/۵ به مبلغ ۳۰۰'۰۰۰ ریال

۱۱/۷: برگشت ۲ عدد کالا از فروش تاریخ ۱۱/۳ به دلیل معیوب بودن.

۱۱/۱۰: دریافت طلب کالای فروش رفته تاریخ ۱۱/۳ با در نظر گرفتن کالای برگشتی تاریخ ۱۱/۷.

۱۱/۱۴: فروش ۱۰ عدد کالا به مبلغ هر کدام ۲۲۸'۰۰۰ ریال که مبلغ ۱۰۰'۰۰۰ ریال آن به صورت سفته یک ماهه و مابقی نقداً دریافت شد.

۱۱/۱۵: پرداخت بدهی مربوط به هزینه حمل کالای خریداری شده که در تاریخ ۱۱/۶ بارنامه آن دریافت شده بود.

۱۱/۲۱: فروش ۸ عدد کالا به مبلغ هر کدام ۲۲۸'۲۰۰ ریال به صورت نسیه و با شرط (ن/۳۰-۷/۳). مطابق توافق صورت گرفته با خریدار، هزینه حمل آن بر عهده فروشنده بوده و برای همین منظور مبلغ ۲۲۰'۰۰۰ ریال به شرکت حمل و نقل پرداخت شد.

۱۱/۲۳: خرید ۲۰ عدد کالا به مبلغ هر کدام ۱۶۶'۰۰۰ ریال به صورت نسیه و با شرط (ن/۴۵-۱۰/۲).

۱۱/۲۴: به دلیل آسیب دیدگی یکی از کالای فروخته شده تاریخ ۱۱/۲۱، مبلغ ۱۰۰'۰۰۰ ریال به خریدار تخفیف اعطا و به بستانکار آن منظور شد (صدور اعلامیه بستانکار به خریدار).

۱۱/۲۶: فروش ۵ عدد کالا به مبلغ هر کدام ۲۲۶'۵۰۰ ریال و دریافت وجه آن پس از کسر ۴٪ ریال تخفیف تجاری.

۱۱/۲۸: ۲ عدد کالا از خرید ۱۱/۲۳ به دلیل شکستگی به فروشنده برگشت داده شد و مبلغ آن به بدهکار فروشنده منظور شد (صدور اعلامیه بدهکار به فروشنده).

۱۱/۲۹: دریافت طلب مربوط به فروش ۱۱/۲۱ با در نظر گرفتن تخفیف اعطایی تاریخ ۱۱/۲۴.

۱۱/۳۰: پرداخت بدهی مربوط به خرید ۱۱/۲۳ با در نظر گرفتن کالای برگشتی تاریخ ۱۱/۲۸.

مطلوب است:

۱ صدور سند حسابداری رویدادهای فوق.

۲ محاسبه بهای تمام شده کالای خریداری شده.

۳ محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته (برای این منظور تعداد واحدهای فروش رفته را منهای تعداد برگشت از فروش نموده تا تعداد فروش خالص به دست آید و سپس مطابق روش ارزیابی، بهای تمام شده آن را محاسبه نمایید).

۴ تعداد موجودی کالای پایان دوره و بهای تمام شده آن را محاسبه نمایید.

کار عملی ۶

اطلاعات زیر در ارتباط با خرید و فروش نوعی کالا (غیرمشمول مالیات برارزش افزوده) در فروشگاه «سردشت» که از سیستم دائمی و روش اولین صادره از وارده استفاده می‌نماید، برای فروردین ماه سال جاری در اختیار است:

تاریخ	شماره رسید انبار / حواله انبار	شرح	تعداد	واحد شمارش	بهای خرید هر واحد	بهای فروش هر واحد
۱/۱	-	موجودی ابتدای دوره	۲۸	عدد	۲۰۵۰	-
۱/۵	۱۱/ب	فروش نقدی	۱۶	عدد	-	۳۱۵۰
۱/۸	۱۱/الف	خرید نسبه	۵۰	عدد	۲۱۴۰	-
۱/۱۰	۱۲/ب	فروش نسبه	۵۲	عدد	-	۳۲۰۰
۱/۱۴	۱۲/الف	خرید نقدی	۲۰	عدد	۲۱۵۰	-
۱/۱۶	۱۳/الف	برگشت از فروش ۱/۱۰	۴	عدد	-	-
۱/۲۱	۱۳/ب	فروش نسبه	۱۲	عدد	-	۳۲۵۰
۱/۲۳	۱۴/الف	خرید نقدی	۱۰	عدد	۲۱۸۰	-
۱/۲۷	۱۵/الف	برگشت از فروش ۱/۲۱	۲	عدد	-	-
۱/۳۰	۱۴/ب	فروش نقدی	۱۸	عدد	-	۳۲۰۰

مطلوب است:

الف) تنظیم کارت حساب کالا

ب) صدور سند حسابداری رویدادهای ۱/۱۰، ۱/۱۶، ۱/۲۱ و ۱/۲۷

ج) اگر کالا، مشمول مالیات برارزش افزوده باشد، سند حسابداری رویدادهای ۱/۱۰، ۱/۱۶، ۱/۲۱ و ۱/۲۷ به چه صورتی است؟ صادر نمایید.

کار عملی ۷

اطلاعات زیر از بازرگانی «ماکو» (فروشنده) و فروشگاه «میانه» (خریدار) برای نیمه اول اردیبهشت ماه سال جاری در اختیار است: (سیستم مورد استفاده در هر دو شرکت ادواری می‌باشد).

۲/۱: فروش ۸ واحد کالا از قرار هر واحد ۶۵۰۰۰۰ ریال به صورت نقد (دریافت چک نقدی). خریدار مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل و ۵۰۰۰۰۰ ریال بابت بیمه بین‌راهی کالاها تعهد نمود.

۲/۵: فروش ۱۲ واحد کالا از قرار هر واحد ۶۷۰۰۰۰ ریال با شرط (ن/۲۵-۸) و تعهد پرداخت هزینه حمل آن توسط فروشنده به مبلغ ۱۲۰۰۰۰۰ ریال.

۲/۹: از فروش تاریخ ۲/۵ تعداد ۳ واحد کالا به دلیل بی احتیاطی در حمل توسط فروشنده معیوب شده بودند که خریدار ۲ عدد آن را برگشت داد و برای ۱ عدد دیگر ۱۰٪ تخفیف اعطا شد. در همین تاریخ اعلامیه بستانکار برای فروشگاه «میان» ارسال شد.

۲/۱۰: فروش ۳ واحد کالا به مبلغ هر واحد ۶۷'۱۰۰ ریال و دریافت وجه آن پس از کسر ۲٪ تخفیف تجاری.

۲/۱۲: دریافت ۸۰٪ طلب تاریخ ۲/۵ از طریق چک نقدی.

۲/۱۵: فروش ۶ واحد کالا به قیمت هر واحد ۶۷'۰۰۰ ریال و دریافت چک نقدی.

مطلوب است:

- ۱ صدور سند حسابداری رویدادهای فوق برای بازرگانی «ماکو» (فروشنده) و فروشگاه «میان» (خریدار) با در نظر گرفتن عوارض و مالیات بر ارزش افزوده بر اساس نرخ سال جاری
  - ۲ محاسبه خرید خالص و فروش خالص
  - ۳ محاسبه بهای تمام شده هر واحد کالاهای خریداری شده تاریخ ۲/۱ برای فروشگاه «میان».
  - ۴ فروشگاه «میان» هر واحد کالای خریداری شده تاریخ ۲/۱ را باید چند ریال بفروشد تا سودی معادل ۱۰٪ بهای تمام شده کسب کند.
- در مباحث گذشته اقلام بهای تمام شده خرید و بهای تمام شده فروش به صورت جزء به جزء گفته شد، در ادامه اقلام بهای تمام شده کالای فروش رفته به صورت کلی در سیستم ادواری نشان داده می شود (مبالغ فرضی می باشد):

مبلغ هزار ریال	مبلغ هزار ریال	مبلغ هزار ریال	
۱۴۲'۱۰۰			موجودی کالای ابتدای دوره
		۸۶۴'۰۰۰	خرید طی دوره
			کسر می شود:
		(۷'۶۰۰)	برگشت از خرید و تخفیفات
		(۱'۲۰۰)	تخفیفات نقدی خرید
	۸۵۵'۲۰۰		خرید خالص
	۷۵'۷۰۰		اضافه می شود: هزینه حمل کالای خریداری شده
۹۳۰'۹۰۰			بهای تمام شده کالای خریداری شده
۱,۰۷۳,۰۰۰			بهای تمام شده کالای آماده برای فروش
(۹۸'۴۰۰)*			موجودی کالای پایان دوره (شمارش شده)
۹۷۴'۶۰۰			بهای تمام شده کالای فروش رفته

* موجودی کالا در ترازنامه، معادل این مبلغ گزارش می شود.

در سیستم دائمی، رویدادهای فوق در حساب موجودی ها ثبت و بهای تمام شده کالای فروش رفته مستقل از میزان موجودی ها تعیین می شود. **در هر دو سیستم دائمی و ادواری، از تفاوت بین فروش خالص و بهای تمام شده کالای فروش رفته، سود (زیان) ناخالص به دست می آید.**

نحوه محاسبه سود یا زیان ناخالص:

ریال	ریال
××	فروش خالص
(××)	کسر می‌شود: برگشت از فروش و تخفیفات
(××)	تخفیفات نقدی فروش
××	فروش خالص
(××)	کسر می‌شود: بهای تمام‌شده کالای فروش رفته
××	سود (زیان) ناخالص

فعالیت

- با توجه به مطالب گفته شده، جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید (از چپ به راست)
- فروش خالص = ... - ..... - ..... - فروش خالص
  - بهای تمام شده کالای فروش رفته = سود ناخالص - .....
  - بهای تمام شده کالای آماده برای فروش = ... + موجودی کالای ابتدای دوره
  - ..... = برگشت از فروش و تخفیفات + تخفیفات نقدی فروش + فروش خالص
  - فروش خالص = بهای تمام شده کالای فروش رفته + ...
  - ..... = تخفیفات نقدی فروش - فروش خالص - فروش ناخالص
  - ..... = موجودی کالای پایان دوره - بهای تمام شده کالای آماده برای فروش
  - بهای تمام شده کالای فروش رفته + موجودی کالای پایان دوره = بهای تمام شده کالای خریداری شده + ...

کار عملی ۸

اطلاعات زیر از فروشگاه «بابلسر» در اختیار می‌باشد:

هزار ریال	هزار ریال	هزار ریال	هزار ریال
۱۱۷۰۰۰۰	موجودی کالای ابتدای دوره	۹۸۵۰۰۰۰	خرید (معادل قیمت صورت حساب)
۱۵۲۰۰۰۰	موجودی کالای پایان دوره	۵۴۰۰۰۰	برگشت از خرید و تخفیفات
۲۴۰۰۰۰۰	هزینه حمل کالای خریداری شده	۳۱۰۰۰۰	تخفیفات نقدی خرید
۶۶۰۰۰۰	هزینه حمل کالای فروش رفته	۵۰۰۰۰	تخفیف تجاری

مطلوب است:

محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته.

مشخص نمایید که در سیستم دائمی، کدامیک از رویدادهای زیر باعث افزایش یا کاهش موجودی کالا می‌شود و یا تأثیری بر آن ندارد.

ردیف	رویداد	افزایش	کاهش	بی تأثیر	علت
۱	برگشت از خرید		✓		چون خروج کالا (به علت برگشت به فروشنده) باعث بستن حساب موجودی کالا می‌شود
۲	تخفیفات نقدی خرید				
۳	.....				
۴	تخفیفات نقدی فروش			✓	
۵	هزینه حمل کالای خریداری شده				
۶	.....				
۷	تخفیف نابابی خرید				
۸	فروش کالا				
۹	.....				
۱۰	هزینه حمل کالای فروش رفته				
۱۱	.....				
۱۲	تخفیف نابابی فروش				
۱۳	پیش دریافت فروش				

ماهیت هر کدام از حساب‌های زیر را مشخص نمایید،

ماهیت (مانده)		نام حساب	ردیف
بستانکار	بدهکار		
	✓	خرید کالا	۱
		موجودی کالا	۲
		پیش پرداخت‌ها	۳
		هزینه حمل کالای خریداری شده	۴
		حساب‌های پرداختی	۵
		حساب‌های دریافتی	۶
		پیش دریافت‌ها	۷
		فروش کالا	۸
		برگشت از خرید و تخفیفات	۹
		تخفیفات نقدی خرید	۱۰
		برگشت از فروش و تخفیفات	۱۱
		تخفیفات نقدی فروش	۱۲
		هزینه حمل کالای فروش رفته	۱۳

کار عملی ۹

شرکت «کرج» در تاریخ ۱۳۹۵/۸/۵ کالایی به مبلغ ۱۸۳۱۲۰۰۰۰ ریال (شامل ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده) با شرط (ن/۳۰-۸/۳) فروخت. در تاریخ ۸/۱۱ معادل ۱۰٪ این کالا از طرف خریدار برگشت شد و در همین تاریخ نیز تسویه حساب شد. اگر سیستم شرکت، ادواری باشد. سند حسابداری آن را صادر نموده و فروش خالص را محاسبه نمایید.

کار عملی ۱۰

بهای تمام شده هر واحد کالای «الف» در فروشگاه «شاهرود» ۲۵۰۰۰۰ ریال است و سیستم نگهداری موجودی کالا، دائمی می‌باشد. فعالیت‌های زیر در نیمه دوم مهرماه سال ۱۳۹۵ در ارتباط با این نوع کالا در اختیار قرار می‌گیرد: (عرضه این کالا از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده معاف است)

۷/۱۵: فروش ۱۸ عدد کالا به مبلغ هر واحد ۳۰۰۰۰۰ ریال با شرط (ن/۳۵-۸/۳).

۷/۱۸: برگشت ۲ عدد از کالاهای فروش رفته به دلیل عدم احتیاج و منظور نمودن مبلغ آن به بستانکار خریدار.

۷/۲۱: دریافت معادل ۸۰٪ طلب.

۷/۲۸: دریافت مابقی طلب.

مطلوب است:

صدور سند حسابداری رویدادهای فوق در دفاتر فروشنده.

کار عملی ۱۱

در تاریخ ۹۵/۸/۱۰، شرکت «ساوه» کالاهایی را که بهای تمام شده آن ۳۵۰۰۰۰۰۰ ریال بود به مبلغ ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال به صورت نسیه و با شرط (ن/۳۵-۸/۲) به فروشگاه «ملایر» فروخت. در تاریخ ۸/۱۲ فروشگاه «ملایر» مقداری از این کالا را که قیمت فروش آن ۲۰۰۰۰۰۰ ریال و بهای تمام شده آن ۱۸۰۰۰۰۰ ریال بود به شرکت «ساوه» برگشت داد. کالاها مشمول ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده می‌باشند.

مطلوب است:

صدور سند حسابداری رویدادهای فوق در هریک از حالت‌های زیر:

الف) سیستم ادواری:

۱ صدور سند حسابداری فروش کالا در تاریخ ۹۵/۸/۱۰.

۲ صدور سند حسابداری دریافت طلب با فرض اینکه شرکت «ساوه» طلب خود را در تاریخ ۹۵/۸/۱۷ دریافت نماید.

۳ صدور سند حسابداری دریافت طلب با فرض اینکه شرکت «ساوه» طلب خود را در تاریخ ۹۵/۸/۲۰ دریافت نماید.

ب) سیستم دائمی:

۱ صدور سند حسابداری فروش کالا در تاریخ ۹۵/۸/۱۰.

۲ صدور سند حسابداری دریافت طلب با فرض اینکه شرکت «ساوه» طلب خود را در تاریخ ۹۵/۸/۱۷ دریافت نماید.

۳ صدور سند حسابداری دریافت طلب با فرض اینکه شرکت «ساوه» طلب خود را در تاریخ ۹۵/۸/۲۰ دریافت نماید.

کار عملی ۱۲

اطلاعات زیر از شرکت «زنجان» برای سه سال متوالی در دست می‌باشد:

۱۳۹۵/۱۲/۳۰	۱۳۹۴/۱۲/۲۹	۱۳۹۳/۱۲/۲۹	
ریال	ریال	ریال	
؟	۶۴۰۰۰۰	۴۸۰۰۰۰	موجودی کالای ابتدای دوره
۵۳۰۰۰۰	۴۹۰۰۰۰	۳۲۰۰۰۰	برگشت از خرید و تخفیفات
؟	۶۲۰۰۰۰	۵۳۰۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات
؟	۴۵۸۰۰۰۰	؟	بهای تمام شده کالای آماده برای فروش
۶۰۰۰۰۰۰	۶۱۲۰۰۰۰	؟	فروش خالص
۳۴۰۰۰۰	۲۶۰۰۰۰	؟	تخفیفات نقدی خرید
؟	۴۰۷۰۰۰۰	؟	بهای تمام شده کالای فروش رفته
۴۱۵۰۰۰۰	؟	۳۲۰۰۰۰۰	خرید ناخالص
۴۱۰۰۰۰	۲۸۰۰۰۰	۳۷۰۰۰۰	تخفیفات نقدی فروش
۶۸۰۰۰۰	؟	؟	موجودی کالای پایان دوره
؟	؟	؟	خرید خالص
۱۸۴۰۰۰۰	؟	۱۹۴۰۰۰۰	سود ناخالص
؟	۹۳۰۰۰۰	۸۲۰۰۰۰	هزینه حمل کالای خریداری شده
۷۱۴۰۰۰۰	؟	۶۲۰۰۰۰۰	فروش ناخالص
؟	؟	؟	بهای تمام شده کالای خریداری شده

مطلوب است:
تعیین مبالغ مجهول

کار عملی ۱۳

رویدادهای زیر از فروشگاه «گرمسار» در فروردین ماه سال جاری در دست می‌باشد:
موجودی کالای فروش نرفته دوره گذشته معادل ۱۶۰۰۰۰۰۰ ریال به روش میانگین موزون (تحت سیستم ادواری) قیمت گذاری شده است.

۸ فروردین - خرید کالا به مبلغ ۸۰۰۰۰۰۰۰ ریال با شرط (ن/۶۰ - ۱۰/۳) از شرکت «زاهدان».

۹ فروردین - صدور چک نقدی در وجه شرکت تنکابن به مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال بابت پیش پرداخت خرید کالا.

۱۲ فروردین - فروش کالا به مبلغ ۴۲۰۰۰۰۰۰ ریال با شرط (ن/۴۵ - ۸/۲) به آقای «ماجدی».

۱۴ فروردین - دریافت ۱۵۰۰۰۰۰ ریال تخفیف از شرکت «زاهدان» به علت اعتراض به بالا بودن قیمت کالا خریداری شده ۸ فروردین.

۱۵ فروردین - پرداخت مانده بدهی شرکت زاهدان از طریق صدور چک

۱۶ فروردین - فروش نقدی دو دستگاه چاپگر به علت عدم استفاده به همان قیمت خرید و به مبلغ هر کدام ۸۰۰۰۰۰۰ ریال.

۱۷ فروردین - فروش کالا به مبلغ ۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال به فروشگاه «تربت» و دریافت وجه آن با ۴٪ تخفیف تجاری،

۱۸ فروردین - دریافت صورت حسابی به مبلغ ۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال از شرکت حمل و نقل «بیرجند» بابت حمل کالاهای خریداری شده.

۱۹ فروردین - دریافت طلب ۱۲ فروردین از آقای «ماجدی» (ایشان این مبلغ را به حساب بانکی فروشگاه واریز نموده‌اند و بانک اعلامیه بستانکار آن را نیز ارسال کرده است).

۲۱ فروردین - خرید نسبه کالا به مبلغ ۷۳۰۰۰۰۰۰ ریال از کارخانه «نیشابور» به علت قدرت چانه زنی در خرید ۳۰۰۰۰۰۰ ریال تخفیف دریافت شد.

۲۲ فروردین - فروش کالا به مبلغ ۶۸۰۰۰۰۰۰ ریال به فروشگاه «طوس» با شرط (ن/۳۰ - ۱۰/۴).

۲۳ فروردین - خرید کالا به مبلغ ۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال از شرکت تنکابن با در نظر گرفتن پیش پرداخت ۹ فروردین، مابقی مبلغ با توافق ۱۵ روز دیگر پرداخت می‌شود.

۲۴ فروردین - دریافت یک فقره چک نقدی بابت پیش دریافت فروش کالا به مبلغ ۳۵۰۰۰۰۰۰ ریال از آقای «محمدی».

۲۵ فروردین - پرداخت بدهی به شرکت حمل و نقل «بیرجند» از صندوق شرکت.

۲۶ فروردین - برگشت مقداری کالا از طرف فروشگاه «طوس» به دلیل معیوب بودن به ارزش ۷۸۰۰۰۰۰ ریال.

۲۷ فروردین - دریافت مانده طلب از فروشگاه «طوس» از طریق چک نقدی.

۲۸ فروردین - فروش کالا به مبلغ ۶۵۰۰۰۰۰۰ ریال به آقای محمدی با در نظر گرفتن پیش دریافت ۲۴ فروردین، مابقی مبلغ از طریق چک نقدی دریافت شد.

۲۹ فروردین - یک دستگاه از چاپگرهای فروش رفته ۱۶ فروردین به علت نقص برگشت داده شد و وجه آن نیز از صندوق شرکت پرداخت شد.

۳۰ فروردین - بابت حمل و ارسال کالا به آقای «محمدی» مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰ ریال به شرکت حمل و نقل «بیرجند» پرداخت شد.

مطلوب است:

- ۱ صدور سند حسابداری رویدادهای فوق بدون اعمال مالیات بر ارزش افزوده.
- ۲ محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته (بهای تمام شده موجودی پایان دوره ۲۲۰۰۰۰۰۰ ریال می باشد).
- ۳ محاسبه فروش خالص و سود ناخالص.

کار عملی ۱۴

اطلاعات زیر از فروشگاه «هشترود» برای یک دوره مالی در اختیار می باشد:

ریال	
۲۰۴۰۰۰۰۰۰	خرید خالص
۵۰۰۰۰۰۰۰	هزینه حمل کالای خریداری شده
۳۰۴۴۲۰۰۰۰	فروش ناخالص
۱۰۱۰۰۰۰۰۰	موجودی کالای پایان دوره
۸۲۰۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات
۱۰۱۴۵۰۰۰۰	موجودی کالای ابتدای دوره
؟	تخفیفات نقدی فروش ۵٪ فروش خالص

مطلوب است:

محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته، تخفیفات نقدی فروش، فروش خالص و سود ناخالص.

کار عملی ۱۵

فروشگاه «کشاورز» به خرید و فروش سموم کشاورزی اشتغال دارد، اطلاعات زیر در ارتباط با خرید و فروش نوعی سم آفتکش برای خرداد ماه ۹۵ در اختیار شما گذاشته می‌شود:
{شماره کالا: S۲۳ - شماره قفسه: ۴ - واحد شمارش: قوطی}

تاریخ	شماره رسید انبار و حواله انبار	شرح	تعداد- قوطی	نرخ هر واحد - ریال
۳/۱	-	موجودی ابتدای دوره	۳۰ } ۱۲ }	۸۰'۰۰۰ ۸۴۰'۰۰۰
۳/۶	۱۲۳	فروش نقدی	۳۸	۱۰۳'۰۰۰
۳/۸	۸۶	خرید نقدی	۵۰	۸۵'۰۰۰
۳/۱۲	۸	برگشت از فروش ۳/۶	۵	-
۱۳/۱۵	۱۲۴	فروش نسیه	۴۲	۱۰۵'۰۰۰
۳/۱۹	۸۷	خرید نسیه	۸۰	۸۷'۰۰۰
۳/۲۲	۴	برگشت از خرید ۳/۱۹	۷	-
۳/۲۴	۱۲۵	فروش نقدی	۶۴	۱۰۳'۰۰۰
۳/۲۶	۸۸	خرید نقدی	۳۲	۸۶'۰۰۰
۳/۲۷	۹	برگشت از فروش ۳/۱۵	۴	-
۳/۲۸	۱۲۶	فروش نقدی	۲۵	۱۰۳'۰۰۰

مطلوب است:

- ۱ محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی پایان دوره در سیستم ادواری به روش‌های قیمت‌گذاری اولین صادره از اولین وارده و میانگین.
- ۲ محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و موجودی پایان دوره در سیستم دائمی به روش‌های قیمت‌گذاری اولین صادره از اولین وارده و میانگین.
- ۳ مطابق قانون مالیات بر ارزش افزوده، آیا فروشگاه «کشاورز» بابت سموم خریداری شده، مالیاتی پرداخت می‌کند و اینکه آیا مجاز است در صورت حساب‌هایی که برای مشتریان صادر می‌کند، مالیات بر ارزش افزوده لحاظ و دریافت نماید. با توجه به نتیجه‌گیری خود سند حسابداری رویدادهای فوق را در هر یک از روش‌های گفته شده بند ۱ و ۲ صادر نمایید.

ردیف	شاخص های مورد ارزیابی	خودارزیابی هنرجو		نظر هنرآموز	
		موفق	ناموفق	موفق	ناموفق
۱	حضور به موقع در کلاس درس و کارگاه آموزشی و رعایت نظم و انضباط				
۲	همراه داشتن وسایل آموزشی شخصی (کتاب، دفتر، ماشین حساب و ...)				
۳	شرکت فعال در بحث های گروهی و مسئولیت پذیری و درستکاری				
۴	پاسخ صحیح به سؤالات مطرح شده در کلاس و استدلال آن				
۵	ارائه نتیجه گیری صحیح و مستندسازی				
۶	تعریف برگشت از فروش و تخفیفات				
۷	تعریف تخفیفات فروش و انواع آن				
۸	صدور سند حسابداری برگشت از فروش به صورت دستی و رایانه ای				
۹	صدور سند حسابداری تخفیفات نقدی فروش به صورت دستی و رایانه ای				
۱۰	صدور سند حسابداری بهای تمام شده کالای برگشت داده شده به صورت دستی و رایانه ای				

تفکر کنید

نقش نهادهای گردن ارزش های اخلاقی در حسابداران در محیط کار و آموزش چیست؟ آیا اخلاق حسابداران سبب جلب اعتماد عمومی می شود؟

بحث کنید

به نظر شما کمک حسابدار تعدیلات فروش کالا در رابطه با خدا، خویشتن، جامعه و محیط زیست چه مسئولیت هایی دارد؟

پروژه عملی

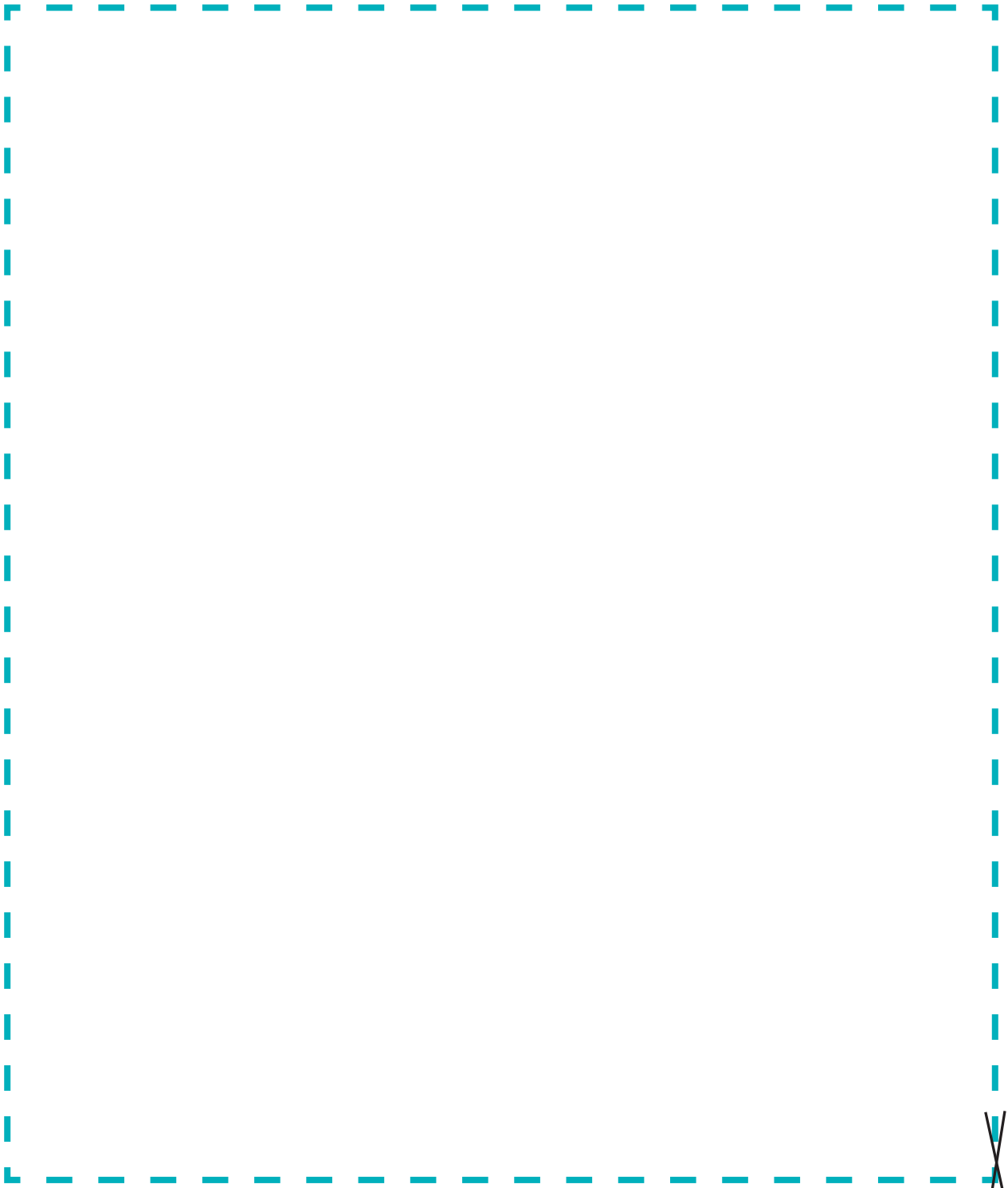
پروژه عملی ۱

بازرگانی «شین» به خرید و فروش لاستیک انواع خودروهای سواری اشتغال دارد و سیستم دائمی را برای نگهداری موجودی کالا به کار می‌گیرد، تمام خریدها و فروشها از طریق چک نقدی صورت گرفته است. مبالغ مربوط به برگشت کالاها نیز حسب مورد به بدهکار و بستانکار طرف حساب منظور شده‌اند. اسناد و مدارک مثبتته زیر برای بهمن ماه سال ۱۳۹۵ در ارتباط با خرید و فروش یک نوع لاستیک با کد ۶۵۴ در اختیار شما گذاشته می‌شود:

رسید انبار						
تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۲۰			تحويل دهنده: آقای دال			
شماره: ۱۷۱۳			تحويل گیرنده: انبار فرعی			
ردیف	شماره سند عطف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	طرف مقابل
۱	۵۲۱	۶۵۴	لاستیک	۵۰	حلقه	تولیدی جیم
۲						
۳						
۴						
۵						
مسئول انبار:		تحويل دهنده:		تأیید کننده:		
نام و امضا		نام و امضا		نام و امضا		

فاکتور فروش کالا									
شماره فاکتور: ۵۲۱					تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۲۰				
مشخصات فروشنده									
نام:		تولیدی جیم		شماره اقتصادی: ۴۷۸۵۶۴۷۹۲۱۱۳		شماره ثبت/ ملی:			
نشانی: استان:		کد پستی: ۵۶۴۹۱۵۶۲۳۳		شهر: کرمانشاه		شماره تلفن:			
نشانی: شهرک صنعتی									
مشخصات خریدار									
نام:		بازرگانی شین		شماره اقتصادی: ۴۳۴۹۷۷۵۲۴۱۱۴		شماره ثبت/ ملی:			
نشانی: استان: کرمانشاه		کد پستی: ۵۶۴۹۱۵۶۱۱۱		شهر: کرمانشاه		شماره تلفن:			
نشانی: کیلومتر ۱۰ جاده کرمانشاه - ماهیدشت									
مشخصات کالای مورد معامله									
ردیف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	مبلغ واحد	مبلغ کل	مبلغ کل پس از تخفیف	جمع کل پس از جمع مالیات و عوارض (ریال)	جمع مبلغ کل بعلاوه جمع مالیات و عوارض (ریال)
۱	۶۵۴	لاستیک	۵۰	حلقه	۲,۰۳۵,۰۰۰	۱۰۱,۷۵۰,۰۰۰	۰	۱۰۱,۷۵۰,۰۰۰	۹,۱۵۷,۵۰۰
					جمع کل: صد و ده میلیون و نهصد و هفت هزار و پانصد ریال				
					شرایط فروش: نقدی ☒ غیر نقدی ☐				
					مهر و امضا فروشنده:				
					مهر و امضا خریدار:				

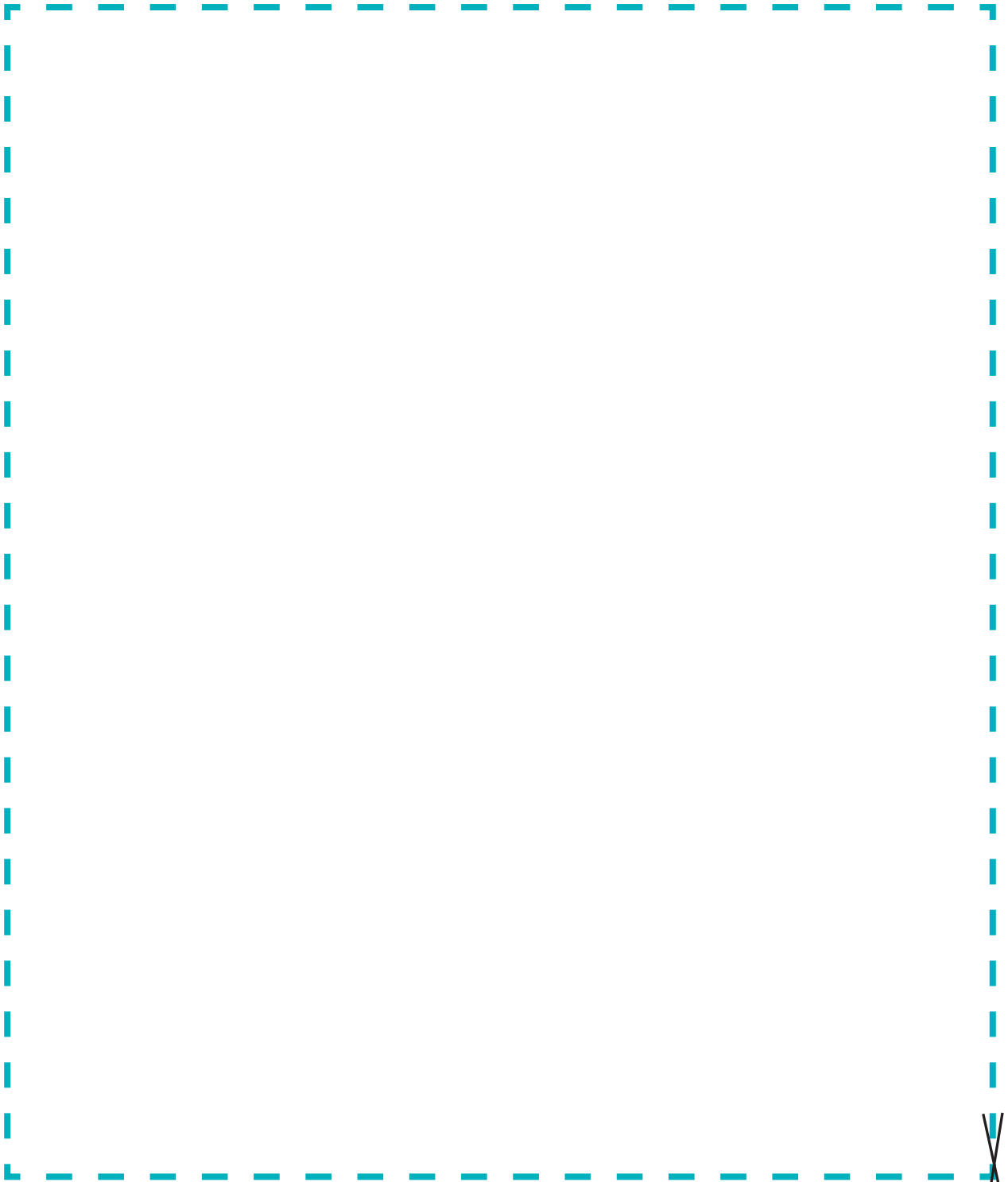

برگ برگشت از خرید							
تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۳۰				تحویل دهنده: آقای الف			
شماره: ۱۳				تحویل گیرنده: انبار اصلی			
ردیف	شماره سند عطف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	طرف مقابل	توضیحات
۱	۱۷۱۴	۶۵۴	لاستیک	۲	حلقه	تولیدی جیم	
۲							
۳							
۴							
۵							
مسئول انبار:		تحویل دهنده:		تأیید کننده:			
نام و امضا		نام و امضا		نام و امضا			

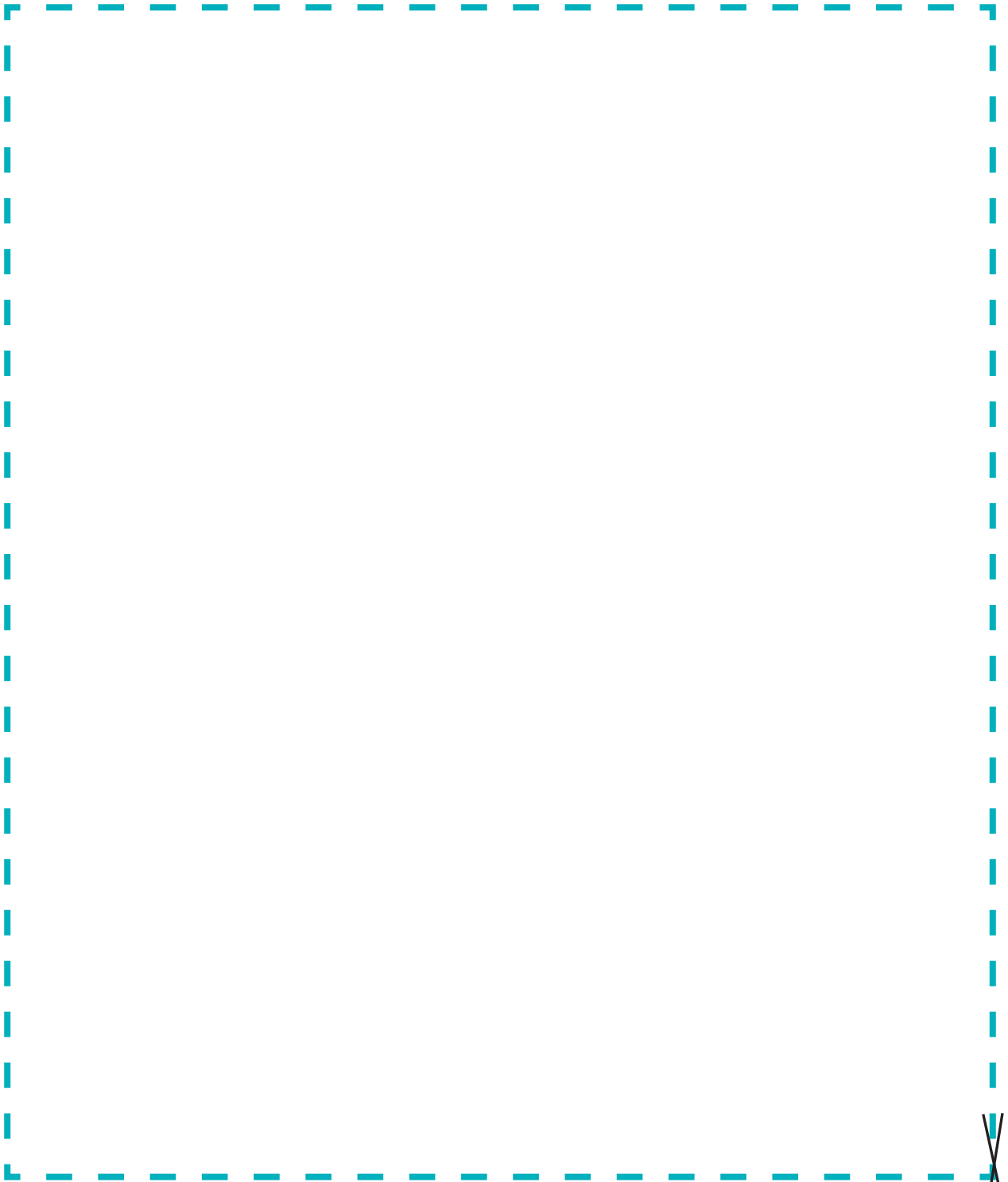
حواله فروش							
تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۹				تحویل دهنده: آقای ف			
شماره: ۱۵۲۸				صادر کننده: انبار اصلی			
ردیف	شماره سند عطف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	طرف مقابل	توضیحات
۱	۴۹۷	۶۵۴	لاستیک	۲۰	حلقه	فروشگاه نون	
۲							
۳							
۴							
۵							
مسئول انبار:		تحویل دهنده:		تأیید کننده:			
نام و امضا		نام و امضا		نام و امضا			
در ساعت ۱۰:۳۰ صبح مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۹ موارد فوق توسط آقای گوهری با وسیله نقلیه وانت فیسمان به شماره انتظامی ۴۵۷ ع ۲۲ خارج گردید.							
نام و امضا راننده:						نام و مهر و امضا نگهدارنده:	

شماره فاکتور: ۵۲۲		فاکتور فروش کالا								
تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۲۸										
مشخصات فروشنده										
نام: تولیدی جییم	شماره اقتصادی: ۴۷۸۵۶۴۷۹۲۱۳۳	شماره ثبت/ ملی:								
نشانی: استان: کرمانشاه	کد پستی: ۵۶۴۹۱۵۶۳۳۳	شهر: کرمانشاه								
نشانی: شهرک صنعتی میم		شماره تلفن:								
مشخصات خریدار										
نام: بازرگانی شین	شماره اقتصادی: ۴۳۴۹۷۷۵۲۴۱۱۴	شماره ثبت/ ملی:								
نشانی: استان: کرمانشاه	کد پستی: ۵۶۴۹۱۵۶۱۱۱	شهر: کرمانشاه								
نشانی: کیلومتر ۱۰ جاده کرمانشاه - ماهیدشت		شماره تلفن:								
مشخصات کالای مورد معامله										
ردیف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	مبلغ واحد	مبلغ کل	مبلغ تخفیف	مبلغ کل پس از تخفیف	جمع مالیات و عوارض	جمع مبلغ کل به علاوه جمع مالیات و عوارض (ریال)
۱	۶۵۴	لاستیک	۳۰	حلقه	۲,۰۳۸,۰۰۰	۶۱,۱۴۰,۰۰۰	۰	۶۱,۱۴۰,۰۰۰	۵,۵۰۲,۶۰۰	۶۶,۶۴۲,۶۰۰
جمع کل: شصت و شش میلیون و ششصد و چهل و دو هزار و ششصد ریال										
شرایط فروش: نقدی ☒ غیر نقدی ☐										
مهر و امضا فروشنده: _____ مهر و امضا خریدار: _____										

رسید برگشت از فروش							
تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۱۲	تحویل دهنده: فروشگاه نون						
شماره: ۱۹	تحویل گیرنده: انبار فرعی						
ردیف	شماره سند عطف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	طرف مقابل	توضیحات
۱	۱۵۲۸	۶۵۴	لاستیک	۴	حلقه	فروشگاه نون	
۲							
۳							
۴							
۵							
مسئول انبار: _____ نام و امضا		تحویل دهنده: _____ نام و امضا		تأیید کننده: _____ نام و امضا			

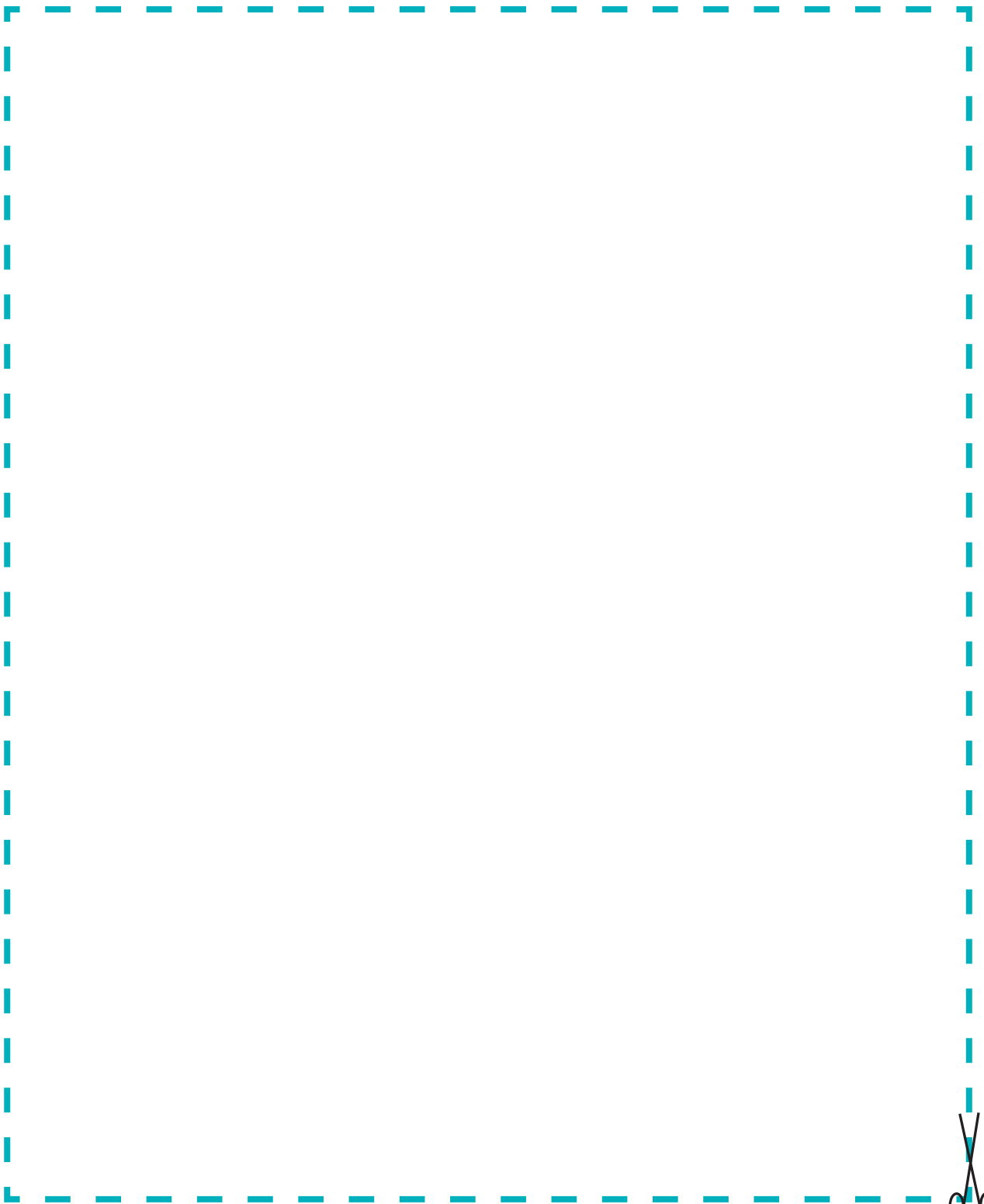

رسید انبار							
تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۱۴				تحویل دهنده: آقای سین			
شماره: ۱۷۱۲				تحویل گیرنده: انبار اصلی			
ردیف	شماره سند عطف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	طرف مقابل	توضیحات
۱	۵۰۸	۶۵۴	لاستیک	۵۰	حلقه	تولیدی جیم	
۲							
۳							
۴							
۵							
مستول انبار:		تحویل دهنده:		تأید کننده:			
نام و امضا		نام و امضا		نام و امضا			

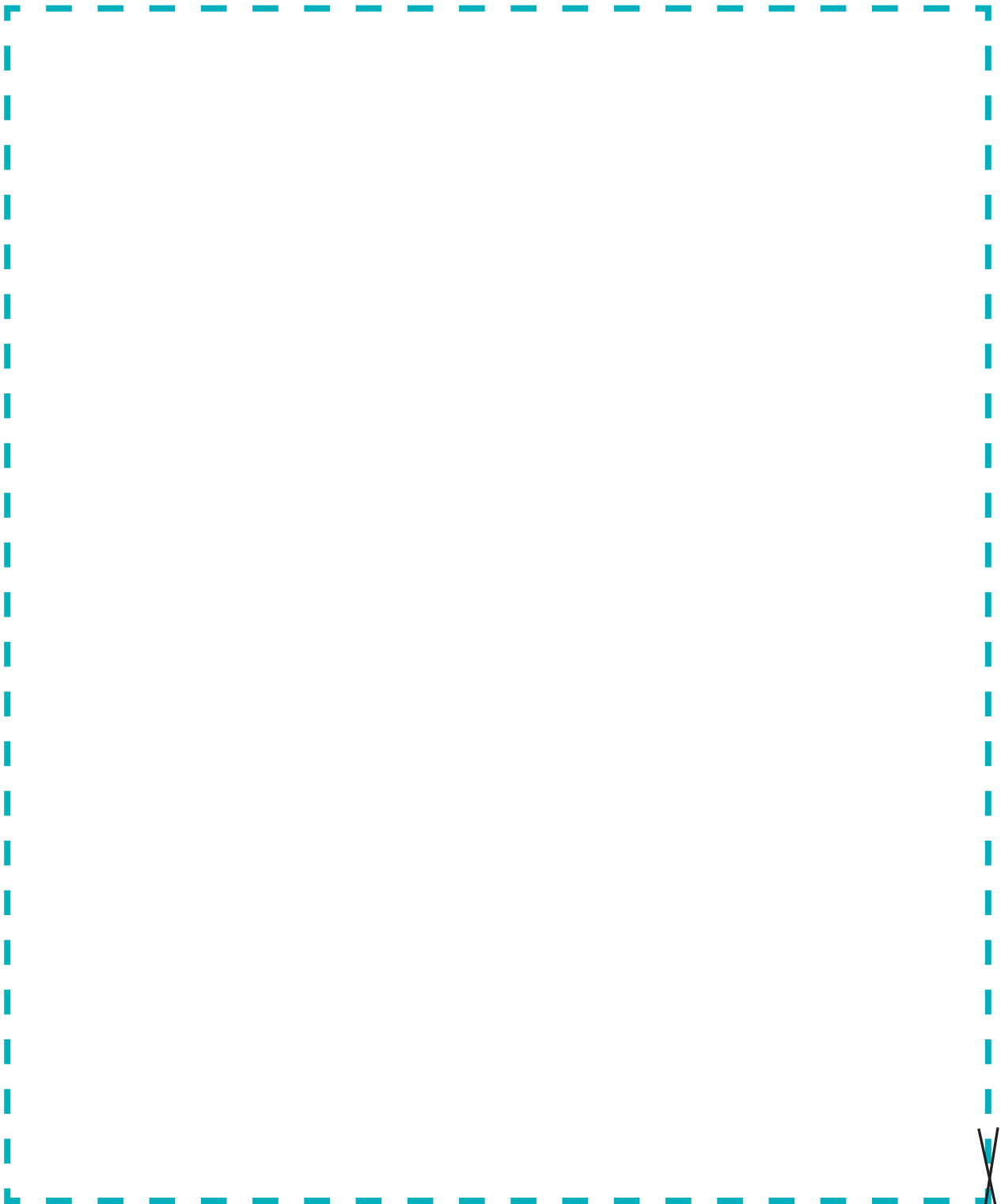
فاکتور فروش کالا										
شماره فاکتور: ۴۹۸					شماره فاکتور: ۱۳۹۵/۱۱/۱۸					
مشخصات فروشنده										
نام:			بازرگانی شین		شماره اقتصادی: ۴۲۷۸۵۹۷۸۱۳۴۶		شماره ثبت/ملی:			
نشانی: استان:			کرمانشاه		کد پستی: ۵۶۴۹۱۵۶۱۱۱		شهر: کرمانشاه			
نشانی: کیلومتر ۱۰ جاده کرمانشاه - ماهیدشت					شماره تلفن:					
مشخصات خریدار										
نام:			لاستیک فروشی قاف		شماره اقتصادی: ۴۷۸۶۶۵۹۷۳۸۱۶۹		شماره ثبت/ملی:			
نشانی: استان:			ساری		کد پستی: ۴۸۴۹۱۴۸۴۴۴		شهر:			
نشانی: خیابان میلاد					شماره تلفن:					
مشخصات کالای مورد معامله										
ردیف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	مبلغ واحد	مبلغ کل	مبلغ تخفیف	مبلغ کل پس از تخفیف	جمع مالیات و عوارض (ریال)	جمع مبلغ کل بهلاوه
۱	۶۵۴	لاستیک	۴۰	حلقه	۲,۴۲۰,۰۰۰	۹۶,۸۰۰,۰۰۰	۰	۹۶,۸۰۰,۰۰۰	۸,۷۱۲,۰۰۰	۱۰۵,۵۱۲,۰۰۰
جمع کل: صد و پنج میلیون و پانصد و دوازده هزار ریال										
شرایط فروش: نقدی ☒ غیر نقدی ☐										
مهر و امضا فروشنده: مهر و امضا خریدار:										

فاکتور فروش کالا											
شماره فاکتور: ۴۹۷					شماره اقتصادی: ۴۲۷۸۵۹۷۸۱۳۴۶						
تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۹					شماره ثبت/ ملی: ۵۶۴۹۱۵۶۱۱۱						
مشخصات فروشنده											
نام: بازرگانی شین			شماره ثبت/ ملی: ۵۶۴۹۱۵۶۱۱۱			شماره پستی: ۵۶۴۹۱۵۶۱۱۱		شماره تلفن:		شماره ثبت/ ملی: ۵۶۴۹۱۵۶۱۱۱	
نشانی: کرمانشاه			شهر: کرمانشاه			کد پستی: ۵۶۴۹۱۵۶۱۱۱		شماره تلفن:		شماره ثبت/ ملی: ۵۶۴۹۱۵۶۱۱۱	
استان:			شهر: کرمانشاه			کد پستی: ۵۶۴۹۱۵۶۱۱۱		شماره تلفن:		شماره ثبت/ ملی: ۵۶۴۹۱۵۶۱۱۱	
نشانی: کیلومتر ۱۰ جاده کرمانشاه - ماهیدشت			شهر: کرمانشاه			کد پستی: ۵۶۴۹۱۵۶۱۱۱		شماره تلفن:		شماره ثبت/ ملی: ۵۶۴۹۱۵۶۱۱۱	
مشخصات خریدار											
نام: فروشگاه نون					شماره اقتصادی: ۴۳۴۹۷۷۵۲۴۱۱۴						
نشانی: استان: کرمانشاه					شماره ثبت/ ملی: ۵۶۴۹۱۵۶۲۲۲						
نشانی: میدان آزادی بالاتر از اداره پست					شهر: کرمانشاه						
کد پستی: ۵۶۴۹۱۵۶۲۲۲					شماره تلفن:						
مشخصات کالای مورد معامله											
ردیف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	مبلغ واحد	مبلغ کل	مبلغ تخفیف	مبلغ کل پس از تخفیف	جمع مالیات و عوارض (ریال)	جمع مبلغ کل بعلاوه جمع مالیات و عوارض (ریال)	
۱	۶۵۴	لاستیک	۲۰	حلقه	۲,۴۲۰,۰۰۰	۴۸,۴۰۰,۰۰۰	۰	۴۸,۴۰۰,۰۰۰	۴,۳۵۶,۰۰۰	۵۲,۷۵۶,۰۰۰	
جمع کل: پنجاه و دو میلیون هفصد و پنجاه و شش هزار ریال											
شرایط فروش: نقدی ☒ غیر نقدی ☐											
توضیحات: مهر و امضا فروشنده: ف مهر و امضا خریدار:											

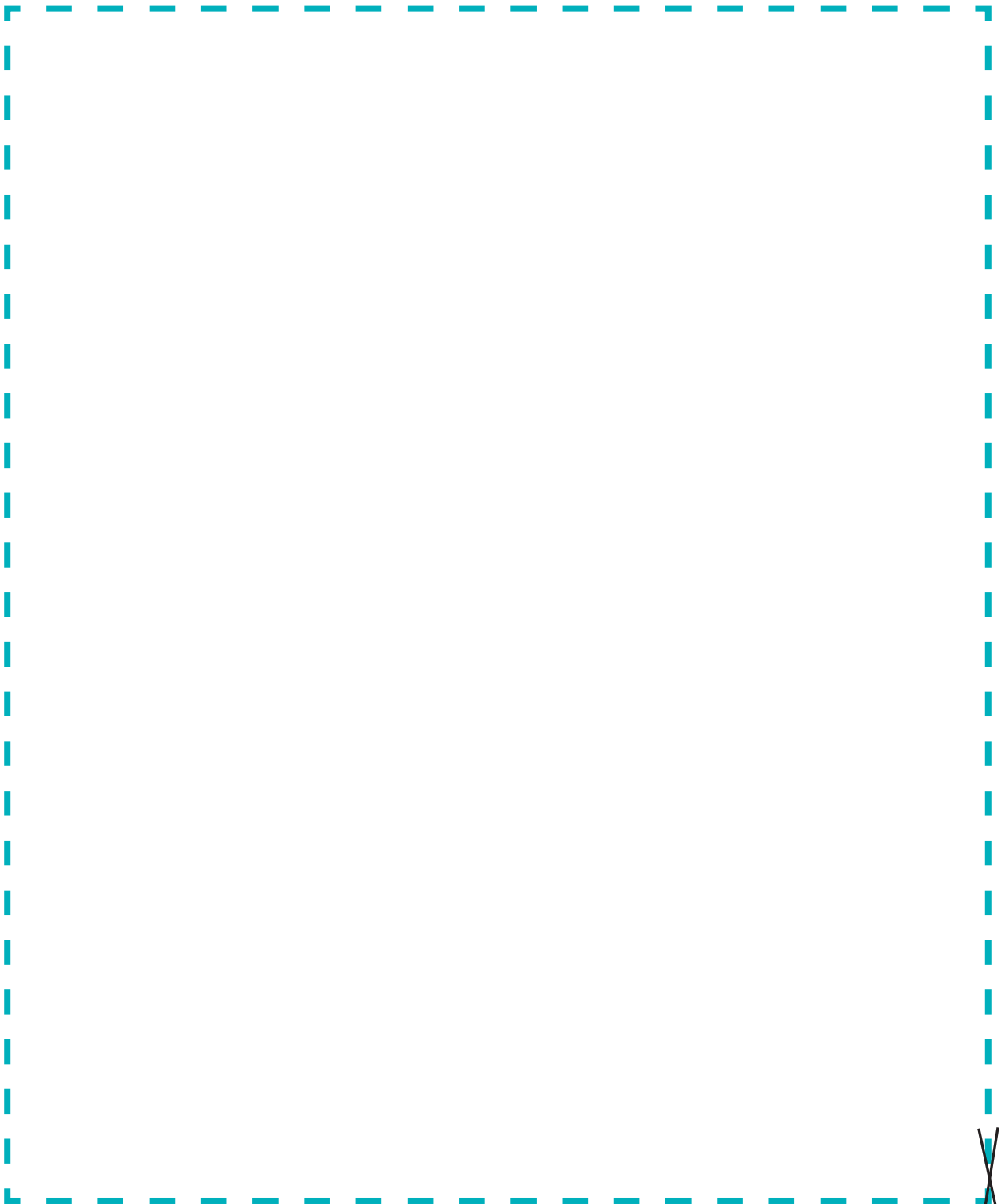
حواله فروش							
تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۱۸				تحویل دهنده: آقای ف			
شماره: ۱۵۲۹				صادر کننده: ابار اصلی			
ردیف	شماره سند عطف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	طرف مقابل	توضیحات
۱	۴۹۸	۶۵۴	لاستیک	۴۰	حلقه	لاستیک فروشی قاف	
۲							
۳							
۴							
۵							
مسئول ابار:		تحویل دهنده:		تأیید کننده:			
نام و امضا		نام و امضا		نام و امضا			
در ساعت ۱۱:۵۵ صبح مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۱۸ موارد فوق توسط آقای پ با وسیله نقلیه وانت نیسان به شماره انتظامی ۷۱۲ ج ۱۶ خارج گردید.							
نام و امضا راننده:				نام و مهر و امضا نگهداری:			

برگ برگشت از خرید							
تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۱۵				تحویل دهنده: آقای کاف			
شماره: ۱۲				تحویل گیرنده: انبار فرعی			
ردیف	شماره سند عطف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	طرف مقابل	توضیحات
۱	۱۷۱۲	۶۵۴	لاستیک	۶	حلقه	تولیدی جیم	
۲							
۳							
۴							
۵							
مسئول انبار:		تحویل دهنده:		تأیید کننده:			
نام و امضا		نام و امضا		نام و امضا			

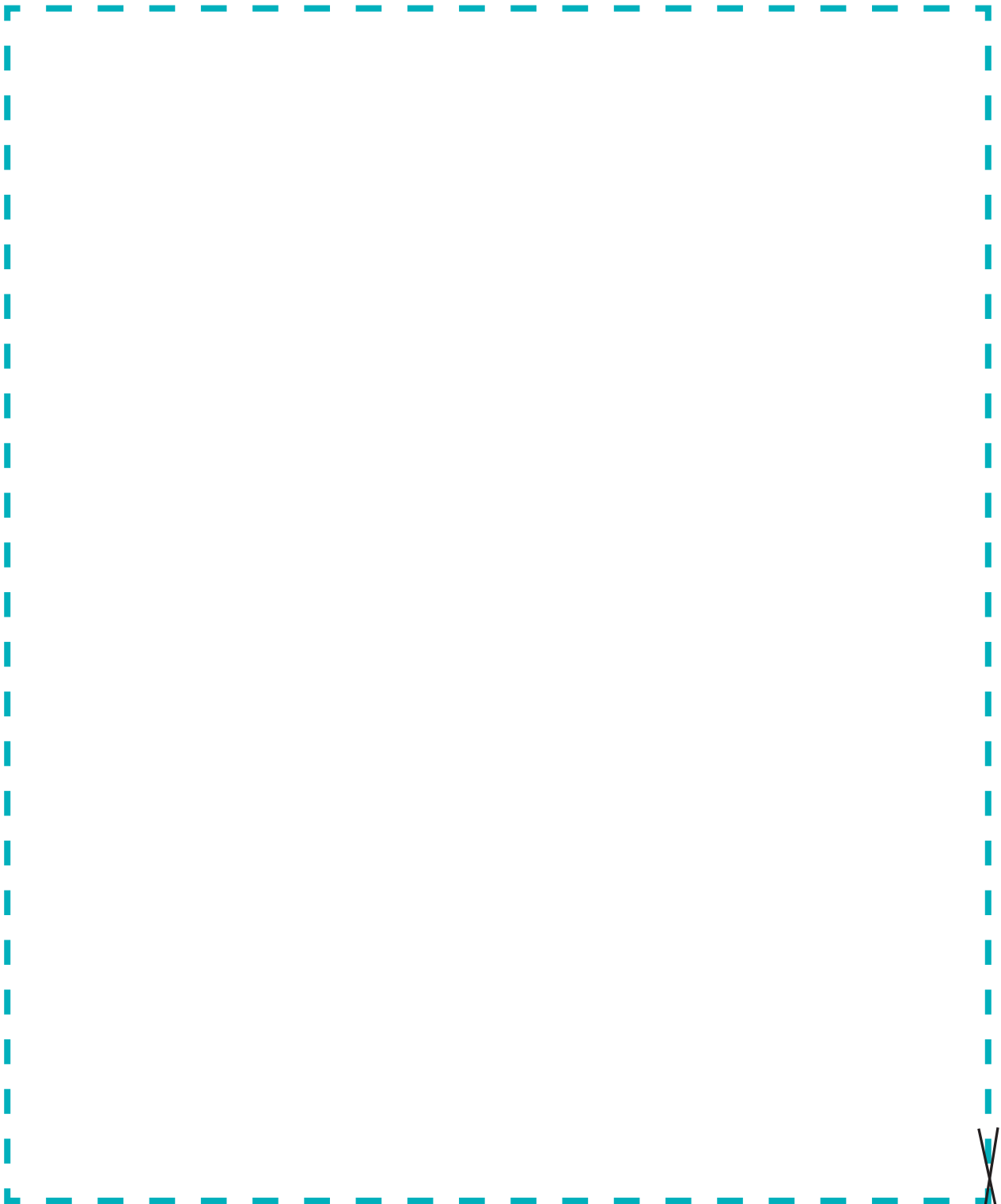
فاکتور فروش کالا										
شماره فاکتور: ۴۹۹										
تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۲۲										
مشخصات فروشنده										
نام: بازرگانی شین			شماره اقتصادی: ۴۲۷۸۵۹۷۸۱۳۴۶			شماره ثبت/ملی:				
نشانی: استان: کرمانشاه			کد پستی: ۵۶۴۹۱۵۶۱۱۱			شهر: کرمانشاه				
نشانی: کیلومتر ۱۰ جاده کرمانشاه - ماهیدشت			شماره تلفن:							
مشخصات خریدار										
نام: لاستیک ی			شماره اقتصادی: ۴۴۹۸۷۱۱۳۴۶۷۱			شماره ثبت/ملی:				
نشانی: استان: کرمانشاه			کد پستی: ۴۵۷۴۱۴۵۴۴۴			شهر:				
نشانی: میدان انقلاب			شماره تلفن:							
مشخصات کالای مورد معامله										
ردیف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	مبلغ واحد	مبلغ کل	مبلغ تخفیف	مبلغ کل پس از تخفیف	جمع مالیات و عوارض	جمع مبلغ کل بعلاوه جمع مالیات و عوارض
۱	۶۵۴	لاستیک	۲۴	حلقه	۲,۴۳۰,۰۰۰	۵۸,۳۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۵۸,۳۰۰,۰۰۰	۵,۲۴۷,۰۰۰	۶۳,۵۴۷,۰۰۰
					جمع کل: شصت و سه میلیون و پانصد و چهل و هفت هزار ریال					
					شرایط فروش: نقدی ☒ غیر نقدی ☐					
					مهر و امضا فروشنده:					
					مهر و امضا خریدار:					

رسید برگشت از فروش							
تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۲۹				تحویل دهنده: فروشگاه نون			
شماره: ۲۰				تحویل گیرنده: انبار فرعی			
ردیف	شماره سند عطف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	طرف مقابل	توضیحات
۱	۱۵۳۰	۶۵۴	لاستیک	۴	حلقه	لاستیک ی	
۲							
۳							
۴							
۵							
مسئول انبار:		تحویل دهنده:		تأید کننده:			
نام و امضا		نام و امضا		نام و امضا			

حواله فروش							
تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۲۲				تحویل دهنده: آقای ف			
شماره: ۱۵۳۰				صادر کننده: انبار اصلی			
ردیف	شماره سند عطف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	طرف مقابل	توضیحات
۱	۴۹۹	۶۵۴	لاستیک	۲۴	حلقه	لاستیک ی	
۲							
۳							
۴							
۵							
مسئول انبار:		تحویل دهنده:		تأید کننده:			
نام و امضا		نام و امضا		نام و امضا			
در ساعت ۰۹:۲۰ صبح مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۲۲ موارد فوق توسط آقای پیری با وسیله نقلیه وانت نیرسان به شماره انتظامی ۷۱۲ ج ۱۶ خارج گردید.							
نام و امضا راننده:						نام و مهر و امضا نگهدارنده:	

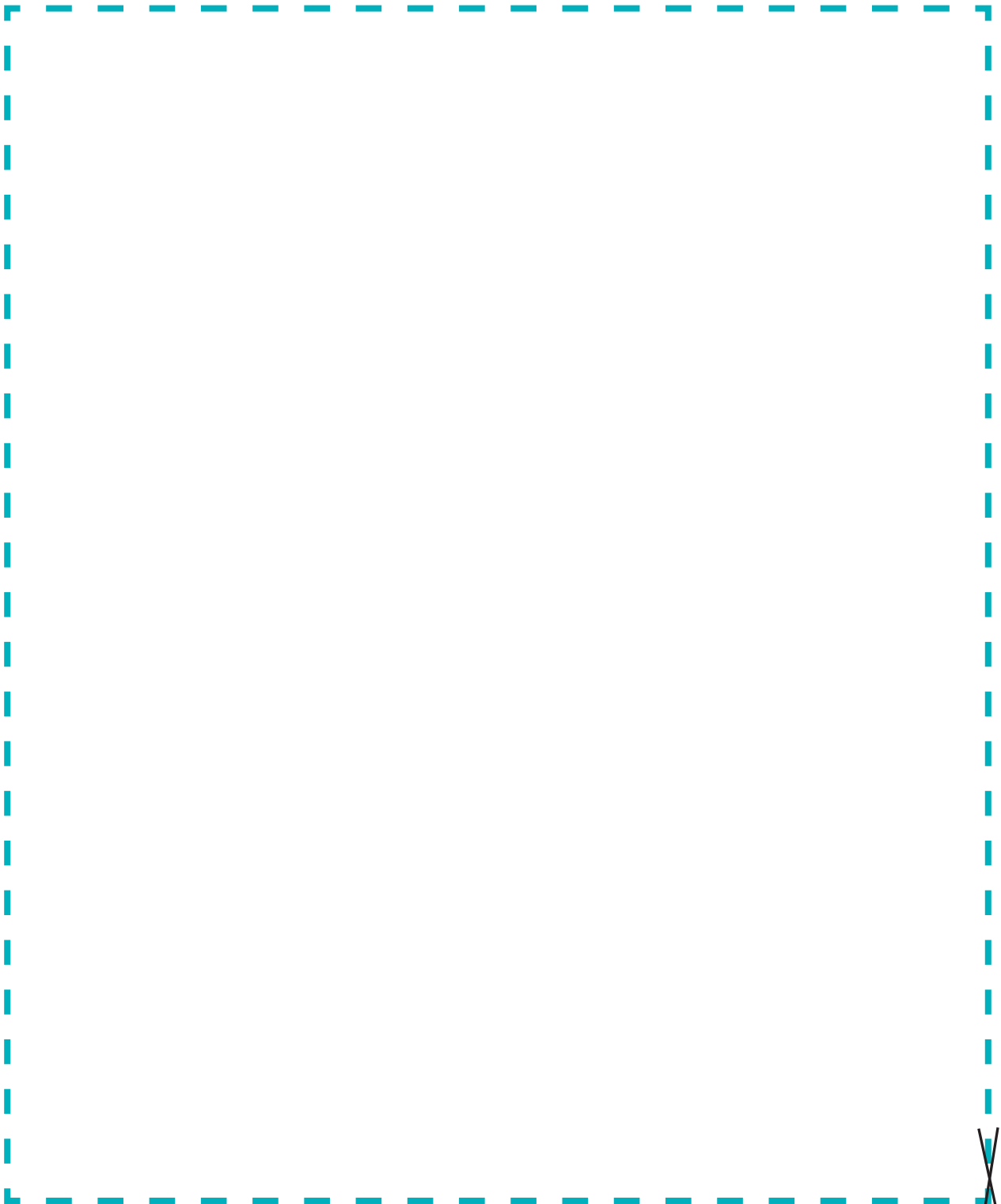

رسید انبار							
تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۲۸				تحويل دهنده: آقای الف			
شماره: ۱۷۱۴				تحويل گیرنده: انبار اصلی			
ردیف	شماره سند عطف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	طرف مقابل	توضیحات
۱	۵۲۲	۶۵۴	لاستیک	۳۰	حلقه	تولیدی جیم	
۲							
۳							
۴							
۵							
مستول انبار:		تحويل دهنده:		تأید کننده:			
نام و امضا		نام و امضا		نام و امضا			

فاکتور فروش کالا										
شماره فاکتور: ۵۰۸										
تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۱۴										
مشخصات فروشنده										
نام: تولیدی جیم			شماره اقتصادی: ۴۷۸۵۶۴۷۹۲۱۳۳		شماره ثبت/ ملی:					
نشانی: استان: کرمانشاه			کد پستی: ۵۶۴۹۱۵۶۳۳۳		شهر: کرمانشاه					
نشانی: شهرک صنعتی میم			شماره تلفن:							
مشخصات خریدار										
نام: بازرگانی شین			شماره اقتصادی: ۴۳۴۹۷۷۵۲۴۱۱۴		شماره ثبت/ ملی:					
نشانی: استان: کرمانشاه			کد پستی: ۵۶۴۹۱۵۶۱۱۱		شهر: کرمانشاه					
نشانی: کیلومتر ۱۰ جاده کرمانشاه - ماهیدشت			شماره تلفن:							
مشخصات کالای مورد معامله										
ردیف	کد کالا	شرح کالا	تعداد	واحد	مبلغ واحد	مبلغ کل	مبلغ تخفیف	مبلغ کل پس از تخفیف	جمع مالیات و عوارض (ریال)	جمع مبلغ کل بعلاوه
۱	۶۵۴	لاستیک	۵۰	حلقه	۲,۰۲۰,۰۰۰	۱۰۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۹۰۰,۰۰۰	۹,۰۸۱,۰۰۰	۱۰۹,۹۸۱,۰۰۰
جمع کل: صد و نه میلیون و نهصد و هشتاد و یک هزار ریال										
شرایط فروش: نقدی ☒ غیر نقدی ☐										
مهر و امضا فروشنده:										
مهر و امضا خریدار:										

پروژه عملی ۲

تراز آزمایشی شرکت بازرگانی «خارک» برای ۱۳۹۵/۷/۳۰ در اختیار گذاشته می شود:

شرکت بازرگانی خارک تراز آزمایشی ۹۵/۷/۳۰		
ارقام به ریال		
مانده حساب		نام حساب
بستانکار	بدهکار	
	۱۱۲'۵۰۰'۰۰۰	موجودی نقد
	۱۲'۶۸۵'۰۰۰	حسابهای دریافتی تجاری
	۲'۱۷۱'۲۵۰	سایر حسابهای دریافتی (مالیات بر ارزش افزوده)
	۴۰'۶۶۵'۰۰۰	موجودی کالا
	۵'۰۰۰'۰۰۰	ملزومات اداری
	۴'۰۰۰'۰۰۰	پیش پرداخت خرید کالا
	۳'۵۰۰'۰۰۰	پیش پرداخت بیمه موجودیها
	۳۱'۳۰۰'۰۰۰	اثاثه
	۴۵'۰۰۰'۰۰۰	ساختمان اداری
	۳۶'۰۰۰'۰۰۰	انبار کالاها
۲۳'۳۸۵'۰۰۰		سایر حسابهای پرداختی (مالیات بر ارزش افزوده)
۱۳'۶۰۳'۰۰۰		حسابهای پرداختی تجاری
۵'۰۰۰'۰۰۰		اسناد پرداختی تجاری
۲'۰۰۰'۰۰۰		پیش دریافت فروش کالا
۲۵۰'۶۰۰'۰۰۰		سرمایه
۹۷'۲۴۰'۰۰۰		فروش کالا
	۱'۴۰۰'۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات
	۸۰۰'۰۰۰	تخفیفات نقدی فروش
	۶۸'۵۴۰'۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته
	۶۴۰'۰۰۰	هزینه تضمین محصول
	۲۰۰'۰۰۰	هزینه تبلیغات
	۱'۰۰۰'۰۰۰	هزینه حمل کالای فروش رفته
	۱'۳۵۰'۰۰۰	هزینه کمیسیون فروش
	۳'۵۰۰'۰۰۰	هزینه حقوق
	۴۶۰'۰۰۰	هزینه آب و برق
	۲۱۶'۷۵۰	سایر هزینهها
<u>۳۷۰'۸۲۸'۰۰۰</u>	<u>۳۷۰'۸۲۸'۰۰۰</u>	جمع

اطلاعات اضافی زیر را در نظر بگیرید:

۱ فعالیت شرکت بازرگانی «خارک»، خرید و فروش لوازم خانگی می‌باشد و تمام خریدها و فروشها تنها از یک مدل کالا صورت می‌گیرد.

۲ روش نگهداری موجودی کالا دائمی و روش قیمت‌گذاری، اولین صادره از اولین وارده می‌باشد.

۳ موجودی نقد شامل اقلام روبه‌رو است: (صندوق ۵۲'۵۰۰'۰۰۰ ریال، بانک ۶۰'۰۰۰'۰۰۰ ریال)

۴ موجودی کالا شامل اقلام زیر است:

مدل کالا	نام کالا	تعداد	بهای واحد	بهای کل
۶۷۰۴	یخچال	۵	۱,۹۷۹,۶۰۰	۹,۸۹۸,۰۰۰
۶۷۰۵	جارو برقی	۳	۵۴۲,۰۰۰	۴,۳۴۴,۰۰۰
		۵	۵۴۳,۶۰۰	
۶۷۰۶	تلویزیون	۶	۲,۰۱۶,۰۰۰	۱۲,۰۹۶,۰۰۰
۶۷۰۷	بخاری	۶	۴۵۶,۰۰۰	۴,۱۱۳,۰۰۰
		۳	۴۵۹,۰۰۰	
۶۷۰۸	لباسشویی	۵	۱,۸۷۰,۰۰۰	۹,۳۵۰,۰۰۰
-	جمع	۳۳	-	۴۰,۶۶۵,۰۰۰

۵ مالیات بر ارزش افزوده با نرخ ۹٪ منظور شود.

۶ از محاسبه استهلاک برای ساختمان اداری، انبار کالا و اثاثه صرف نظر شود.

۷ پیش پرداخت بیمه موجودی‌ها در تاریخ ۹۵/۷/۳۰ برای ۱۲ ماه پرداخت شده است.

رویدادهای مالی شرکت برای آبان ماه سال ۱۳۹۵ به شرح زیر بوده است:

۱ آبان - خرید ۵ دستگاه یخچال به قیمت هر دستگاه ۲,۰۵۵,۰۰۰ ریال در قبال صدور چک به تاریخ ۳۰ آبان و دریافت بارنامه حمل کالای خریداری شده از شرکت حمل و نقل «ایران» مبلغ قابل پرداخت مطابق بارنامه دریافتی، معادل ۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲ آبان - فروش دو دستگاه بخاری به قیمت هر یک ۴۹۰,۰۰۰ ریال با شرط (ن/۴۵ - ۱۰/۳).

۳ آبان - فروش ۲ دستگاه لباسشویی به قیمت هر یک ۱,۹۵۰,۰۰۰ ریال و دریافت وجه آن از طریق چک نقدی پس از کسر ۴٪ تخفیف تجاری، مبلغ ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال از این مبلغ قبلاً پیش دریافت شده بود.

۴ آبان - فروش مقداری ملزومات به دلیل مازاد بودن به همان قیمت خرید به مبلغ ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال.

۵ آبان - برگشت ۲ دستگاه از جارو برقی‌های خریداری شده به فروشنده و دریافت وجه آن به صورت چک نقدی این جاروبرقی‌ها قبلاً به مبلغ هر یک ۵۴۱,۰۰۰ ریال خریداری شده بودند.

- ۸ آبان - یک دستگاه از لباسشویی‌های فروخته شده تاریخ ۳ آبان به علت عدم نیاز خریدار برگشت داده شد و مبلغ آن نقداً (چک) به خریدار برگردانده شد.
- ۸ آبان - فروش ۲ دستگاه یخچال به قیمت هر یک ۲'۱۰۰'۰۰۰ ریال به صورت نسیه.
- ۹ آبان - پرداخت مبلغ ۲۷۲'۵۰۰ ریال (شامل ۲۲'۵۰۰ ریال مالیات بر ارزش افزوده) بابت تبلیغات به مؤسسه تبلیغاتی «گلنام» از صندوق شرکت.
- ۹ آبان - خرید ۴ دستگاه تلویزیون به مبلغ هر یک ۲۲'۵۰۰ ریال از بازرگانی «نعمت» با شرط (ن/۳-۷/۳).
- ۱۰ آبان - ارسال سفارش خرید ۵ دستگاه بخاری به کارخانه تولیدی «دارابی».
- ۱۱ آبان - دو دستگاه تلویزیون به علت معیوب بودن صفحه نمایش به بازرگانی «نعمت» برگشت داده شد.
- ۱۱ آبان - وصول طلب مربوط به بخاری‌های فروخته شده تاریخ ۲ آبان.
- ۱۲ آبان - فروش ۳ دستگاه تلویزیون به قیمت هر یک ۲'۲۱۰'۰۰۰ ریال و دریافت چک نقدی معادل بخشی از بهای فروش به مبلغ ۴'۰۰۰'۰۰۰ ریال، مابقی مبلغ ۱۰ روز دیگر دریافت می‌شود.
- ۱۲ آبان - بابت حمل و بارگیری ۳ دستگاه تلویزیون فروخته شده، مبلغ ۲'۰۰۰'۰۰۰ ریال از صندوق شرکت پرداخت شد.
- ۱۳ آبان - دریافت ۵ دستگاه بخاری سفارش شده موضوع تاریخ ۱۰ آبان به قیمت هر یک ۴۶۰'۰۰۰ ریال و صدور چک نقدی.
- ۱۳ آبان - خرید مقادیری کالا از شرکت بازرگانی «میزان» به شرح زیر:
- ۸ دستگاه جارو برقی به قیمت هر دستگاه ۵۸۰'۰۰۰ ریال.
  - ۵ دستگاه تلویزیون به قیمت هر دستگاه ۲'۰۱۵'۰۰۰ ریال
  - ۲ دستگاه لباسشویی به قیمت هر دستگاه ۱'۸۸۵'۰۰۰ ریال.
- معادل ۴'۰۰۰'۰۰۰ ریال به بازرگانی «میزان» قبلاً پیش پرداخت شده بود و مابقی مبلغ تاریخ ۲۴ آبان پرداخت می‌شود.
- ۱۴ آبان - فروش ۲ دستگاه جاروبرقی به قیمت هر یک ۵۷۰'۰۰۰ ریال به صورت نقد و واریز آن به صندوق.
- ۱۵ آبان - پرداخت بدهی مربوط به خرید ۹ آبان به بازرگانی «نعمت» با در نظر گرفتن کالاهای برگشتی.
- ۱۶ آبان - فروش ۲ دستگاه تلویزیون به قیمت هر یک ۲'۲۰۰'۰۰۰ ریال به صورت نقد و واریز وجه آن به صندوق.
- ۱۷ آبان - پرداخت مبلغ مربوط به بارنامه دریافتی تاریخ ۱ آبان از طریق صدور چک نقدی.
- ۱۷ آبان - فروش ۵ دستگاه بخاری به قیمت هر یک ۴۸۵'۰۰۰ ریال و دریافت چک به تاریخ ۳۰ آبان.
- ۱۸ آبان - برگشت یک دستگاه لباسشویی خریداری شده تاریخ ۱۳ آبان به بازرگانی «میزان» به دلیل نقص فنی و منظور نبودن مبلغ آن در بدهکار این بازرگانی.
- ۱۹ آبان - خرید ۳ دستگاه بخاری از کارخانه «باران» به قیمت هر یک ۴۶۸'۰۰۰ ریال و صدور چک نقدی در همین تاریخ یک دستگاه از بخاری‌های خریداری شده برای استفاده واحد فروش اختصاص یافت.
- ۲۱ آبان - خرید ۳ دستگاه تلویزیون به قیمت هر یک ۲'۰۲۰'۰۰۰ ریال و صدور چک به تاریخ ۲۵ آبان.
- ۲۲ آبان - فروش یک دستگاه لباسشویی به قیمت ۲'۰۰۰'۰۰۰ ریال و یک دستگاه یخچال به قیمت ۲'۱۱۰'۰۰۰ ریال و دریافت وجه آن به صورت نقد.

- ۲۳ آبان - دریافت بارنامه از شرکت حمل و نقل «صبا» و پرداخت مبلغ ۱۰۱۵۰۰۰۰۰ ریال از صندوق شرکت بابت هزینه حمل کالای فروش رفته.
- ۲۴ آبان - پرداخت بدهی مربوط به بازرگانی «میزان» با دریافت ۲٪ تخفیف نقدی.
- ۲۵ آبان - فروش ۲ دستگاه تلویزیون به قیمت هر کدام ۲۰۲۳۰۰۰۰۰ ریال و دریافت از طریق چک نقدی پس از کسر ۳٪ تخفیف تجاری.
- ۲۵ آبان - دریافت اعلامیه بدهکار از بانک مبنی بر وصول چک صادر شده تاریخ ۲۱ آبان ماه.
- ۲۶ آبان - از بخاری‌های فروش رفته تاریخ ۱۷ آبان، یک دستگاه به علت مزاد بودن از طرف مشتری برگشت داده شد و مبلغ آن به صورت نقد از صندوق به خریدار برگردانده شد.
- ۲۷ آبان - دریافت مبلغ ۲۰۸۰۰۰۰۰۰ ریال بابت بخشی از طلب مربوط به فروش تاریخ ۸ آبان.
- ۲۷ آبان - خرید ۵ دستگاه یخچال جمعاً به مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال در ازای صدور چک نقدی.
- ۲۸ آبان - فروش ۳ دستگاه یخچال به قیمت ۲۰۲۸۰۰۰۰۰ ریال، معادل مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال آن چک نقدی و برای بقیه چک ۱۰ آذر دریافت شد.
- ۲۹ آبان - پرداخت هزینه حقوق آبان ماه کارکنان شرکت به مبلغ ۴۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال.
- ۲۹ آبان - قبوض آب و برق به مبلغ ۱۶۳۰۵۰۰ و تلفن به مبلغ ۹۳۰۷۴۰ ریال از صندوق شرکت پرداخت شد، مبالغ پرداختی شامل مالیات و عوارض ارزش افزوده نیز می‌باشد.
- ۳۰ آبان - دریافت اعلامیه بدهکار از بانک مبنی بر وصول چک صادر شده تاریخ ۱ آبان ماه.
- ۳۰ آبان - دریافت سفارش فروش دو دستگاه یخچال به صورت تلفنی.
- ۳۰ آبان - اعطای تخفیف به مبلغ ۲۱۸۰۰۰۰ ریال (شامل ۹٪ مالیات و عوارض ارزش افزوده) بابت عیب جزئی یک دستگاه از یخچال‌های فروخته شده تاریخ ۲۸ آبان.
- ۳۰ آبان - معادل ۱٪ مبلغ فروش خالص ماه به حساب کمیسیون فروش منظور شد.

مطلوب است:

- الف) تنظیم کارت حساب کالا جداگانه برای هر یک از کالاهای فوق.
- ب) ثبت رویدادهای فوق در سند حسابداری ثبت در دفتر روزنامه و انتقال به حساب‌های دفتر کل.
- ج) تهیه تراز آزمایشی دو ستونی به تاریخ ۹۵/۸/۳۰
- د) فرض کنید روش قیمت‌گذاری شرکت «خارک» میانگین متحرک است، در این حالت موارد بندهای الف، ب و ج را انجام دهید.
- ه) بحث و مقایسه بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی کالا پایان دوره در هر یک از روش‌های اولین صادره از اولین وارده و میانگین متحرک.

ارزشیابی شایستگی صدور سند برگشت از فروش و تخفیفات (تعدیلات فروش)

شرح کار

- ۱ تطبیق اسناد و مدارک برگشت از فروش با آیین نامه برگشت از فروش
- ۲ کنترل رسید انبار برگشت از فروش و گزارش تأیید کنترل کیفیت (QC)
- ۳ تطبیق فاکتور فروش با رسید انبار برگشت از فروش
- ۴ تطبیق آیین نامه و یا دستورالعمل تخفیفات فروش
- ۵ صدور سند برگشت از فروش و تخفیفات
- ۶ صدور سند مالیات بر ارزش افزوده برگشت از فروش

استاندارد عملکرد

صدور سند برگشت از فروش و تخفیفات براساس آیین نامه معاملات و مستندات و مدارک مثبت و آیین نامه های داخلی

شاخص ها

- ۱ کنترل مستندات برگشت از فروش
- ۲ کنترل مستندات تخفیفات فروش
- ۳ صدور سند برگشت از فروش و تخفیفات

شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات

شرایط: اتاق کار- میز و صندلی - رایانه - ملزومات اداری - ماشین حساب - نرم افزار آیین نامه معاملات - رسید انبار برگشت از فروش - آیین نامه برگشت از فروش و تخفیفات
 اسناد مورد نیاز ۲ فقره برگشت از فروش و تخفیفات طی مدت حداکثر ۳۰ دقیقه (با ۴۰ دقیقه ۰۳۰۱) جمعاً ۶۰ دقیقه،
ابزار و تجهیزات: میز و صندلی اداری - سیستم رایانه - ماشین حساب - نرم افزار حسابداری فروش و انبار - نرم افزار Excel - آیین نامه برگشت از فروش و تخفیفات - آیین نامه معاملات - قانون مالیات های مستقیم و ارزش افزوده

معیار شایستگی

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	کنترل مستندات برگشت از فروش	۲	
۲	کنترل مستندات تخفیفات فروش	۲	
۳	صدور سند برگشت از فروش و تخفیفات	۲	
	شایستگی های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: دقت غیر فنی: * (مستندسازی، محاسبه و ریاضی، * ۲ جمع آوری و گردآوری اطلاعات، درستکاری	۲	
	میانگین نمرات		*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می باشد.

فهرست منابع

- ۱ برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۱
- ۲ برنامه درسی رشته حسابداری، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای - کاردانش سال ۱۳۹۳
- ۳ بادآور نهندی، یونس، ناظمی، امین، حسابداری میانه (۱)، نشریه ۱۹۶ سازمان حسابرسی، جلد دوم، سازمان حسابرسی، تهران ۱۳۹۰.
- ۴ چستین، لانی. جی؛ فلاهرتی، ریچارد. ای؛ اوکانر، ملوین. سی، حسابداری میانه (۱)، ترجمه نوروش، ایرج و کرمی، غلامرضا، چاپ سوم، انتشارات کتاب نو، تهران ۱۳۸۳.
- ۵ راهنمای آموزشی مالیات بر ارزش افزوده، نحوه صدور صورتحساب، سازمان امور مالیاتی کشور، معاونت مالیات بر ارزش افزوده، تهران، ۱۳۹۰.
- ۶ علمی، محمد، اخلاق در تجارت، سازمان توسعه تجارت ایران، تهران، ۱۳۸۷.
- ۷ علی مدد مصطفی، ملک آرائی، نظام الدین، اصول حسابداری، نشریه شماره ۸۶، جلد دوم، چاپ بیست و یکم، سازمان حسابرسی، تهران ۱۳۹۰.

- ۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده، سازمان امور مالیاتی کشور، معاونت مالیات بر ارزش افزوده، تهران، ۱۳۸۹.
- ۹ کمیته تدوین استانداردهای حسابداری، استانداردهای حسابداری، نشریه شماره ۱۶۰، سازمان حسابرسی، تهران ۱۳۸۷.
- ۱۰ نظری، رضا، حسابداری موجودی مواد و کالا، نشریه شماره ۸۰، چاپ هفتم، سازمان حسابرسی، تهران ۱۳۸۲.
- ۱۱ همتی، حسن، اصول حسابداری (۱)، چاپ سوم، انتشارات ترمه، تهران، ۱۳۹۱.
- ۱۲ همتی، حسن، حسابداری میانه (۱)، چاپ اول، انتشارات ترمه، تهران، ۱۳۸۳.

¹³ Kieso D.E, Weygandt J.J and Warfield T.D, Intermediate Accounting, fifteenth edition ,John Wiley and Sonc.Inc, 2013.

¹⁴ Stice D.J, Stice E.K, Intermediate Accounting, 19th, South-Western, Cengage Learning, 2014.

¹⁵ Weygandt J.J, Kimmel P.D and Kieso D.E, Accounting Principles, twelfth edition, John Wiley and Sonc. Inc, 2015.

هنرآموزان محترم، هنرجویان عزیز و اولیای آنان می‌توانند نظرهای اصلاحی خود را درباره مطالب این کتاب از طریق نامه
برشانی تهران - صندوق پستی ۴۸۷۴ / ۱۵۸۷۵ - گروه درسی مربوط و یا پیام نگار tvoccd@roshd.ir ارسال نمایند.

وبگاه: tvoccd.oerp.ir

دقت‌نویس کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کارگاه‌هاش

همکاران هنرآموز که در فرایند اعتبارسنجی این کتاب مشارکت نموده‌اند.

استان آذربایجان غربی: نیره آبیاری، فریده خان امیری

استان سیستان و بلوچستان: عبدالمجید پوته، شهربانو محمودی

شهرستان‌های استان تهران: نسیم ذوالفقاری، منیره نیک‌پور

استان قزوین: مهدی خلیلی، سمانه سعیدآبادی

استان مازندران: فروغ جعفری، مهدیه مظفری

استان یزد: ونوس عامری، ناهید دیهیم، غلامرضا شیبانی‌دهج